

Bladel, 17 september 2019

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Bladel.

Bezoekadres: Gemeente Bladel
Markt 21
5531 BC Bladel

Postadres: Postbus 11
5530 AA Bladel

Telefoon: 0497-361636
Fax: 0497-361600
e-mail: info@bladel.nl
Internet: www.Bladel.nl

R19.100.02

Inhoudsopgave begroting 2020

1.	Inleiding.....	4
2.	Uitkomsten begroting 2020	8
3.	Hoofdtakvelden	12
3.0.	Bestuur en ondersteuning	14
3.0.1.	Overhead en ondersteuning organisatie	20
3.0.2.	Algemene dekkingsmiddelen.....	25
3.1.	Veiligheid	32
3.2.	Verkeer en vervoer	34
3.3.	Economie	38
3.4.	Onderwijs	42
3.5.	Sport, cultuur en recreatie	45
3.6.	Sociaal domein	49
3.7.	Volksgesondheid en milieu	55
3.8.	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)	59
4.	Paragrafen	64
4.1	Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	64
4.2	Lokale heffingen	74
4.3	Bedrijfsvoering.....	83
4.4	Financiering	87
4.5	Onderhoud kapitaalgoederen.....	91
4.6	Grondbeleid	93
4.7	Verbonden partijen	101
5.	Financiële begroting (overzicht van baten en lasten)	110
	Bijlagen:	128
I	overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld	129
II	meerjarenprogramma 2019 - 2023	131
III	totaal overzicht dekkingsmaatregelen	135
IV	woningbouwprogramma	137
V	verklaring beleidsindicatoren	139

1. Inleiding

Voor u ligt de begroting 2020 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2023. Evenals de vorige begroting is deze begroting ingedeeld in hoofdtaakvelden conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Uitwerking moties n.a.v. behandeling begroting 2019

Bij de behandeling van de begroting 2019 werden een tweetal moties aangenomen, inhoudende dat:

- a. het huidige begrotingsdocument een andere opzet verdient die meer inzichten en handvatten biedt voor een adequate(re) invulling van de kaderstellende rol van de gemeenteraad en
- b. er beleidsindicatoren opgesteld moeten worden, zodat deze gemeten en gemonitord kunnen worden teneinde een beter beeld te kunnen verkrijgen van de effectiviteit van het gevoerde beleid.

Achtergronden van deze moties waren dat de huidige begrotingsopzet niet tot de gewenste focus op de politieke essentie hebben geleid. De begroting gaf raadsleden onvoldoende inzicht, doordat het gepresenteerde informatie-niveau niet aansluit bij de informatiebehoefte van de raad.

Wij zijn in het voorjaar van 2019 begonnen met de uitwerking van de moties. Wij doen dit in overleg met de auditcommissie. Eerst wordt de indeling van de begroting in hoofdtaakvelden verfijnd. Daarna worden aan de gedetailleerde taakvelden en sub-taakvelden gewenste maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren gekoppeld. Uw raad heeft deze indicatoren nodig voor de uitoefening van u kaderstellende en controlerende taken. Met indicatoren wordt aangegeven welke activiteiten moeten worden verricht en hoeveel, en welk maatschappelijk effect we daarmee beogen. Bij jaarrekeningen en evaluaties kunt u dan controleren of hieraan is voldaan. Omdat de voorbereiding van de begroting ook al in het voorjaar begint, ziet u de aanpassingen nog niet in deze begroting terug. Dat komt bij de perspectiefnota 2020. De nieuwe indeling moet daarvoor eind 2019 gereed zijn. Met de nieuwe indeling kunt u bij de perspectiefnota veel beter de middelen verdelen over de taakvelden en daarmee het college de kaders meegeven waarbinnen de begroting gemaakt moet worden.

De verfijning in taakvelden moet aansluiten bij de BBV regels. Doen we dat niet, dan moeten we de begroting voor de raad voor de BBV vertalen in een tweede begroting. Dit is verloren energie, tijd en geld. In deze begroting hebben we een eerste stap gezet in de verfijning door bij ieder hoofdtaakveld de onderverdeling in taakvelden op te nemen conform de BBV. Wij hopen dat het gepresenteerde informatie-niveau hiermee al meer aansluit bij uw informatiebehoefte. Naast deze onderverdeling blijven we de ruimte voor nieuw beleid per hoofdtaakveld afzonderlijk specificeren en toelichten. Wij doelen dan enerzijds op de ruimte voor nieuw beleid, zoals opgenomen in het meerjarenprogramma, maar ook op de weergegeven dekkingsmaatregelen.

Het vertrekpunt

Deze begroting is de uitwerking van de verdeling van de middelen zoals u bij het vaststellen van de perspectiefnota heeft besloten. Nog voor de behandeling van de perspectiefnota in uw raad kregen we, via de meicirculaire, goede berichten over de hoogte van de algemene uitkering en konden we de inkomsten (zeker de eerste drie jaren) naar boven bijstellen. Gedurende de eerste drie planjaren kregen we extra compensatie voor de dekking van de tekorten voor jeugdhulp. Het kabinet stelt dat het op dit moment nog niet zeker is of uitgaven structureel en autonoom zijn. De oorzaak zou ook kunnen liggen in tijdelijke piek, lokaal beleid, of anderszins. Daarmee is het ook nog niet zeker zijn dat vanaf 2022 extra budget (in dezelfde omvang als in 2021) nodig is. Desondanks accepteren het Ministerie van BZK en de provinciale toezichthouders dat hetzelfde bedrag van 2021 ook voor 2022 en 2023 wordt opgenomen. Voor onze gemeente betekent dit € 257.000,-.

Voorwaarde hierbij is dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdhulp en ggz, gericht op beheersing van de kosten. De gemeente speelt zelf ook een actieve rol in de transformatie en is daarom ook in de positie om de uitgaven te beïnvloeden. We streven er naar om jeugdigen met een ondersteuningsvraag zo dichtbij als mogelijk bij hun thuissituatie en zo licht als mogelijk te ondersteunen. Naar aanleiding hiervan stellen wij voor om de taakstelling voor jeugdhulp van 2022 en 2023 af te ramen.

Raadsprogramma 2019-2023

In maart 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Het raadsprogramma 2018-2022 is op 20 september 2018 vastgesteld. Dit raadsprogramma bevat de plannen en ambities voor de huidige raadsperiode. De financiële vertaling hiervan heeft plaats gevonden in de perspectiefnota 2019.

Uit praktische overwegingen hebben wij de lasten van het raadsprogramma toegevoegd aan de lasten van het meerjarenprogramma, zodat we het nieuwe beleid op één plek in de begroting toelichten.

Strategische agenda

In 2019 zijn wij met de andere Kempengemeenten een proces begonnen om te komen tot een gezamenlijke strategische agenda. Voor een deel zullen in deze agenda onderwerpen en activiteiten terugkomen die al in de

begroting opgenomen zijn. Concreet in plannen en budget of als ontwikkelingen die wij voorzien. Met de strategische agenda kunnen ook nieuwe onderwerpen of activiteiten in beeld komen. Of bestaande kunnen om meer aandacht vragen. Deze zaken waren bij de totstandkoming van de begroting nog niet bekend en zijn daarom niet verwerkt

Doelstelling en functie van de begroting in de planning en controlcyclus

De planning en controlcyclus is voor u een belangrijk sturingsinstrument. In de perspectiefnota verdeelt u het beschikbare geld op hoofdlijnen. De hoofdlijnen zijn de hoofdtakvelden. Dit is een verdeling op een hoog abstractieniveau. De verdeling van het geld over de hoofdtakvelden is voor ons als college bepalend voor het maken van de begroting. In de begroting stellen wij voor hoe wij de beschikbare budgetten per hoofdtakveld willen besteden om de maatschappelijke effecten, die u bij elk hoofdtakveld vaststelt, te bereiken. Bij de begroting beoordeelt u of het college met de voorstellen de juiste keuzes heeft gemaakt voor de besteding van het budget per hoofdtakveld.

Uitgangspunt is dat bij de begroting niet met budgetten geschoven wordt tussen de hoofdtakvelden. Als u dat bij de behandeling van de begroting toch wilt, moet u ook aangeven hoe. Ofwel, als u meer uit wil geven aan een takveld, moet u ook aangeven ten koste van welk takveld dit moet gaan. Of u kunt ervoor kiezen meer uit te geven, maar dan moet u ook aangeven hoe u de inkomsten wilt genereren.

Met deze begroting stelt u de budgetten voor 2020 vast. U geeft ons daarmee toestemming het te besteden conform de begroting, de juiste beleidsdoelen en bijbehorende activiteiten.

U heeft bij de verdeling van de budgetten over de hoofdtakvelden en bij de begroting geen onbeperkte vrijheid. De begroting bestaat voor een groot deel uit lopende verplichtingen (kapitaallasten, personeelskosten e.d.), voortzetten van het bestaand beleid en het uitvoeren van wettelijke taken. Deze kunnen niet, en zeker niet op korte termijn, ingrijpend gewijzigd worden. Voor sturingsmogelijkheden op korte termijn moet u zich daarom richten op de voorstellen voor het nieuw beleid. Onder nieuw beleid valt ook het wijzigen van bestaand beleid. Voor sturing op lange termijn kunt u ook kijken naar de lopende verplichtingen.

De hiervoor beschreven werkwijze volgen wij in Bladel tot nu toe niet strikt. Voor een deel komt dat omdat het moeilijk is bij de perspectiefnota, zonder concrete voorstellen, al de budgetten toe te delen aan de hoofdtakvelden. Deze hoofdtakvelden hebben een hoog abstractieniveau. Met de verfijning die we voor de volgende perspectiefnota voorstaan willen we dit verbeteren. Wij hopen dat we deze raadsperiode steeds meer toegroeien naar de juiste werkwijze.

Het financiële beeld

Bladel heeft een gezonde financiële huishouding. De begroting 2020 is, mede dankzij onze voorgestelde dekkingsmaatregelen, structureel sluitend. In meerjarig perspectief bezien sluit de begroting met een structureel overschot van € 32.000,- in 2023. De dekkingsmaatregelen (met een lichte trendmatige verhoging van OZB en toeristenbelasting) zijn, steeds wanneer deze van toepassing zijn, onder een apart kopje vermeld bij de hoofdtakvelden. Voor een totaal beeld verwijzen wij u hiervoor naar bijlage III. Daarnaast is ons weerstandvermogen (de algemene reserve) meer dan voldoende om de risico's op te vangen. Ons weerstandsratio ligt boven het vastgestelde minimum. Dat alles geeft rust. Er is voldoende ruimte om noodzakelijke opgaven op te pakken, onze ambities waar te maken en, als het tegen zit, tegenvallers op te vangen.

Veruit de grootste inkomstenbron is de uitkering van het Rijk: de verdeling ervan tussen gemeenten pakt voor Bladel gunstig uit voor de jaren 2019 t/m 2021. De keerzijde is dat hier ook de belangrijkste risico's zitten. Wij denken dan vooral aan de oplopende uitgaven voor het sociaal domein. Bezuinigingen bij het Rijk of een andere verdeling van de middelen over de gemeenten kan tot minder inkomsten leiden.

Naast het sociaal domein vraagt ook de energietransitie de komende jaren onze aandacht op vele beleidsterreinen en deze zal ook een beslag op de begroting leggen. Waar het in medebewind met Rijk of Provincie is, zal het ook extra inkomsten opleveren, maar wij zullen ook onze verantwoordelijkheid moeten nemen.

We moeten zorgvuldig omgaan met de financiële ruimte en deze niet volledig inzetten voor langdurige (structurele) verplichtingen. Dan zijn wij een gemeente die is toegerust om flexibel en adequaat te reageren op veranderende omstandigheden in de "buitenwereld", zonder dit meteen te moeten vertalen naar lastenverzwaring voor de burgers en ondernemers.

Het financieel beeld 'In een oogopslag'

(bedragen x 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
beschikbare ruimte					
1. saldo bestaand beleid structureel	v 1.165	v 298	v 106	v 169	v 505
2. saldo bestaand beleid incidenteel	n -1.176	n -912	n -337	n -247	n -22
totaal beschikbare ruimte (1 + 2)	n -11	n -614	n -231	n -78	v 483
geplande nieuwe uitgaven					
3. structurele lasten meerjarenprogramma	n -193	n -877	n -972	n -1.300	n -1.366
3. incidentele lasten meerjarenprogramma	v 12	v 357	v 140	v 235	v 134
4. structurele dekkingsmaatregelen	v 48	v 650	v 641	v 752	v 893
4. incidentele dekkingsmaatregelen		v 25	v 25	v 25	v 25
totaal netto nieuwe uitgaven (3 + 4)	n -133	v 155	n -166	n -288	n -314
5. totaal begrotingssaldo (1 t/m 4)	n -144	n -459	n -397	n -366	v 169
5. waarvan structurele uitgaven en inkomsten	v 1.020	v 71	n -225	n -379	v 32
5. waarvan incidentele uitgaven en inkomsten	n -1.164	n -530	n -172	v 13	v 137

(- = nadeel en + = voordeel)

reserves					
6. beoogde stortingen in reserves	n -13.853	n -1.493	n -910	n -388	n -2.545
7. beoogde onttrekkingen aan reserves	v 14.139	v 2.119	v 2.093	v 1.226	v 1.288
8. saldo beoogde mutaties voor resultaatbestemming	v 286	v 626	v 1.183	v 838	n -1.257
8a. geprognosticeerde verrekening met algemene reserve	v 144	v 459	v 397	v 365	n -169
totaal beoogde mutaties reserves na resultaatbestemming	v 430	v 1.085	v 1.580	v 1.203	n -1.426

(- = storting en + = onttrekking)

De meerjarenraming tot en met 2023 betreffende het bestaande beleid sluit met een structureel positief saldo (zie regel 1. van de tabel). Bij de incidentele baten (onder regel 2) moet u denken aan zaken als grondverkoop buiten grondexploitatie en winstuitnames grondexploitatie¹. Dit is de ruimte die de gemeente heeft voor nieuw beleid. Het begrotingsresultaat na invulling van de dekkingsmaatregelen en het nieuwe beleid is weergegeven onder regel 5, verdeeld naar structureel en incidenteel begrotingsresultaat.

Ons weerstandvermogen, de algemene reserve, is meer dan voldoende om de risico's die we lopen te dekken. In de regels 6, 7, en 8 ziet u dat de eerste vier jaren meer onttrokken wordt aan de reserves. Vanaf 2023 wordt er weer meer gestort dan onttrokken.

Deze verwachte ontwikkeling is op basis van geplande stortingen en onttrekkingen. De ervaring leert dat deze sterk kunnen afwijken. Belangrijkste oorzaken zijn vertraging in grote werken, vertraging van plannen in de grondexploitatie en het saldo van de jaarrekening.

Lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de onroerende zaakbelastingen (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing. De OZB-tarieven worden met een nagecalculeerde trendmatige verhoging van 2,45% aangepast. De netto gevolgen van deze verhoging voor elke individuele huiseigenaar hangt af van de waardeontwikkeling van de woning.

In totaliteit stijgt de lastendruk in 2020 met gemiddeld ca € 7,- voor een meerpersoonshuishouden van 4 personen ten opzichte van het jaar 2019. Dit komt neer op circa 1,0% (2019: daling met gemiddeld ca € 14,- ten opzichte van 2018 of ca 2,0%). Voor een huishouden met 2 personen stijgt de totale lastendruk met gemiddeld ca € 8,-. Dit komt eveneens op een stijging van circa 1,0% (2019: daling van gemiddeld ca € 9,- ten opzichte van 2018 of ca 2,0%). Deze beperkte lastenstijging is vooral het gevolg van de trendmatige verhoging van de OZB-tarieven.

¹ Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten wordt verwezen naar § 5.4.

Slot

Het is al goed wonen, werken en leven in onze kernen Bladel, Casteren, Hapert, Hoogeloon en Netersel en het prachtige gebied ertussen. Graag geven wij daar verder inhoud en vorm aan - samen met uw raad en samen met onze inwoners, bedrijven, instellingen en partners. Een goed samenspel zorgt voor een nog betere toekomst.

Wij zijn blij dat wij u een begroting voor kunnen leggen waarin een forse ruimte voor ambities is opgenomen. De begroting voor 2020 is structureel sluitend. Ook het fundament voor de jaren daarna is solide. Tijdens de raadsvergadering van 7 november gaan we graag met u in gesprek over de gemaakte keuzes in deze begroting.

2. Uitkomsten begroting 2020

In dit hoofdstuk wordt het meerjarenperspectief 2019-2023 toegelicht en bijgesteld aan de hand van een aantal elementen. Deze elementen worden onderstaand afzonderlijk belicht. We presenteren eerst het meerjarenperspectief van het bestaande beleid (§ 2.1). De financiële mutaties van het raadsprogramma voegen wij toe aan het meerjarenprogramma. Daarna volgen de financiële consequenties van het meerjarenprogramma (§ 2.3). Bij het meerjarenprogramma zijn tevens een aantal nieuwe beleidsvoornemens dan wel aanpassing van budgetten opgenomen. Voorts doen we een aantal voorstellen om de ontwerp-begroting weer structureel en reëel in evenwicht te brengen (§ 2.4).

In § 2.5 zal vervolgens inzicht worden verschaft in het geactualiseerde meerjarenperspectief na verwerking van alle in deze begroting gepresenteerde mutaties.

Gedurende de periode van de meerjarenramingen is het loon- en prijspeil constant gehouden. Anders verwoordt wil dit zeggen dat met loon- en prijsstijgingen ná 2020 geen rekening is gehouden.

2.1 Vertrekpunt meerjarenperspectief in bestaand beleid

Ons huidige beleid ligt vast in beleidsdocumenten of in de wet. Het huidige beleid is het uitgangspunt van deze begroting. Tot het huidige beleid horen alle raadsbesluiten tot en met de vergadering van juni 2019, aangevuld met de financiële effecten van de meicirculaire 2019. Ook heeft er op grond van de “*BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten*” een beperkte administratieve verschuiving plaatsgevonden van de structurele ruimte (voordeel) naar de incidentele ruimte (nadeel). Tot op heden werden de jaarlijkse rentebijschrijvingen aan de algemene reserve door ons als een structurele last aangemerkt. Dit sluit niet meer aan op het (gewijzigde) BBV, omdat alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in beginsel incidenteel van aard zijn. Dekkingsreserves zijn hierop de uitzondering. Alle baten en lasten van het bestaande beleid zijn verwerkt in de meerjarenraming.

Het meerjarenperspectief van het bestaande beleid heeft dan het navolgende verloop:

(bedragen x 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
structurele ruimte aanvaard beleid	v 237	n -757	n -805	n -732	n -465
structurele mutaties reserves	v 928	v 1.055	v 911	v 901	v 970
totaal structureel aanvaard beleid	v 1.165	v 298	v 106	v 169	v 505
incidentele ruimte aanvaard beleid	n -535	n -483	n -608	n -184	v 2.205
incidentele mutaties reserves	n -641	n -429	v 271	n -63	n -2.227
totaal incidenteel aanvaard beleid	n -1.176	n -912	n -337	n -247	n -22
totale ruimte aanvaard beleid	n -11	n -614	n -231	n -78	v 483

(- = nadeel en + = voordeel)

Het overzicht toont aan dat we op basis van het bestaande beleid over (enige) structurele ruimte beschikken voor de uitvoering van het nieuwe beleid. De lasten hiervan lichten we hierna toe.

2.2 Raadsprogramma 2018-2022

Het raadsprogramma is vanzelfsprekend hét kaderdocument voor de huidige raadsperiode. Financiële vertaling hiervan heeft bij de perspectiefnota 2019 plaats gevonden. Uit praktische overwegingen hebben wij de lasten van het raadsprogramma toegevoegd aan de lasten van het meerjarenprogramma (zie hierna), zodat we het nieuwe beleid op één plek in de begroting toelichten.

2.3 Meerjarenprogramma 2019-2023

In onderstaand overzicht worden de lasten van het meerjarenprogramma 2019-2023 weergegeven.

(bedragen x 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
structurele lasten bestaand meerjarenprogramma	n -98	n -523	n -751	n -930	n -999
structurele lasten mutaties meerjarenprogramma	n -95	n -353	n -221	n -371	n -367
incidentele lasten bestaand meerjarenprogramma	v	347	v 236	v 187	v 80
incidentele lasten mutaties meerjarenprogramma	v 12	v 11	n -96	v 48	v 54
totale ruimte meerjarenprogramma	n -181	n -518	n -832	n -1.066	n -1.232

(- = nadeel en + = voordeel)

De begroting 2019-2023 is opgesteld conform de uitgangspunten van de vastgestelde perspectiefnota 2019. Diverse ontwikkelingen zijn aanleiding om aanvullende voorstellen voor te leggen, die nog niet opgenomen waren in de perspectiefnota 2019. Hieronder zijn in tabelvorm deze wensen/aanpassingen weergegeven. Voor een inhoudelijke toelichting en onderbouwing per onderwerp wordt verwezen naar de verschillende hoofdtakvelden.

A B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	s i	aanvullende wensen/budgetten				
			2019	2020	2021	2022	2023
	structurele mutaties						
A	verkiezingen	s		n -30	n -30	n -30	n -30
A	hercalculatie kapitaallasten	s v	59	n -47	v 4	n -12	v 19
A	financiering realisatie MFA Hapert	s v	41	v 79	v 76	v 72	v 68
A	indicatieve mutaties ontwerp-najaarsnota 2019	s	n -195	n -291	n -195	n -195	n -195
A	algemene uitkering: stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg	s				v 257	v 257
A	actualisatie gepland groot onderhoud wegen / wegbeheerplan	s		n -6	n -18	n -36	n -59
A	actualisatie voorziening onderhoud wegen	s		n -38	n -38	n -38	n -38
A	vervangen brug De Uitgang	s		n -9	n -9	n -9	n -9
A	jeugdzorg: correctie taakstelling	s				n -400	n -400
A	actualisatie implementatie omgevingswet	s		-6	-6	25	25
A	actualisatie implementatie omgevingswet aanschaf ICT	s		-5	-5	-5	-5
	totaal structurele mutaties		n -95	n -353	n -221	n -371	n -367
	incidentele mutaties						
A	verkiezingen	i		v 30			v 30
A	algemene reserve: surplus algemene reserve grondexploitatie	i		n -12			
A	algemene reserve grondexploitatie: surplus	i		v 12			
A	rural data center	i		n -20			
A	huisvesting: extra dotatie voorziening onderhoud	i			n -122		
A	onderuitputting kapitaallasten: vervangen brug De Uitgang	i		v 9			
A	onderuitputting kapitaallasten: actualisatie wegbeheerplan	i		v 6	v 12	v 18	v 24
A	onderuitputting kapitaallasten: act. Impl. opgevingswet aanschaf ICT	i		6			
A	indicatieve mutaties ontwerp-najaarsnota 2019	i v	12	v 30	v 30	v 30	
A	sportpark De Lemelvelden: extra dotatie voorziening onderhoud	i		-32	-16		
A	onderzoek ecologisch bermbeheer de Kempen	i		-8			
A	transitie landelijk gebied	i		-10			
	totaal incidentele mutaties		v 12	v 11	n -96	v 48	v 54
	totaal aanvullende mutaties		n -83	n -342	n -317	n -323	n -313

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een totaaloverzicht van het meerjarenprogramma wordt verwezen naar bijlage II.

2.4 Dekkingsmaatregelen

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten 2.1 t/m 2.3 sluit de ontwerp-begroting met structurele tekorten. In 2020 € 579.000,- oplopend naar € 861.000,- in 2023 (zie § 2.5). Deze financiële situatie brengt ons er toe om bestaand en/of nieuw beleid op nieuw tegen het licht te houden en te zoeken naar mogelijkheden om weer een evenwicht te vinden tussen nieuwe wensen, bestaand beleid en de beschikbare middelen.

Bij de behandeling van de perspectiefnota 2019 hebben wij uw raad uitgenodigd kaders aan te geven in welke richtingen de noodzakelijke dekkingsmaatregelen gezocht moesten worden. U heeft toen geen concrete kaders of zoekrichtingen aangegeven. In de begroting 2020 hebben wij daarom zelf een aantal structurele en incidentele dekkingsmaatregelen als voorstel opgenomen.

De structurele maatregelen bedragen € 650.000,- in 2020 en lopen op naar € 893.000,- in 2023. Daarbij is het ons inziens onvermijdelijk om de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen ná 2020 meer dan trendmatig licht te verhogen. Bij het opstellen van de begroting 2021 zullen wij u, afhankelijk van de financiële situatie op dat moment, ter besluitvorming voorleggen of de voorgestelde verhoging(en) van de OZB-tarieven ook daadwerkelijk geëffectueerd moeten worden. Dit hangt immers ook voor belangrijk deel af van de financiële consequenties van de herijking van het gemeentefonds. Op dit moment vindt deze herijking plaats. De nieuwe verdeling wordt voorzien in 2021. Wij hopen dat de herijking van het gemeentefonds zal meevallen voor onze gemeente. In dat geval maakt het mogelijk de aanvankelijk beoogde extra verhoging van de OZB-tarieven in heroverweging te (kunnen) nemen. De incidentele maatregelen bedragen € 25.000,-. Alle opgenomen dekkingsmaatregelen zijn ons inziens reëel, haalbaar en weinig risicovol. Wij willen graag de door ons voorgestelde dekkingsmaatregelen met uw raad bediscussiëren.

Samengevat leidt dat tot navolgende dekkingsmaatregelen.

(bedragen x 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
structurele dekkingsmaatregelen	v 48	v 650	v 641	v 752	v 893
incidentele dekkingsmaatregelen		v 25	v 25	v 25	v 25
totale dekkingsmaatregelen	v 48	v 675	v 666	v 777	v 918

(- = nadeel en + = voordeel)

De dekkingsmaatregelen worden nader gespecificeerd en toegelicht bij de onderscheidene hoofdtaakvelden en voor een totaal beeld wordt verwezen naar bijlage III.

2.5 Het meerjarenperspectief totaal

Bij de samenstelling van de begroting is een onderscheid aangebracht in bestaand beleid, het meerjarenprogramma 2019-2023 en de dekkingsmaatregelen. De bedoeling hiervan is om ruwweg een verdeling aan te geven tussen het bestaande en de onderdelen van het nieuwe beleid. Daarnaast worden de mutaties van de reserves afzonderlijk weergegeven.

De begroting maakt ook onderscheid tussen structurele en incidentele middelen. Structurele middelen zijn jaarlijks terugkerende middelen. Incidentele, en de naam zegt het al, zijn eenmalig of voor een beperkt aantal jaren. In de "BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten" worden hierover richtlijnen gegeven. Om het huishoudboekje van de gemeente gezond te maken en te houden is het van belang om de jaarlijks terugkerende lasten te kunnen betalen uit de jaarlijks terugkerende inkomsten.

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten 2.1 t/m 2.4 wordt in onderstaand overzicht het geactualiseerde meerjarenperspectief gepresenteerd. Deze mutaties zijn in hoofdstuk 3 van de begroting uitgewerkt en samengevat in hoofdstuk 5.

(bedragen x 1.000,-)	2019	2020	2021	2022	2023
structureel:					
structurele ruimte aanvaard beleid	v 237	n -757	n -805	n -732	n -465
structurele mutaties reserves	v 928	v 1.055	v 911	v 901	v 970
structurele ruimte bestaand beleid	v 1.165	v 298	v 106	v 169	v 505
meerjarenprogramma 2019-2023	n -193	n -877	n -972	n -1.300	n -1.366
structurele begrotingsruimte voor dekkingsmaatregelen	v 972	n -579	n -866	n -1.131	n -861
structurele dekkingsmaatregelen	v 48	v 650	v 641	v 752	v 893
structurele begrotingsruimte na dekkingsmaatregelen a	v 1.020	v 71	n -225	n -379	v 32

(bedragen x 1.000,-)		2019	2020	2021	2022	2023
incidenteel:						
incidentele ruimte aanvaard beleid		n -535	n -483	n -608	n -184	v 2.205
incidentele mutaties reserves		n -641	n -429	v 271	n -63	n -2.227
incidentele ruimte bestaand beleid		n -1.176	n -912	n -337	n -247	n -22
meerjarenprogramma 2019-2023		v 12	v 357	v 140	v 235	v 134
incidentele begrotingsruimte voor dekkingsmaatregelen		n -1.164	n -555	n -197	n -12	v 112
incidentele dekkingsmaatregelen			v 25	v 25	v 25	v 25
incidentele begrotingsruimte na dekkingsmaatregelen	b	n -1.164	n -530	n -172	v 13	v 137
totaal begrotingsresultaat	a+b	n -144	n -459	n -397	n -366	v 169
mutaties ten laste/gunste van de algemene reserve		v 144	v 459	v 397	v 366	n -169
totaal na mutaties reserves						

(- = nadeel en + = voordeel)

De begroting 2020 sluit dan met een structureel overschot van € 71.000,-. In meerjarig perspectief bezien is er nog een bescheiden structureel overschot van € 32.000,-. De meerjarige begrotingsresultaten worden vooralsnog verrekend met de algemene reserve.

Bij dit perspectief maken wij ook de kanttekening dat de uitkering uit het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2019 dit perspectief mogelijk nog positief of negatief kan beïnvloeden. Wij verwachten dat de septembercirculaire in de derde week van september ontvangen wordt. Zodra de septembercirculaire door ons doorgerekend is, zullen wij de financiële resultaten hiervan ter kennis brengen van uw raad. In deze mededeling zullen wij ook de meest actuele financiële prognoses van de ontwerp-najaarsnota 2019 opnemen, waarmee u een zo actueel mogelijk beeld heeft van de begrotingsresultaten, zodat deze betrokken kunnen worden bij de besluitvorming over deze begroting.

3. Hoofdtakvelden

Uw raad heeft bij het vaststellen van het raadsprogramma o.a. voor gekozen om de begrotingsindeling af te stemmen op de gewijzigde BBV-voorschriften.

Conform deze voorschriften wordt voor de komende jaren gewerkt met 9 hoofdtakvelden, te weten:

0. Bestuur en ondersteuning	1. Veiligheid
- Overzicht van de kosten van overhead	2. Verkeer en vervoer
- Algemene dekkingsmiddelen	3. Economie
4. Onderwijs	5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein	7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV)	

Ad I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

In deze rubriek worden op hoofdlijnen de meest belangwekkende ontwikkelingen annex actiepunten beschreven van de taakveldonderdelen. Op basis van deze concrete beschrijvingen zal in de loop van het dienstjaar gerichter gerapporteerd worden over de voortgang van deze programmatische actiepunten.

In het BBV is een basisset van beleidsindicatoren voorgeschreven die de gemeente in de begroting (en jaarrekening) minimaal moeten gebruiken. Deze indicatoren worden niet voorzien van 'normen' dus de waarde die wordt nagestreefd wordt overgelaten aan de gemeente zelf. Ter vergelijking hebben wij ook de (geactualiseerde) indicatoren vanuit de begroting 2019 opgenomen en voor 2020 de meest actuele indicatoren uit Waarstaatjegemeente.nl. Dit alles vooruitlopend op de wijzigingen die we met de Auditcommissie bespreken.

Ter realisatie van de beoogde maatschappelijke effecten worden in het meerjarenprogramma 2019 – 2023 investeringen en activiteiten opgenomen. Deze investeringen en activiteiten worden, voorzien van een financiële vertaling, nader toegelicht. Ook doen we voorstellen om de begroting weer structureel in evenwicht te brengen.

Naast de informatie welke in de paragraaf verbonden partijen is opgenomen treft u per hoofdtakveld de bijbehorende verbonden partij(en) aan. Hierbij is o.a. de betrokkenheid van de verbonden partij bij het realiseren van de doelstelling van de gemeente benoemd.

Waar dat aan de orde is, worden per hoofdtakveld een aantal ontwikkelingen genoemd die zich de komende jaren zullen of kunnen aandienen. De herkomst van de ontwikkelingen is velerlei. Soms gaat het om ontwikkelingen die vanuit rijksbeleid moeten worden opgepakt, soms ook zijn het ontwikkelingen vanuit eigen gemeentelijk beleid. Niet alle ontwikkelingen kunnen op dit moment al financieel worden vertaald, maar ze zijn toch vermeld om daarmee bepaalde risico's aan te geven. Wij merken daarbij uitdrukkelijk op dat hetgeen hier vermeld is de stand van zaken van juni 2019 weergeeft.

Ad II. Wat mag het kosten?

Nadat uw raad heeft aangegeven wat de na te streven doelen zijn en ons college wat we daarvoor gaan doen, wordt in het samenspel tussen raad en college invulling gegeven aan hoeveel dit mag kosten.

De budgetoverzichten bevatten zes kolommen. De eerste kolom bevat de gerealiseerde cijfers van het rekeningjaar 2018. De tweede kolom bevat de gewijzigde begroting 2019. De kolommen drie tot en met zes geven het meerjarige verloop voor de periode 2020 – 2023 van de onderscheidene hoofdtakvelden weer. Naast de kolomindeling geven de budgetoverzichten de financiële weergave weer van onderscheidene taakvelden behorende bij de hoofdtakvelden. Daarnaast worden de mutaties van de reserves afzonderlijk weergegeven. Dat maakt op een transparante wijze de gang van het bestaande beleid naar de einduitkomst van deze meerjarenraming inzichtelijk. Vanwege kwaliteitseisen van het BBV hebben wij ook de belangrijkste afwijkingen met vorige jaren op hoofdlijnen toegelicht.

De overzichten eindigen met de saldi van het betreffende hoofdtakveld in elk van de jaren. Een saldo dat begint met een -/- betekent dat per saldo sprake is van een nadeel (hogere kosten en/of lagere inkomsten) en een + bedrag betekent dat per saldo sprake is van een voordeel voor de begroting (lagere kosten en/of hogere inkomsten).

Voorts wordt aangegeven welke mutaties aan reserves zijn geraamd. Aldus wordt, conform de bepalingen van het BBV, zichtbaar gemaakt wat de saldi van het betreffende hoofdtakveld zijn wanneer de mutaties reserves wel zijn meegenomen.

In onderstaand overzicht wordt het saldo van baten en lasten, alsmede van de beoogde mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
0. Bestuur en ondersteuning	n -847	n -1.041	n -1.004	n -1.070	n -1.069	n -1.035
- Overhead	n -4.822	n -5.643	n -5.802	n -5.839	n -5.655	n -5.654
- Algemene dekkingsmiddelen	v 32.549	v 33.815	v 35.035	v 35.348	v 35.432	v 35.706
1. Veiligheid	n -1.430	n -1.551	n -1.605	n -1.605	n -1.604	n -1.603
2. Verkeer en vervoer	n -2.119	n -2.299	n -2.702	n -2.892	n -3.075	n -3.154
3. Economie	v 626	v 445	v 684	v 737	v 798	v 828
4. Onderwijs	n -2.198	n -2.643	n -2.540	n -2.859	n -2.510	n -2.515
5. Sport, cultuur en recreatie	n -3.289	n -3.445	n -3.435	n -3.385	n -3.379	n -3.369
6. Sociaal domein	n -15.611	n -16.271	n -17.845	n -18.197	n -18.311	n -18.016
7. Volksgezondheid en milieu	n -967	n -1.057	n -1.112	n -1.095	n -978	n -1.025
8. VHROSV	n -1.418	n -740	n -758	n -724	n -853	v 1.263
Geraamd saldo van baten en lasten	v 474	n -430	n -1.084	n -1.581	n -1.204	v 1.426
Reserves						
Beoogde stortingen in reserves	n -1.169	n -13.853	n -1.493	n -910	n -388	n -2.545
Beoogde onttrekkingen aan reserves	v 2.869	v 14.139	v 2.118	v 2.093	v 1.226	v 1.288
Gerealiseerd/geraamd resultaat	v 2.174	n -144	n -459	n -397	n -366	v 169
Mutatie algemene reserve	n -2.174	v 144	v 459	v 397	v 366	n -169

(+ = voordeel en - = nadeel)

3.0. Bestuur en ondersteuning

Dit hoofdtaakveld gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het hoofdtaakveld bevat de overkoepelende taakvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

Wij zijn een gemeente die dicht bij onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen wil staan. Wij denken mee. Onze dienstverlening is klantgericht. We verplaatsen ons in de behoeften van de ander in plaats van te wijzen op regels en onmogelijkheden. Wij communiceren snel, toegankelijk en betrouwbaar. Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk inwoners bereiken en mee laten doen. Wij willen weten wat er speelt. Wij faciliteren en regisseren. Wij kunnen niet alles oplossen, maar samen kunnen we wel het verschil maken. Daarom werken we zoveel mogelijk samen. We maken verbinding met diverse partners. Lokaal en regionaal. Maatschappelijk en professioneel.

We maken duidelijke keuzes. Wat we doen, doen we goed. Efficiënt en effectief. We zijn betrouwbaar en proactief. We staan nadrukkelijk open voor vernieuwing en kiezen voor aansluiting bij (maatschappelijke) ontwikkelingen en veranderingen. Daarom zijn we als bestuur voortdurend in beweging en op zoek naar (nieuwe) toegevoegde waarde.

Maatschappelijk effect

Bladel is een vitale gemeente waar het goed wonen, werken en ondernemen is. Er is draagvlak voor de wijze van beleidsvorming en dienstverlening. Iedereen in de gemeente Bladel kan meedoen / participeren. Onze inwoners, ondernemers, partners voelen zich gehoord en gewaardeerd.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Gemeentelijke belastingen en tarieven

We streven naar een lastendruk die in een goede verhouding staat tot het voorzieningenniveau. Dit betekent waar mogelijk kostendekkende tarieven. Daarom zijn de tarieven van de afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges bepaald op basis van de te maken kosten van deze producten.

Voor de onroerende zaakbelastingen wordt in beginsel een inflatievolgend beleid gehanteerd. De tarieven zijn met een nagecalculeerd inflatiepercentage van 2,45%, verhoogd. Gelet op de reeds eerder doorgevoerde bezuinigingen van de afgelopen jaren achten wij het legitiem om de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen voor 2021 en volgende jaren te verhogen. De meerjarige tekorten zijn immers voor een belangrijk deel terug te leiden naar het grote pakket van nieuwe wensen in combinatie met structurele tegenvallers in de exploitatie. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Financieel gezonde gemeente

De gemeente Bladel wil een financieel gezonde gemeente zijn. Uitgangspunt is dat sluitende (meerjaren)-begrotingen worden gepresenteerd, waarbij in ieder geval het vierde planjaar structureel sluitend is. Voor de planjaren 1 tot en met 3 wordt incidenteel een beroep gedaan op de algemene reserve met inachtneming van het door uw raad vastgestelde beleidskader betreffende het weerstandsvermogen. De structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten en dekkingsmiddelen. Onze financiële beheersing is hierop gericht.

Door het binnenhalen van subsidies, slim werk met werk maken, goed aanbesteden en een continue focus op het beter organiseren van processen en verantwoordelijkheden kunnen we met de beperkte middelen veel voor elkaar krijgen. Een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten komt uit de algemene uitkering. Op dit onderdeel hebben we geen invloed. Schommelingen hebben direct effect op de exploitatie.

Het financieel perspectief van onze gemeente ziet er, mede door de geraamde dekkingsmaatregelen, OZB en toeristenbelasting, goed uit. Met de hiervoor voorgestelde dekkingsmaatregelen en aanvullende lasten voor het meerjarenprogramma kunnen wij een ontwerp-begroting 2020 aanbieden die voor planjaar 2020 structureel en reëel meer dan in evenwicht is (structureel overschot van € 71.000,-). Daarnaast is er in meerjarig perspectief gezien nog een bescheiden structureel overschot van € 32.000,-.

De geraamde ratio weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2020 4,58 en loopt op iets terug naar een geprognosticeerde ratio van 4,05 in 2023 en voldoet hiermee aan de door de raad gestelde norm.

De beheersing van risico's en het op peil houden van ons weerstandsvermogen blijven vaste uitgangspunten.

Financieel toezicht provincie

Bladel valt al jaren onder het repressief toezicht. Deze milde vorm van toezicht wordt verkregen wanneer de begroting 2020 naar het oordeel van de provincie structureel en reëel in evenwicht is. Mocht dit niet het geval zijn, dan moet de meerjarenraming 2021-2023 voldoende aannemelijk maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2023 wordt bereikt. Ramingen dienen reëel te zijn dat geldt ook voor de dekkingsmaatregelen. De toezichthouder toetst deze op hardheid en haalbaarheid.

Gedeputeerde Staten houden toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten. Heeft de gemeente een begroting die structureel niet in evenwicht is? Dan kunnen we onder zogenaamd preventief financieel toezicht worden geplaatst.

Repressief toezicht is echter regel. Dit houdt in dat we de begroting direct kunnen uitvoeren, zonder dat hier vooraf goedkeuring van de provincie vereist is. We komen in aanmerking voor repressief toezicht wanneer de begroting, inclusief nieuw beleid, naar het oordeel van de provincie structureel en reëel in evenwicht is. Mocht dit niet het geval zijn, dan dient de meerjarenraming voldoende aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf wordt bereikt. Daarnaast dienen de jaarrekening en de begroting tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, aan de provincie te zijn toegezonden.

Er kan volgens de provincie ook geen sprake zijn van opschuivend perspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt de provincie of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld, dat het niet toegestaan is om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in onze (meerjaren)begroting alleen structureel en reëel evenwicht in de laatste jaarschijf (2023)? Dan beoordeelt de provincie of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2019 alleen de laatste jaarschijf (2022) structureel en reëel in evenwicht was. In dat geval moeten bij de begroting 2020 minimaal de laatste twee jaarschijven (2022 en 2023) structureel en reëel in evenwicht zijn.

Voor onze begroting 2019 was voor alle planjaren sprake van structureel en reëel evenwicht. Van opschuivend perspectief is onzes inziens dan ook geen sprake. In de Gemeentewet staat aangegeven dat uw raad erop toe ziet dat de (meerjaren)begroting in evenwicht is.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren uit de BBV-basisset van toepassing.

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	verkiezingen							-30	-30	-30	-30
A	verkiezingen							30			30
A	algemene reserve: surplus algemene reserve grondexploitatie							-12			
A	algemene reserve grondexploitatie: surplus							12			
A	algemene reserve: dekkingsreserve CC Den Herd						3.993				
A	reserve afschrijving geactiveerde uitgaven: CC Den Herd						-3.993				
A	reserve afschrijving geactiveerde uitgaven: CC Den Herd						273	269	266	262	259
	totaal lasten bestuur en ondersteuning						273	269	236	232	259

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Verkiezingen

Bij een eerdere heroverwegingsoperatie was er voor gekozen om de kosten van verkiezingen voortaan als incidenteel aan te merken, omdat er niet in ieder planjaar verkiezingen gehouden behoeven te worden. Dit

uitgangspunt strookt niet meer met de richtlijnen van de vorig jaar verschenen “BBV notitie structurele en incidentele baten en lasten”. In deze notitie wordt gesteld dat het uitvoeren van verkiezingen naar hun aard in beginsel een structurele taak betreft en daarvoor ook structurele lasten geraamd moeten worden. Alleen onverwachte verkiezingen (bijvoorbeeld als het kabinet valt) leiden tot incidentele lasten.

Op 17 maart 2021 is de verkiezing voor de Tweede Kamer voorzien en op 16 maart 2022 de verkiezing voor de gemeenteraad. Dit betekent dat we voor de jaren 2020 en 2023 rekening houden met een eenmalige onderuitputting van de geraamde budgetten.

Algemene reserve / algemene reserve grondexploitatie

Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen middels het kwantificeren van de risico's gebruiken we op grond van de vastgestelde grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode². De financiële positie (op langere termijn) van grondexploitaties wordt beoordeeld vanuit de som van de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in relatie tot de aanwezige risico's bij de grondexploitatie. Deze norm toegepast op de Bladelse situatie resulteert in het volgende bedrag voor 2020:

5% van de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) ad € 1,836 miljoen	€ 92.000,-
5% van de nog te realiseren opbrengsten ad € 3,641 miljoen	182.000,-
Totaal benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties	€ 274.000,-

De geprognosticeerde omvang bedraagt echter € 286.000,- zodat de reserve per saldo tot een bedrag van € 12.000,- vrij kan vallen. Wij stellen voor om deze vrijval toe te voegen aan de algemene reserve.

Bijdrage algemene reserve / Vormen dekkingsreserve t.b.v. ver-/nieuwbouw CC Den Herd

De algemene reserve biedt meer dan voldoende ruimte om de investering van de ver-/nieuwbouw van CC Den Herd te kunnen dekken ten laste van de algemene reserve. Dit betekent dan, dat ten laste van de algemene reserve € 3.993.000,- toegevoegd wordt aan de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen. Het becijferde bedrag is gebaseerd op prijspeil 2017 en behoeft nog aanpassing naar het prijspeil op datum van aanbesteding. Ten laste van deze reserve worden dan de gecalculeerde kapitaallasten gedekt.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
interactieve beleidsvorming raad	s		5	5	5	5
advertentiekosten voorlichting	s		3	3	3	3
leges rijbewijzen, reisdocumenten, huwelijken e.d.	s		41	6	6	6
verkoopopbrengsten gronden algemene dienst	i		25	25	25	25
reserve verkoopopbrengst NRE vrijval	i	5.492				
algemene reserve: restant reserve verkoopopbrengst NRE	i	-887				
reserve afschrijving geactiveerde investeringen	i	-4.605				
reserve afschrijving geactiveerde investeringen: dekking CC Den Herd	s	136	268	262	257	252
reserve afschrijving geactiveerde investeringen: rentebijdrage	s	-40	-45	-42	-39	-37
totaal dekkingsmaatregelen		96	297	259	257	254

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Interactieve beleidsvorming / voorlichting

Binnen de begrotingspost raad en raadcommissie is een structurele raming van € 5.000,- opgenomen voor interactieve beleidsvorming. Aangezien sinds 2017 geen uitgaven meer zijn gedaan met betrekking tot dit onderwerp, is in overleg met de (vervangend) griffier voorgesteld om deze raming structureel te laten vervallen. Daarnaast kunnen de kosten van voorlichting verlaagd worden gelet op de werkelijke uitgaven van afgelopen jaren.

² IFLO staat voor: Inspectie Financiën Lagere Overheden.

Leges rijbewijzen / huwelijken

Verwacht wordt dat er in 2020 meer rijbewijzen en reisdocumenten e.d. afgegeven worden. De opbrengsten worden hierdoor voor 2020 (netto) verhoogd met € 41.000,-. De opbrengsten voor huwelijken stijgen structureel met € 6.000,- op basis de werkelijke opbrengsten van afgelopen jaren.

Verkoopopbrengsten gronden

Op basis van de rekeningcijfers van afgelopen jaren kunnen de opbrengsten van de grondverkoop (die niet via de grondexploitatie lopen) verhoogd worden met € 25.000,-. Op grond van provinciale voorschriften mogen deze opbrengsten niet als structureel aangemerkt worden.

Vrijval reserve verkoopopbrengst NRE / reserve afschrijving geactiveerde investeringen

Op basis van eerdere raadsprogramma's werd expliciet door de raad besloten om de dekkingsreserve verkoopopbrengst Nutsbedrijven Regio Eindhoven (NRE) in stand te houden, aangezien de rente ervan structureel ten gunste van de exploitatie komt. Indien uitgaven ten laste van deze reserve worden gebracht, zullen de binnen de normale exploitatie wegvallende rentebaten immers moeten worden gecompenseerd door verlaging van uitgaven dan wel verhoging van inkomsten.

In het kader van het sluitend maken van de begroting 2020 stellen wij als beleidswijziging voor deze reserve ad € 5.492.000,- op te heffen en (gedeeltelijk) toe te voegen aan de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen. Voor het realiseren van CC Den Herd naar de Markt is in de meerjarenraming dekkingsruimte voor de noodzakelijke investeringen geraamd van € 273.000,- alsmede is rekening gehouden met huuropbrengsten van € 105.000,-. Voor de dekkingsruimte van € 273.000,- is nog geen investeringsraming opgenomen. De omvang van de investeringsraming hangt immers met name af van met welke afschrijvingscomponenten rekening gehouden moeten worden. Als we desondanks deze dekkingsruimte kapitaliseren op basis van een afschrijvingstermijn van 25 jaar dan zal de investeringsraming € 4.605.000,- bedragen. Om de kapitaallasten hiervan te dekken stellen wij voor om ten laste van de reserve verkoopopbrengst NRE € 4.605.000,- toe te voegen aan de dekkingsreserve geactiveerde investeringen. Het restant van de reserve verkoopopbrengst NRE ad € 887.000,- kan dan toegevoegd worden aan de algemene reserve (ter verbetering van het weerstandsvermogen). Op het moment dat de definitieve investeringsraming bekend is worden t.z.t. de ramingen hierop nog aangepast.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven

Ontwikkelingen

Uitbreiding griffie

In het functieprofiel voor de nieuwe griffier van de gemeente Bladel is vanuit de werkgeverscommissie de wens uitgesproken om te komen tot een formatie-uitbreiding op de griffie middels het aanstellen van een griffiemedewerker voor procesmatige en administratieve taken, als een manier om ruimte te scheppen voor de griffier voor professionalisering van de raads- en commissieleden en de doorontwikkeling van processen, werkwijzen en procedures van de raad als geheel. De kosten van deze formatie-uitbreiding zijn thans nog niet in de begrotingsstukken opgenomen.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Bestuur	n -1.222	n -1.344	n -1.122	n -1.122	n -1.121	n -1.117
Burgerzaken	n -412	n -412	n -409	n -407	n -407	n -377
Beheer overige gebouwen en gronden	n -166	n -142	n -85	n -85	n -85	n -85
Totaal lasten	n -1.800	n -1.898	n -1.616	n -1.614	n -1.613	n -1.579
Baten						
Bestuur	v 71					
Burgerzaken	v 368	v 340	v 412	v 344	v 344	v 344
Beheer overige gebouwen en gronden	v 513	v 517	v 200	v 200	v 200	v 200
Totaal baten	v 881	v 857	v 612	v 544	v 544	v 544
Geraamd saldo van baten en lasten	n -919	n -1.041	n -1.004	n -1.070	n -1.069	n -1.035
beoogde storting in reserves	n -1.169	n -13.854	n -1.493	n -910	n -388	n -2.545
beoogde onttrekking aan reserves	v 2.869	v 14.140	v 2.119	v 2.092	v 1.226	v 1.288
Gerealiseerd/geraamd resultaat	v 781	n -755	n -378	v 112	n -231	n -2.292
rekening-begrotingsresultaat	v 2.174	n -145	n -459	n -396	n -365	v 169
beoogde storting in reserves	n -2.174	v 145	v 459	v 396	v 365	n -169
Gerealiseerd/geraamd resultaat						

(- = nadeel en + = voordeel)

De meer opbrengsten in 2018 en 2019 en de daarmee gepaard gaande kosten worden veroorzaakt door extra opbrengsten van verkoop gronden (die niet via de grondexploitatie lopen). In 2018 is een deel van de voorziening wethouderspensioenen vrijgevallen op basis van de actuariële berekeningen om de toekomstige pensioenaanspraken van alle (voormalige) wethouders. Voorts waren er in 2018 eenmalig hogere legesopbrengsten voor huwelijken en rijbewijzen.

In 2019 stegen de kosten van bestuur eenmalig € 217.000,-. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de kosten van de installatie van de burgemeester en anderzijds door de extra dotatie aan de voorziening wachtgelden voormalig personeel (griffier).

Daarnaast werken De financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen werken meerjarig door in de ramingen.

Beoogde mutaties reserves

De beoogde toevoegingen hebben betrekking op rentebijbeschrijvingen. De rentebijbeschrijving naar de algemene reserve is geactualiseerd op basis van de geactualiseerde balanstotalen. Het percentage van de rentetoerekening aan de reserves moeten gebaseerd zijn op het gemiddelde rentepercentage van het vreemd vermogen. De bespaarde rente is hierop aangepast. Voorts worden in 2019 en 2020 de navolgende posten verrekend met de algemene reserve: afwaardering en eenmalige kosten basisschool De Vest, budgetoverhevelingen van 2018 naar 2019, het gemeentelijk aandeel van de voorbereidingskosten van N284, de onderzoekskosten voor het raadsprogramma, het uitvoeringsprogramma duurzaamheid en de aanvulling van de reserve afschrijving geactiveerde investeringen en de vrijval van de reserve sociaal domein. Daarnaast worden eenmalige baten/lasten voor de realisatie van MFA Hapert verrekend. Voorts wordt verwezen naar de dekkingsmaatregelen.

Ook de geraamde meerjarig geraamde winstuitnames van de grondexploitaties en de begrotingsresultaten worden verrekend met de algemene reserve. In 2019 wordt ten laste van de algemene reserve extra gedoteerd aan de reserve 'afschrijving geactiveerde investeringen' (ter dekking van de kapitaallasten van de ver/nieuwbouw van CC Den Herd). Ten laste van deze dekkingsreserve worden kapitaallasten van een aantal investeringen met een economisch nut gedekt. De reserve 'verkoop hypotheekbedrijf HNG' wordt jaarlijks (t/m 2020) aangewend voor de dekking van de weggevalen dividenduitkering HNG. Voor de aanwendungen van de reserve sociaal domein wordt verwezen naar de toelichting hiervoor.

Vanaf 2019 en volgende jaren zijn baten en lasten geraamd voor de uitvoering van de maatregelen uit de verbetering kwaliteit buitengebied en van de bevordering van de duurzaamheid. Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de betreffende reserves (zie bestuur en ondersteuning).

In onderstaand overzicht worden de meerjarige mutaties ten laste of ten gunste van de reserves gespecificeerd voor de jaren 2019 tot en met 2023:

Bedragen		Begroting		Meerjarenraming		
		2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	inc.	v 1.479	n -221	v 402	n -44	n -41
Reserve afschrijving geactiveerde investeringen	struct.	v 433	v 426	v 421	v 415	v 490
Reserve afschrijving geactiveerde investeringen	inc.	n -2.266				n -2.196
Algemene reserve grondexploitatie	inc.	n -334	n -563	n -166	n -94	n -40
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	inc.	n -27	n -30			
Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied	inc.	n -67	v 335	v 10	v 50	v 50
Reserve duurzaamheid	inc.	n -100	v 50	v 25	v 25	
Egalisatiereserve verkoop HNG	struct.	v 120	v 120			
Reserve vervanging sportmaterieel X-sport	struct.	v 3	v 1	v 1	v 1	v 1
Reserve vervanging sportmaterieel Eureka	struct.	v 3	v 16	v 4	v 5	v 5
Reserve sociaal domein	inc.	v 618				
Reserve generatiepact	inc.	v 55				
Totaal beoogde mutaties reserves via bestaand beleid		n -83	v 134	v 697	v 358	n -1.731
Bestemming begrotingsresultaat	inc./struct.	v 144	v 459	v 397	v 366	n -169
Totaal mutaties reserves		v 61	v 593	v 1.094	v 724	n -1.900
Mutaties algemene reserve via meerjarenprograr	inc.	v 3.993				
Mutaties algemene reserve via dekkingsmaatregelen	inc.	n -887				
Mutaties reserve verkoop NRE via dekkingsmaatregelen	inc.	v 5.492				
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via dekkingsmaatregelen	inc.	n -4.605				
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via dekkingsmaatregelen	struct.	v 96	v 223	v 220	v 217	v 215
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via meerjarenprogramma	struct.	v 273	v 269	v 266	v 262	v 259
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via meerjarenprogramma	inc.	n -3.993				
Totaal mutaties reserves		v 430	v 1.085	v 1.580	v 1.203	n -1.426

(+ = voordeel/aanwending en -= nadeel/storting)

3.0.1. Overhead en ondersteuning organisatie

De kosten van de overhead worden centraal begroot op een afzonderlijk taakveld. Dit houdt in dat de overheadkosten niet meer in de afzonderlijke hoofdtakvelden zijn opgenomen. Tot 2017 werd de overhead op basis van de begrote tijdsbesteding aan de afzonderlijke hoofdtakvelden toegerekend.

Door het apart presenteren van de overhead vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Ook de aan overhead toe te rekenen rente is inbegrepen in dit overzicht. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

Toerekening overhead

De wijzigingen van het BBV betekenen ook een andere manier van het toerekenen en presenteren van overhead in de begroting in relatie tot de heffingen en tarieven. Extracomptabel (administratief) dient het aandeel overhead in de heffingen en tarieven te worden berekend. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Conform de uitgangspunten van de Financiële verordening 2019 is voor 2020 een opslagpercentage gehanteerd als algemeen geldende verdeelsleutel voor overhead. In de paragraaf lokale heffingen wordt de overhead (extra comptabel) meegenomen bij de berekening van de kostendeckendheid van de tarieven.

Grondexploitaties

Voor de rendabele activiteiten van de grondexploitaties is er nog wel sprake van een intra comptabele kostentoerekening. Daarbij is dezelfde verdeelsleutel als bij de heffingen en tarieven gehanteerd.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Organisatie

Een netwerksamenleving vraagt ook aanpassingen van de ambtelijke organisatie. Vanuit de gemeente worden steeds meer zaken samen met inwoners en ondernemers opgepakt. Ambtenaren en bestuur zijn zo direct betrokken bij de samenleving. Er wordt nadrukkelijk geïnvesteerd in onze medewerkers om deze voldoende te equiperen voor de veranderende rol. Een medewerker die zich bewust is van de maatschappelijke opgaven en welke rollen daarbij van hem of haar worden verwacht. De ontwikkeling van onze medewerkers is hierbij cruciaal. Hiernaast nemen we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid door een werkplek te bieden aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Formatie	2019: 3,61 fte	2020: 3,54 fte per 1.000 inwoners	Eigen begroting
Bezetting	* 2019: 3,5 fte	2020: 3,51 fte per 1.000 inwoners	Eigen begroting
Apparaatskosten	** 2018: € 416,-	2019: € 424,- per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	** 2018: 17,74%	2019: 10,74% van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	** 2018: 11,43%	2019: 11,53% van totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	Eigen begroting

* De laatst bekende werkelijke bezetting was 1 januari 2019.

** Indicatoren vorig jaar geactualiseerd op basis van gewijzigde begroting 2019.

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investerings					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	rural data center							-20			
A	voorziening gebouwen gemeentehuis								-122		
	totaal lasten overhead							-20	-122		

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Rural data center

In 2017 en 2018 heeft gemeente Bladel meegedaan aan het project Kempisch Rural Data Center (RDC). In dit project is er een gemeenschappelijke aanzet gedaan door de 5 Kempengemeenten om meer met data te gaan werken. Op 2 juli 2019 hebben wij besloten door te gaan met het project voor de jaren 2019 en 2020. Voor het jaar 2019 worden de kosten voor het RDC geraamd op € 19.000,-, waarvan eerder dit jaar al een bedrag van € 6.000,- is geraamd voor de huisvestingskosten in het gemeentehuis van Reusel-De Mierden en de kosten van de coördinator CBS. Het resterende bedrag van € 13.000,- wordt aanvullend geraamd in de najaarsnota 2019. De geraamde kosten voor het jaar 2020 bedragen € 20.000,-.

Voorziening gebouwen gemeentehuis

Voor het gemeentehuis worden uitgaven geraamd van resp. € 121.000,- in 2020 voor de vervanging van het dak van de oudbouw en in 2021 € 284.000,- voor vervanging van diverse installaties (verwarming, koeling, klimaat- en luchtbehandeling). Deze werkzaamheden worden gecombineerd met energiebesparende maatregelen welke ten laste van het bestaande reeds gevoteerde krediet energieneutraal maken gemeentehuis worden gebracht. In verband met deze uitgaven dient de dotatie aan de voorziening onderhoud gemeentehuis in 2021 eenmalig met een bedrag van € 122.000,- te worden verhoogd, omdat de vervangingen eerder plaats zullen vinden dan aanvankelijk in de planning voorzien was.

Dekkingsmaatregelen

Niet van toepassing.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Samenwerking Kempengemeenten
- Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)

Ontwikkelingen

Samenwerking Kempengemeenten

De evaluatie van de GRSK, die in 2016 is gestart, is opgeschort in afwachting van de uitkomsten van Veerkrachtig Bestuur. De huidige aansturing van de organisatie is voorzien tot 2021. Begin 2020 moet duidelijkheid bestaan over de toekomstige inrichting van de GRSK. In 2019 is daarom de evaluatie weer opgepakt met daaraan gekoppeld een voorstel voor de toekomst. Dit heeft gevolgen voor de P&O-samenwerking en het SSC.

Digitaal databasebeheer en beveiliging is een thema dat steeds meer aandacht vraagt. Een gemeente beheert een enorme hoeveelheid gegevens. Het beheer komt aan de orde bij de evaluatie van het SSC, als onderdeel van de GRSK, en bij de toekomst van het regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van lasten en baten van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
overhead	n -5.067	n -5.900	n -6.019	n -6.030	n -5.846	n -5.845
Totaal lasten	n -5.067	n -5.900	n -6.019	n -6.030	n -5.846	n -5.845
Baten						
overhead	v 245	v 257	v 217	v 191	v 191	v 191
Totaal baten	v 245	v 257	v 217	v 191	v 191	v 191
Geraamd saldo van baten en lasten	n -4.822	n -5.643	n -5.802	n -5.839	n -5.655	n -5.654

(- = nadeel en + = voordeel)

In het overzicht van de kosten van overhead zijn alleen die kosten opgenomen die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Hierna geven wij u een meer gespecificeerd overzicht van de overhead en lichten we de onderdelen kort toe.

lasten (bedragen x € 1.000,-)		s/i	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
			2018	2019	2020	2021	2022	2023
a.	Bedrijfsvoering algemeen							
	loonkosten	s	-1.347	-1.806	-2.161	-2.161	-2.161	-2.161
	loonkosten incidenteel (generatiepact)	i		-55				
	verrekening overhead	s	226	226	213	213	213	213
	overige personeelskosten	s	-886	-1.084	-785	-739	-702	-702
	informatie- communicatie technologie	s	-131	-159	-150	-145	-145	-145
	receptie en callcenter	s	-299	-306	-323	-323	-323	-323
b.	Kempensamenwerking							
	P&O-samenwerking	s	-150	-147	-154	-150	-150	-150
	SSC-samenwerking	s	-1.356	-1.357	-1.428	-1.395	-1.385	-1.387
	afwikkeling voorgaande jaren Kempensamenwerking	i		45	16			
c.	Facilitair en huisvesting							
	huisvesting	s	-529	-510	-572	-569	-566	-563
	huisvesting: mip aanv. voorz. onderhoud gemeentehuis	i				-122		
	facilitair	s	-639	-718	-639	-639	-627	-627
	facilitair: mip rural data center	i			-20			
Totaal lasten overhead			-5.066	-5.900	-6.019	-6.030	-5.846	-5.845

baten (bedragen x € 1.000,-)		s/i	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
			2018	2019	2020	2021	2022	2023
a.	Bedrijfsvoering algemeen							
	loonkosten	s	71	70	62	58	58	58
	overige personeelskosten	s	17	31	16	16	16	16
	informatie- communicatie technologie	s	20	19	10	10	10	10
b.	Kempensamenwerking							
	P&O-samenwerking	s						
	SSC-samenwerking	s	3	3	3	3	3	3
c.	Facilitair en huisvesting							
	huisvesting	s	122	132	125	103	103	103
	facilitair	s	11	2	1	1	1	1
Totaal baten overhead			244	257	217	191	191	191
Saldo lasten en baten overhead			-4.822	-5.643	-5.802	-5.839	-5.655	-5.654

(- = nadeel en + = voordeel)

Bedrijfsvoering algemeen

De loonkosten zijn gebaseerd op de begrote formatie, waarbij aanvankelijk rekening gehouden was met een structurele loonstijging van 3,5% in 2020. Deze loonstijging is echter ten opzichte van het principe cao-akkoord voor gemeenteambtenaren te hoog. De aanpassing van de loonkosten hebben we daarom via de algemene dekkingsmiddelen middels een stelpost gecorrigeerd. Ook wordt rekening gehouden met hogere pensioenpremies en het toekennen van eventuele periodieke verhogingen voor de medewerk(st)ers die daarvoor in aanmerking komen. Daarnaast is tijdelijk personeel aanwezig in 2019 wegens uitvoering van het generatiepact. De kosten worden gedekt ten laste van de reserve generatiepact. Algemeen worden steeds vaker startende medewerkers eerst ingehuurd via een detacheringsbureau. Deze invulling van de proeftijd is voor de gemeente prettig omdat geen verplichtingen ontstaan. Het wordt ook steeds meer noodzaak omdat de bureaus de mensen direct van de opleidingen binnenhalen om op deze wijze in te zetten. De kosten zijn als directe kosten toegerekend aan de verschillende hoofdtakvelden, omdat ze volledig gericht waren op de externe klant. Voorts ontvangen we vergoedingen van het KBP en Reusel-De Mierden wegens detacheringssamenwerkingen.

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de nieuwe verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in taakveld 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten.

De grondslagen voor de toerekening van overhead zijn in de Financiële verordening 2019 vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule:

(totale kosten overhead / omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead) x 100%. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste directe loonkosten. De toerekening doen we op basis van gemiddelde uurtarieven.

Op basis van de cijfers uit de begroting 2020 betekent dit percentage 65% (2019: 67%).

Het centraal moeten begroten en verantwoorden van alle overhead, pakt nadelig uit als normaliter een deel van de overheadkosten ten laste van grote projecten of investeringen gebracht zouden kunnen worden. Daarom is het toegestaan de betreffende overheadkosten op indirecte wijze toch aan die investeringen en projecten (grondexploitaties) toe te rekenen. Concreet betekent dit dat we voor de rendabele activiteiten van de grondexploitaties alsnog € 213.000,- intra comptabele kosten toerekenen. Daarbij is dezelfde verdeelsleutel als bij de heffingen en tarieven gehanteerd.

De overige personeelskosten hebben voornamelijk betrekking op personeel gerelateerde kosten, zoals studiekosten, contributies, schrijf- en kantoorbenodigdheden, verzekeringen, bijdrage aan MRE archief, kosten van Bizob en dergelijke. Gelet op een aantal majeure projecten (voorbereiding van herinrichting N284, centrumontwikkelingen Bladel en realisatie MFA Hapert) welke aanzienlijke ambtelijke capaciteit vragen is het noodzakelijk dat gedurende drie jaar personeel ingehuurd wordt om te borgen dat de lopende zaken toch adequaat uitgevoerd kunnen worden. Dat verklaart de toename van de kosten. Daarnaast is een bestaande vacature omgezet naar een budget voor inhuur.

Niet alle ICT-kosten drukken op de begroting van de SSC-samenwerking. De SSC-kosten hebben slechts betrekking op ICT-kosten welke gerangschikt worden onder de noemer van 'basisdienstverlening'. Deze kosten worden voor alle samenwerkende gemeenten gemaakt. Wij hebben daarnaast behoefte aan een aantal voor Bladel specifieke ICT faciliteiten. Deze faciliteiten zijn dus afgestemd op onze eigen specifieke wensen/-behoeften. Omdat dit niet voor iedere gemeente van toepassing is moeten wij hiervoor afzonderlijk betalen.

Een deel van de kosten van het KCC zijn als directe kosten toegerekend aan de betreffende hoofdtaakvelden. De stijging van de kosten wordt veroorzaakt door de doorwerking van de geraamde loonmutaties 2020. De kosten van receptie en callcenter hebben betrekking op ondersteuning in het primaire proces en maken daarom onderdeel uit van de overheadkosten.

Kempensamenwerking

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de afdelingen Maatschappelijke Dienstverlening ³ en Veiligheid, Toezicht en Handhaving (VTH) hebben directe relatie met externe klanten. Deze samenwerkingsonderdelen zijn als directe kosten toegerekend aan de verschillende hoofdtaakvelden, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De werkzaamheden van P&O en het SSC hangen daarentegen meer samen met de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten verantwoorden we daarom onder de noemer "overhead".

De kosten van deze samenwerkingsonderdelen zijn gebaseerd op de vastgestelde begroting 2020 van de Samenwerking Kempengemeenten. De SK heeft 2017 en 2018 afgesloten met positieve rekeningresultaten. Het algemeen bestuur van de SK heeft besloten dit te restitueren aan de deelnemende gemeenten. Dit leidt voor de jaren 2018 en 2019 tot eenmalige voordelen.

Facilitair en huisvesting

De interne dienstverlening aan de organisatie is gericht op het efficiënt en effectief laten functioneren van de gemeentelijke organisatie. Dit doen we door het aanbieden van huisvesting en andere facilitaire diensten, het informatiebeheer (post- en archiefzaken) en de bestuurs- en managementondersteuning e.d. Deze uitgaven

³ Het werkpakket Werk en Inkomen van de ISD is overgegaan naar het participatiebedrijf Kempenplus en de resterende taken van de ISD zijn samengevoegd met Jeugd tot de nieuwe afdeling Maatschappelijk Dienstverlening.

hebben betrekking op het beheer en onderhoud van het gemeentehuis, zoals energiekosten, schoonmaak, storting onderhoudsvoorziening en inventaris. Vanaf 2019 zijn kosten geraamd voor de informatiebeveiliging en privacy. Tot 2019 werden deze nog rechtsreeks verantwoord op het betreffende hoofdtaakveld. In het meerjarenprogramma zijn eenmalige kosten geraamd voor de Rural data center en extra dotatie aan de voorziening onderhoud gemeentehuis (zie hiervoor).

De kapitaallasten voor het gemeentehuis stijgen als gevolg van de geplande investeringen voor het energie-neutraal maken, de aanschaf meubilair en de aanpassingen van het gemeentehuis. Het verloop ná 2019 wordt ook veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van vrijval kapitaallasten.

In het gemeentehuis hebben zich ook enkele verschuivingen voorgedaan. Door de oprichting van het participatiebedrijf Kempenplus is het Werkplein vertrokken. De afdeling Maatschappelijke dienstverlening is daarvoor in de plaats gekomen. Dit is een grote afdeling. Om het mogelijk te maken heeft de staf van de GRSK plaats moeten maken. Ook is er intern geschoven. Alle kantoorruimte is nu bezet. Over de invulling van de ruimte waar voorheen het Werkplein zat wordt later besloten. Dit is afhankelijk van de ontwikkelingen in het centrum.

3.0.2. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De begrotingsvoorschriften schrijven voor dat deze middelen, naast de kosten van overhead, in een apart onderdeel worden beschreven. Deze middelen zijn bestemd voor de uitvoering van de hoofdtakvelden waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de hoofdtakvelden en van de overhead. Hoewel we de toeristenbelasting als algemeen dekkingsmiddel beschouwen is deze opbrengst (op grond van het BBV) verantwoord onder hoofdtakveld 3.3 Economie.

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden de onderstaande onderdelen gerekend:

- lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
- uitkeringen uit het gemeentefonds
- dividenden
- saldo van de financieringsfunctie
- overige algemene dekkingsmiddelen
- vennootschapsbelasting
- onvoorzien en stelposten

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

De gemeente Bladel voert een solide financieel beleid. We streven er naar dat over de verschillende begrotingsjaren sprake is van een evenwichtig financieel beleid en voldoende weerstandsvermogen in relatie tot risico's.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren uit de BBV-basisset van toepassing.

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investerings					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	her calculatie kapitaallasten						59	-47	5	-12	19
A	financiering realisatie MFA Hapert						41	79	76	72	68
A	algemene uitkering: extra middelen jeugdzorg 2022 en 2023									257	257
A	voorlopig resultaat ontwerp-najaarsnota 2019: structureel						-195	-291	-195	-195	-195
A	voorlopig resultaat ontwerp-najaarsnota 2019: incidenteel						12	30	30	30	
A	onderuitputting kapitaallasten							367	248	205	104
	totaal lasten algemene dekkingsmiddelen						-83	138	164	357	253

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Hercalculatie kapitaallasten / financiering MFA Hapert

Voor de realisatie van MFA Hapert hebben we in juli 2019 projectfinanciering afgesloten. Wij hebben hiervoor een vaste geldlening afgesloten met een looptijd van 20 jaar tegen een rentepercentage van 0,476%. In de meerjarenraming was hiervoor vooralsnog gecalculeerd met een rentepercentage van 1,10%. Dit betekent dat er met de financiering van de realisatie van MFA Hapert pro saldo lagere rentelasten doorberekend worden. Daarnaast hebben we de overige gecalculeerde kapitaallasten opnieuw geactualiseerd.

Extra middelen jeugdhulp 2022 en 2023

Met ingang van 2022 zijn de extra rijksmiddelen jeugdhulp nog niet begroot. Het standpunt van het Rijk is dat op dit moment nog niet zeker is of uitgaven structureel en autonoom zijn, of onderdeel van een tijdelijke boeg-golf, lokaal beleid, of anderszins. Daarmee is het nog niet zeker dat er vanaf 2022 extra budget (in dezelfde omvang als in 2021) nodig is.

Het Ministerie van BZK en de provinciale toezichthouders hebben hiervoor met de VNG een richtlijn afgesproken. Deze richtlijn wordt door de provinciale toezichthouder op uniforme wijze gehanteerd. De richtlijn is dat de toezichthouder meeweegt dat er nog onderzoek loopt. Dat onderzoek moet het voor een nieuw kabinet mogelijk maken te besluiten over een passend budget voor 2022 en latere jaren. Hierdoor worden gemeenten in staat gesteld om in het licht van de afspraken een meerjarenraming in de begroting op te nemen voor uitgaven jeugd.

Het is primair aan de gemeente om te bepalen hoe zij baten en lasten raamt. Wij hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost op te nemen. De toezichthouder accepteert deze tot een maximum van het meest actuele beeld van het gemeentelijk aandeel in € 300 miljoen voor 2021. Voor onze gemeente betekent dit dat we een stelpost genaamd "uitkomst onderzoek jeugdhulp" ad € 257.000,- opnemen in de meerjarenraming.

Voorwaarde hierbij is dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdhulp en ggz, mede gericht op beheersing van de kosten. De gemeente speelt zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven. CJG+ streeft ernaar om jeugdigen met een ondersteuningsvraag zo dichtbij als mogelijk bij hun thuissituatie en zo licht mogelijk te ondersteunen. Ook verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.6 Sociaal domein.

Voorlopig resultaat ontwerp-najaarsnota 2019

We zijn op dit moment de budgetten aan het actualiseren voor de najaarsnota 2019. Op basis van eerste prognoses moeten we rekening houden met aanvullende structurele lasten. Met name worden op grond van de marap van KempenPlus extra uitvoeringslasten voorzien voor participatie en begeleiding naar Wmo. Daartegenover staat dat ook de incidentele baten stijgen.

Onderuitputting kapitaallasten

In de raadsvergadering van 23 maart 2017 heeft uw raad de nota "waarden, activeren en afschrijven van vaste activa" vastgesteld. In deze nota is voor het nieuwe afschrijvingsbeleid aansluiting gezocht bij het "Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK)" van de provincie. Hierin is vastgelegd hoe Gedeputeerde Staten invulling geven aan het financieel toezicht met name wat de onderuitputting van de kapitaallasten betreft inzake nieuwe investeringen.

Bij activering van een investering zal voor de toezichthouder in redelijkheid vast moeten staan, dat de gemeente in staat is om de volle jaarlasten binnen een structureel sluitende begroting van t+0 (eventueel op termijn binnen de meerjarenraming) te kunnen opvangen. In aansluiting op het toezichtkader van de provincie worden de kapitaallasten voortaan geraamd met ingang van 1 januari van het jaar waarin de investeringskredieten beschikbaar worden gesteld (t+0). Tevens wordt in het eerste planjaar (t+0) eenmalige onderuitputting geraamd op basis van dezelfde structurele (afschrijvings- en rente) parameters (zie overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten).

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
onvoorziene uitgaven	s		13	13	12	12
stelpost aanpassing loonmutatie	s		58	58	58	58
vervallen rente-opbrengst reserve verkoopopbrengst NRE	s	-48	-54	-54	-54	-54
verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen	s			164	328	492
totaal dekkingsmaatregelen		-48	17	181	344	508

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Onvoorziene uitgaven

We verlagen de post onvoorziene uitgaven met ca € 13.000,-. In voorkomende gevallen worden incidentele mee- en tegenvallers aanvullend verrekend met de algemene reserve.

Stelpost aanpassing loonmutatie

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de vakbonden hebben eind juni 2019 een principe-akkoord bereikt over een nieuwe cao voor gemeenteambtenaren met een looptijd van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De lonen gaan in vier stappen omhoog: per 1 oktober 2019 met 3,25%, 1,0% per 1 januari 2020, 1,0% per 1 juli 2020 en 1,0% per 1 oktober 2020. Daarnaast krijgt iedereen die op 28 juni 2019 in dienst was, een eenmalige uitkering van € 750,- per 1 oktober 2019.

De loonsverhoging uit het principe-akkoord valt lager uit dan de loonsverhoging waarmee in de meerjarenraming rekening is gehouden. De geraamde loonkosten kunnen als gevolg hiervan vanaf 2020 en volgende jaren structureel verlaagd worden met ca € 58.000,-.

Vervallen rente-opbrengst reserve verkoopopbrengst NRE

Door de voorgenomen vrijval van de reserve verkoopopbrengst NRE vervalt de structurele rente.

Verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen

Mede gelet op de reeds eerder doorgevoerde bezuinigingen van de afgelopen jaren achten wij het legitiem om de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen meer dan trendmatig te verhogen. De meerjarige tekorten zijn immers voor een belangrijk deel terug te leiden naar het grote pakket van nieuwe wensen in combinatie met structurele tegenvallers in de exploitatie.

Voor 2020 hoeven we nog geen rekening te houden met een reële stijging van de OZB-tarieven. Voor 2021 en volgende jaren lijkt een extra verhoging van 4% cumulatief per jaar onvermijdbaar.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partij wordt betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Brabant Water

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van lasten en baten van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
Lasten						
Treasury	n -475	n -383	n -254	n -188	n -221	n -227
OZB woningen	n -157	n -245	n -237	n -162	n -162	n -162
OZB niet-woningen	n -29	n -37	n -37	n -37	n -37	n -37
Algemene uitkering en overige uitkeringen gem.fo	n -5	n -5	n -5	n -5	n -5	n -5
Overige baten en lasten	n -15	n -520	n -74	n -76	n -107	n -224
Vennootschapsbelasting (VpB)	n -32	n -30	n -13	n -17	n -14	n -14
Totaal lasten	n -713	n -1.220	n -620	n -485	n -546	n -669
Baten						
Treasury	v 1.109	v 1.127	v 892	v 807	v 716	v 676
OZB woningen	v 2.287	v 2.340	v 2.425	v 2.553	v 2.679	v 2.777
OZB niet-woningen	v 1.710	v 1.788	v 1.983	v 2.112	v 2.243	v 2.372
Algemene uitkering en overige uitkeringen gem.fo	v 28.156	v 29.780	v 30.355	v 30.362	v 30.341	v 30.549
Overige baten en lasten						
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Totaal baten	v 33.262	v 35.035	v 35.655	v 35.834	v 35.979	v 36.374
Geraamd saldo van baten en lasten	v 32.549	v 33.815	v 35.035	v 35.349	v 35.433	v 35.705

(- = nadeel en + = voordeel)

Hierna geven wij u een meer gespecificeerd overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en lichten we de onderdelen toe.

(bedragen x € 1.000,-)		taak	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		veld	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene dekkingsmiddelen: lasten								
a.	Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is:							
	- Uitvoering w et WOZ w oningen	0.61	-127	-226	-226	-151	-151	-151
	- Uitvoering w et WOZ niet w oningen	0.62	-29	-30	-30	-30	-30	-30
	- Lasten heffing en invordering OZB w oningen	0.61	-30	-19	-11	-11	-11	-11
	- Lasten heffing en invordering OZB niet-w oningen	0.62		-7	-7	-7	-7	-7
b.	Uitkeringen gemeentefonds:							
	- Algemene uitkeringen	0.7	-5	-5	-5	-5	-5	-5
	- Integratie-uitkering sociaal domein	0.7						
c.	Dividend	0.5	-10	-6	-4	-2	-2	-2
d.	Saldo van de financieringsfunctie	0.5	-465	-378	-250	-187	-220	-224
e.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0.5						
f.	Vennootschapsbelasting	0.9	-32	-30	-14	-17	-14	-14
Totaal algemene dekkingsmiddelen			-698	-701	-547	-410	-440	-444
Onvoorzien en stelposten								
g.	Onvoorzien en stelposten	0.8	-15	-520	-74	-76	-107	-224
Totaal onvoorzien en stelposten			-15	-520	-74	-76	-107	-224
Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			-713	-1.221	-621	-486	-547	-668
(bedragen x € 1.000,-)		taak	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		veld	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene dekkingsmiddelen: baten								
a.	Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is:							
	- Uitvoering w et WOZ w oningen	0.61						
	- Uitvoering w et WOZ niet w oningen	0.62						
	- Baten heffing en invordering OZB w oningen	0.61	43	20	4	4	4	4
	- Baten heffing en invordering OZB niet-w oningen	0.62		3	3	3	3	3
	- OZB w oningen	0.61	2.243	2.319	2.422	2.550	2.676	2.773
	- OZB niet-w oningen	0.62	1.711	1.785	1.980	2.109	2.240	2.368
b.	Uitkeringen gemeentefonds:							
	- Algemene uitkeringen	0.7	17.322	29.780	30.355	30.362	30.341	30.549
	- Integratie-uitkering sociaal domein	0.7	10.833					
c.	Dividend	0.5	159	179	169	169	169	169
d.	Saldo van de financieringsfunctie	0.5	558	467	433	363	292	237
e.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0.5	393	483	290	275	255	270
f.	Vennootschapsbelasting	0.9						
Totaal algemene dekkingsmiddelen			33.262	35.036	35.656	35.835	35.980	36.373
Onvoorzien en stelposten								
g.	Onvoorzien en stelposten	0.8						
Totaal onvoorzien en stelposten								
Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			32.549	33.815	35.035	35.349	35.433	35.705

(- = nadeel en + = voordeel)

a. Lokale heffingen

Bladel kent de onroerende zaakbelastingen als heffing die aan de algemene middelen worden toegevoegd. Hoewel we de toeristenbelasting ook als algemeen dekkingsmiddel beschouwen is deze opbrengst (op grond van het BBV) echter verantwoord onder hoofdtakveld 3.3 Economie.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

- Onroerende zaakbelastingen (taakvelden 0.61 en 0.62)

De aanpassing van de OZB-opbrengst is al bij de perspectiefnota 2019 geraamd in de meerjarenraming. Voor 2020 worden de tarieven verhoogd met een (nagecalculeerde) indexering van 2,45%. Jaarlijks houden we ook rekening met de autonome groei van de opbrengsten als gevolg van ver- en nieuwbouw van woningen en bedrijfsruimten. Daarnaast houden we op grond van de voorgestelde dekkingsmaatregelen vanaf 2021 en volgende jaren rekening met een extra verhoging van de tarieven van 4% per jaar cumulatief.

Deze extra verhoging is ons inziens noodzakelijk, omdat we in voorgaande jaren reeds aanzienlijke bezuinigingen hebben moeten doorvoeren. Deze bezuinigingen werden destijds nagenoeg volledig gezocht en gerealiseerd in combinaties van het temporiseren van nieuw beleid, aanpassingen van het voorzieningenniveau voor de burger en het bedrijfsleven, alsmede aanzienlijke besparingen op de bedrijfsvoering. De belastingdruk voor de burger werd toen nagenoeg volledig ontzien.

De afgelopen 12 jaar is (slechts) 3 keer besloten om de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen meer dan trendmatig te verhogen, te weten:

2009: 1% boven trendmatig;

2012: 2% als gevolg van correctie te laag vastgestelde tarieven 2011 en

2015: 2% boven trendmatig o.b.v. raadsprogramma 2014-2018 gezien de te realiseren bezuinigingstaakstelling.

De kosten voor de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken (WOZ) hebben in hoofdzaak betrekking op taxatie- en ambtelijke kosten. De lasten voor heffing en invordering hebben betrekking op toerekening van ambtelijke kosten.

b. Uitkeringen gemeentefonds (taakveld 0.7)

Het gemeentefonds is specifiek opgedeeld in een algemene uitkering, enkele doel- en integratie-uitkeringen en de uitkeringen voor het sociaal domein. Voor de algemene uitkering en de doel- en integratie-uitkering geldt dat de gemeente vrij is ze in te zetten. De uitkeringen voor het sociaal domein werden door het rijk tot 2019 apart benoemd binnen het gemeentefonds en de gemeente is ook verplicht deze apart te administreren.

- Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De algemene uitkering wordt door het rijk op grond van bepaalde verdeelsleutels toegerekend aan de gemeenten. De uitkeringen bedragen worden in circulaire bekendgemaakt.

De algemene uitkering is doorgerekend op basis van de bijgestelde uitgangspunten met betrekking tot woningbouw, inwonersaantallen, uitkeringsgerechtigden enz. Hierbij zijn de financiële effecten tot en met de meicirculaire 2019 meegenomen. Ook houden we er rekening mee dat de extra rijksmiddelen voor jeugdhulp in 2021 ad € 257.000,- ook voor 2020 en 2023 ontvangen wordt (zie toelichting hiervoor bij onderdeel meerjarenprogramma). De financiële effecten van de septembercirculaire 2019 zullen wij t.z.t. via een mededeling ter kennis brengen van uw raad, zodat u de financiële effecten daarvan alsnog kunt betrekken bij de besluitvorming over deze begroting.

Vanaf 2019 zijn (delen van) de middelen overgeheveld van de integratie-uitkering sociaal domein naar de algemene uitkering: ze zijn dan niet meer specifiek benoemd.

Voor de ruimte onder het BCF(BTW CompensatieFonds) plafond hebben wij (vooralsnog alleen) voor 2019 een stelpost geraamd op basis van de laatst bekende realisatiecijfers. Deze bedraagt € 68.000,-. Omdat verwacht wordt dat gedurende de planperiode 2020-2023 er geen ruimte meer zal zijn onder het BCF-plafond (gemeenten declareren meer btw dan het BCF-plafond) willen wij hiervoor geen structurele ruimte opnemen in onze meerjarenraming. De lasten hebben betrekking op toerekening van abonnementskosten.

c. Dividend (taakveld 0.5)

De gemeente ontvangt dividend over haar kapitaalbreng in de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en Brabant Water NV. Aan de hand van de laatste jaarcijfers van deze instanties kan de navolgende raming voor 2019 worden opgemaakt. De dividenduitkering voor 2018 werd eenmalig hoger vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

bedragen x € 1,-	aantal aandelen	waarde ⁴	rendement	opbrengst
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	62.790	156.975	81,0%	169.000,-
Brabant Water NV	17.706	1.771	0,0%	⁵ 0,-

De lasten hebben betrekking op toegerekende afschrijvings- en rentelasten.

⁴ Deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of duurzaam lagere waarde.

⁵ Er wordt nog geen dividend uitgekeerd in afwachting van het daartoe vaststellen van beleidsregels voor het dividendbeleid door de AvA.

d. Financiering (taakveld 0.5)

Het saldo van de financieringsfunctie is een correctie van de berekende rentelasten op de beleidsvelden ten opzichte van de omslagrente.

taakveld treasury (bedragen x € 1.000,-)	% 2019		% 2020		% 2021		% 2022		% 2023	
a. externe rentelasten over bestaande lange financiering		638		559		560		692		685
b. externe rentebaten		5		5		5		5		5
<i>totaal toe te rekenen externe rente (a - b)</i>		1,748% 633		1,148% 554		1,148% 555		1,148% 687		1,148% 680
c1. rente door te berekenen aan grondexploitaties		1,210% 27		0,696% 13		0,696% 43		0,696% 104		0,696% 91
c2. rente door te berekenen aan projectfinancieringen		0,497% 0		0,497% 8		0,497% 0		0,497% 0		0,497% 0
<i>saldo door te berekenen externe rente</i>				606 533		512		583		589
d1. rentelasten over het eigen vermogen		1,748% 482		0,983% 290		0,983% 275		0,983% 255		0,983% 270
d2. rentelasten over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)		0		0		0		0		0
<i>de aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		1.088		823		787		838		859
e. werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente (rente-omslag)		1,958% 1.151		1,314% 990		1,314% 954		1,314% 902		1,314% 865
f. saldo renteresultaat treasury		63		167		167		64		6

De doorbelasting van rentelasten (sub e.) geschiedt, op basis van de gewijzigde BBV voorschriften, tegen het gemiddelde rente-omslagpercentage van 1,314% (2019: 1,958%).

e. Overige algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5)

Vanwege het eigen vermogen hoeft de gemeente geen leningen aan te trekken om haar grote uitgaven, zoals investeringen, te financieren. De rentevergoeding voor het eigen vermogen is op grond van het BBV gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen en bedraagt daarmee 0,9829%. Voor grondexploitatie wordt uitgegaan van een gewogen gemiddelde rente van 0,696% naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. De bespaarde rente over het eigen vermogen is tot een bedrag van ca. € 290.000,- volledig toegerekend aan de exploitatie. Van deze rentebaten wordt € 227.000,- toegevoegd aan de dekkingsreserves en wordt € 52.000,- ten gunste van de algemene reserve verantwoord. De bespaarde rente over de ijzeren voorraad (algemene reserve) ad € 10.000,- en een gedeelte van de dekkingsreserve kapitaallasten ad € 1.000,- worden structureel ten gunste van de exploitatie gebracht (inkomensfunctie).

f. Vennootschapsbelasting (taakveld 0.9)

Sinds 1 januari 2016 moeten overheidsondernemingen die economische activiteiten verrichten belasting betalen over hun (fiscale) winst. Uitgangspunt van de wet is dat ieder overheidslichaam vennootschapsbelastingplichtig (Vpb) is, indien er een duurzame organisatie van arbeid en kapitaal is, die deelneemt aan het economische verkeer en winst beoogt, of waarbij winst redelijkerwijs te verwachten valt.

Jaarlijks beoordelen we of de gemeentelijke activiteiten voldoen aan de hiervoor genoemde uitgangspunten. Per activiteit beoordelen we of met de uitoefening van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. De meeste activiteiten komen niet door de zgn. "ondernemerspoort". Dit komt omdat deze activiteiten geen winst genereren of doordat in fiscale zin de gemeente niet deelneemt aan het economische verkeer. Naar huidig inzicht zullen we voor een vijftal activiteiten (ondersteuning KBP, exploitatie van kermissen, grondexploitatie, woningexploitatie en de inzameling van huishoudelijke afvalstromen⁶) Vpb-plichtig worden.

Hierna geven we een prognose van de (mogelijke) heffing van de vennootschapsbelasting.

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	i/s	2019	2020	2021	2022	2023
dienstverlening Kempische Bedrijvenpark	s	-1.000	-1.000			
exploitatie van kermissen	s	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
grondexploitatie	s	-26.000	-9.000	-13.000	-10.000	-10.000
huishoudelijke afvalstromen (papier, glas, metaal, hout e.d.)	s	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
woningexploitatie	s	-pm	-pm	-pm	-pm	-pm
Totaal heffing vennootschapsbelasting		-31.000	-14.000	-17.000	-14.000	-14.000

(- = nadeel en + = voordeel)

⁶ Normatief te bepalen op 1% van de omzet.

g. Onvoorziene uitgaven en stelposten (taakveld 0.8)

Voor de dekking van incidentele onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare uitgaven was in de begroting 2020 een bedrag van € 25.000,- opgenomen. Op grond van de voorgestelde dekkingsmaatregelen wordt vanaf 2020 en volgende jaren rekening met een lagere stelpost van ca € 13.000,-. In voorkomende gevallen worden incidentele mee- en tegenvallers verrekend met de algemene reserve.

De stelpost loon- en prijsmutaties, dekkingsmaatregelen, verrekening overhead en lonen en te verdelen rente en afschrijvingen moeten nog functioneel verbijzonderd worden. Ook het voorlopig financieel resultaat van de ontwerp-najaarsnota 2019 moeten nog functioneel verbijzonderd worden.

De begroting dient structureel en reëel sluitend te zijn. De provincie kijkt daarbij of de lasten van de investeringen gedekt kunnen worden. Dit doet zij door de lasten van de investering in het jaar van investering als structureel aan te merken. Het gemeentelijk afschrijvingsbeleid is hierop afgestemd. Voor de toelichting van de onderuitputting van de kapitaallasten en de stelpost dekkingsmaatregelen wordt verwezen naar de toelichtingen hiervoor.

Aan de hand van de risico's op onze openstaande vorderingen bepalen we hoe hoog de voorziening dubieuze debiteuren moet zijn. Daarbij wordt een inschatting gemaakt ten aanzien van de mate van invorderbaarheid, waarvoor een voorziening getroffen wordt. Door met name een aantal faillissementen en debiteuren die vertrokken zijn zonder dat zij een nieuw adres hebben, konden we een aantal vorderingen niet innen. Op grond van de analyse is in 2018 € 15.000,- aanvullend gestort.

Onvoorziene uitgaven en stelposten krijgt dan het navolgende verloop:

(bedragen x € 1.000,-)	s/i	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Onvoorzien en stelposten							
a. onvoorziene uitgaven	s		-12	-12	-12	-13	-13
b. stelpost loon- en prijsmutaties	s		26	-58	-63	-102	-108
c. door te belasten rente en afschrijvingen	s		-165	24	50	102	122
d. stelpost onderuitputting kapitaallasten	i			367	248	205	104
e. verrekening overhead en lonen	s		-138	-138	-138	-138	-138
f. voorlopig resultaat ontw erp-najaarsnota 2019	s		-195	-291	-195	-195	-195
f. voorlopig resultaat ontw erp-najaarsnota 2019	i		12	30	30	30	
g. stelpost dekkingsmaatregelen	s		-48	4	4	4	4
h. beschikking voorziening dubieuze debiteuren	i	-15					
Totaal onvoorzien en stelposten		-15	-520	-74	-76	-107	-224

(- = nadeel en + = voordeel)

Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen.

3.1. Veiligheid

Hoofdtakveld veiligheid richt zich op het verbeteren van de veiligheid in de gemeente Bladel en het vergroten van het gevoel van veiligheid van de inwoners en bezoekers van de gemeente. De gemeentelijke organisatie heeft daarbij een regiefunctie en kan zelf ook instrumenten inzetten om dit te bereiken. Voorbeelden hiervan zijn preventie, vergunningverlening en handhaving en ketenaanpak voor overlast.

De gemeente Bladel streeft naar een samenleving waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. De gemeente vervult hierbij een regierol en geeft op een integrale wijze vorm aan veiligheid en is daarbij een betrouwbare partner voor andere disciplines binnen het integrale veiligheidsbeleid.

Haar regisserende rol in het lokale integrale veiligheidsbeleid wordt op een doelmatige wijze vormgegeven door uitvoering te geven aan het Integrale Veiligheidsplan De Kempen (IPV) 2019-2022. Het welslagen van het veiligheidsbeleid is onlosmakelijk verbonden met een gedegen, consequente integrale handhaving. Daarnaast is de ambtelijke organisatie voorbereid op incidenten die zich voor kunnen doen binnen de gemeentegrenzen.

Veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de inwoners van Bladel.

Maatschappelijk effect

Het lokaal veiligheidsbeleid moet leiden tot een vergroting van de objectieve en subjectieve veiligheid en daarmee van de leefbaarheid, alsmede tot een verkleining van de veiligheidsrisico's in de gemeente Bladel.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Integrale veiligheid

De gemeenteraad stelt iedere 4 jaar een Integraal Veiligheidsbeleid vast waarin de regionale en lokale prioriteiten worden vastgelegd en waarin de contouren van het veiligheidsbeleid binnen onze gemeente worden aangegeven. De actuele veiligheidsproblemen in de Kempengemeenten worden benoemd en de wijze van aanpak van de problemen wordt geschetst. Centraal uitgangspunt blijft een integrale aanpak van de veiligheidsproblemen.

Het huidige Integraal Veiligheidsplan is vastgesteld voor de periode 2019 tot en met 2022. Het Integrale Veiligheidsplan is wederom in gezamenlijkheid met de overige gemeenten binnen het basisteam De Kempen en met de politie en het Openbaar Ministerie (OM) opgesteld. Tweejaarlijks worden in het lokaal Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsbeleid de concrete doelen en de daarbij behorende te ondernemen activiteiten / maatregelen benoemd. Veel activiteiten en maatregelen uit het genoemde Uitvoeringsprogramma krijgen een invulling vanuit de buurtpreventieteam.

Ons beleid om met inzet van Buurtpreventie (Whatsapp), Bibob (Milieu Bouwen en Horeca), Groene BOA's met Staatsbosbeheer, Certificaat veilig ondernemen en Damacles heeft er mede toe geleid dat we, met een 305ste plaats (van 350) op de ranglijst van onveilige gemeenten, de veiligste gemeente van Brabant zijn.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Verwijzingen Halt	2017: 110	2018: 72 verwijzingen per 10.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	Bureau Halt
Harde kern jongeren		vervallen	
Winkeldiefstallen	2017: 0,3	2018: 0,2 winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	CBS
Geweldsmisdrijven	2016: 3,3	2017: 2,2 geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	CBS
Diefstallen uit woning	2017: 1,8	2017: 1,2 diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2017: 2,8	2018: 2,5 vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	CBS

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Niet van toepassing.

Dekkingsmaatregelen

Niet van toepassing.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Ontwikkelingen

Niet van toepassing

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	n -1.199	n -1.256	n -1.297	n -1.297	n -1.296	n -1.295
Openbare orde en veiligheid	n -335	n -376	n -393	n -383	n -383	n -383
Totaal lasten	n -1.534	n -1.632	n -1.690	n -1.680	n -1.679	n -1.678
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	v 73	v 70	v 70	v 70	v 70	v 70
Openbare orde en veiligheid	v 31	v 11	v 15	v 5	v 5	v 5
Totaal baten	v 104	v 81	v 85	v 75	v 75	v 75
Geraamd saldo van baten en lasten	n -1.430	n -1.551	n -1.605	n -1.605	n -1.604	n -1.603

(- = nadeel en + = voordeel)

De gemeentelijke bijdrage van de Veiligheidsregio is gebaseerd op de begroting 2020 van de Veiligheidsregio. Deze kosten stijgen met een bedrag van ca € 41.000,- ten opzichte van 2019. De kosten van de Veiligheidsregio zijn gebaseerd op de uitkering die de gemeenten ontvangen vanuit het gemeentefonds, cluster brandweer en rampenbestrijding.

Een tweetal onderdelen hebben een structureel effect op de gemeentelijke bijdrage, te weten:

- a. de reguliere indexering op basis van de standaard gehanteerde indexeringsmethode en
- b. een aanvullende verhoging van de gemeentelijke bijdrage ter compensatie van de gestegen pensioenpremies.

Voorts stijgen de kosten van de doorbelasting van kosten van SK / VTH basis van geactualiseerde tijdbestedingen.

3.2. Verkeer en vervoer

Hoofdtakveld verkeer en vervoer richt zich op het verantwoord en veilig maken van het verplaatsen van mensen en goederen. Deze verplaatsingen vinden plaats op verschillende manieren van vervoer. De gemeente Bladel is verantwoordelijk voor het aanleggen en beheren van infrastructuur, het faciliteren van diverse vervoersvormen, het realiseren van parkeervoorzieningen en het reguleren van verkeer- en vervoerstromen binnen de grenzen van de bebouwde kom.

Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren uit de BBV-basisset van toepassing.

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	gepland groot onderhoud wegen 2019-2023		-1.100	-1.200	-1.300	-1.400		-66	-137	-213	-294
A	actualisatie voorziening onderhoud wegen							-38	-38	-38	-38
A	vervangen brug De Uitgang		-200					-9	-9	-9	-9
A	verbreden bestaande recreatieve fietspaden		-300					-18	-18	-18	-17
B	verkeersvisie Hapert		-1.515	-850				-91	-141	-139	-137
A	uitvoering GVP actieplan 2019-2020		-150					-9	-9	-9	-9
B	uitvoering herinrichting N284		-800	-1.500	-1.500			-48	-137	-226	-222
A	uitvoering bereikbaarheidsagenda 2019-2023		-114	-114	-114	-114		-7	-14	-20	-27
A	vervanging openbare verlichting 2019-2023		-401	-135	-135	-117		-23	-31	-38	-44
	totaal lasten verkeer en vervoer		-4.580	-3.799	-3.049	-1.631		-309	-534	-710	-797

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2018 – 2022

Gepland groot onderhoud wegen / wegbeheer

Het wegenbeheerplan 2020-2024 is door ons college vastgesteld. Het wegenbeheerplan is opgesteld ter onderbouwing van de onderhoudsramingen binnen de exploitatie, de voorziening onderhoud wegen en de in het meerjarenprogramma opgenomen investeringen voor groot onderhoud in het kader van wegbeheer op basis van het kwaliteitsniveau sober (6-).

Om in de komende periode aan dit gewenste minimale kwaliteitsniveau te voldoen en geen onoverbrugbare achterstand te krijgen, worden de budgetten aangepast naar de berekende onderhouds- en kapitaalbehoefte. De gemiddelde middelen voor het jaarlijks planmatig onderhoud (excl. investeringen GGO) bedragen voor de periode 2020-2024 jaarlijks € 406.000,-. Ten opzichte van de huidige jaarlijkse dotatie in de voorziening onderhoud wegen ad € 368.000,- betekent dit een structurele verhoging van € 38.000,-

Op basis van de visuele inspectie (2018) en maatregeltoets (2019) is de kapitaalbehoefte berekend voor de periode 2020-2029. De berekende kosten zijn excl. indexering. De kapitaalbehoefte voor de periode 2020-2029 m.b.t. Gepland Groot Onderhoud (GGO) bedraagt € 1.600.000,- per jaar. Circa 50% van de GGO projecten kunnen integraal (riolering) worden uitgevoerd. Op deze projecten kan voor wegbeheer op basis van de

ervaringen uit de afgelopen periode 25% synergie/integraliteit voordeel op de investeringskosten worden behaald. Op het totale budget betekent dit een voordeel van 12,5%. Als ook voor de komende periode dit integraliteitsvoordeel kan worden doorgezet kan met een jaarlijkse kapitaalbehoefte van € 1.400.000,- het integraal GGO onderhoud worden uitgevoerd.

Het jaarlijks beschikbaar krediet voor integraal GGO onderhoud bedraagt thans € 1.000.000,-. De huidige kredieten dienen daarom te worden verhoogd om zodoende de veiligheid en duurzaamheid op de wegen in Bladel te waarborgen. In het voorjaar 2020 wordt een nieuwe wegininspectie uitgevoerd. Vanuit deze wegininspectie en als een eerste aanzet om te komen tot een structureel hoger GGO-budget, achten wij het verantwoord om de thans geraamde jaarlijkse investering van € 1.000.000,- voor GGO met ingang van het jaar 2020 jaarlijks trapsgewijs te verhogen met € 100.000,- tot € 1.400.000,- in 2023. Ten opzichte van de huidige in het MIP 2020-2023 opgenomen kredieten betekent deze trapsgewijze verhoging extra kapitaallasten van € 6.000,- in 2020, oplopend tot € 59.000,- in 2023 en volgende jaren.

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde wegininspectie in 2020 kan dan nader worden gezien of deze raming al dan niet bijstelling behoeft. Vervolgens zullen met ingang van het jaar 2020 de onderhoudskosten jaarlijks in het kader van de P&C-cyclus worden geïndexeerd en zullen dan ook de areaaluitbreidingen worden meegenomen.

Vervangen brug De Uitgang

Uit inspectie van onze kunstwerken (bruggen, duikers, geluidschermen en beschoeiingen) is gebleken dat bij de brug De Uitgang zichtbare en constructieve schade is opgetreden. Deze brug vertoont betonschade aan zowel de onderzijde dek als wanden (landhoofden). Hoewel de brug nu nog veilig is moeten er wel in de loop van 2020 maatregelen genomen worden om de constructieve veiligheid van het kunstwerk te vergroten. Door het aanleggen van een nieuwe brug kan er tevens een oversteek voor amfibieën gerealiseerd worden.

Fietsverkeer / Fietspad(en) Cartierheide

In 2019 is de haalbaarheid onderzocht van oplossingen voor het fietspad Cartierheide. De kosten van realisatie van het fietspad Cartierheide zijn afhankelijk van de keuze van de verharding. Wij begroten een investeringsbedrag van € 300.000,- voor een oplossing met half verharding.

Verkeersvisie Hapert: De Wijer - Oude Provinciale Weg – Nieuwstraat

De Oude Provincialeweg wordt in 2020 voorbereid en integraal opgepakt met de ontwikkeling van de MFA.

Evaluatie GVVP

In 2020 vindt de beleidsvorming plaats van de verkeersvisie.

Opstellen inrichtingsplan N284

De gemeenten Reusel-De Mierden en Bladel werken samen met de Provincie aan een nieuwe robuuste N284. De voorbereidingen zijn gestart in 2019 en lopen door in het 1e kwartaal van 2020 met als resultaat een gedragen Voorkeursalternatief. Daarna starten we vanaf 2e kwartaal 2020 met de verdere uitwerking van het tracé en de kruispunten. Het gemeentelijk aandeel voor de uitvoering van de N284 is nu ingeschat op € 3,8 miljoen op basis van onderhoud en een aantal verbeter maatregelen. Mocht blijken dat vanuit de gemeente hogere ambities worden ingebracht dient hiertoe nader overleg gepleegd te worden.

Uitvoering bereikbaarheidsagenda

In de Bereikbaarheidsagenda Metropoolregio “Brainport Duurzaam Slim Verbonden, Mobiel door slimme keuzes” wordt een breed pakket aan plannen en maatregelen opgenomen om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, nu en in de toekomst. De agenda bevat een integraal pakket maatregelen voor de periode 2017-2030. Regiobreed wordt ingezet op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, smart mobility en multimodaliteit/knooppunten. Er worden infrastructurele verbeteringen uitgevoerd, maar tegelijkertijd wordt ook ingezet op mobiliteitsmanagement en slimme mobiliteitsoplossingen die de druk op de infrastructuur kunnen verminderen. Jaarlijks nemen we hiervoor investeringen op van € 114.000,-.

Uitvoering beleidsnota openbare verlichting

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en onderhoud voor een periode van (maximaal) 10 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract.

De geactualiseerde budgetten zijn voldoende om het in stand houden, beheren en onderhouden naar behoren te kunnen uitvoeren. In de meerjarenraming zijn op basis van het beheerplan tevens jaarlijkse kredieten opgenomen voor vervanging van masten en armaturen van gemiddeld € 197.000,- per jaar.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
beheer openbare ruimte KBP	s		44	44	44	44
totaal dekkingsmaatregelen			44	44	44	44

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Beheer openbare ruimte (wegen)

De lasten voor het beheer van de openbare ruimte nabij het KBP (1^e fase) zijn reeds verdisconteerd in de reguliere onderhoudsbudgetten. De stelpost die wij hiervoor afgezonderd hadden kan daarom vrijvallen.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Kempenplus
- Metropoolregio Eindhoven

Ontwikkelingen

Het KBP nadert zijn voltooiing. Als de gemeenschappelijke regeling eindigt komt het beheer van de openbare ruimte dat nog niet is overgedragen (2de Fase) naar onze gemeente. Dit is nog niet in de (meerjaren) begroting opgenomen (zie risicoparagraaf).

De visie Next Economy voor het centrum van Bladel zal ook invloed hebben op het beheer van de openbare ruimte. Dit is nog niet verwerkt.

Meer in het algemeen staan we aan de vooravond van ingrijpende ontwikkelingen door de energietransitie (elektrisch rijden, andere vervoermiddelen), intrede van zelfstandig rijdende vervoermiddelen en de klimaatadaptatie. Dit alles zal de komende jaren zeker aandacht vragen binnen dit hoofdstaakveld.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
Lasten						
Verkeer en vervoer	n -2.218	n -2.349	n -2.706	n -2.896	n -3.079	n -3.159
Parkeren	n -24	n -8	n -33	n -33	n -33	n -32
Totaal lasten	n -2.242	n -2.357	n -2.739	n -2.929	n -3.112	n -3.191
Baten						
Verkeer en vervoer	v 119	v 54	v 33	v 33	v 33	v 33
Parkeren	v 4	v 4	v 4	v 4	v 4	v 4
Totaal baten	v 123	v 58	v 37	v 37	v 37	v 37
Geraamd saldo van baten en lasten	n -2.119	n -2.299	n -2.702	n -2.892	n -3.075	n -3.154

(- = nadeel en + = voordeel)

Ter voorbereiding van de verschillende projecten in het kader van de Bereikbaarheidsagenda in de regio, gerelateerd aan het project N284 zoals werkgeversaanpak, intergemeentelijke fietsroutes, nieuwe manieren van openbaar vervoer, zijn eenmalig budgetten geraamd. Voorts wordt een projectmanager ingehuurd, waarvan in 2018 € 48.000,- wordt terugontvangen van het MRE en € 15.000,- van de gemeente Bergeijk. Ook is afgesproken dat tijdens de voorbereidingsfase van de herinrichting N284 Bladel penvoerder / opdrachtgever wordt. Het gemeentelijk aandeel van de voorbereidingskosten bedraagt in 2019 ca € 41.000,-. Voorts worden de interne kosten van de doorbelasting van loonkosten van openbare werken (binnen- en buitendienst) op basis van geactualiseerde tijdbestedingen beperkt neerwaarts bijgesteld.

De doorbelasting van rentelasten geschiedt, op basis van de gewijzigde BBV-voorschriften, tegen het gemiddelde rente-omslagpercentage. Voorts stijgen de afschrijvingslasten als gevolg van gerealiseerde investeringen (o.a. aanleg randweg, groot onderhoud wegen e.d.). Het verloop ná 2018 wordt ook veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van vrijval kapitaallasten. Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen.

De lasten van parkeren stijgen als gevolg van de kapitaallasten van de optimalisatie van de Varkensmarkt en de parkeerterreinen (achter het gemeentehuis).

3.3. Economie

Het hoofdtaakveld economie is erop gericht het bedrijfsleven op economisch gebied zodanig te faciliteren, dat tenminste de werkgelegenheid in de gemeente Bladel behouden blijft. Bovendien is het hoofdtaakveld gericht op het stimuleren van maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen. De gemeente heeft hierop vooral invloed door het scheppen van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Regionale detailhandelsvisie

In 2015 hebben we in de Kempen een aantal afspraken gemaakt met betrekking tot detailhandelsontwikkelingen. De focus lag daarbij met name op verdere concentratie van de detailhandel. De laatste jaren is de detailhandel steeds verder onder druk komen te staan. De leegstand is toegenomen en recente onderzoeken, zoals het koopstromenonderzoek MRE 2018, geven aan dat er teveel m² in de markt zijn. In 2020 maken we nieuwe regionale afspraken, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Uitvoering tweede ontsluiting en waterretentie Bedrijventerrein De Sleutel

Het onderzoek naar een tweede ontsluiting van Bedrijventerrein De Sleutel met een nieuwe aansluiting op de Provincialeweg N284 is nagenoeg afgerond. Het project wordt ingebracht in de planstudie voor de N284 (zie verkeer en vervoer). Het project gaat een volgende fase in, waarbij afspraken worden gemaakt met grondeigenaren, de Provincie, gemeente Reusel-De Mierden en het Waterschap. Het gebied tussen De Sleutel en Kleine Hoeven leent zich uitstekend voor de opvang van hemelwater van bedrijventerrein De Sleutel. Uit onderzoek is een grote capaciteitsbehoefte gebleken voor extra retentie, waarmee de rioolwaterzuiveringsinstallatie meer kan worden ontlast en wateroverlast op het bedrijventerrein wordt verminderd. Dit vraagt investeringen in grondposities en investeringen in de riolsystemen. In 2019 wordt het projectplan verder uitgewerkt en in 2020 is de uitvoering gepland. Het project is financieel nog niet inzichtelijk vanwege onduidelijkheid over de bijdrage van Waterschap en provincie.

3.2 Kempisch Bedrijvenpark

De gemeente Bladel heeft een sterke economie. Het KBP behoort tot de beste bedrijventerreinen van Nederland en is naast de bedrijventerreinen in Bladel en Hapert van grote waarde voor de werkgelegenheid binnen de Kempen. De vestiging van bedrijven op het KBP moet daarom worden gestimuleerd.

De kosten voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte van het KBP komen na overdracht voor rekening van gemeente Bladel. Op dit moment is de eerste fase van het beheer reeds overgedragen. De tweede fase betreft de wegen, kunstwerken en fietspaden op het KBP (Smaragdweg, Diamantweg, burg. Gremstraat en burg. Swachtenstraat). Hiervoor is in de begroting van gemeente Bladel nog geen budget opgenomen. In de Gemeenschappelijke Regeling zijn geen afspraken opgenomen over de wijze van liquidatie (financieel) of overdracht van het beheer van de openbare ruimte. Deze afspraken dienen dus komende periode te worden gemaakt. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn nagenoeg volledig gerealiseerd of worden gerealiseerd binnen de grondexploitatie KBP.

3.3 Bedrijventerreinen/Herijking regionale bedrijventerreinenvisie

In 2012 is de regionale bedrijventerreinenvisie voor de Kempen vastgesteld in de afzonderlijke raden. De visie is verouderd. De visie is nog opgesteld in een tijd van economische crisis en er nu sprake is van een periode van hoogconjunctuur. Recent zijn ook nieuwe onderzoeken verschenen over de prognoses voor het aantal uit te geven vierkante meters bedrijventerrein. Deze combinatie maakt dat het noodzakelijk is om onze bedrijventerreinenvisie te herijken. Dit doen we samen met de Kempengemeenten Bergeijk, Eersel en Reusel-De Mierden. In de visie zal voornamelijk aandacht zijn voor de uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen (in de vorm van het verkeerslichtenmodel) en hoe om te gaan met de bestaande bedrijventerreinen. De herijking zal begin 2020 afgerond worden.

Arbeidsmarkt: verbinden vraag en aanbod, onderwijs meer in beeld

Om de Kempische economie te behouden c.q. te versterken is de aanwezigheid van voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten prioriteit nummer 1. Het gaat hierbij niet alleen om aantallen, maar zeker ook over het afstemmen van het opleidingsaanbod op de vraag vanuit het werkveld. Daarnaast maakt de nieuwe wetgeving (participatiewet) het noodzakelijk dat de overheid steeds nauwer gaat samenwerken met ondernemers en onderwijs.

De uitdaging gaat echter verder dan het organiseren van samenwerking en afstemming op het terrein van de werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden. Het gaat ook over aanbod van werk voor schoolverlaters en de keuze om te werken in de Brabantse Kempen. Overheid, onderwijs en ondernemers uit De Kempen hebben de handen ineen geslagen om organisch, maar met ambitie en optimisme naar een multi-helix tafel te groeien die zich ten doel stelt de Slimme maakregio De Kempen nog slimmer te maken. In 2019 is er een programmaraad (bestuurlijk) en een programmagroep (uitvoerend) geformeerd die samen met Brainport aan de slag zijn gegaan met een projectenlijst van lopende projecten van alle partners. Tijdens beide tafels wordt informatie en advies gedeeld en worden hulpvragen geïnventariseerd. De volgende stap is in 2020 verder te werken aan een samenhangend programma van projecten.

Versterken Centrummanagement Bladel

Bladel is toe aan een versteviging van het centrummanagement. De basis is de afgelopen jaren gelegd en verdere professionaliteit is wenselijk. Dit vraagt op verschillende niveaus en bij verschillende partijen een nieuwe manier van denken en werken. Uiteindelijk moet dit leiden tot een nieuwe invulling van centrummanagement, opdat Bladel op de korte en lange termijn inspeelt op alle uitdagingen. In 2019 is gebleken dat er voldoende draagvlak is om als gelijkwaardige partners verder te gaan in Centrummanagement 2.0. In 2020 gaan we verder aan de slag met de uitvoering van de keuzes, prioriteiten en uitvoeringsstrategie die we in 2019 gezamenlijk hebben vastgesteld.

3.4 Toerisme en recreatie

Regionale ruimtelijke vrijetijdseconomie visie

Voor mogelijke ruimtelijke uitbreidingen c.q. verplaatsingen van toeristisch- recreatieve bedrijven geldt dat het beleid uit 2008 niet meer aansluit bij de huidige wet- en regelgeving. Deze beleidsvisie moet aangepast worden. De wet- en regelgeving waar in de beleidsvisie naar wordt verwezen, is vaak aangepast of niet meer van toepassing. In de nieuwe versie zullen wijzigingen vanuit nieuwe regelgeving zoveel mogelijk worden meegenomen zodat plannen beter getoetst kunnen worden. Daarnaast kan het nieuwe ruimtelijke beleid zodoende op een goede manier ingepast worden in de Omgevingsvisie 1.0.

DNA Bladel

De vrijetijdseconomie levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid binnen de Brabantse Kempen, waaronder ook aan de gemeente Bladel. Tevreden toeristen zijn belangrijk voor de gemeente Bladel, een tevreden toerist die de gemeente hoog waardeert, kan onze gemeente opnieuw bezoeken en zorgen voor nieuwe bezoekers.

In 2017 heeft uw raad ingestemd met de Kempenvisie en het Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie. Er zijn een aantal projecten opgepakt, waaronder het project 'Professionalisering van de regiomarketing'. We starten een DNA-traject in een MRE-verband, waarbij iedere gemeente zijn eigen keuzes maakt, waardoor vervolgens – op grotere schaal zoals Kempen en MRE – effectieve marketing kan plaatsvinden middels een netwerkorganisatie die elkaar steeds vindt. Iedere gemeente dient te gaan bouwen aan de eigen lokale identiteit en sterke lokale partner.

Met het vaststellen van het DNA van Bladel kunnen wij ons als gemeente veel beter en scherper positioneren. Op basis van een DNA kun je gericht beleid gaan schrijven en activiteiten ontplooiën, samen met anderen. Op basis van het vastgestelde DNA herzien wij het evenementenbeleid.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Funciemenging	2017: 61,6%	2018: 62,4%	LISA
Bruto Gemeentelijk Product		vervallen	
Vestigingen (van bedrijven)	2017: 158,3	2018: 163,0 inwoners per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Niet van toepassing.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
verhoging tarieven toeristenbelasting	s					30
totaal dekkingsmaatregelen						30

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Verhoging tarieven toeristenbelasting

Op basis van het coalitie akkoord worden de tarieven voor de toeristenbelasting voor de jaren 2019 tot en met 2022 jaarlijks verhoogd met een gemiddelde stijging van 3,24% per jaar. De hiermee gepaard gaande extra opbrengsten zijn reeds verdisconteerd in de meerjarenraming. We willen dit akkoord gedurende deze raadsperiode in tact laten. Dit betekent dat eerst met ingang van 2023 de tarieven voor de toeristenbelasting extra verhoogd kunnen worden. Een procent verhoging van de toeristenbelasting brengt een extra opbrengst met zich van ca € 12.000,-. We gaan vooralsnog uit van een gemiddelde stijging van 2,5%. Dat leidt tot een extra opbrengst van € 30.000,- in 2023.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven
- Kempisch Bedrijven Park
- Huis van de Kempen

Ontwikkelingen

Florerende economie en accountmanagement

De economie bloeit en ook in de Kempen merken we dat! De vraag naar bedrijfskavels is afgelopen twee jaar sterk toegenomen. Ook is er steeds meer vraag naar bedrijfsruimte zowel nieuw als bestaand. Nieuwe problemen steken de kop op zoals het personeelstekort en vraag naar uitbreidingsruimte. De komende jaren komen we op het gebied van economie voor een aantal uitdagingen waarin we als gemeente (samen met ondernemers en onderwijs) een belangrijke rol kunnen spelen. Het is voor de gemeente van belang dat we weten wat er leeft bij onze bedrijven, waar behoefte aan is en hoe we hier op in kunnen spelen. Goed accountmanagement is hiervoor van belang. Voor projecten is de Kempische Industrie Agenda (KIA) de leidraad aan de hand waarvan we de komende jaren aan de slag gaan.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening		Begroting		Begroting		Meerjarenraming					
	2018		2019		2020		2021	2022	2023			
Lasten												
Economische ontwikkeling	n	-387	n	-392	n	-338	n	-329	n	-309	n	-309
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	n	-25	n	-30	n	-5	n	-5	n	-5	n	-5
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	n	-77	n	-83	n	-76	n	-76	n	-76	n	-76
Economische promotie	n	-117	n	-278	n	-124	n	-118	n	-114	n	-114
Totaal lasten	n	-606	n	-783	n	-543	n	-528	n	-504	n	-504
Baten												
Economische ontwikkeling	v	64	v	11	v	11	v	11	v	11	v	11
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	v	31	v	30								
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	v	76	v	82	v	75	v	75	v	75	v	75
Economische promotie	v	1.062	v	1.103	v	1.140	v	1.177	v	1.214	v	1.245
Totaal baten	v	1.233	v	1.226	v	1.226	v	1.263	v	1.300	v	1.331
Geraamd saldo van baten en lasten	v	627	v	443	v	683	v	735	v	796	v	827

(- = nadeel en + = voordeel)

Tegenover extra kosten voor aanleg groen in 2018 t.b.v. biodiversiteit bedrijventerreinen staan extra inkomsten als gevolg van een eenmalige subsidie van het Groen Ontwikkelfonds Brabant en Interreg 2B Connect. In 2019 is het budget voor uitvoering KIA eenmalig verhoogd wegens budgetoverheveling van 2018. Daarnaast wordt tot en met 2021 jaarlijks € 20.000,- geraamd voor de realisatie van de update bedrijventerrein De Sleutel.

In 2018 en 2019 is/wordt vergoeding ontvangen van het Kempische Bedrijvenpark voor het voeren van financiële en administratieve werkzaamheden.

In 2019 bedraagt de BIZ-opbrengst ca € 7.000,- hoger. Deze worden conform geldende afspraken doorbetaald aan de ondernemers en aan de vertegenwoordiging van de eigenaren. De kosten van het project Kempische vrijetijdseconomie en de uitvoering van nieuwe initiatieven recreatie en toerisme worden in 2019 eenmalig verhoogd wegens budgetoverheveling van 2018.

De opbrengst van de toeristenbelasting wordt geraamd op basis van het coalitie akkoord. De toeristenbelasting wordt afgestemd op het landelijk gemiddelde (COELO)tarief, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Op basis hiervan worden de tarieven jaarlijks verhoogd met 3,24% per jaar. In 2020 wordt rekening gehouden met eenmalige extra kosten voor de controle van de toeristenbelasting. Voorts wordt vanaf 2023 rekening gehouden met verhoging van de tarieven voor de toeristenbelasting met gemiddeld 2,5%.

3.4. Onderwijs

Goed onderwijs draagt bij aan de inclusie (gaat over het meedoen en erbij horen van mensen met een beperking) en participatie van onze jongeren in de samenleving. Onderwijs draagt er mede aan bij dat jongeren kennis vergaren, weerbaar zijn. Onderwijs helpt op de weg naar zelfstandigheid. Wij streven daarom naar een gevarieerd aanbod van onderwijs op verschillende niveaus.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Basisschool de Vest Hoogeloon

In maart 2019 is de gemeenteraad geïnformeerd over de afronding van het finale onderzoek naar de mogelijke verplaatsing van basisschool de Vest naar het Valensplein. In de raadsvergadering van mei 2019 is middels een begrotingswijziging krediet beschikbaar gesteld voor vervangende nieuwbouw van basisschool de Vest op het Hofveld te Hoogeloon. De uitvoeringsfase is gestart

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs SHP

In mei 2017 is de gemeenteraad geïnformeerd over de vaststelling van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHP). Het plan geeft een doorkijk in het basisschoolgebouwenbestand van de gemeente Bladel en doet voorstellen met betrekking tot de aanpak van de huisvesting van basisschool de Vest in Hoogeloon, de Mariaschool in Bladel en het Palet in Hapert. De huisvestingsplannen van het Palet maken onderdeel uit van de MFA Hapert. In maart 2019 heeft de gemeenteraad middels een begrotingswijziging krediet beschikbaar gesteld voor de renovatie van de Mariaschool te Bladel. De uitvoeringsfase is gestart. In mei 2019 heeft de gemeenteraad middels een begrotingswijziging krediet beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw van basisschool de Vest te Hoogeloon. De uitvoeringsfase is gestart.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Absoluut verzuim	2016: 0	2017: 0 leerling per 1.000 leerlingen	DUO
Relatief verzuim	2017: 7,59	2017: 7,13 leerlingen per 1.000 leerlingen	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder start-kwalificatie (vsv-ers)	2017: 1,0%	2017: 1,7% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Niet van toepassing.

Dekkingsmaatregelen

Niet van toepassing.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- GGD
- Samenwerking Kempengemeenten

Ontwikkelingen

Toezicht en handhaving leerplicht

Het RMC (Regionale Meld- en Coördinatiepunt) regio Zuidoost-Brabant bestaat uit 21 gemeenten die samenwerken met scholen om te voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan. Zoals beschreven in het uitvoeringsplan RMC, werkt de regio het 'werkproces monitoring jongeren in een kwetsbare positie' verder uit.

Laaggeletterdheid

Om deel te kunnen nemen aan de samenleving is een minimum aan basisvaardigheden vereist: geletterdheid, gecijferdheid en digitale vaardigheid. Bij een toenemend aantal mensen zijn deze competenties, die onderling met elkaar verweven zijn, echter ontoereikend. In augustus 2017 is ingestemd met de ondertekening van het convenant 'versterking basisvaardigheden Kempengemeenten'. Met dit convenant willen we bereiken dat laaggeletterde inwoners van de Kempengemeenten hun basisvaardigheden versterken en daarmee hun maatschappelijke participatie vergroten. De planvorming om tot uitvoering van het convenant te komen is gestart.

Aansluiting jeugdhulp en onderwijs

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie en de uitvoering van de jeugdhulp. Scholen zijn een van de vindplaatsen voor de problematiek die bij kinderen speelt en het onderwijs is dan ook een belangrijke partner voor de jeugdhulp. Door samenwerkingsverband PO de Kempen en de daaronder vallende gemeenten is de wens uitgesproken om extra aandacht te besteden aan de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. De uitvoering van het implementatieplan is gestart.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
Lasten						
Onderwijshuisvesting	n -1.763	n -2.167	n -2.067	n -2.386	n -2.037	n -2.042
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	n -566	n -620	n -506	n -506	n -506	n -506
Totaal lasten	n -2.329	n -2.787	n -2.573	n -2.892	n -2.543	n -2.548
Baten						
Onderwijshuisvesting	v 12	v 9	v 9	v 9	v 9	v 9
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	v 119	v 135	v 23	v 24	v 24	v 24
Totaal baten	v 131	v 144	v 32	v 33	v 33	v 33
Geraamd saldo van baten en lasten	n -2.198	n -2.643	n -2.541	n -2.859	n -2.510	n -2.515

(- = nadeel en + = voordeel)

De kapitaallasten stijgen als gevolg van de nieuwe investeringen voor de renovatie Mariaschool en de basisschool De Vest. Daarnaast heeft de raad in zijn vergadering van 20 juni 2019 het krediet voor de realisatie van MFA Hapert gevoteerd. Deze multifunctionele accommodatie wordt ingezet voor de uitvoering van diverse specifieke taken. Een deel hiervan heeft betrekking op de nieuwbouw van basisschool Het Palet. Op grond van BBV-voorschriften moeten de kapitaallasten van het MFA (onderdeel basisschool Het Palet) naar rato van het gebruik toegerekend worden naar het betreffende taakveld (te weten onderwijshuisvesting).

In 2019 zijn eenmalige kosten geraamd voor afwaardering van de restant boekwaarde van de bestaande basisschool de Vest en in 2020 en 2021 voor sloopkosten en afwaardering van de restant boekwaarde van Het Palet en Marnix.

Meerjarig stijgen de kosten als gevolg van de doordecentralisatie onderwijshuisvesting VO. Op grond van de geldende overeenkomst met het bestuur van het Pius-X-college dienen de gedecentraliseerde rijksmiddelen voor onderwijshuisvesting doorbetaald te worden aan die school.

De kosten van het leerlingenvervoer stijgen ten opzichte van 2018 met ingang van 2019 met ca € 55.000,-. Voor de jaren 2018 en 2019 ontvangen we vergoedingen voor BLV-activiteiten, spreek- en leesvaardigheden en onderwijsachterstandenbeleid. Deze vergoedingen wenden wij aan voor de realisatie van de onderliggende doelstellingen.

3.5. Sport, cultuur en recreatie

Binnen het hoofdtaakveld sport, cultuur en recreatie worden activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van onze gemeente en activiteiten gericht op een recreatieve, gezonde en educatieve tijdbesteding van inwoners en bezoekers van onze gemeente.

Het maatschappelijk effect dat de gemeente nastreeft is dat de Bladelse inwoners:

- tevreden zijn over de voorzieningen in de eigen woonomgeving;
- tevreden zijn over de mate waarin ze maatschappelijk kunnen participeren;
- in toenemende mate verantwoordelijkheid nemen voor de eigen leefomgeving.

Hierbij gaan we uit van de eigen kracht van inwoners en participatie en betrokkenheid hierbij van maatschappelijke organisaties en netwerken. De gemeente heeft hierbij de regierol.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Ontwikkeling Egyptische Poort bespreken we in hoofdtaakveld 3.8

Groene Long bespreken we in hoofdtaakveld 3.8

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Niet sporters	2014: 46,5%	2016: 45,8%	RIVM

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	sportpark Lemelvelden: energieneutraal maken				-61					-5	-5
A	sportpark de Smeel: energieneutraal maken				-36					-3	-3
A	sportpark de Roetwijer: energieneutraal maken				-21					-2	-2
A	voorziening gebouwen Lemelvelden							-32	-16		
A	vervanging speeltoestellen 2019-2022		-90	-90	-46			-11	-21	-26	-26
A	onderzoek ecologisch bermbeheer de Kempen							-8			
A	uitvoering groenstructuurplan 2022		-110	-110	-110	-110		-6	-13	-20	-26
	totaal lasten sport, cultuur en recreatie		-200	-200	-274	-110		-57	-50	-56	-62

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Energieneutraal maken van gemeentelijke gebouwen

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 4 februari 2016 besloten om de gemeentelijke gebouwen energieneutraal te (gaan) maken. Dit proces wordt gefaseerd opgepakt waarbij eerst de keuze zal vallen op gebouwen waar de gemeente zelf verantwoordelijk is voor de energiefactuur.

Voorziening gebouwen de Lemelvelden

Op basis van het recent geactualiseerde meerjaren onderhoudsplan voor de gemeentelijke gebouwen (MJOP) worden voor het jaar 2020 uitgaven geraamd van € 124.000,- voor de vervanging van de installaties van de kledelokalen van VV Hapert. In verband hiermee dienen de huidige dotaties aan de voorziening gebouwen

sportpark de Lemelvelden voor de jaren 2020 en 2021 eenmalig met resp. € 32.000,- en € 16.000,- te worden verhoogd, omdat de vervangingen eerder plaats zullen vinden dan aanvankelijk in de planning voorzien was.

Vervanging speeltoestellen

In 2018 is het nieuw speelruimtebeleid vastgesteld. Uitgangspunt van het beleid luidt als volgt: ieder kind met of zonder beperking moet de mogelijkheid hebben om buiten te spelen. Het doel is om divers, uitdagend en toegankelijkheid speelaanbod voor alle kinderen en jongeren te creëren. Een uitvoeringsprogramma maakt onderdeel uit van het speelruimtebeleid waarin een investeringsslag wordt bewerkstelligd voor bepaalde kernen. De investeringen worden dan gebaseerd op een kwantitatieve (dichtheid en spreiding) en kwalitatieve analyse.

Onderzoek ecologisch bermbeheer de Kempen

De vijf Kempengemeenten en Hilvarenbeek werken al enkele jaren samen aan het verbeteren van de biodiversiteit in het project Bloeiende Kempen. Hoewel dit specifieke project ten einde is gekomen, heeft het een nieuw project aangewakkerd wat zich richt op biodiversiteit in bermen. Er wordt een onderzoek uitgevoerd om erachter te komen hoe het staat met de biodiversiteit in de Kempische bermen, waar nog kansen liggen en waar eventueel gericht maatregelen mogelijk zijn tegen exoten en plagen zoals de eikenprocessierups. Om dit project uit te voeren is éénmalig € 10.000,- extra nodig.

Uitvoering groenstructuurplan

Het beheerplan openbaar groen en de uitvoeringsmaatregelen in de komende jaren zijn o.a. vertaald in het meerjarenprogramma. Voor renovatie van versleten groenvakken wordt op basis van het groenstructuurplan 2018-2027 een jaarlijkse investering opgenomen van € 110.000,-.

Bouwschuren / initiatief activiteitenshuur Casteren

In Casteren heeft men al geruime tijd het plan om een activiteitenshuur op te richten. In overleg met de gemeente wordt het plan nader uitgewerkt. Daarbij wordt behalve over de inhoudelijke en ruimtelijke mogelijkheden, kritisch doch constructief afgestemd in hoeverre het plan integraal dan wel deels reëel (direct dan wel gefaseerd) haalbaar en levensvatbaar is. Besluitvorming in 2020 is afhankelijk van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek. In 2019 is al een budget beschikbaar (perspectiefnota 2019) voor compensatie van de bouwschuren ad € 50.000,-.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
sporthal X-sport inhuur personeel	s		16	16	16	16
beheer openbare ruimte KBP	s		10	10	10	10
totaal dekkingsmaatregelen			26	26	26	26

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Sporthal X-sport

Voor sporthal X-sport is in de meerjarenraming een structureel bedrag opgenomen voor de inhuur van personeel. Tot en met het jaar 2018 is voor het beheer van deze sporthal gebruik gemaakt van een WVK-kraft en/of elders ingehuurd personeel. Met ingang van 1 juli 2018 is de exploitatie van de sporthal, inclusief het totale beheer, overgenomen door één van de gemeentelijke sporthalbeheerders. In verband hiermee kan de raming voor de inhuur van personeel komen te vervallen.

Beheer openbare ruimte (groen)

De lasten voor het beheer van de openbare ruimte nabij het KBP (1e fase) zijn reeds verdisconteerd in de reguliere onderhoudsbudgetten. De stelpost die wij hiervoor afgezonderd hadden kan daarom vrijvallen.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partij wordt betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Kempenplus
- Bosgroep Zuid-Nederland

Ontwikkelingen

Niet van toepassing.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de bestaande lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Sportbeleid en activering	n -305	n -300	n -303	n -303	n -303	n -303
Sportaccommodaties	n -1.120	n -1.234	n -1.339	n -1.293	n -1.284	n -1.273
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	n -297	n -294	n -294	n -285	n -285	n -285
Musea	n -8	n -8	n -8	n -8	n -8	n -8
Cultureel erfgoed	n -52	n -65	n -62	n -62	n -62	n -62
Media	n -570	n -576	n -575	n -575	n -575	n -575
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	n -1.554	n -1.582	n -1.467	n -1.458	n -1.461	n -1.461
Totaal lasten	n -3.906	n -4.059	n -4.048	n -3.984	n -3.978	n -3.967
Baten						
Sportbeleid en activering						
Sportaccommodaties	v 346	v 437	v 421	v 416	v 416	v 416
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	v 10	v 10	v 10			
Musea						
Cultureel erfgoed	v 7	v 7	v 7	v 7	v 7	v 7
Media	v 99	v 99	v 99	v 99	v 99	v 99
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	v 154	v 61	v 76	v 76	v 76	v 76
Totaal baten	v 616	v 614	v 613	v 598	v 598	v 598
Geraamd saldo van baten en lasten	n -3.290	n -3.445	n -3.435	n -3.386	n -3.380	n -3.369

(- = nadeel en + = voordeel)

Met het verruimen van de btw-sportvrijstelling is per 1 januari 2019 het landschap van de financiering van sportaccommodaties veranderd. Het recht op vooraf trek van btw die aan de gemeente in rekening is gebracht over de kosten die toerekenbaar zijn aan de ter beschikkingstelling van sportaccommodaties is vervallen. De rijks-overheid compenseert de gemeente voor dit nadeel via de nieuwe specifieke uitkering Sport (SPUK Sport). De kosten, die voor een aanvraag SPUK in aanmerking komen, betreffen uitsluitend kosten die vanaf 1 januari 2019 gemaakt zijn. Op basis van de ingediende aanvraag hebben wij dit vanaf 2019 vooralsnog budgettair neutraal verwerkt in onze meerjarenraming.

De voorziening onderhoud "sporthal 't Spant er" is in 2019 wegens voorgenomen sloop vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Daarnaast is in 2018 de inventaris van de kantine van sporthal X-sport overgenomen van de voormalige exploitant en weer doorverkocht aan de nieuwe exploitant. In 2020 wordt voorzien dat er meer sportmaterieel van sporthal Eureka vervangen moet worden. Deze worden via hoofdtakveld bestuur en ondersteuning gedekt ten laste van de reserve vervanging sportmaterieel Eureka.

Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen. Als gevolg van het geactualiseerde gebouwenbeheerplan wordt met ingang van 2020 extra gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud gemeentelijke (sport)accommodaties.

Over de periode 2018 tot en met 2020 wordt een vergoeding ontvangen van de Stichting Kunstbalie van € 10.000,-. De gemeente Bladel heeft zich aangemeld voor deelname aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK). Vervolgens is een participatieovereenkomst Cultuureducatie met Kwaliteit gesloten. Daarmee participeert de gemeente Bladel aan de regeling voor de periode 2017-2020. De ontvangen middelen worden op basis hiervan één-op-één doorbetaald aan de Stichting Veldhovense Muziekschool (Art4U) die zorg draagt voor het uitvoeren van de intermediairrol voor De Cultuur Loper.

De kosten voor cultureel erfgoed vielen in 2018 lager uit. In 2019 zijn daarentegen eenmalige advieskosten geraamd voor het opstellen van het PIP-plan molen Hapert. In 2019 is een budget beschikbaar voor compensatie van de bouwschuren ad € 50.000,-.

In 2018 is subsidie ontvangen voor het Groen Ontwikkelfonds Brabant BV te 's-Hertogenbosch om een tweetal percelen landbouwgrond in pacht beschikbaar te stellen voor de Boomfeestdag. Door de aanplant van plantsoen zijn deze gronden omgevormd tot natuurgronden en is tevens weer de kap van diverse bomen gecompenseerd. De subsidie werd enerzijds aangewend voor de noodzakelijke afwaardering (waardevermindering) van deze gronden en anderzijds doorbetaald aan Bosgroep Zuid-Nederland die vervolgens de totale kosten van het projectplan zullen financieren vanuit het opgebouwde beheersaldo van de gemeente Bladel binnen de Bosgroep Zuid-Nederland. Voorts stijgen de lasten van het groenonderhoud 2019 als gevolg van extra lasten voor inboet van beplanting als gevolg van de droogte van de afgelopen zomer (2018) en de schaarste aan plantmateriaal, waardoor de prijzen enorm zijn gestegen.

3.6. Sociaal domein

De inclusieve samenleving is het kernbegrip waar het bij maatschappelijke participatie in het sociale domein om gaat. Iedereen moet ongeacht zijn leeftijd, culturele achtergrond, fysieke of economische situatie als volwaardig lid kunnen deelnemen aan de samenleving. Beperkingen mogen geen reden zijn voor uitsluiting. Voor mensen voor wie zelfredzaamheid en meedoen niet vanzelfsprekend is, is meestal een vorm van ondersteuning mogelijk.

Het hoofdtaakveld sociaal domein omvat het op weg helpen van inwoners naar betaald werk en maatschappelijke participatie, het bestrijden van armoede en het bevorderen van zelfredzaamheid. Doel van het hoofdtaakveld is de zelfstandigheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen en daar waar nodig bestaansvoorzieningen te verstrekken. De doelstellingen van re-integratie en participatie blijven actueel, alleen het moet met minder middelen en er wordt een groter beroep gedaan op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de betreffende doelgroep.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

IJslands preventiemodel

Onder begeleiding van het Trimbos instituut, het Nederlands Jeugd instituut, IJsland en het Ministerie van VWS nemen we deel aan het beleidsvormend leertraject voor vertaling van het IJslandse model naar een lokale aanpak. Het leertraject loopt tot maart 2021. In 2018 is gestart met een 0-meting gevolgd met een analyse van de verzamelde data, het opstarten van de werkprocessen, intervisie en het opstellen van de uitvoeringsplannen. In 2020 worden de uitvoeringsplannen verder uitgewerkt en wordt een effectmeting gedaan. In 2021 wordt er geëvalueerd en afgesloten met een slotsymposium waarbij de vijf deelnemende gemeenten hun aanpak presenteren.

Voor de gemeente Bladel (c.q. de Kempen) levert deelname het volgende op;

- Een lokale analyse van de risicofactoren;
- Een beleidsplan en een uitvoeringsplan;
- Experimenteren met de uitvoering;
- Een effectmeting na 1,5 jaar.

Invoering Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (Wvvggz)

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte ggz in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden en dat de essentiële voorwaarden voor deelname aan de maatschappij in het zorgplan worden meegenomen. Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte ggz ontvangen we via de algemene uitkering structureel € 23.000,-. Deze extra middelen hebben we afgezonderd voor de dekking van additionele gemeentelijke uitgaven.

Jeugdhulp

Jeugdhulp, gedecentraliseerd in 2015, is een relatief nieuw beleidsterrein voor gemeenten. Vanaf 2015 bouwen we onze ervaringsgegevens op waarop de begroting mede gebaseerd is. De decentralisatie van de jeugdhulptaken gaat gepaard met een transformatie opgave: een eenvoudiger jeugdhulpstelsel dat beter aansluit bij de eigen kracht en het sociale netwerk van jeugdigen en hun ouders/verzorgers. De kosten zouden door deze opzet moeten verminderen. Dit kan onder andere bewerkstelligd worden door een verschuiving van zorg met verblijf, naar zorg zonder verblijf of door zorg te leveren vanuit het CJG+ in plaats van zorg door specialistische jeugdhulpaanbieders. Zowel in 2017 als in 2018 is echter een duidelijke stijging in de uitgaven waargenomen waarvoor uiteenlopende verklaringen gegeven zijn. Ook landelijke is het beeld dat de kosten stijgen. Uiterlijk in de meicirculaire van 2020 worden gemeenten geïnformeerd over mogelijke structurele compensatie ná 2021 (zie voorts toelichting algemene dekkingsmiddelen). In 2019 wordt het Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp aangeboden voor de periode 2020-2023. CJG+ streeft ernaar om jeugdigen met een ondersteuningsvraag zo dichtbij als mogelijk bij hun thuissituatie en zo licht als mogelijk te ondersteunen.

Uitvoering Jeugdhulp

Onze gemeente heeft – evenals Bergeijk, Eersel en Reusel-De Mierden- eind 2018 ingestemd met een aantal kostenbeheersingsmaatregelen om tot meer grip op de uitgaven van de jeugdhulp te komen. De aanleiding was een toename van de totale uitgaven voor jeugdhulp in de Kempengemeenten met grote verschillen tussen de gemeenten en fluctuaties tussen de verschillende jaren. De programmakosten voor de specialistische jeugdhulp

zijn regionaal, maar ook in drie van de vier Kempengemeenten, sinds 2015 toegenomen. Dit heeft geleid tot onder andere een aantal regionale maatregelen om de uitgaven van de programmakosten in de grip te krijgen.

Vanaf 1 februari 2019 heeft het CJG+ de Kempen op basis van de kostenbeheersingsmaatregelen, naast het LOT en het KTJ, het team Toegang geoperationaliseerd. Alle cliënten met een hulpvraag krijgen vanuit dit team een intake. Na de intake wordt bepaald of de cliënt recht heeft op jeugdhulp bij een externe jeugdhulpaanbieder, het CJG+ (ondersteuning of training), of dat voorliggende voorzieningen voldoende houvast bieden voor het gezin. Ook zijn in de Kempen en in de regio van de inkooporganisatie vanaf 2018 kostenbeheersingsmaatregelen ingezet. De resultaten van deze maatregelen zijn voorsnag onzeker. Er is daarom gekozen om de voor begroting van 2020 op een groot aantal posten die te maken hebben met de beheersmaatregelen geen begrotingswijziging voor te stellen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de onderdelen met betrekking tot zorg in natura.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basiset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Banen	2017: 1.066,8	2018: 1.111,8 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	2014: 0,72%	2015: 0,44% van 12 t/m 21 jarigen	Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezinnen	2014: 1,93%	2015: 1,99% van kinderen tot 18 jaar	Kinderen in Tel
Netto Participatiegraad	2017: 70,0%	2018: 70,2% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
Werkloze jongeren	2014: 1,22%	2015: 0,61% van 16 t/m 24 jarigen	Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	2017: 12,5	2018: 11,7 inwoners per 1.000 inwoners	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	2017: 15,7	2018: 18,0 inwoners per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	CBS
Jongeren met jeugdhulp	2017: 8,2%	2018: 8,9% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	2017: 0,4%	2018: 0,4% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	2017: 0%	2018: 0% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2017: 55	2017: 55 inwoners per 1.000 inwoners	GMSD

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	steunpunt de Kloostertuin: energieneutraal maken		-30	-31				-3	-5	-5	-5
A	steunpunt de Kloostertuin: besparing energielasten								3	3	3
A	mfa D'n Aard: energieneutraal maken		-84					-7	-7	-7	-7
A	mfa De Poel: energieneutraal maken		-53					-5	-5	-4	-4
A	mfa De Poel: besparing energielasten							4	4	4	4
B	CC Den Herd: verbouwing/uitbreiding	-3.630					-255	-251	-248	-244	-240
B	CC Den Herd: energieneutrale maatregelen	-363					-31	-31	-30	-30	-30
B	CC Den Herd: onderzoek naar verplaatsing						-136	-273	-273	-273	-273
B	CC Den Herd: onderzoek naar verplaatsing huren						52	105	105	105	105
A	correctie taakstelling jeugdzorg									-400	-400
	totaal lasten sociaal domein	-3.993	-167	-31			-370	-461	-456	-851	-847

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Energieneutraal maken van gemeentelijke gebouwen: diverse gebouwen

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 4 februari 2016 besloten om de gemeentelijke gebouwen energieneutraal te (gaan) maken. Dit proces wordt gefaseerd opgepakt waarbij eerst de keuze valt op gebouwen waar de gemeente zelf verantwoordelijk is voor de energie factuur.

Cultureel Centrum Den Herd Bladel

Voor het realiseren van de ver-/nieuwbouw van Den Herd -op de huidige locatie- is binnen de meerjarenbegroting voor 2019 rekening gehouden met een investering van € 3.993.000,- (NB: niet geïndexeerd naar loon-, prijs- en marktontwikkelingen). De hiermee gepaard gaande kapitaallasten worden voor een belangrijk deel gedekt ten laste van de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen. Deze reserve wordt gevormd ten laste van de algemene reserve en een gedeelte van de vrijval van de reserve verkoopopbrengst NRE (zie § 3.0 bestuur en ondersteuning).

Met vaststelling van de Centrumvisie op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad besloten om de mogelijkheden voor gemeenschapshuis Den Herd aan de Markt te onderzoeken. De uiteindelijke realisatie van die ambitie kan alleen als er gebouwelijke positie is aan de Markt waarin de gemeenschapshuisfunctie daadwerkelijk kan worden ondergebracht.

Met het principe-akkoord voor verwerving van de Rabobank aan de Markt in Bladel is hierop geanticipeerd. Om die concentratie van maatschappelijke-, culturele- en sociale gemeenschapsfuncties (waaronder die van Den Herd) aan de Markt in Bladel ook financieel mogelijk te maken is vanaf 2020 aanvullend op de al begrote investering van € 3,993 miljoen, een extra jaarlijkse budgettaire ruimte ad € 168.000,- opgenomen in de begroting. In dit bedrag is ook een component begrepen voor de indexering van de loon- en prijsontwikkelingen van de reeds opgenomen investering van de ver-/nieuwbouw van Den Herd.

Correctie taakstelling jeugdhulp 2022 en 2023

In de algemene uitkering hebben wij rekening gehouden met de extra te ontvangen uitkeringen voor de jaren 2022 en 2023 ad € 257.000,- (zie algemene dekkingsmiddelen). Voorwaarde hierbij is dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdhulp en ggz, mede gericht op beheersing van de kosten. De gemeente kan hier immers ook op sturen.

Dit echter wel onder de voorwaarde dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdhulp en ggz, mede gericht op beheersing van de kosten. Het ligt dan ook in de lijn om de nog openstaande taakstelling voor deze twee jaren van € 400.000,- volledig af te ramen. De flexibiliteit van de (meerjaren)-begroting wordt hiermee aanzienlijk verbeterd.

De eventueel nog te nemen maatregelen die tot reductie van de uitgaven voor jeugdhulp en ggz gaan leiden kunnen dan t.z.t. ten gunste van de begrotingsresultaten van latere jaren gebracht worden.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
bijdrage jeugdcultuur- en sportfonds	s		13			
overig gehandicaptenbeleid	s		15	15	15	15
huisvesting- en programmakosten praktijkhuis	s		36	36	36	36
totaal dekkingsmaatregelen			64	51	51	51

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Jeugdcultuur- en sportfonds

Voor 2020 zijn er geen aanvragen ontvangen voor het jeugdcultuurfonds en het jeugdsportfonds.

Praktijkhuis

Op basis van de evaluatie van het praktijkhuis worden zowel de huisvestings- als de programmakosten met de aangegeven bedragen verlaagd worden.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Kempenplus
- Samenwerking Kempengemeenten
- Metropoolregio Eindhoven

Ontwikkelingen

Vorming Sociaal Huis/Vorming Afdeling Maatschappelijke Dienstverlening

In de vorming van een Afdeling Maatschappelijke Dienstverlening binnen de SK zien wij een mooie aanleiding om een nieuwe front-office voor het totale sociaal domein te realiseren. In navolging van onze Belgische buurgemeenten noemen we dat "Sociaal Huis Bladel". Dit wordt de toegang tot alle ondersteuningsvragen in het sociale domein (Wmo, Jeugdhulp, P-wet inkomensondersteuning). Hier zal ook de interne afstemming van de verschillende domeinen plaats gaan vinden zodat we -nog beter dan nu- een integraal ondersteunings(gezins)plan kunnen aanbieden aan onze burgers. Het voornemen van een Sociaal Huis Bladel zal naar verwachting begin 2020 worden geconcretiseerd. Vooralsnog gaan we, behoudens eventuele incidentele voorbereidingskosten, uit van een budgettair neutrale realisatie en uitvoering van het Sociaal Huis Bladel.

Exploitatietekorten gemeenschapshuizen

Eerder al maakten we melding van structurele tekorten op de exploitatie van de twee grootste gemeenschapshuizen in onze gemeente: "Den Herd" in Bladel en "Den Tref" in Hapert. Omdat de toekomst van deze huidige onderkomens binnen afzienbare tijd ingrijpend zal wijzigen, is er voor gekozen de exploitatiebijdrage tot die tijd niet aan te passen. Tekorten worden tot die tijd opgevangen ten laste van het vermogen van de beherende instellingen. Doordat met name de salariskosten sindsdien (al 7 jaar) flink zijn gestegen en het aandeel onderhoud vaak een groter aandeel vormt van het subsidiebedrag dan voorheen, rest een steeds kleiner aandeel van het totale subsidiebedrag voor "overige exploitatiekosten". Die ontwikkelingen leiden er toe dat ook de andere gemeenschapshuizen te maken krijgen met tekorten op de exploitatie. Om te voorkomen dat er tekorten ontstaan willen we de bijdragen niet langer bevriezen.

Minima- en Armoedebeleid & Schuldhulpverlening

In 2019 is een nieuw meerjarig beleidsplan ontwikkeld. Beleidsmatige bijstellingen als gevolg van de (tussentijdse) evaluaties en actuele cijfers zijn geborgd in de integrale kadernota Minima- en Armoedebeleid & Schuldhulpverlening 2020-2023.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening		Begroting		Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Lasten							
Samenkracht en burgerparticipatie	n -2.344	n -2.984	n -3.134	n -3.342	n -3.654	n -3.648	
Wijkteams	n -1.099	n -767	n -1.109	n -1.097	n -1.097	n -1.097	
Inkomensregelingen	n -3.005	n -4.232	n -3.950	n -3.969	n -3.977	n -3.889	
Begeleide participatie	n -5.712	n -5.145	n -5.156	n -5.010	n -4.829	n -4.628	
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	n -534	n -454	n -525	n -523	n -523	n -523	
Maatwerkdienstverlening 18+	n -3.004	n -3.425	n -3.124	n -3.152	n -3.166	n -3.167	
Maatwerkdienstverlening 18-	n -3.842	n -3.415	n -3.341	n -3.280	n -3.279	n -3.279	
Geëscaleerde zorg 18-	n -421	n -290	n -296	n -316	n -316	n -316	
Totaal lasten	n -19.961	n -20.712	n -20.635	n -20.689	n -20.841	n -20.547	
Baten							
Samenkracht en burgerparticipatie	v 224	v 163	v 214	v 214	v 254	v 254	
Wijkteams	v 47	v 46	v 49	v 49	v 49	v 49	
Inkomensregelingen	v 2.327	v 2.505	v 2.414	v 2.114	v 2.114	v 2.114	
Begeleide participatie	v 1.502	v 1.614					
Maatwerkvoorzieningen (WMO)							
Maatwerkdienstverlening 18+	v 250	v 115	v 115	v 115	v 115	v 115	
Maatwerkdienstverlening 18-							
Geëscaleerde zorg 18-							
Totaal baten	v 4.350	v 4.443	v 2.792	v 2.492	v 2.532	v 2.532	
Geraamd saldo van baten en lasten	n -15.611	n -16.269	n -17.843	n -18.197	n -18.309	n -18.015	

(- = nadeel en + = voordeel)

In 2018 is het pand van de voormalige kinderopvang Kinderkeet in Hoogeloon verkocht. Als gevolg hiervan is de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ook vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. De kosten voor collectief vervoer stijgen met ingang van 2020 als gevolg van geactualiseerde prognoses van de afdeling SK/Maatschappelijke Dienstverlening. Daarnaast heeft de raad in zijn vergadering van 20 juni 2019 het krediet voor de realisatie van MFA Hapert gevoteerd. Deze multifunctionele accommodatie wordt ingezet voor de uitvoering van diverse specifieke taken. Een deel hiervan heeft betrekking op het gemeenschapshuis. Op grond van BBV-voorschriften moeten de kapitaallasten van het MFA (onderdeel gemeenschapshuis) naar rato van het gebruik toegerekend worden naar het betreffende taakveld (te weten samenkracht en burgerparticipatie).

Voor de jaren 2018 - 2020 ontvangen we een extra rijksbijdrage voor de uitvoering van inkomensvoorzieningen (BUIG) op basis van de werkelijke uitgaven 2016/2017/2018 (vaststelling van het budget t-2). In de meerjarenraming is rekening gehouden met deze extra rijksbijdragen, waarbij rekening gehouden wordt met een eigen risico van 10%. Meerjarig houden we rekening met lagere BUIG-lasten.

Wegens de verlaging van de eigen bijdrage WMO door de invoer van een abonnementstarief wordt vanaf 2019 rekening gehouden met lagere opbrengsten.

Zowel in 2018 als in 2019 ontvangen we extra uitkeringen van WVK-groep als gevolg van de uitkering van bovenmatige reserves. In het financieel kader participatiebedrijf is bepaald dat de bovenmatige reserves van WVK-groep/Kempenplus uitgekeerd worden. Naar aanleiding daarvan heeft het algemeen bestuur van WVK-groep in zijn vergadering van 13 juni 2019 besloten dat na vaststelling van het halfjaarresultaat WVK-groep deze bovenmatige reserves uitgekeerd worden. De bijdrage aan het participatiebedrijf Kempensplus zijn voorts meerjarig afgestemd op de vastgestelde begroting 2020 van Kempensplus.

In de meerjarenraming was voor Jeugdhulp een taakstelling opgenomen. Deze taakstelling is volledig afgeboekt. Samen met CJG+ is gestart om meer vorm te geven aan kostenbeheersing. Hiervoor wordt een aantal zaken uitgewerkt. Aan de ene kant wordt aandacht besteed aan het tijdig kunnen informeren van de raad over de te verwachten uitgaven, aan de andere kant wordt er gewerkt aan de uitwerking van een aantal beheersmaatregelen.

De lasten van het sociaal domein zijn voor een belangrijk deel afgestemd op de realisatiecijfers van vorige jaren in combinatie met afgesloten contracten. De kosten van huishoudelijke zorg (niet PGB) stijgen ten opzichte van 2018 structureel met € 375.000,-. Deze extra kosten konden nagenoeg volledig gedekt worden ten laste bestaande budgetten van taakveld begeleiding participatie.

De huuropbrengsten 2019 stijgen als gevolg van indexering van de tarieven.

Voorts worden de verschillen van de kosten in belangrijke mate veroorzaakt door de geactualiseerde tijdsbesteding van team SK/Maatschappelijke Dienstverlening binnen het hoofdtakveld sociaal domein.

Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen.

3.7. Volksgezondheid en milieu

Onze gemeente vindt het belangrijk de gezondheid van hun burgers te beschermen en te bevorderen, wanneer burgers daar zelf niet toe in staat zijn. Elke burger moet een gelijke kans hebben op een gezond leven ongeacht zijn sociaal economische status.

Daarnaast omvat het bevorderen en in stand houden van een gezond leefmilieu en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering. Uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Energietransitie

Naast grootschalige opwek van energie is het beperken van de vraag naar energie noodzakelijk. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan deze energiebesparingsopgave zal aan bod komen in de keuzenota Energietransitie. Deze keuzenota wordt begin 2020 aan uw raad aangeboden. De concrete projecten worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma zal door het college worden uitgewerkt en vastgesteld binnen de financiële kaders die de gemeenteraad heeft gesteld

Om de negatieve gevolgen van de klimaatveranderingen een halt toe te roepen is wereldwijd afgesproken het gebruik van fossiele brandstoffen terug te dringen. De gemeente neemt hierin zijn verantwoordelijkheid. De Kempengemeenten werken samen en stellen in de 'Klimaatvisie Kempengemeenten' het ambitieuze doel om gezamenlijk energieneutraal te worden.

Om dit einddoel te bereiken wordt een vervolg gegeven aan een reeks bestaande activiteiten en daarnaast wordt een aantal nieuwe projecten opgepakt.

De Metropool Regio Eindhoven bereidt, samen met onder andere 21 regiogemeenten, de Regionale Energie Strategie (RES) voor om de vastgestelde doelen uit het klimaatakkoord te realiseren.

In deze RES wordt gekeken op welke locaties grootschalige duurzame energie kan worden opgewekt en wordt een strategie bepaald tot het jaar 2030 met een doorkijk tot 2050. De maatschappelijke opgave heeft betrekking op de verdeling van de lusten en lasten, het betrekken van inwoners, bedrijven en lokale stakeholders en de ruimtelijke inpassing. De RES wordt in 2020 ter vaststelling aangeboden aan 21 gemeenteraden.

AED en Burgerhulpverlening

In aanvulling op de subsidie aan de AED-werkgroep, die is opgenomen in het subsidiejaarprogramma zullen we in ieder geval de komende twee jaar bijdragen aan het landelijke oproepsysteem voor AED's en burgerhulpverleners 'HartslagNu'. De financiële lasten aan 'HartslagNu' bedragen ruim € 1.000,- per jaar.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Omvang fijn huishoudelijk restafval	2016: 55 kg	2017: 48 kg/inwoner	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	2016: 2,4%	2017: 3,4%	RWS

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	uitvoering GRP 2019-2023		-1.292	-1.347	-1.386	-1.448		-52	-106	-160	-217
A	uitvoering GRP: rioolheffingen							52	106	160	217
A	grondstoffenbeleid							-pm	-pm	-pm	-pm
A	grondstoffenbeleid: afvalstoffenheffing							pm	pm	pm	pm
	totaal lasten volksgezondheid en milieu		-1.292	-1.347	-1.386	-1.448					

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Uitvoeringsprogramma GRP

In het GRP zijn rioleringsmaatregelen gepland die in de planperiode 2020-2023 ten uitvoer worden gebracht. Het betreft de concrete uitvoeringsmaatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de zorgplicht. De investeringen bestaan voornamelijk uit vervanging, vernieuwing en ombouw naar gescheiden stelsels.

Afval/Grondstoffenbeleid

Het grondstoffenbeleid/afvalbeleid van de gemeente Bladel is al meerdere jaren gericht op een circulaire economie, waarin afgedankte materialen weer zoveel mogelijk worden hergebruikt en/of gerecycled om vervolgens als secundaire grondstof weer ingezet te worden voor nieuwe producten. De doelstelling om de hoeveelheid te verbranden restafval terug te dringen tot maximaal 20 kg. per inwoner blijft, maar is (nog) niet haalbaar in 2020. Op 9 mei 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Kadernota Grondstoffen "Samen op weg naar een circulaire Kempengemeenschap!". Daarin zijn doelstellingen en kaders van het toekomstige (Kempische) grondstoffenbeleid voor de lange termijn (10 jaar) opgenomen om van daaruit te werken aan een circulaire economie. In (het restant van) 2019 en 2020 worden onderzoeken, inventarisaties en marktconsultaties uitgevoerd. De resultaten daarvan worden gebruikt voor het opstellen van een inkoopstrategie die uiteindelijk moet leiden tot overeenkomsten voor een langere periode (5 tot 10 jaar). De nadruk zal daarbij vooral liggen op het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van kwalitatief goede grondstoffen en uiteindelijk moet dat ook leiden tot nog minder restafval.

Voor de omvang van huishoudelijk restafval heeft het CBS in 2015 als indicator gesteld: 69,60 kg/inwoner. Met ca. 56 kg. per inwoner voldoet Bladel al aan die indicator. Uitgangspunt blijft: nog minder restafval.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
bijdrage Omgevingsdienst ZO-Brabant	s		15			
totaal dekkingsmaatregelen			15			

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Bijdrage Omgevingsdienst ZO-Brabant

Administratieve correctie van de bijdrage aan de ODZOB (te hoog geraamd in 2020).

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost

Ontwikkelingen

Bestuursopdracht GGD Brabant-Zuidoost

In oktober 2018 is door het Algemeen Bestuur besloten om een bestuursopdracht te verstrekken aan de directeur van de GGD Brabant-Zuidoost. Aanleiding zijn de zorgen om de financiën en bedrijfsvoering van de GGD Brabant-Zuidoost, deze zorgen komen voort uit de zienswijzen die bijna alle gemeenten in het voorjaar van 2018 hebben ingediend op de ontwerpbegroting 2019 en uit de wijze waarop het vorige Algemeen Bestuur met financiële knelpunten is omgegaan.

Gedurende 2018 en 2019 is de directeur aan de slag gegaan met de deelopdrachten van deze bestuursopdracht. De deelopdrachten zijn onder andere gericht op de volgende onderwerpen:

- Realiseren van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering;
- Ontwikkelen van een duurzaam en transparant financieringsmodel voor de GGD;
- Het vergroten van het huidige aanbod contracttaken;
- Onderzoeken van de mogelijkheden om tot strategische samenwerkingsverbanden te komen;
- Het verkennen van het scenario waarin de doorgaande lijn van Jeugdgezondheidszorg van 0-18 jaar door 21 gemeenten volledig bij de GGD wordt belegd.

Besluitvorming over de resultaten van de bestuursopdracht dient nog plaats te vinden, maar brengt ongetwijfeld extra financiële gevolgen met zich mee. Afhankelijk van de bestuurlijke keuzes die hier over worden gemaakt zal dit gaan om incidentele en/of structurele kosten. Op dit moment is hier nog onvoldoende inzicht in. Daarom zullen deze kosten, zodra bekend, via de reguliere planning & control cyclus worden meegenomen.

II. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten						
Volksgezondheid	n -727	n -735	n -764	n -743	n -750	n -758
Riolering	n -1.956	n -1.898	n -1.889	n -1.975	n -1.992	n -2.040
Afval	n -1.918	n -1.670	n -1.701	n -1.669	n -1.668	n -1.668
Milieubeheer	n -731	n -936	n -838	n -828	n -697	n -736
Totaal lasten	n -5.332	n -5.239	n -5.192	n -5.215	n -5.107	n -5.202
Baten						
Volksgezondheid	v 27	v 24	v 21			
Riolering	v 2.116	v 2.060	v 2.043	v 2.137	v 2.146	v 2.195
Afval	v 2.216	v 1.985	v 2.016	v 1.984	v 1.983	v 1.983
Milieubeheer	v 5	v 113				
Totaal baten	v 4.364	v 4.182	v 4.080	v 4.121	v 4.129	v 4.178
Geraamd saldo van baten en lasten	n -968	n -1.057	n -1.112	n -1.094	n -978	n -1.024

(- = nadeel en + = voordeel)

De gemeentelijke bijdrage aan de GGD is afgestemd op de begroting 2020 van de GGD. Op basis hiervan stijgen de kosten na 2019 als gevolg van enerzijds de indexering met 2% en anderzijds met een verhoging vanwege toegenomen kosten voor lijkschouwing-euthanasieverklaringen, RVP en aanvulling i.v.m. ABP-premiestijging.

Gedurende de jaren 2018 tot en met 2020 ontvangen we subsidies voor Planet Youth IJsland en het leertraject Trimbos. Deze worden aangewend voor de onderliggende doelstellingen.

Het saldo van de lasten en baten van afvalverwijdering en riolering worden meerjarig verrekend met de voorzieningen egalisatie afvalstoffenheffing en egalisatie rioolheffing. De compensabele btw wordt meegenomen in de kosten, omdat BTW-compensatiefonds gevoed wordt vanuit het gemeentefonds (uitname). Voorts stijgen de

baten en lasten als gevolg van de doorwerking van de structurele baten en lasten van het meerjarenprogramma zoals hiervoor gepresenteerd.

In 2019 zijn eenmalige baten en lasten geraamd voor het saneringsprogramma beperking geluidhinder woningen. Daarnaast wordt voor 2018 en 2019 ca € 105.000,- geraamd voor de uitvoering van de subsidieregeling duurzame energievoorziening. Voor de jaren 2020 en 2021 is hiervoor een jaarlijks budget beschikbaar van € 200.000,-.

De gemeentelijke bijdragen aan de ODZOB zijn afgestemd op de begroting 2020 van de ODZOB. Op basis hiervan stijgen de kosten na 2020 als gevolg van de doorwerking van de uitvoering van het ROK.

Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen.

3.8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)

Hoofdtakveld volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richt zich op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen. Wij realiseren voldoende woningen afgestemd op de behoefte. De gemeente heeft daarin de regiefunctie. Zowel in de bestaande- als in de nieuwbouw. Wij werken aan een goed woon- en leefklimaat voor onze inwoners, waarbij het kernbegrip duurzaamheid leidend is. Verzoeken om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen benaderen wij volgens het 'ja, tenzij principe'. Wij bewaken, behouden en verbeteren de kwaliteit van de bebouwde omgeving. Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

Maatschappelijk effect

Het is prettig wonen en verblijven in de gemeente Bladel. De bevolking laat zien dat zij wil komen tot een duurzame samenleving.

I. Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Dorpsvisie Kern Hapert

De dorpsvisie Hapert is in voorbereiding in samenspraak met GBOH. De planning is de visie aan te bieden ter vaststelling in het eerste kwartaal van 2020.

Actualisering komplan Hapert 2020

Na het vaststellen van de Dorpsvisie Kern Hapert wordt het komplan Hapert geactualiseerd. De start van de actualisatie van het bestemmingsplan Kom Hapert vindt plaats in 2020.

Huisvesting vergunninghouders

De huisvesting van vergunninghouders vindt plaats door het beschikbaar stellen van woningen door de Woningstichting De Zaligheden. Gelet op de huidige instroom (aantallen en soort personen) voldoen we aan de taakstelling. Op het gebied van inburgering en participatie wordt extra inzet gepleegd in samenwerking met Stichting vluchtelingenhulp Bladel. Er is vooralsnog geen noodzaak meer om woningen aan te kopen. Waar mogelijk gaan we de komende jaren de aangekochte woningen weer verkopen.

Actualisatie Bedrijventerreinen

De actualisering van de bestemmingsplannen voor de bedrijventerreinen is gestart in 2019.

Cultuurhistorisch beleidvisie

Het erfgoedbeleid is in 2019 geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor de herziening van het huidige erfgoedbeleid. In het voorjaar van 2020 zal het herijkte beleid ter besluitvorming worden voorgelegd.

Verduurzaming bestaande woningvoorraad

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om een warmtevisie op te stellen. Deze heeft hoofdzakelijk betrekking op het loskoppelen van woningen van het aardgas. Eind 2021 moet elke gemeente de warmtevisie klaar hebben. De warmtevisie wordt medio 2020 aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

In de regionale woonvisie spreken we af om te komen tot een gezamenlijke, regionale aanpak om particulieren eigenaren bewust te maken van belangen en mogelijkheden om woningen energiezuiniger te maken en bewust met energieverbruik om te gaan. Hiervoor zal samen met de andere Kempengemeente een campagne ontwikkeld worden.

Wonen en werken

De economische groei in combinatie met het aantrekkelijker woonklimaat zorgt ervoor dat veel werkenden uit de regio hier ook willen wonen. Het gaat daarbij om arbeidsmigranten en expats.

In navolging van de andere Kempengemeente willen we in 2020 de opgaven die er op dit terrein liggen voor Bladel in kaart brengen om op basis daarvan beleid vorm te geven.

Ontwikkeling Egyptische Poort

In de periode van 2015 tot en mei 2017 zijn er met de gemeenteraad een aantal sessies geweest onder begeleiding van "Architectuur lokaal". Deze sessies hadden als doel om de raad feeling te laten krijgen met een andere aanpak van plan- en gebiedsontwikkeling. In navolging van deze sessies is in mei 2017 een ontwerp-atelier opgestart met als doel het genereren van een visie voor het plangebied "De Egyptische Poort". De gemeenteraad heeft tijdens de raadsvergadering van november 2017 een keuze gemaakt voor twee van de vijf gegenereerde visies. Daarnaast heeft de raad enkele randvoorwaarden meegegeven. Deze randvoorwaarden betreffen het aanjagen van het project door middel van een tweetal katalysatoren, te weten een recreatiewater en een ongelijkvloerse kruising over de N284 en het kostenneutraal realiseren van het project "De Egyptische Poort". Het door de raad gekozen scenario is uitgewerkt tot één overall scenario dat is vastgesteld op 9 mei 2019.

Om de planontwikkeling tot stand te brengen en om kostenneutraal te kunnen ontwikkelen zijn een aantal deelprojecten opgestart. Het betreft de volgende deelprojecten:

- De (zwem)vijver
- Woningbouw
- Sociale tuinen
- Oversteek van de provinciale weg N284

Voor het deelproject "Oversteek N284" verwijzen wij naar het project N284. In de deelprojecten voor "De Egyptische Poort" worden ook de financiën betrokken. De financiën van de deelprojecten zullen samengevoegd worden en aan de gemeenteraad gepresenteerd worden.

Om snel een start te kunnen maken met de deelprojecten Woningbouw en (zwem)vijver is in het vierde kwartaal van 2019 een aantal bodemonderzoeken (milieukundig, archeologisch, niet gesprongen explosieven, etc.) opgestart. Voor deze onderzoeken is een voorbereidingsbudget gevraagd van € 50.000,-.

De Groene Long

Op 20 juni 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de raadsopdracht Groene long. Hierbij is afgesproken dat het financiële deel van dit project in een later stadium wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Immers de wijze waarop de plannen worden gefinancierd is sterk afhankelijk van de initiatiefnemers zelf.

Vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's)

De afgelopen tijd zijn er veel ontwikkelingen geweest rondom stoppende bedrijven. Naar aanleiding van het vaststellen van de Omgevingsvisie 1.1 worden nadere beleidsregels voor vrijkomende agrarische bedrijven opgesteld. Ook verwachten we een toename van het aantal verzoeken voor een omschakeling en bijbehorende bestemmingsplanherziening ter plaatse.

'Onderneem de next economy' Centrum Bladel naar 2040

De afgelopen jaren heeft het centrum van Bladel zowel wat betreft vormgeving als economische activiteiten een ontwikkeling doorgemaakt. Omdat het onder de huidige kaders lastig bleek een antwoord te geven op vragen van initiatiefnemers en het lastig bleek keuzes te maken voor de openbare ruimte was het noodzakelijk een nieuwe visie op te stellen voor het centrumgebied. Na een interactief proces heeft u op 20 december 2018 besloten het concept 'Onderneem de next economy' (De Zwarte Hond) vast te stellen als toekomstbeeld voor het centrum van Bladel. De centrumvisie heeft voor de gemeente een aantal gevolgen. Voor alle (deel)-projecten die volgen, zullen wij met voorstellen komen. Of, en hoeveel, de kosten af zullen wijken van de nu al begrote kosten kunnen wij nu nog niet bepalen. Voorstellen om de budgetten aan te passen zullen wij zoveel mogelijk via de reguliere budgetcyclus laten lopen zodat steeds een integrale afweging gemaakt kan worden.

Belangrijk uitgangspunt van de centrumvisie is in te zetten op verdere concentratie. Voor bestaande detailhandelslocaties buiten het kernwinkelgebied op zoek gaan naar mogelijkheden om ondernemers/vastgoed-eigenaren te stimuleren over te gaan tot transformatie naar een andere functie. Een transformatiefonds kan ondernemers/vastgoedeigenaren een stap verder helpen. In 2020 gaan we de mogelijkheden voor een dergelijk fonds onderzoeken.

Grondexploitaties

Voor de nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Eenheid B-2018	Eenheid B-2019	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	2017: 269.000	2018: 278.000	CBS
Nieuw gebouwde woningen	2015: 8,5	2016: 6,9 woningen per 1.000 woningen	BAG
Demografische druk	2018: 75,3%	2019: 75,8%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	2018: 495	2019: 483	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-houden	2018: 718	2019: 682	COELO

Meerjarenprogramma 2019 – 2023

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2019-2023 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
A	startersleningen		-375					-7	-8	-7	-7
A	implementatie omgevingswet: aanschaf ICT		-75					-17	-16	-16	-16
A	implementatie omgevingswet							-6	-6	25	25
A	transitie landelijk gebied							-10			
A	aankoop strategische / anticiperende gronden		-2.000					-40	-40	-40	-40
	totaal lasten VHROSV		-2.450					-80	-70	-38	-38

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma 2019 – 2023

Startersleningen

De gemeente stimuleert jongeren om in de gemeente Bladel te wonen en te werken. De starterslening trekt naast de natuurlijke aanwas ook jonge gezinnen aan. Iets meer dan de helft van de leningen wordt verstrekt voor de aankoop van een bestaande woning. Veel aanvragers verlaten een huurwoning. Deze beide aspecten versterken dus de (belangrijke) doorstroming op de woningmarkt. Ieder jaar wordt in de jaarrekening een monitor en tussentijdse rapportage van het instrument “Startersleningen” gemaakt.

De eerste drie jaren zijn de starters vrijgesteld van het betalen van rente en aflossing. Bij een te laag inkomen kan deze termijn worden verlengd. Daarna betaald de starter een maandelijkse annuïteit. De lening valt onder de Nationale Hypotheekgarantie.

Implementatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet (Ow) treedt met ingang van 1 januari 2021 in werking. Dat betekent veel aandacht voor de technische kant om plannen digitaal beschikbaar te maken. Daarnaast zijn er gemeentelijke invoeringskosten (opleiding/educatie medewerkers, aanpassen werkprocessen en personeelskosten) en inhoudelijke werkzaamheden zoals het opstellen van een Omgevingsvisie voor de Kempen, het aanpassen van de Omgevingsvisie Bladel en het integreren van regelgeving in het Omgevingsplan. Daarbij kunnen keuzes worden gemaakt die invloed hebben op het beleid en de inhoud van de regels. Belangrijk aspect bij de Omgevingswet is het onderdeel participatie. In 2019 heeft de raad hierover al een standpunt bepaald. De kosten voor de invoering van de Omgevingswet hebben wij geactualiseerd.

Transitie landelijk gebied

In het buitengebied is veel gaande. Door strenger wordende regelgeving, een veranderende markt en een gebrek aan opvolgers stoppen veel veehouders met hun bedrijf. Daarnaast wordt het voor veel bewoners steeds interessanter om met hun locatie iets te gaan doen in natuur, recreatie of bedrijvigheid. Er liggen veel kansen maar ook uitdagingen. Zo bestaat het risico op verval en verloedering van vrijkomende agrarische bebouwing. Om deze transitie in goede banen te leiden is het belangrijk dat de gemeente ontwikkelingen ondersteunt en in goede banen leidt, waar nodig deze ontwikkelingen stimuleert en ook toezicht houdt op het proces. Hiervoor zijn verschillende projecten in gang gezet. Voor één van deze projecten vragen wij een aanvullend budget op te nemen in de begroting; Er is sinds december 2018 een vertrouwenspersoon aangesteld die beschikbaar is voor (voormalig) agrarisch ondernemers die niet zo goed weten wat ze met hun locatie willen, in de problemen zitten of niet weten waar ze moeten beginnen om hun plannen uit te voeren. De evaluatie van zijn werkzaamheden heeft u reeds ontvangen in september 2019. Toen is ook aangekondigd dat aanvullend budget wordt

gevraagd om het project vertrouwenspersoon voort te zetten. Wij stellen dan ook voor eenmalig een budget op te nemen voor 2020 van € 10.000,-.

Strategische / anticiperende grond verwervingen

Het volgende beleidsuitgangspunt is geformuleerd in de grondnota 2019 met betrekking tot grondaankopen:

- Burgemeester en wethouders kunnen binnen beleidskaders zelfstandig tot grondaankopen overgaan zonder voorafgaande instemming van de raad.
- Er wordt jaarlijks een krediet beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Voor 2019 wordt dit krediet wederom vastgesteld op € 2.000.000,-.
- Voor "strategische verwervingen" wordt via een afzonderlijk raadsvoorstel een kredietaanvraag voorgelegd aan de raad.
- Aan de grondaankopen door burgemeester en wethouder onder de noemer "anticiperende verwervingen" worden de volgende voorwaarden gesteld: De grondaankopen moeten passen in de uitwerking van de structuurvisie; er moet sprake zijn van een financieel sluitende grondexploitatieberekening (haalbaarheidsberekening) en de grondaankoop moet onderbouwd zijn met een door een deskundige opgesteld taxatierapport.

Op grond van BBV-voorschriften moeten deze aankopen op de materiële vaste activa verantwoord worden. Over deze aankopen worden voorts nog alleen rentelasten toegerekend. Voortaan starten bouwgronden in exploitatie (BIE) pas nadat uw raad een grondexploitatiecomplex met grondexploitatiebegroting vastgesteld heeft. Op dat moment kunnen de anticiperende verwervingen pas omgezet worden naar de bouwgronden in exploitatie.

Dekkingsmaatregelen

Onderstaand worden de dekkingsmaatregelen opgesomd en in het kort nader toegelicht.

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
leges vrijstellingsprocedures en kapvergunningen	s		12	5	5	5
leges omgevingsvergunningen	s		200	100	50	
totaal dekkingsmaatregelen			212	105	55	5

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting dekkingsmaatregelen

Leges vrijstellingsprocedures en omgevingsvergunningen

De leges voor de vrijstellingsprocedures en voor kapvergunningen kunnen verhoogd worden gelet op de werkelijke opbrengsten van de afgelopen jaren.

Mede naar aanleiding van de recent ontvangen tussentijdse rapportage van VTH de Kempen is op basis van het woningbouwprogramma 2019-2028 een geactualiseerde prognose opgesteld van de bouwactiviteiten (woningbouw en bedrijven KBP) voor de komende jaren. Op basis van deze prognose worden voor de jaren 2020, 2021 en 2022 hogere legesopbrengsten verwacht ten opzichte van de huidige in de meerjarenraming 2020-2023 opgenomen raming van € 531.000,-. Rekening houdend met hogere VTH-lasten (inhuur extra personele capaciteit) wordt voor deze jaren per saldo rekening gehouden met netto hogere legesopbrengsten van resp. € 200.000,-, € 100.000,- en € 50.000,-. We gaan er van uit dat vanaf 2023 er geen c.q. minder legesopbrengsten voor het KBP geraamd worden, omdat verwacht wordt dat het KBP dan (nagenoeg) bouwkundig voltooid zal zijn.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
- Samenwerking Kempengemeenten
- Kempenplus

Ontwikkelingen

Energietransitie

Nieuwe projecten als gevolg van het vastgestelde beleid over grootschalige wind- en zonne-energie leiden tot planologische procedures.

III. Wat mag het kosten?

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten en de eventuele mutaties in de reserves weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
				2021	2022	2023
Lasten						
Ruimtelijke ordening	n -1.081	n -1.069	n -806	n -770	n -739	n -738
Grondexploitatie	n -1.922	n -493	n -2.045	n -21	n -448	n -96
Wonen en bouwen	n -789	n -1.206	n -1.822	n -1.411	n -1.235	n -1.185
Totaal lasten	n -3.792	n -2.768	n -4.673	n -2.202	n -2.422	n -2.019
Baten						
Ruimtelijke ordening	v 366	v 271	v 196	v 190	v 190	v 190
Grondexploitatie	v 1.216	v 815	v 2.508	v 201	v 527	v 2.315
Wonen en bouwen	v 793	v 942	v 1.211	v 1.087	v 853	v 778
Totaal baten	v 2.375	v 2.028	v 3.915	v 1.478	v 1.570	v 3.283
Geraamd saldo van baten en lasten	n -1.417	n -740	n -758	n -724	n -852	v 1.264

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor de jaren 2018 en 2019 wordt rekening gehouden met hogere opbrengsten in het kader van afgesloten anterieure overeenkomsten. De hiermee gepaard gaande extra lasten voor de ambtelijke tijdsbesteding (team Ruimte) en de daarop betrekking hebbende advieskosten e.d. stijgen hiermee ook voor die jaren.

In 2019 zijn eenmalige kosten geraamd voor het opstellen van de warmtevisie en thuis langer wonen. Daarnaast wordt voor het versnellen van de woningbouw expertise ingehuurd. Ook wordt in 2018 en 2019 rekening gehouden met ondersteuningskosten bij het implementatietraject van het Centrumtraject Bladel. Lijkt allemaal rekening?

Vanaf 2019 en volgende jaren zijn baten en lasten geraamd voor de uitvoering van de maatregelen uit de verbetering kwaliteit buitengebied en van de bevordering van de duurzaamheid. Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de betreffende reserves (zie bestuur en ondersteuning).

De verschillen van de grondexploitatie worden door de jaren heen voornamelijk veroorzaakt door de doorwerking van de geactualiseerde opzetten van de grondexploitaties, onderhanden werken en winstuitnames. In 2023 worden, als gevolg van de oprichting van de MFA, in het centrum van Hapert twee grote percelen vrijgemaakt voor een andere invulling. Deze locaties genereren extra opbrengsten. We houden tevens rekening met de lasten en baten voor de huisvesting van vergunninghouders.

In meerjarig perspectief gezien houden we rekening met een terugloop van de legesopbrengsten. Vanaf 2019 wordt rekening gehouden met hogere doorbelastingen van de kosten van SK/VTH als gevolg van bijgestelde prognoses.

Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma en de dekkingsmaatregelen meerjarig door in de ramingen.

4. Paragrafen

In de paragrafen worden onderwerpen die versnipperd in de begroting staan bij elkaar in beeld gebracht. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten, die grote financiële gevolgen kunnen hebben voor het realiseren van de (hoofd)taakvelden. Zij geven een horizontale dwarsdoorsnede van de begroting. De paragrafen zijn bedoeld om extra informatie te geven voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en lange(re) termijn.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De doelstelling van de paragraaf weerstandsvermogen is een zodanig inzicht te verschaffen dat op een verantwoorde wijze de hoogte van het vrij aanwendbare vermogen kan worden bepaald. Het weerstandsvermogen is het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde de gemeentelijke taken te kunnen voortzetten. Anders gezegd: beschikt de gemeente over het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast

4.1.1 Beleid voor risicomanagement

Uw raad heeft in de vergadering van 27 april 2006 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld en in de vergadering van 22 maart 2012 de nota reserves en voorzieningen 2012. Deze nota's en de paragraaf weerstandsvermogen hebben nauw verband met elkaar. In deze nota's zijn vooral de beleidslijnen en de totale positie aan de orde gesteld. In de paragraaf weerstandsvermogen worden met name de financiële risico's en het weerstandsvermogen geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. Op deze wijze krijgt uw raad periodiek goed inzicht in de omvang en de mogelijkheden om financiële risico's op te vangen.

De doelstellingen van risicomanagement luiden als volgt:

1. Inzicht krijgen in de risico's die we lopen. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt.
2. Er voor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid.
3. Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van risico's.
4. De ratio weerstandsvermogen c.q. algemene reserve wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnterpreteerde risico's. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald op klasse C (voldoende)⁷.

4.1.2 Risicoprofiel

In de op 22 maart 2012 vastgestelde nota reserves en voorzieningen 2012 is het eigenstandig risicoprofiel als normatief kader voor de omvang van de algemene reserve bepaald op de gemiddelde omvang van de geïnterpreteerde risico's.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Mocht de gemeente in (erg) slecht financieel weer terecht komen en een beroep willen doen op artikel 12 van de financiële verhoudingswet (Fvw), dan moet worden voldaan aan het redelijk peil van het belastingpakket (de zgn. ongebruikte belastingcapaciteit). Voor de OZB bedraagt de norm voor 2020 0,1853% van de WOZ-waarden verhoogd met een opslag van 20%. De norm voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht is 100% kostendekking. Onze OZB-opbrengst is nog ca € 4,472 mln lager dan het redelijk peil. Wij zien dit echter niet als een kader voor de komende jaren en nemen daarom geen ongebruikte belastingcapaciteit op als buffer.

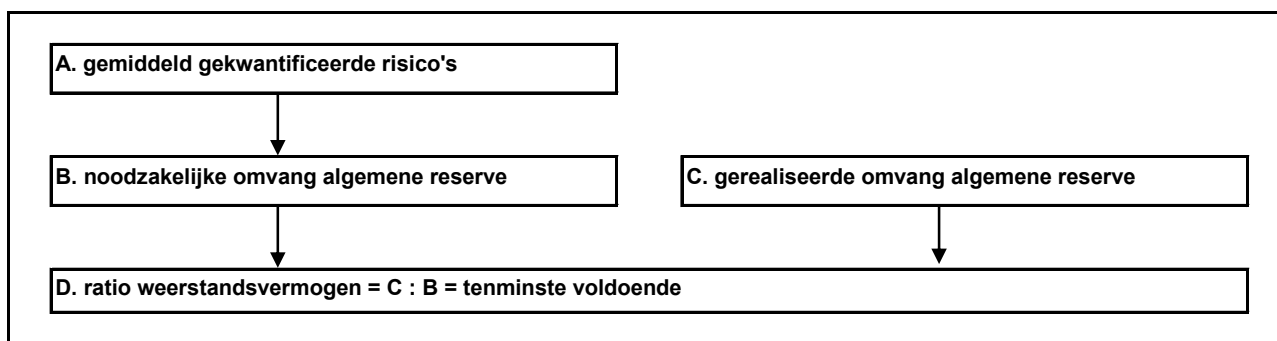
4.1.3 Weerstandsvermogen

Indien een redelijke inschatting van het gewenste weerstandsvermogen kan worden gegeven, kan hieruit een indicatie voor de gezondheid en flexibiliteit van de gemeentelijke financiën op de korte én langere termijn worden gegeven.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de gemiddelde omvang van de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste omvang van de algemene reserve enerzijds en de omvang van de algemene reserve anderzijds. De relatie tussen beide wordt in de volgende figuur weergegeven.

⁷ Afstemd op de door het Nederlands Adviesbureau voor Risico management (NAR) gehanteerde waarderingen.

De relatie tussen beide wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Het beschikbare weerstandsvermogen is tenminste even groot als de omvang van het bepaalde risicoprofiel. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen moet zich tenminste op klasse C (voldoende) bevinden.

4.1.4 Risico-inventarisatie

Om een juist beeld van de financiële positie van de gemeente te verkrijgen, is het noodzakelijk dat het ook helder is met welke risico's de gemeente nog kan worden geconfronteerd. Het gaat hierbij om mogelijke uitgaven c.q. inkomsten waarvan de hoogte op voorhand niet kan worden vastgesteld. Voor zover risico's wel financieel vertaald kunnen worden, zullen daarvoor bedragen van het eigen vermogen moeten worden afgezonderd. Waar mogelijk zijn voor potentiële risico's al voorzieningen getroffen. Deze blijven hier dan ook verder onvermeld.

Primair moeten risico's uiteraard zoveel mogelijk worden beperkt of worden voorkomen door zorgvuldigheid van procedures. Het is van belang om periodiek een zo breed mogelijke analyse van de risico's te maken, die de financiële zelfstandigheid van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Onder risico wordt in dit verband verstaan 'een niet door de gemeente te beïnvloeden gebeurtenis, onvoorspelbaar en onafwendbaar indien deze zich voordoet, met veelal financiële of materiële gevolgen die niet specifiek af te dekken zijn'.

De financiële risico's worden per hoofdtakveld nader toegelicht. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat de aangegeven gebeurtenis zou kunnen optreden. Hierbij worden drie categorieën onderscheiden, namelijk 'laag', 'midden' en 'hoog'. Gesproken wordt van een 'laag' risicoprofiel indien de kans gemiddeld voor 25% zou kunnen optreden. Een 'midden' risicoprofiel beweegt zich op 50% en een 'hoog' risicoprofiel op gemiddeld 75%. Anders gezegd, een kwalificatie met 'hoog' impliceert dat het al bijna noodzakelijk is om voor dat risico een voorziening te treffen. Vervolgens is een financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

Hoofdtakveld: Bestuur en ondersteuning

- (1) Wachtgelden wethouders

Het is mogelijk dat een wethouder wegens een politiek conflict of in verband met verkiezingen uit het college stapt met recht op wachtgeld. Bij vertrek van één wethouder kan het risico bepaald worden op ca. € 62.000,- per jaar gedurende ca. 3 jaren. In voorkomende gevallen wordt hiervoor een voorziening gevormd voor de totale verplichting jegens de voormalige wethouder.

- (2) Verbonden partijen i.c. gemeenschappelijke regelingen

De veronderstelling, dat het uitoefenen van taken door gemeenten gezamenlijk in een regio voor de gemeenten (en haar inwoners) financiële voordelen oplevert, kan niet in alle gevallen als een juiste worden onderkend. De bestuurlijke invloed van een individuele gemeente op het beleid van een eenmaal ingesteld lichaam is veelal beperkt. Aan dit gegeven is het bezwaar verbonden, dat samenwerkingsverbanden door het vormen van reserves e.d. een eigen financieel beleid gaan voeren; dus in feite een stukje financieel beleid van de aangesloten gemeenten overnemen.

De deelnemende gemeenten blijven echter wel zelf verantwoordelijk voor alle schulden en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling of andere verbonden partijen.

In zijn algemeenheid moet opgemerkt worden dat er op het gebied van verbonden partijen weinig risicomanagement is toe te passen, omdat ze buiten de directe invloedssfeer van de gemeente vallen. Door beleid op te stellen ten aanzien van het maken van bestuurlijke en financiële prestatie-afspraken met verbonden partijen kunnen genoemde risico's beheersbaar worden gemaakt.

- (3) Inschatting hoogte algemene uitkering

De omvang van het gemeentefonds wordt beïnvloed door de hoogte van de rijksuitgaven en de in het gemeentefonds opgenomen maatstaven. Dit zijn factoren waarop de gemeente geen invloed heeft. De gevolgen zijn feitelijk niet in te schatten, maar kunnen substantieel zijn. Daarnaast zijn de maatstaven aan de hand waarvan de algemene uitkering wordt berekend telkens aan verandering onderhevig.

Bij het opstellen van de begroting moeten zowel de totale omvang van het gemeentefonds als het aandeel van de eigen gemeente daarin worden ingeschat. Bepaalde maatstaven kunnen niet door de gemeente zelf worden beïnvloed en (dus) ook niet goed worden ingeschat (bijv. regionaal klantenpotentieel). De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is daarom met grote risico's omgeven. Hierbij worden de risicobedragen die zich mogelijk kunnen afspelen bepaald tussen een bandbreedte van 0,5% en 1,5% van de jaarlijks te ontvangen algemene uitkering. Het risico wordt ingeschat op een bandbreedte van € 152.000,- tot € 455.000,-.

- (4) Personeelsvoorzieningen

In het geval van ziekte en/of arbeidsongeschiktheid moet de gemeente als werkgever maximaal twee jaar het salaris aan de betrokken werknemer doorbetalen. Wanneer zich een geval van ziekte voordoet, waarvoor vervanging nodig is, kost dit de gemeente extra geld. Daarnaast geldt dat er binnen onze organisatie ook een behoorlijke mate van kwetsbaarheid is ten aanzien van specifieke kennis, omdat deze ingevuld worden door zgn. "éénmensfuncties". Het financieel risico wordt ingeschat op een bandbreedte van € 25.000,- tot € 75.000,-.

Door de gemeenteraad noodzakelijk en wenselijk geachte activiteiten (maar ook de reguliere werkzaamheden) moeten veelal (mede) worden gerealiseerd via inzet van de ambtelijke medewerkers in onze steeds 'krapper' wordende organisatie. Om alles tijdig te realiseren moet er evenwicht zijn tussen de te leveren prestaties en de beschikbare menskracht. Het is de taak van ons college om samen met het management dit evenwicht te zoeken en te handhaven. Waar dat niet mogelijk is zullen keuzes onvermijdelijk zijn.

- (5) Risico's op eigendommen

De gemeente Bladel wordt ook steeds meer geconfronteerd met toenemende vernielingen aan de gemeentelijke eigendommen. Daar de dader(s) vaak niet meer te achterhalen zijn kunnen de kosten van herstel niet in alle gevallen verhaald worden. Op basis van uitgevoerde risico-analyses uit het verleden wordt dit incidenteel risico ingeschat op een bandbreedte van € 15.000 tot € 25.000,-.

- (6) Informatiebeveiliging en privacy

Zowel bij het gebruik van gegevens binnen de gemeente, als bij de uitwisseling van informatie, moet de gemeente rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten. In Kempenverband is het informatieveiligheidsbeleid in 2018 herzien. In 2019 is er aan de hand van een risicoanalyse bepaald op welke onderdelen we al wel aan het beleid voldoen en op welke onderdelen verbetering mogelijk is. Deze analyse leidt tot een nieuw informatieveiligheidsplan. Dit plan bevat maatregelen met als doel de risico's zoveel als mogelijk in te perken. De gemeente moet daarnaast verantwoording afleggen aan het ministerie over de informatieveiligheid. Hiervoor wordt ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) gebruikt. Door het invullen van deze zelfaudit wordt duidelijk aan welke normen de gemeente nog moet werken om beveiligingsincidenten te voorkomen. De uitkomsten van de zelfaudit worden ook meegenomen in het informatiebeveiligingsplan en de lijst met maatregelen.

Naast de werkzaamheden op gebied van informatiebeveiliging die zijn uitgevoerd om de risico's te beperken, zijn er ook veel werkzaamheden uitgevoerd om te voldoen aan de AVG. AVG staat voor Algemene verordening gegevensbescherming, de Europese wetgeving rondom privacy en bescherming van persoonsgegevens. Bij een overtreding van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro. Het risico dat er een boete wordt opgelegd is echter erg klein. De gemeente besteed veel aandacht aan informatiebeveiliging en privacy. Daarnaast is het gebruikelijker dat de AP waarschuwingen uitdeelt of werkt met last onder dwangsom in geval van een overtreding.

Beveiligingsincidenten en datalekken hebben voor gemeenten het risico op imagoschade en financiële schade. Financiële schade kan voortkomen uit boetes, herstelkosten of aansprakelijkstellingen. Voor de financiële schade wordt een bedrag van € 30.000,- als risico opgenomen.

Hoofdtakveld: Verkeer en vervoer

- (7) Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding is middels een contract ondergebracht bij een aannemer voor de duur van vijf jaren en eindigt per 30 september 2021. Gladheidbestrijding is een apart werkveld en het voorspellen van de duur en

hevigheid van een winterperiode is erg moeilijk. Tijdens extreme situaties, bijvoorbeeld bij (hevige) sneeuwval in combinatie met strenge vorst, moet dan ook intensiever worden geschoven en gestrooid. Derhalve zijn naast een maandelijks vergoeding ook eenheidsprijzen in het contract opgenomen met betrekking tot het schuiven en strooien van vooraf bepaalde routes. Bij de beschikbare gestelde middelen wordt uitgegaan van normale winterse omstandigheden, wat per winterseizoen neer komt op 27 maal de vooraf bepaalde routes schuiven en strooien. Zodra sprake is van extreme situaties kunnen de meerkosten oplopen doordat vaker dan gemiddeld wordt gestrooid. Rekening houdend met extremere situaties, waarbij een toename van 35% extra werkzaamheden met betrekking tot gladheidbestrijding aannemelijk wordt geacht, is er sprake van een risico van ca. € 25.000,- aan extra kosten.

- (8) Overdracht beheerkosten wegen t.p.v. KBP

Het beheer en onderhoud van fase 2 zal eerst aan het einde van de exploitatieperiode (ca 2024) naar de gemeente overgedragen worden. Op basis van een indicatieve inschatting dient t.z.t. rekening gehouden te worden met ca € 79.000,- extra onderhoudskosten aan wegen, openbare verlichting, e.d.

Hoofdtakveld: Sport, cultuur en recreatie

- (9) Overdracht beheerkosten groen t.p.v. KBP

Het beheer en onderhoud van fase 2 zal eerst aan het einde van de exploitatieperiode (ca 2024) naar de gemeente overgedragen worden. Op basis van een indicatieve inschatting dient t.z.t. rekening gehouden te worden met ca € 45.000,- extra onderhoudskosten aan het openbaar groen.

- (10) Natuurplagen

Door 'natuurplagen' (processierupsen, kevers, rattenplagen, iep- en kastanje ziektes e.d.) zullen er in voorkomende gevallen extra onderhoudswerkzaamheden verricht moeten worden aan het openbaar groen, sportvelden en de bossen. Op basis van eerdere onderhoudswerkzaamheden wordt dit incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van € 60.000,- en € 80.000,-. Voorts wordt voor de overige calamiteiten en claims een incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van ca € 25.000,- tot € 30.000,-.

Hoofdtakveld: Sociaal domein

- (11) Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Binnen de Wmo is de laatste jaren een kostenstijging te zien en ook binnen meerjarenperspectief wordt een verdere kostenstijging verwacht. Deze kostenstijging wordt met name veroorzaakt door de volgende vier factoren.

Allereerst zien we in de Wmo steeds meer de gevolgen van de vermaatschappelijking van de zorg, omdat mensen met een ondersteuningsvraag - langer - thuis blijven wonen. De toename van met name ouderen met een intensieve (Wmo-)ondersteuningsvraag en mensen met een psychiatrische problematiek vormen een steeds groter financieel risico. Met voorliggende collectieve Wmo-voorzieningen in onze Bladelse kernen proberen we daar samen met lokale vrijwilligers, mantelzorgers en zorgorganisaties een antwoord op te geven. Verder spelen algemene demografische ontwikkelingen zoals dubbele vergrijzing een belangrijke rol in de kostenontwikkelingen.

Als derde oorzaak zorgen loon- en prijsontwikkelingen ervoor dat het inzetten van ondersteuning/zorg en het waarborgen van de continuïteit hiervan steeds kostbaarder wordt. Tenslotte is de toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen met de afschaffing van de CAK-bijdrage per 1 januari 2019 onder gelijktijdige invoering van een inkomensafhankelijk vast abonnementstarief, laagdrempeliger geworden. Dit met een aanzuigende werking als gevolg. Inmiddels is duidelijk dat op 1 januari 2020 een wetswijziging plaatsvindt die voor 2020 en verder een abonnementstarief van max € 19,- per 4 weken vastlegt. Ook in 2020 blijft dit een belangrijk financieel risico.

Hoofdtakveld: Volksgezondheid en milieu

- (12) Verwerkingsovereenkomst restafval Attero

Eerder werd door Attero bij het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI) een arbitrage gestart met betrekking tot de jaren 2011-2014 omtrent de aanlevering van huishoudelijk restafval in 2015. Attero is in deze arbitrage in het ongelijk gesteld middels het arbitraal eindvonnis van 8 januari 2016. Door middel van een vernietigingsprocedure bij het gerechtshof heeft Attero geprobeerd dit arbitrale vonnis aan te tasten. Ook in de vernietigingsprocedure is Attero in het ongelijk gesteld. Tegen de uitspraak van het hof is geen cassatie ingesteld. Het arbitraal vonnis met betrekking tot 2011-2014 is daarmee onherroepelijk geworden in het voordeel van de Brabantse gewesten en gemeenten. De kwestie is met betrekking tot de jaren 2011-2014 dan ook afgesloten.

Momenteel loopt er nog een arbitrageaanvraag van Attero bij het NAI, en wel voor het niet nakomen van de volumeplicht in 2015, 2016 en januari 2017 (einde contract). Tot veler verrassing heeft het NAI, in 2 tussenvonnissen, nu Attero (voorlopig) in het gelijk gesteld. Als Attero ook in het eindvonnis in het gelijk wordt gesteld, dan zal de VvC een procedure aanspannen tot vernietiging van dat vonnis. Dat eindvonnis wordt verwacht in het derde kwartaal van 2019.

Mochten de gewesten uiteindelijk aan het kortste eind trekken, dan zullen waarschijnlijk ook de gemeenten binnen de gewesten een (deel van die) naheffing moeten betalen. Het risico is sterk afhankelijk van de uitkomst van de juridische procedures en verschilt zeer van gemeente tot gemeente. We ramen het risico daarom vooralsnog op pm.

Hoofdstaakveld: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

- (13) Grondexploitatie

Voor de risico's verbonden aan de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. De algemene reserve grondexploitatie is gevormd voor de dekking van de risico's verband houdend met de grondexploitaties.

Op 11 juli 2007 is met een ingezetene en de gemeente een overeenkomst gesloten, waarin – kort samengevat - afspraken zijn gemaakt over het beschikbaar stellen van een kavel op De Beemd, alsmede over de opslag van grond en bouwmaterialen op het perceel De Pan ongenummerd. De nakoming van deze overeenkomst heeft uiteindelijk geleid tot een juridische procedure, waarbij de gemeente op 24 april 2013 bij de rechtbank volledig in het gelijk is gesteld. Appellant heeft tegen het vonnis van de rechtbank hoger beroep ingesteld. Op 26 januari 2016 heeft het Gerechtshof arrest gewezen. Hierbij is de appellant in het gelijk gesteld. Het Hof heeft – kort samengevat - bepaald dat de gemeente toerekenbaar tekort is geschoten in nakoming van de vaststellingsovereenkomst van 11 juli 2007 en veroordeelt de gemeente tot vergoeding van de geleden schade. De schade wordt bepaald in een afzonderlijke procedure waarvoor onafhankelijke deskundigen zijn aangewezen.

- (14) Actualisatie winstuitnames grondexploitatie

De gemeente Bladel neemt tussentijds winst als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan (laag risicoprofiel):

- In het BBV (notitie grondexploitatie) zijn regels vastgelegd over de wijze van winstnemingen. In de notitie wordt aangegeven dat bij tussentijdse winstnemingen de percentage of completion methode (POC) dient te worden gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Eerdere jaren nam de vraag naar grond neemt weer toe, het lijkt erop dat de hausse voorbij is. De verkopen lijken in een rustiger vaarwater te komen. Dit heeft ook als consequentie dat de aanvankelijk geprognosticeerde winstuitnames, gelet op het vastgestelde beleid in de Nota Grondbeleid 2009 en de nieuwe voorschriften BBV.

Wij hebben nu rekening gehouden met een normale fasering in grond uitgifte en gelijkblijvende grondprijzen, beide ingegeven door het economische klimaat en de signalen in de woningbouw. Vanaf 2016 zijn we als gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de fiscale winsten. Voorts wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

In de grondexploitaties wordt voor de boekjaren 2019 tot en met 2023 een gemiddelde (commerciële) winst verwacht van € 217.000,-. Het (conjuncturele) risico wordt ingeschat op een bandbreedte van 15% en 25% van het gemiddelde van de geraamde (commerciële) winstuitname gedurende de planperiode. Het risico wordt dan ingeschat op een bandbreedte van € 33.000,- tot € 54.000,-. Dit risico schatten wij als midden in.

- (15) Startersleningen

De startersleningen worden verleend onder de zekerheidsstelling van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Daarmee is de betaling van rente en aflossing gegarandeerd. Het incidenteel risico is niet zo groot en wordt bepaald op pm. Per 1 januari 2017 is de Combinatielening ingevoerd, welke niet onder de borging van het NHG valt. De Combinatielening is in het leven geroepen om de starter toch de eerste 3 jaren geen aflossing te laten betalen. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) neemt dit terugbetalingsrisico voor haar rekening.

- (16) Gemeentegaranties

In 2019 werd de nota “verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen” vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en lening portefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid* hanteren.

De gemeente Bladel heeft in het verleden overeenkomsten afgesloten waarmee het middels een achtervangpositie garant staat voor de rente- en aflossingsverplichtingen van diverse woningcorporaties ten opzichte van kredietverstrekkers. De stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) draagt het direct risico. Het risico voor de gemeente Bladel dat hiermee gepaard gaat is te verwaarlozen gezien de zekerheidsstructuur van de WSW.

Gemeenten zijn per 1 januari 2011 uit de achtervang voor nieuwe hypotheek met Nationale Hypotheek Garantie (NHG) getreden. Dat is de uitkomst van een jarenlange discussie tussen de VNG en het Rijk. De financiële risico's die gemeenten lopen door de achtervangpositie vindt de VNG onverantwoord.

Concreet betekent dit dat alle gemeenten uittreden voor *nieuwe* garanties vanaf 2011. De achtervangpositie van gemeenten voor bestaande NHG-hypotheek blijft bestaan. Het bestaande vermogen van het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) blijft beschikbaar voor alle NHG-hypotheek van zowel vóór als na de datum waarop gemeenten uittreden uit de achtervangpositie. Met de beëindiging van de achtervangpositie van gemeenten voor nieuwe NHG-hypotheek zijn de risico's voor gemeenten verder beperkt.

Hoewel wij de kans dat de gemeente wordt aangesproken op garantstellingen niet groot achten, houden wij het risicobedrag vooralsnog vast op een bandbreedte van € 10.000,- tot € 30.000,-.

Financiële indicatie risico-inventarisatie en -kwantificering

In onderstaande tabel is een financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

nr. omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	geraamd omvang *	kans			gemiddeld effect (c : 2)	kans x effect incidenteel (d,e of f x g)	kans x effect structureel (d,e of f x g)
		25%	50%	75%			
(a) (b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
1 Wachtgelden wethouders	60-180		x		120	45	
2 Verbonden partijen	pm	x			pm		pm
3 Inschatting algemene uitkering	152-455	x			303		87
4 Personeelsvoorzieningen	25-75			x	50	37	
5 Risico's eigendommen	15-25			x	20	15	
6 Informatiebeveiliging	30-30	x			30	8	
7 Gladheidbestrijding	25-25		x		25	11	
8 Beheerkosten wegen KBP	79-79			x	79		47
9 Beheerkosten groen KBP	45-45			x	45		34
10 Natuurplagen	85-110		x		98	15	
11 Wet maatschappelijke	pm	x					
12 Afvalverwijdering Attero	pm	x					
13 Grondexploitatie	0-0	x					
14 Actualisatie winstuitnames	33-54	x			44	9	
15 Startersleningen	pm	x			pm		pm
16 Gemeentegaranties	10-30	x			20	8	
Ondergrens risico's	559						
Bovengrens risico's	1.108						
Totaal gemiddelde risico's					834		
Totaal na kansberekening						148	168

De omvang van de geïnventariseerde risico's beweegt zich tussen een bedrag van € 559.000,- en een bedrag van € 1.108.000,- (zie kolom c). Indien alle risico's zich tegelijk zouden voordoen, gaat het gemiddeld dus om een bedrag van € 834.000,-. Maar de kans hierop is niet erg groot. Uitgaande van de gemiddelde omvang en de geraamde 'kansen' bedraagt het totaal aan de nu geïnventariseerde risico's een aanzienlijk lager bedrag: gemiddeld € 316.000,-, waarvan een deel incidenteel (€ 148.000,-) en een deel structureel (€ 168.000,-).

Overigens suggereren deze bedragen een nauwkeurigheid die zich absoluut niet voordoet; het is de toevallige uitkomst van een kansberekening en niet een met zekerheid te voorspellen uitkomst.

Het meerjarig geprognosticeerde verloop van de algemene reserve in relatie tot het risicoprofiel en de geïnventariseerde risico's, rekening houdende met de geraamde mutaties na de 7^e wijziging van de begroting 2019 (inclusief meicirculaire), kan als volgt weergegeven worden:

(bedragen x € 1.000,-)	rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
a. ijzeren voorraad	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
b. noodzakelijke omvang (voldoende)	312	169	169	169	169	169
c. totaal noodzakelijke omvang	1.312	1.169	1.169	1.169	1.169	1.169
d. geïnventariseerde risico's	383	316	316	316	316	316
e. stand algemene reserve begin van het jaar	6.661	7.356	5.014	5.351	4.718	4.490
f. stand algemene reserve eind van het jaar	7.356	5.014	5.351	4.718	4.490	4.740
g. ratio algemene reserve eind van het jaar f / c	5,61	4,29	4,58	4,04	3,84	4,05
h. betekenis	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend

Ten aanzien van de geraamde stand van de algemene reserve willen wij -met nadruk- vermelden dat het voornamelijk geprognosticeerde resultaten betreft. Met name de vertraging van de verkoop van gemeentelijke bouwgrond kan, als gevolg van de economische terugval, de winstpotentie van de grondexploitatie (en dus de winstuitnames ten gunste van de algemene reserve) nadelig beïnvloeden. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen moeten steeds beoordeeld worden aan de hand van werkelijk gerealiseerde resultaten. In de vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat bestedingsvoorstellen ten laste van de algemene reserve slechts zijn aan te bevelen, wanneer er middelen resteren boven de omvang van de risicoprofielen.

4.1.5. Financiële kengetallen

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Bladel.

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van gemeenten zich ontwikkelt, zijn door VNG de kengetallen onderverdeeld naar 3 risico categorieën (zie onderstaand tabel). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Kengetallen: landelijke risico profielen	categorie A	categorie B	categorie C
1A. netto schuldquote	< 90%	van 95% t/m 130%	> 130%
1B. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. solvabiliteitsrisico	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. grondexploitatie	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4. structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. belastingcapaciteit	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

In onderstaand overzicht worden kengetallen uit het BBV meerjarig opgenomen.

De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid en vormen een basis voor de beoordeling hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. De kengetallen hebben we tevens voorzien van streefwaarden.

Kengetallen:	streef-waarde	Verloop van de kengetallen					
		Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1A. netto schuldquote	< 90%	68%	66%	98%	126%	156%	148%
1B. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	65%	64%	95%	118%	148%	139%
2. solvabiliteitsrisico	> 30%	31%	31%	28%	25%	20%	19%
3. grondexploitatie	< 35%	5%	5%	4%	3%	2%	1%
4. structurele exploitatieruimte	>= 0%	0%	2,09%	0,15%	-0,48%	-0,81%	0,06%
5. belastingcapaciteit	< 105%	103%	92%	93%	93%	93%	93%

Om de kengetallen te kunnen duiden is per kengetal een omschrijving opgenomen.

1A. Netto schuldquote

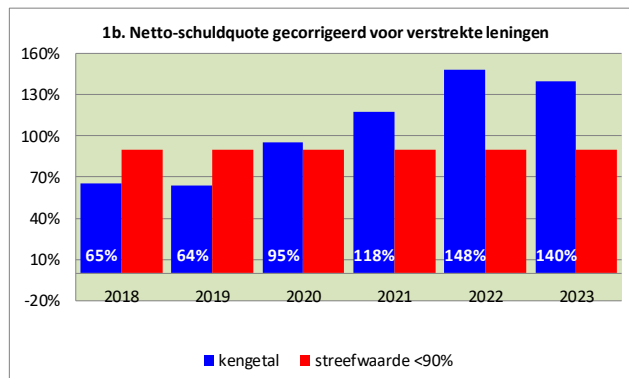
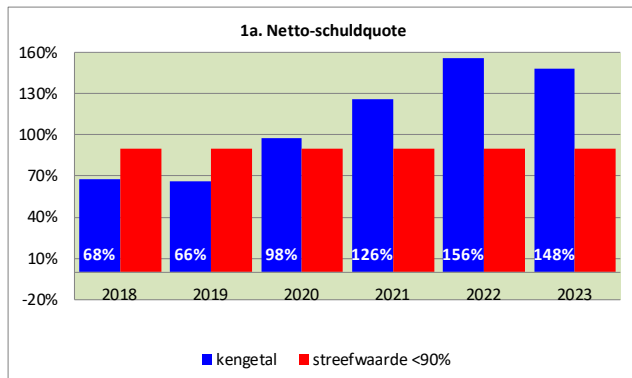
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto-schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn waardoor een begroting minder flexibel wordt. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen weergegeven:

De stijging van 2019 en volgende jaren wordt met name veroorzaakt door de cumulatieve doorwerking van de voorgenomen investeringen vanuit het meerjarenprogramma. We houden er daarom rekening mee dat we vanaf 2021 en volgende jaren zorg moeten dragen voor aanvullende structurele financieringen. We mogen immers op grond van het BBV tot maximaal de kasgeldlimiet met kort geld financieren. Anderzijds daalt het kengetal na 2019 ook weer als gevolg van de reguliere aflossingen. Overigens hoeft een hoge schuld niet te leiden tot een nadelig effect op de financiële positie. De toelichting hierop is verwerkt in de 'conclusie houdbare financiële positie'.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in

bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente.

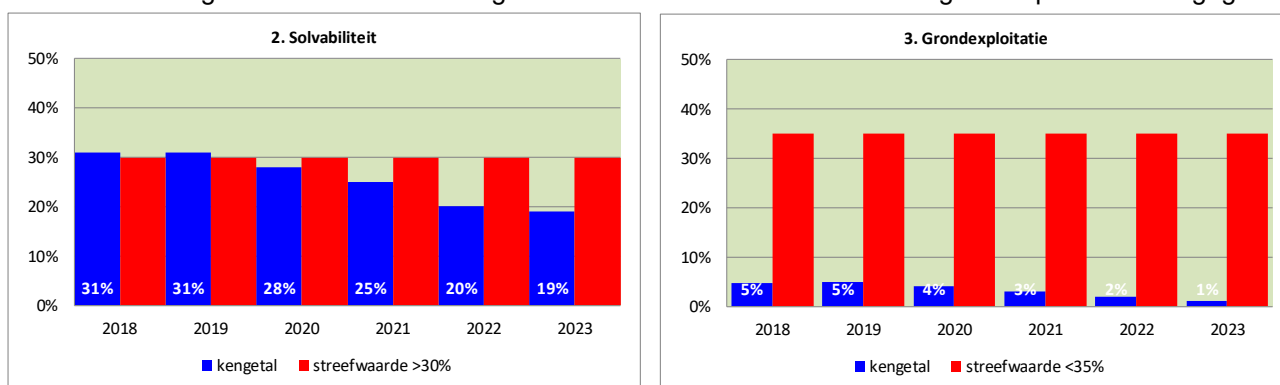
3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De accountant beoordeelt ieder jaar of de gronden tegen de actuele waarde op de balans zijn opgenomen en of een eventueel gevormde voorziening van voldoende omvang is. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt de gemeente relatief weinig risico op de exploitatie maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen uit grondverkoop.

Om te kunnen beoordelen of de gemeente goed scoort met haar grondexploitaties, moeten ook afzetprognoses en getroffen voorzieningen beoordeeld worden. Om de risico's van grondexploitaties zoveel mogelijk beheersbaar te houden worden, daar waar noodzakelijk, driemaal per jaar de grondexploitatieberekeningen van de diverse grondexploitaties bijgesteld. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt waardoor passende maatregelen kunnen worden getroffen. Onze accountant beoordeelt deze vanuit zijn verantwoordelijkheid.

Voor de berekening van het kengetal grondexploitatie worden bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Als voor het (verwachte) tekort in de grondexploitatie een verliesvoorziening is gevormd, wordt het saldo hiervan in mindering gebracht op de boekwaarde van de gronden.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de solvabiliteit en van de grondexploitatie weergegeven:

4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

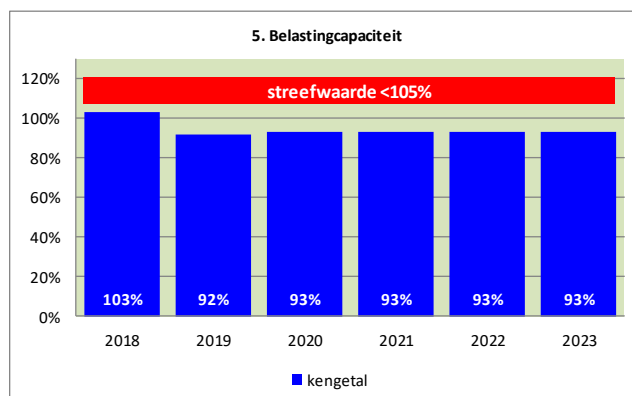
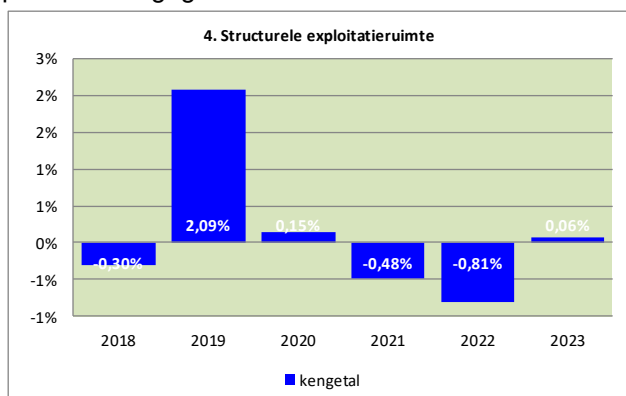
Voor de berekening van het kengetal structurele exploitatieruimte wordt het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden (van 4 personen) in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het geeft weer wat de ruimte is om belastingen te verhogen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden verhoogd.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de structurele exploitatieruimte en van de belastingcapaciteit weergegeven:

4.1.6 Conclusie houdbare financiële positie

In onze optiek spreken we over houdbaar als de gemeente in het geval van 'slecht weer' nog voldoende vrij beschikbare middelen heeft om de klappen op te kunnen vangen. Dit betekent dat de gemeente voldoende flexibel moet zijn en dus niet teveel verplichtingen (financieel, juridisch en bestuurlijk) moet hebben die meerjarig (langer dan vijf jaar) vastliggen. Deze verplichtingen zijn bijvoorbeeld onze schuldverplichtingen (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten, apparaatslasten en beheer- en onderhoudslasten.

De gemeente moet wendbaar zijn om snel te kunnen reageren. Enerzijds organisatorisch wendbaar om goed in te kunnen spelen op uitbreiding of inkringing van het takenpakket. Anderzijds financieel wendbaar door de begroting op orde te hebben en een financiële buffer aan te houden. Flexibiliteit en weerbaarheid zijn in dit verband belangrijke termen en vormen de pijlers voor het spelregelkader.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de (geprognosticeerde) balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de (geprognosticeerde) balans. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit brengen tot uitdrukking of onze gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Op basis van de uitkomsten van bovenstaande kengetallen is de financiële positie van de gemeente Bladel in 2020, weerbaar en voldoende robuust. Er zijn voldoende buffers (zowel structureel als incidenteel) voorhanden om de risico's, als deze zich voordoen, en andere onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast worden de incidentele lasten volledig gedekt door de incidentele baten, zodat de begroting 2020 in materieel opzicht meer dan sluitend is.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 95% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarenzone. Het zijn voornamelijk grove vuistregels. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden, de uitgeleende gelden en de omvang van de beschikbare dekkingsreserves. De reserve afschrijving geactiveerde investeringen dient ook in relatie met de netto schuldquote gezien te worden, omdat deze reserve in beginsel budgettair in mindering gebracht wordt op de betreffende kapitaallasten.

De schuld van de gemeente neemt de komende jaren flink toe, als gevolg van de doorwerking van het hoge investeringsniveau vanuit het meerjarenprogramma. In de meerjarenraming is sprake van een maximale financieringsbehoefte, terwijl het investeringstempo – en daarmee de financieringsbehoefte – feitelijk altijd lager zal liggen dan geraamd. Inhoudelijke keuzes op de investeringsplanning zullen van invloed zijn op de schuldpositie. In de meerjarenraming is overigens rekening gehouden met de extra rentelasten als gevolg van de aan te trekken financieringen.

De verstrekte leningen (financiële activa art 36 lid b, c van het BBV) betreffen de verstrekte startersleningen en de aandelen van de BNG en Brabant Water. De gemeente Bladel heeft geen leningen voor derden aangetrokken. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen behoeven deze leningen daarom niet geëlimineerd te worden. Onze schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is 95%. Wij zitten daarmee in 2020 nog niet in de hoge zone. Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt overigens niet voor gemeente Bladel. Wij hebben beperkte grondposities voor woningbouw.

Voor die gronden hebben we (beperkte) schulden gemaakt. De rente over deze schuld drukt, behoudens eventueel strategische grond verwervingen, niet direct op de begroting, maar dient te worden opgevangen binnen de grondexploitaties. Met de opbrengsten uit de verkoop van de grond, dient zowel de rente als de aflossing van de schuld te worden betaald.

Het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van grondexploitaties is vrij beperkt. Dit vertaalt zich in een laag kengetal grondexploitatie. Het kengetal grondexploitatie neemt meerjarig verder af. Dit wordt veroorzaakt door de voortschrijdende realisatie van de grondexploitaties (met name door verwachte grondverkoop).

De solvabiliteitsratio van 28% begeeft zich net onder het gewenste niveau, maar meer dan voldoende om onze risico's op te kunnen vangen. Doorkijk naar de toekomst laat daarnaast zien dat de solvabiliteitsratio zeer waarschijnlijk zal gaan verslechteren. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de teller-noemereffect. De prognose van het eigen vermogen daalt licht terwijl de prognose van de balanstotalen (door de toename van de investeringen) sterk zal stijgen. Onze eigen vastgestelde norm (de ratio weerstandsvermogen) zal echter gedurende de gehele planperiode meer dan voldoende zijn om onze risico's op te kunnen vangen. De structurele exploitatie ruimte van 0,15% in 2020 geeft aan dat onze structurele lasten allemaal vast liggen in structurele baten.

Overall kunnen we concluderen dat op basis van de kengetallen 2020 in relatie met een verwachte stijging van ons weerstandsratio naar 4,05 in 2023 de financiële positie voldoende is. Ook de belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde.

Ten slotte merken wij op dat de stuurbaarheid op de kengetallen betrekkelijk is. De financiële kengetallen hebben vooralsnog een indicatieve waarde. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

4.2 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen direct in hun portemonnee. Gemeentelijke heffingen staan dan ook sterk in de politieke belangstelling. De formele vaststelling van de tarieven voor 2020 vindt plaats door het vaststellen van de belasting- en tarievenverordeningen door uw raad.

Deze paragraaf bevat een overzicht van de voorgestelde wijzigingen van de gemeentelijke heffingen die van invloed zijn op de begroting 2020.

4.2.1 Algemene uitgangspunten

Gemeentelijke heffingen kunnen worden onderscheiden in ongebonden heffingen en heffingen die gebonden zijn aan bepaalde leveringen en diensten van de gemeente. Ongebonden heffingen (belastingen) behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. In Bladel zijn dit onroerende zaakbelastingen (OZB) en toeristenbelasting.

Voor de gebonden heffingen is er wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Onze dienstverlening dient kostendekkend te zijn. Dat vraagt om een scherpe en transparante kostentoekening. Het profijtbeginnsel, ofwel het principe waarbij de gebruiker betaalt, is hierbij richtinggevend. Het streven is 100% kostendekkendheid (bij gebonden heffingen mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak). In onze gemeente gaat het om afvalstoffenheffing, rioolheffingen en leges. Ook de Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting beschouwen we als een gebonden heffing, omdat de opgelegde belastingen één-op-één doorbetaald worden aan de ondernemers (OVb) en de vertegenwoordiging van de eigenaren.

Het gemeentelijke beleid is de laatste jaren gericht op de doelstelling dat de burgers/bedrijven in de gemeente Bladel niet zwaarder worden belast dan voor de gemeentelijke financiële huishouding noodzakelijk is. Conform dit uitgangspunt worden de tarieven 2020 verhoogd met de jaarlijkse (nagecalculeerde) trendmatige prijsstijging. Voor 2020 leidt dat tot een (nagecalculeerd) inflatiepercentage van 2,45%. Het beleid met betrekking tot lokale heffingen is vastgelegd in (beleids)nota's en verordeningen.

4.2.2 Ongebonden heffingen

De gemeente Bladel kent de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting als heffingen die aan de algemene middelen worden toegevoegd.

- Onroerende zaakbelastingen (taakvelden 0.61 en 0.62)

Het beleid bij de onroerende zaakbelastingen (OZB) is erop gericht om alle belastbare feiten op basis van de ingestelde verordening in de heffingen te betrekken met als doel het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De percentages voor de onroerende zaakbelastingen worden vastgesteld aan de hand van het totaal aan waarden van de objecten die in deze belasting worden betrokken.

De OZB worden geheven op binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het betreft een directe belasting die is uitgesplitst in:

- een gebruikersbelasting van niet-woningen van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- een eigenarenbelasting van zowel niet-woningen als van woningen van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Jaarlijks worden - op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) - alle onroerende zaken gewaardeerd. De maatstaf voor de aanslagen OZB voor het belastingjaar 2020 is de waarde in het economisch verkeer op peildatum 1 januari 2019. De Wet WOZ schrijft namelijk voor dat de gemeente een waarde vaststelt zoals die gold op 1 januari van één jaar eerder. Hiermee volgt de WOZ-waarde jaarlijks de marktontwikkelingen. Wij hebben, op basis van informatie die de Waarderingskamer (wettelijke toezichthouder op de uitvoering van de Wet WOZ) heeft verzameld, rekening gehouden met een gemiddelde waardeontwikkeling van 7,0% voor woningen. Voor de niet-woningen is de marktontwikkeling 1,0%

De verwachte opbrengst OZB wordt als percentage van de totale WOZ-waarde van alle onroerende zaken in Bladel uitgedrukt. Dit percentage is, afhankelijk van eigenaar/gebruiker niet-woning en eigenaar woning, bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB. De tarieven worden met een (nagecalculeerd) inflatiepercentage van 2,45% verhoogd.

Eigenaar woning (taakveld 0.61)

In 2019 was het tarief voor woningen 0,0928% van de waarde. De eigenarenaanslag OZB voor een woning met een waarde van € 300.000,- bedroeg dus € 279,-. Met een waardeontwikkeling van 7,0% wordt de nieuwe waarde ca. € 321.000,-. Rekening houdend met de waardestijging en het inflatiepercentage komt het tarief voor 2020 uit 0,0891%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 321.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 286,-. Dit is een stijging van ca. 2,51%.

Eigenaar niet-woning (taakveld 0.62)

In 2019 was het tarief voor eigenaren van niet-woningen 0,1593% van de waarde. De eigenarenaanslag OZB voor een niet-woning met een waarde van € 300.000,- bedroeg daarmee € 478,-. Gezien de marktontwikkeling van niet-woningen zullen de WOZ-waardes voor 2020 met 1,0% stijgen. Rekening houdend met de waardestijging en het inflatiepercentage komt het tarief voor 2020 uit op 0,1617%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 303.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 490,-. Dit is een stijging van ca. 2,50%.

Gebruik niet-woning (taakveld 0.62)

In 2019 was het tarief voor gebruikers van niet-woningen 0,1431% van de waarde. De gebruikersaanslag OZB voor een niet-woning met een waarde van € 300.000,- bedroeg € 430,-. Gezien de marktontwikkeling van niet-woningen zullen de WOZ-waardes voor 2020 met 1,0% stijgen. Rekening houdend met de waardedaling en het inflatiepercentage komt het tarief voor 2020 uit 0,1452%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 303.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 441,-. Dit is een stijging van ca. 2,52%.

De afwijkende stijgingspercentages bij het tarief voor de eigenaren woningen en gebruikers van niet-woningen zijn het gevolg van afrondingen in zowel de WOZ-waarde als in het te betalen bedrag aan OZB.

Voor de onroerende zaakbelasting is voor 2020 een opbrengst geraamd van € 4.402.000,-. De te verwachten meeropbrengst uit ver- en nieuwbouw en de tariefsaanpassing zijn hierin begrepen.

Onroerende-zaakbelasting	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Eigenaar woningen	0.61	2.243.000	2.319.000	2.422.000
Eigenaar niet-woningen	0.62	969.000	999.000	1.084.000
Gebruiker niet-woningen	0.62	742.000	786.000	896.000
Totaal onroerende zaakbelastingen		3.954.000	4.104.000	4.402.000

In de meerjarenraming houden we ook rekening met een cumulatieve verhoging van de OZB-tarieven van 4% per jaar.

- Toeristenbelasting (taakveld 3.4)

Het beleid bij de toeristenbelasting is erop gericht exploitanten van recreatieve ondernemingen om alle belastbare feiten op basis van de ingestelde verordening in de heffingen te betrekken met als doel het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen.

Via de exploitanten van recreatieve ondernemingen wordt een toeristenbelasting geheven van personen die in de gemeente Bladel verblijven maar niet zijn ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Het gaat dan om overnachtingen in hotels, pensions, campings en vakantiebungalows. De toeristenbelasting kan worden gezien als een bijdrage in de kosten van de (algemene) voorzieningen die de gemeente treft. De opbrengst van de toeristenbelasting 2020 is geraamd op basis van een verwacht aantal bezoekers per jaar.

In het coalitie akkoord is vastgelegd dat de tarieven voor de toeristenbelasting worden afgestemd op het landelijk gemiddelde (COELO)tarief, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Op basis hiervan hebben wij het gemiddelde landelijke stijgingspercentage over een periode van 5 jaar bij gemeenten die ook een toeristenbelasting heffen gebruikt als vast percentage voor het bepalen van de hoogte van de tarieven voor de toeristenbelasting voor de belastingjaren 2019 tot en met 2022. Dit leidt tot een gemiddelde stijging van 3,24% per jaar. We willen dit akkoord gedurende deze raadsperiode in tact laten. Dit betekent dat eerst met ingang van 2023 de tarieven voor de toeristenbelasting extra verhoogd kunnen worden. We gaan vooralsnog uit van een gemiddelde stijging van 2,5%. Dat leidt tot een extra opbrengst van € 30.000,- in 2023.

Dit zijn de vastgestelde tarieven toeristenbelasting voor de komende 4 jaar:

	tarief	voorgestelde tarieven			
	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste onderkomens	1,51	1,56	1,61	1,66	1,70
Mobiele onderkomens	1.41	1.46	1.51	1.56	1.60

Uitgaande van een gemiddeld aantal overnachtingen in vaste vakantieonderkomens en overnachtingen in mobiele onderkomens worden op basis van deze voorgestelde tarieven extra opbrengsten toeristenbelasting gegenereerd.

Voor de toeristenbelasting worden in Bladel vaste tarieven gehanteerd voor jaar- en seizoenplaatsen. De tarieven voor 2019 en 2020 zien er als volgt uit:

	2019	2020
Jaarplaats	€ 253,00	€ 262,00
Seizoenplaats	€ 168,00	€ 175,00
voorseizoenarrangement	€ 98,00	€ 100,00
naseizoenarrangement	€ 43,00	€ 43,00
maandarrangement	€ 35,00	€ 36,00

Op basis van het verhogen van de tarieven en de te verwachten aantallen overnachtingen wordt de opbrengst geraamd op € 1.140.000,-.

Toeristenbelasting	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Toeristenbelasting	3.4	1.060.000	1.103.000	1.140.000
Toeristenbelasting afwikkeling vorige jaren	3.4	1.000		
Totaal toeristenbelasting		1.061.000	1.103.000	1.140.000

4.2.3 Gebonden heffingen

Onder de gebonden heffingen worden die vergoedingen begrepen waarvoor de gemeente een individuele dienst wordt geleverd. Zo worden leges geheven bij de afgifte van een paspoort, rijbewijs of een omgevingsvergunning. Daarnaast zijn personen/bedrijven een heffing verschuldigd voor diensten die de gemeente aan hen levert, zoals voor het gebruik van een aansluiting op de riolering, het verwerken van huisafval e.d.

Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald, geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. Dit betekent dat in een tabel wordt aangegeven wat de omvang van de lasten is, gespecificeerd per taakveld waar de kosten zijn opgenomen, met daartegenover welke baten uit de heffing worden verwacht. De kostendekkendheid is vervolgens het percentage van de geraamde lasten ten opzichte van de geraamde baten.

Ook moet in deze paragraaf worden uitgelegd welke beleidsuitgangspunten aan die berekeningen ten grondslag liggen en hoe deze uitgangspunten worden gebruikt om de hoogte van de heffing te bepalen. Voor het berekenen van de kostendekkende tarieven houden we overigens wel rekening met de feitelijke rente, de overhead en de compensabele btw.

Toerekening overhead aan tarieven

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop, financiën e.d.. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in taakveld 0.4 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we overigens wel een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten.

De grondslagen voor de toerekening van overhead zijn in de Financiële verordening 2019 vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule:

$(\text{totale kosten overhead} / \text{omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead}) \times 100\%$. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste loonkosten.

Op basis van de cijfers uit de begroting 2020 betekent dit als volgt: $(\text{€ } 5.802.000 / \text{€ } 8.886.000) \times 100\% = 65\%$ (afgerond). Concreet betekent dit dat we bij het opstellen van de tarieven voor elke euro direct toegerekende loonkosten op het hoofdtakveld we er 65 cent overhead erbij opnemen. Met deze opslag benaderen we dan de integrale kostprijs.

BTW wordt meegerekend in tarieven

De btw speelt bij de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de leges een speciale rol omdat wij in de kosten, die we via die heffingen verhalen, ook de te betalen btw mogen meerekenen. Die betaalde btw is weliswaar verhaalbaar via het BTW-compensatiefonds, maar omdat dat fonds wordt gevoed vanuit het gemeentefonds (uitname), is dat feitelijk een 'sigaar uit eigen doos'. Ter compensatie daarvan loopt de btw dus mee in de kosten, die via de betreffende heffingen worden verhaald. Daardoor is in de begroting de raming van de baten ook hoger dan de raming van de corresponderende lasten.

- Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting (taakveld 3.3.)

Voor een toekomstbestendig koopcentrum in Bladel is behoefte aan een structurele samenwerking tussen publieke en private partijen, op basis van gelijkwaardigheid en met een gezamenlijke inzet van middelen. Zowel de ondernemers (OVB) als de vertegenwoordiging van de eigenaren hebben uitgesproken gebruik te willen maken van het instrument van de Bedrijven Investeringszone (BIZ) om te komen tot structurele financiering. Een BIZ belasting maakt het mogelijk voor ondernemers om gezamenlijk te investeren in een aantrekkelijke bedrijfsomgeving door het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander publiek belang in de openbare ruimte van het BIZ-gebied.

De navolgende opbrengsten en lasten worden geraamd:

Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	3.3	76.000	82.000	75.000
Doorbetaling Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)	3.3	-76.000	-82.000	-75.000
Totaal BIZ		0	0	0

(- = nadeel en + = voordeel)

- Rioolheffing (taakveld 7.2)

De aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is de gemeente verplicht een Gemeentelijk RioleringsPlan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen. In 2015 is er een nieuw Gemeentelijk RioleringsPlan voor de jaren 2015-2020 door de raad vastgesteld. De beleidskeuzes zijn uitgewerkt in het GRP met het bijbehorende maatregelprogramma en financiering.

Bij de rioolheffing is het beleid gericht op het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Uitsluitend die percelen worden in de heffing betrokken die zijn aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel. De doelstelling is een doelmatig beleid en beheer van een goed gebruik van de riolering om daarmee de volksgezondheid te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen.

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal verwachten we het komende jaar € 2.018.000,- aan netto kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke netto kosten komen van het taakveld riolering (€ 1.816.000,-). De netto kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast houden we rekening met de kwijtschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen begroten we hiervoor € 17.000,-. Daarnaast begroten wij € 48.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 137.000,-.

We mogen op grond van artikel 228a van de gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de rioolheffing volledig kostendekkend. De benodigde inkomsten worden omgeslagen naar inwoners en bedrijven via een rioolheffingstarief. Ten aanzien van de huishoudens is met ingang van 2018 gekozen de heffingsmethodiek te differentiëren, waarbij:

- woningen een vastrecht betalen op basis van de gezinssamenstelling, en gedifferentieerd wordt naar één, twee, drie, vier, vijf en meerpersoonshuishoudens;
- agrarische objecten, dan wel combinaties van woningen met agrarische gedeelten die in hoofdzaak als niet-woning dienen te worden aangemerkt, een vastrecht betalen;
- niet-woningen op basis van een staffeling van het verbruik betalen, waarbij de staffeling begint met een verbruik tussen 0 en 50 m³.

Op basis van het waterverbruik van niet-woningen heeft er vanaf 2018 een nieuwe indeling plaatsgevonden en is de staffeling verder uitgebreid om zo te komen tot een meer rechtvaardige verdeling van de kosten.

Voor de rioolheffing is voor 2020 een opbrengst geraamd van € 1.983.000,-. Voor de berekening van de tarieven verwijzen wij u naar het raadsvoorstel "belasting- en tarievenmaatregelen 2020". De financiële mutaties met betrekking tot de opbrengsten rioolrechten en daarmee samenhangende lasten op basis van het onlangs geactualiseerde GRP zullen verwerkt worden in de 1^e wijziging van de begroting 2020.

Kostendekkendheid van de rioolheffing	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Kosten taakveld riolering	7.2	-1.841.000	-1.849.000	-1.840.000
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen) *	7.2	-22.000	43.000	24.000
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	23.000	-17.000	-17.000
Netto kosten taakveld riolering		-1.840.000	-1.823.000	-1.833.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)	0.4	-44.000	-49.000	-48.000
BTW		-161.000	-145.000	-137.000
Egalisatie taakveld riolering	7.2	-70.000	85.000	35.000
Totale kosten taakveld riolering		-2.115.000	-1.932.000	-1.983.000
Opbrengst heffingen	7.2	2.116.000	1.932.000	1.983.000
Dekkingspercentage		100%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

* Het nadelig saldo ad € 35.000,- wordt verrekend met de voorziening egalisatie riolering.

- Afvalstoffenheffing (taakveld 7.3)

We mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de afvalstoffenheffing volledig kostendekkend.

Het beleid van de afvalstoffenheffing is gericht op het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval, waarbij getracht wordt om door middel van gescheiden inzameling en gerichte voorlichting de afvalstroom zoveel mogelijk te beperken.

Verwachte kosten

De gemeente heeft een wettelijk inzamelplicht voor het afval van huishoudens. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 1.309.000,- aan netto kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken, splitsen wij eerst uit op welke taakvelden deze kosten gemaakt zullen worden. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 1.582.000,-). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Er wordt geen bedrijfsafval ingezameld. Daarnaast ontvangen we middelen voor tariefzakken (Netersel), poorttarieven milieustraat, bijdrage Reusel-De Mierden (milieustraat), inzameling oud papier, kleding en glas, alsmede vergoeding voor PMD en zwerfafval (ca € 706.000,-). We houden ook rekening met de kwijtschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen begroten we hiervoor € 14.000,-. Daarnaast begroten wij € 66.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 301.000,-. Naar verwachting zal er € 52.000,- worden uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.

De gemeente Bladel heeft gekozen voor een diftarsysteem op basis van volume/frequentie, met als uitgangspunt "de vervuiler betaalt". In het verlengde daarvan heeft uw gemeenteraad bepaald dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend moet zijn. Die heffing bestaat uit een vastrecht en een variabel recht. Het vastrecht wordt bij elke huisaansluiting in rekening gebracht, terwijl het variabel recht afhankelijk is van het volume van de minicontainers voor rest- of gftafval en het aantal keren dat die containers ter lediging worden aangeboden.

Daarmee kan elk huishouden zelf invloed uitoefenen op de uiteindelijke hoogte van de afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing is voor 2018 een opbrengst geraamd van € 1.258.000,-. Voor de berekening van de tarieven verwijzen wij u naar het raadsvoorstel "belasting- en tarievenmaatregelen 2020". De financiële mutaties met betrekking tot de opbrengsten afvalstoffenheffing en daarmee samenhangende geactualiseerde lasten zullen verwerkt worden in de 1^e wijziging van de begroting 2020.

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Kosten taakveld afval	7.3	-1.707.000	-1.554.000	-1.582.000
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	7.3	982.000	706.000	706.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer	2.1	-52.000	-52.000	-52.000
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	-22.000	-14.000	-14.000
Netto kosten taakveld		-799.000	-914.000	-942.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)	0.4	-84.000	-64.000	-66.000
BTW		-299.000	-301.000	-301.000
Egalisatie taakveld afval	7.3	-74.000	53.000	51.000
Totale kosten taakveld afval		-1.256.000	-1.226.000	-1.258.000
Opbrengst heffingen	7.3	1.256.000	1.226.000	1.258.000
Dekkingspercentage		100%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

Het nadelig saldo ad € 51.000,- wordt verrekend met de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing.

Rekening houden met hogere afvalkosten ná 2020

In mei 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de kadernota grondstoffen waarbij de nadruk ligt op het Kempenbreed zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van kwalitatief goede grondstoffen. In het restant van 2019 en het eerste kwartaal van 2020 worden de uitgangspunten van de kadernota praktisch uitgewerkt. Dat zal leiden tot meerdere aanbestedingen voor de inzameling en verwerking van de verschillende grondstoffen omdat alle huidige inzamel- en verwerkingscontracten eind 2020 eindigen. Wetende dat met name de verwerkingsmarkt van o.a. glas, papier en GFT ontzettend krap is, dient rekening te worden gehouden met (mogelijk forse) prijsstijgingen t.o.v. de huidige verwerkingstarieven. Vooralsnog dienen die prijsstijgingen als pm te worden geraamd.

- Leges (taakvelden 0.2 en 8.3)

In artikel 229 b eerste lid van de gemeentewet is bepaald dat de legestarieven zodanig vastgesteld moeten worden dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. De legesverordening is verdeeld in 3 titels, te weten:

- Titel I Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand e.d.
- Titel II Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning
- Titel III Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn: De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drank- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

De hoogte van de gemeentelijke leges burgerzaken kan voor de meeste producten door de gemeente zelf worden bepaald. Voor een aantal producten / diensten heeft het Rijk een maximum vastgesteld. Dit zijn voornamelijk producten die in feite door het Rijk worden geleverd maar via de gemeente, waar men woonachtig is, kunnen worden aangevraagd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere reisdocumenten, verklaringen omtrent het gedrag, naturalisaties en documenten ingevolge de Vreemdelingenwetgeving (verblijfs- en vestigingsvergunningen).

Aan de kostenonderbouwing worden steeds hogere eisen gesteld. Dit betekent dat het tarief dat voor een product wordt gerekend op een inzichtelijke manier samengesteld moet worden uit de kosten en baten zoals opgenomen in de (primitieve) begroting en daarnaast uit de beleidsinhoudelijke keuzes die gemaakt worden. Kortom: het maakt de afwegingen over de hoogte van tarieven inzichtelijk en het maakt daarmee het besluitvormingsproces helder. Niet alleen voor de gemeente zelf maar ook voor de burger.

Bij de bepaling van de legestarieven 2020 is voortgeborduurd op de legesberekening 2019 (waarin de tarieven veelal reeds gestandaardiseerd waren met de andere Kempengemeenten). Bij de bepaling voor 2020 is de indexatie van legestarieven met 2,45 procent de voornaamste factor voor de tariefswijzigingen. Ook zijn een aantal wensen vanuit VTH hierin opgenomen.

Bij de tariefbepaling van nieuwbouwwoningen is er voor gekozen om de staffel gebruiksoppervlakte 100 m² of minder te laten vervallen. Dit zorgt bij de bouw van een gemiddelde woning voor een kostenstijging van ca. 11%. Bij bouwprojecten met meerdere woningen loopt deze stijging verder op. Wij hebben dit enerzijds opgenomen op verzoek vanuit VTH en anderzijds omdat ook in de nieuwe Omgevingswet geadviseerd wordt geen gebruik meer te maken van staffels. Ook de buurgemeenten maken geen gebruik van een staffel en wordt een vergelijkbaar tarief gehanteerd.

Wij hebben op verzoek vanuit VTH ook een bepaling in de legesverordening opgenomen om diverse APV vergunningen voortaan te gaan verstrekken voor de duur van maximaal 5 jaar. Het merendeel van deze vergunningen worden verstrekt aan verenigingen. Elk jaar eenzelfde vergunning aanvragen door een vereniging wordt niet meer zinvol en noodzakelijk geacht. Dit is ook reden om deze tarieven niet verder te verhogen. Een uitzondering hierop zijn de standplaatsvergunningen. De meerjarige vergunningen worden voornamelijk verstrekt aan ondernemingen. Er is een nieuw (verhoogd) tarief toegevoegd voor een standplaatsvergunning van "max 5 jaar".

In zeer kort bestek laat de onderstaand tabel zien dat op basis van de gehanteerde uitgangspunten de tarieven onder titel 1 (algemene dienstverlening) een dekkingspercentage heeft van 99% (2019: 101%) en titel 2 (Wabo) een dekkingspercentage van 105% (2019: 103%). De tarieven welke zijn opgenomen onder titel 3 (EDR) laat een dekkingspercentage zien van 27% (2019: 23%), welke ruimte biedt voor verhoging naar een meer kosten-dekkend niveau. Dit is uiteraard een politieke keuze. Met de 'overdekking' van titel 2 vindt dan kruissubsidiëring plaats ter dekking van de onderdekking van titel 1 en titel 3. Het uiteindelijke resultaat is een 100% kostendekking over de gehele legestabel. Voorts wordt voor de berekening van de tarieven verwezen naar het raadsvoorstel "belasting- en tarievenmaatregelen 2020".

Vanwege de voorschriften van het BBV moeten de directe en indirecte (overhead) kosten apart worden weergegeven in de overzichten van baten en lasten van de kostendeekkende heffingen. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2020 geven wij in de volgende tabel weer, eerst per Titel, daarna ook per Titel gespecificeerd:

Samenvatting kostendeekkendheid	directe kosten	loon-kosten	overhead	compensabele btw	totale lasten	baten	kostendeckking 2020
bedragen x € 1.000							
Titel I	169	158	105	6	438	431	98%
Titel II	335	462	40	50	887	929	105%
Titel III	7	35	4	2	48	13	27%
Kostendeckking totale tarieventabel	511	655	149	58	1.373	1.373	100%

Titel I Algemene dienstverlening	directe kosten	loon-kosten	overhead	compensabele btw	totale lasten	baten	kostendeckking 2019
bedragen x € 1.000							
Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand		13	9		22	20	91%
Hoofdstuk 2 Reisdocumenten	126	63	43	2	234	235	100%
Hoofdstuk 3 Rijbewijzen	27	37	26	2	92	99	108%
Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen		5	3		8	8	100%
Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken	7	6	4		17	10	59%
Hoofdstuk 12 Leegstandwet		1	1		2		
Hoofdstuk 16 Kansspelen		7	1		8	3	38%
Hoofdstuk 17 Kinderopvang	5				5	6	120%
Hoofdstuk 18 Kabel en leidingen		18	12	1	31	45	145%
Hoofdstuk 19 Verkeer en vervoer	4	7	5	1	17	4	24%
Hoofdstuk 20 Diverse		1	1		2	1	50%
Kostendeckking Titel I	169	158	105	6	438	431	98%

Titel II Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	directe kosten	loon-kosten	overhead	compensabele btw	totale lasten	baten	kostendeckking 2019
bedragen x € 1.000							
Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	335	449	31	50	865	918	106%
Hoofdstuk 10 Principeverzoeken		13	9		22	11	50%
Kostendeckking Titel II	335	462	40	50	887	929	105%

Titel III Europese dienstenrichtlijn	directe kosten	loon-kosten	overhead	compensabele btw	totale lasten	baten	kostendeckking 2019
bedragen x € 1.000							
Hoofdstuk 1 Horeca	1	15	1		17	6	35%
Hoofdstuk 2 Vergunningen e.d. op basis van de APV	6	20	3	2	31	7	23%
Kostendeckking Titel III	7	35	4	2	48	13	27%

De geactualiseerde legesopbrengst kan naar boven bijgesteld worden. Deze stijging heeft vooral te maken met de verwachting dat er in 2020 meer omgevingsvergunningen worden verstrekt. Ook is de verwachting dat de verstrekkingen van het aantal reisdocumenten, rijbewijzen en kapvergunningen in 2020 toenemen. Hiervoor geldt dat zowel voor de uitgaven als de inkomsten gecalculeerd wordt met dezelfde aantallen prestaties. Hierdoor stijgen de lasten ook met de hetzelfde bedragen.

In het geval dat in het tarief rijksleges zijn verdisconteerd of enkel uit rijksleges bestaan, is het volledige bedrag aan rijksleges gehanteerd. Daarnaast zijn enkele redactionele wijzigingen doorgevoerd.

Voorts wordt verwezen naar het raadsvoorstel van de belasting- en tarievenmaatregelen 2020 (R19.124).

Verwachte kosten

De gemeente verricht diensten van uiteenlopende aard, zoals verstrekken van een exemplaar van de begroting of rekening, het voltrekken van een huwelijk, verstrekken van een paspoort of rijbewijs, in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor bijvoorbeeld bouw, sloop of horeca en dergelijke. In totaal verwachten we in 2020 € 1.373.000,- aan kosten te maken om deze diensten te kunnen verrichten. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakvelden burgerzaken en wonen en bouwen. Deze taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kostenon-derbouwing. Hierin zijn ook de geactualiseerde kosten van VTH opgenomen. Daarnaast begroten wij voorals-nog € 149.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW ad € 58.000,- verdisconteerd in de tarieven.

Kostendekkendheid van de leges		Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Kosten taakveld burgerzaken	0.2	-323.000	-315.000	-316.000
Kosten taakveld burgerzaken	1.2	-34.000	-11.000	-42.000
Kosten verkeer en vervoer	2.1	-15.000	-11.000	-11.000
Kosten taakveld wonen en bouwen	8.3	-555.000	-623.000	-797.000
Netto kosten taakvelden		-927.000	-960.000	-1.166.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)		-211.000	-115.000	-149.000
BTW		-52.000	-33.000	-58.000
Totale kosten taakvelden		-1.190.000	-1.108.000	-1.373.000
Opbrengst leges (titel I t/m III)		1.119.000	1.108.000	1.373.000
Dekkingspercentage		94%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

De werkelijke legesopbrengsten (inclusief rijksleges) waren in 2018 per saldo minder dan de toegerekende lasten. Voor leges wordt voor 2020 een opbrengst geraamd van € 1.373.000,-. In deze opbrengst zijn ook de rijksleges verdisconteerd. Deze leges dragen we weer af aan het rijk en zijn daarom ook verdisconteerd onder de uitgaven.

Kruissubsidiëring

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring (een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit) toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvol-trekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissub-sidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoor-deeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de dien-sten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

4.2.4 Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Voor de meeste inwoners van onze gemeente levert het betalen van de gemeentelijke belastingen en heffingen geen probleem op. Er zijn echter ook personen voor wie de betaling van de gemeentelijke belastingen een buitengewone inspanning betekent. Voor hen is er de mogelijkheid om een beroep te doen op de kwijtschel-dingsregeling die in de gemeente wordt toegepast.

De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid, aangezien deze sterk is gekoppeld aan normen die door het Rijk worden opgelegd. Dit is een gevolg van de centraal geleide inkomenspolitiek. Bij besluit van 20 december 2001 heeft uw raad de "kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen" vastgesteld. Deze regeling heeft uitslui-tend betrekking op de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De kwijtschelding van de onroerende zaakbelastingen wordt bepaald door op individuele basis de betalingsca-paciteit te berekenen. Voor de afvalstoffenheffing omvat de kwijtschelding het jaarlijkse vastrecht, alsmede de kosten van het ledigen van maximaal 20 containers op jaarbasis. De kwijtschelding voor de rioolheffing wordt bepaald op basis van het waterverbruik van maximaal 50 m³ per gezinslid per jaar naar de situatie per 1 januari van het belastingjaar. Voor de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen is voor 2020 een budget van € 31.000,- opgenomen. De dekking van deze kosten geschiedt middels de tarieven van afvalstoffenheffing en rioolheffing.

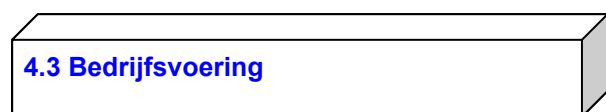
4.2.5 Aanslagoplegging gemeentelijke belastingen 2020

Net als voor belastingjaar 2019 wordt voor belastingjaar 2020 gekozen voor één gecombineerde aanslag gemeentelijke belasting die eind februari 2020 zal worden opgelegd met daarop:

- de WOZ-beschikking
- de aanslag onroerende-zaakbelastingen
- het vastrecht afvalstoffenheffing
- het vastrecht rioolheffing
- BIZ-belasting voor eigenaren en gebruikers
- het variabele tarief afvalstoffenheffing 2019

Door het gecombineerd opleggen van de aanslagen wordt het aanslagbedrag hoger. Voor 2020 zit het verschil ten opzichte van 2019 in feit dat het aantal ledigingen afvalcontainers in 2019 worden opgelegd met de aanslag voor 2020. Bij het betalen van de gecombineerde aanslag via automatisch incasso wordt uitgegaan van 10 termijnen. Voor diegene die geen gebruik maken van het automatisch incasso blijft het aantal betaaltermijnen 2.

Het samenvoegen van alle aanslagen tot één gecombineerde aanslag zorgt er ook voor dat minder kosten voor drukwerk en verzending behoeven te worden gemaakt.

Een gemeentelijke organisatie kent op hoofdlijnen drie functies: dienstverlening aan de burgers (individueel en collectief), voorbereiding van beleid voor het bestuur, en ondersteunende diensten om de dienstverlening en de beleidsvoorbereiding mogelijk te maken. In deze paragraaf wordt ingegaan op de voornemens/verwachtingen op het gebied van de organisatie voor het jaar 2019. Aan de orde komen achtereenvolgens het organisatiebeleid, overige bedrijfsvoeringsinformatie en personeelsgegevens ambtelijke organisatie.

4.3.1 Organisatiebeleid

1. Doorontwikkeling organisatie en samenwerking

De laatste jaren heeft de aandacht voor organisatie geleden onder de regionale discussies. Concreet is de evaluatie van de GRSK ervoor opgeschort. Maar, omdat veel keuzes voor de eigen organisatie er van afhangen zijn ook binnen onze organisatie keuzes uitgesteld. Het heeft ook ongemerkt veel energie en tijd gekost die normaal naar de eigen organisatie zou gaan. Dit is verklaarbaar omdat het dezelfde mensen zijn die eraan moeten werken, maar het was vooraf niet zo gepland.

Zo is er, aanvankelijk ongemerkt, veel uitgesteld of vertraagd in afwachting van zekerheid over een richting waarin we ons moeten ontwikkelen. Zoals eerder vermeld moet er nu snel duidelijkheid komen over de evaluatie en toekomst van de GRSK. Als die er is kunnen we ook weer verder met de aansluiting hierop van onze organisatie. Ook de strategische agenda en vooral de vervolgvraag ‘Hoe’ de thema’s opgepakt gaan worden zal snel duidelijk worden. In 2020 kunnen we dan snel analyseren wat het voor de organisatie betekent en kunnen we die daarvoor inrichten.

Het organisatiebeleid blijft zich tot die tijd richten op het personeelsbeleid. Dat is misschien ook wel het belangrijkste aspect van het organisatiebeleid. Als dienstverlenende organisatie zijn de medewerkers het kapitaal van de onderneming. Het is belangrijk dat we, ook in een lastige arbeidsmarkt, goede mensen blijven vinden die graag in Bladel komen werken. En de mensen die er werken moeten er gemotiveerd en met plezier werken. Hieronder gaan we daar in detail op in.

2. Personeel & Organisatie (P&O)

De afdeling P&O van de GRSK verricht diensten voor vier gemeenten (Bladel, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden), de organisatie SK, BIZOB en het participatiebedrijf ‘KempensPlus’. P&O is verantwoordelijk voor de salarisadministratie, de vorming en beheer van dossiers, het personeels- en organisatiebeleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast adviseert de afdeling P&O de organisaties op het gebied van personeel en organisatie.

- Algemene ontwikkelingen P&O

De looptijd van de vorige CAR/UWO was tot 1 januari 2019. De onderhandelingen voor de nieuwe CAR/UWO tot 1 januari 2020 waren bij het opstellen van de begroting nog gaande.

Per 1 januari 2020 vervalt de CAR/UWO en wordt, met de komst van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren, de CAO gemeenten van kracht. Over deze cao is reeds een akkoord bereikt. Vanaf 1 januari 2020 gaan alle regels rondom de arbeidsrelatie van gemeenteambtenaren over van de Ambtenarenwet naar het Burgerlijk Wetboek.

- E-HRM

Het lopende contract ten behoeve van de salarisadministratie (Centric) en het E-HRM systeem had een looptijd tot 1 januari 2019 en is verlengd tot 1 januari 2021. In 2020 zal worden besloten of gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om het contract met Centric te verlengen of dat er een nieuw pakket wordt aanbesteed. Gedurende 2019 en 2020 vindt verdere ontwikkeling plaats in het E-HRM systeem en zal overgegaan worden op het product Motion (als vervanger van "Mijn P&O") zodat P&O ook op het gebied van digitalisering verder wordt geprofessionaliseerd wat leidt tot een betere dienstverlening voor alle organisaties.

- Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Er is veel beweging op de arbeidsmarkt en het is steeds lastiger om de juiste mensen te vinden en om interessant te blijven voor medewerkers. Omdat de lonen gekoppeld zijn aan de omvang van de gemeente heeft het geen zin om de concurrentie op dit punt aan te gaan. Wij doen ons best om een aantrekkelijk werkgever te zijn door te investeren in de omstandigheden en werksfeer. Belastingtechnisch leidt elke extra voorziening snel tot hoge kosten (ongeveer 80% belast!). Wij proberen creatief te zijn en voorzieningen te creëren die hier zo min mogelijk last van hebben. In 2019 is besloten om in ieder geval voor de periode van één jaar aan te sluiten bij het platform "werken in Zuid-Oost Brabant" om een zo groot mogelijk bereik te hebben bij de werving. In 2020 zal worden geëvalueerd of dit platform bijdraagt aan de verwachtingen.

- MSP

Het inzetten van tijdelijk personeel is regionaal aanbesteed via een MSP constructie. Daarnaast hebben we een overeenkomst voor payroll met Driessen HRM. Deze overeenkomst loopt tot 1 februari 2020. Een lopende aanbesteding zal uitwijzen of opnieuw een contract met Driessen HRM wordt afgesloten of dat een andere partij de aanbesteding gaat winnen.

- Het functieboek van de Kempengemeenten

Al enkele jaren staat het functieboek van de Kempengemeenten met de interne indelingscommissie ter discussie. In 2019 zullen de resultaten van de pilot bij het participatiebedrijf worden bekeken. Hier wordt geïnvesteerd in de landelijke functiesystematiek HR21. Overstappen naar de systematiek van HR21 biedt vele voordelen voor de organisaties, zoals een digitaal systeem, een objectieve indeling van taakbeschrijvingen en gebruik kunnen maken van een benchmark. Gezien de achterstand van het huidige functieboek en het feit dat de resultaten van de pilot bij het participatiebedrijf in 2019 bekend zullen zijn, zal in 2020 besloten kunnen worden of we overgaan naar een nieuwe systematiek.

- Duurzame inzetbaarheid en strategische personeelsplanning

Ontwikkeling en inzetbaarheid van medewerkers blijft een belangrijk thema. Duurzame inzetbaarheid is een individuele aangelegenheid, maar de uitkomsten ervan leveren een grote bijdrage aan de prestaties van een organisatie.

Een duurzaam inzetbare medewerker is vitaal, productief en gemotiveerd, een werkend leven lang. De medewerker blijft zich ontwikkelen, zodat hij kan meebewegen met verandering en langer kan doorwerken. Daardoor is hij gelukkig in zijn werk en voegt zowel nu als in de toekomst waarde toe. Duurzame inzetbaarheid vraagt niet per se om nieuw beleid. Het gaat om het slim combineren en wellicht aanscherpen van bestaande HR-instrumenten.

- Risico-Inventarisatie en –Evaluatie

De RI&E vormt het fundament van het arbobeleid. Uit de RI&E volgt een lijst met alle veiligheids- en gezondheidsrisico's binnen de organisatie en tevens een plan voor het oplossen ervan. Daarmee kunnen de risico's voor het personeel en de organisatie worden teruggedrongen.

In 2019 is P&O aan de slag gegaan met een inventarisatie welke organisatie kan helpen bij de uitvoering van de RI&E binnen de gemeente Bladel. In 2020 zal hier verder vervolg aan worden gegeven.

- Vitaliteit

In 2019 hebben we binnen de gemeente Bladel veel aandacht besteed aan de vitaliteit van de medewerkers. Deze lijn willen we ook in 2020 voortzetten. Dit betekent dat we rekening moeten houden met een jaarlijks budget voor de vitaliteit van onze medewerkers.

- Arbeidsparticipatie

In 2018 en verder zijn garantiebannen een vast onderdeel van onze organisaties. De kosten voor deze functies dienen opgenomen te worden in de diverse begrotingen en dus ook bij de gemeente Bladel. Het blijkt lastig om meer garantiebannen te creëren omdat er steeds minder werkzaamheden over blijven die passen bij de mensen die, conform de daarvoor gestelde regels, in aanmerking komen voor een garantiebaan. De gemeente Bladel blijft zich inspannen om invulling te geven aan deze opdracht.

- Het goede gesprek

"Het goede gesprek" is een nieuwe vorm van wat voorheen functionerings- en beoordelingsgesprekken waren. Het is veel breder en omvat alles wat van invloed kan zijn op het functioneren. Vitaliteit, evenwicht werk-privé, enz. In 2019 en verder in 2020 zal vanuit P&O intensief worden geadviseerd hoe het goede gesprek bij de gemeente Bladel geïmplementeerd kan worden. Hierbij wordt aangesloten bij de organisatievisie.

- Generatiepact

Het voorlopig pensioenakkoord in 2019 betekent voor met name medewerkers boven de 60 jaar dat zij naar verwachting eerder met pensioen kunnen dan vooraf verwacht. Dit betekent ook dat zij eerder kunnen instappen in het generatiepact. We blijven deze regeling dan ook voortzetten in 2020. Dat doen we niet meer zozeer om evenwicht in de leeftijdsopbouw te brengen. Dit is voor een groot deel gerealiseerd. We zitten ver boven het landelijk gemiddelde met het percentage medewerkers in de leeftijdscategorieën tot 25 en 25 tot 35. Het generatiepact bleek ook erg goed voor de medewerkers die er gebruik van maakten.

- Opleidingen

Gemeente Bladel vindt het opleiden van medewerkers erg belangrijk. Enerzijds voor de doorontwikkeling van de organisatie, anderzijds om medewerkers te blijven uitdagen het beste uit zichzelf te halen. Daarom wordt er ook in 2020 voldoende budget vrijgemaakt om hierin te kunnen investeren. Het budget wordt niet altijd volledig gebruikt daarom zullen we meer aandacht besteden aan het stimuleren van opleidingen bij de medewerkers.

4.3.2. Overige bedrijfsvoeringsinformatie

- Informatiebeveiliging en privacy

Informatieveiligheid en privacy zijn onderwerpen die de afgelopen jaren in toenemende mate belangrijker zijn geworden voor lokale overheden. In 2018 is er een nieuw privacybeleid opgesteld, dat jaarlijks wordt herbeoordeeld. Het besef dat er zorgvuldig met persoonsgegevens omgegaan moet worden is de afgelopen jaren sterk gegroeid bij medewerkers van de gemeente. De invoering van de AVG en de maatregelen die zijn genomen om aan deze nieuwe privacywetgeving te voldoen hebben hier sterk aan bijgedragen.

Kempenbreed is in 2018 ook een nieuw informatieveiligheidsbeleid opgesteld. De basis voor het informatieveiligheidsbeleid is de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). In 2019 is er een GAP-analyse uitgevoerd voor informatieveiligheid, waardoor duidelijk is geworden op welke vlakken de gemeente Bladel al voldoet en waar nog verbeterpunten liggen. Deze analyse wordt uitgewerkt in de actieplan waarin prioritering is aangebracht. In 2020 zal de BIG vervangen worden door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek. De BIO is een doorontwikkeling, ofwel een 'update', van de bestaande BIG. De BIO legt meer nadruk op risicomanagement dan de BIG, die meer gaat over specifieke maatregelen. De rol van de bestuurder en lijnmanager is ten aanzien van risicomanagement explicieter dan de BIG aangaf. Om daaraan invulling te geven wordt tegelijkertijd met de BIO een handreiking '10 bestuurlijke principes voor informatiebeveiliging' van kracht. Deze principes ondersteunen bestuurders bij de invulling van hun verantwoordelijkheid. Ter voorbereiding op de BIO is er ook een GAP-analyse uitgevoerd op de normen van de BIO, zodat duidelijk is welke werkzaamheden er nog liggen om te voldoen aan de BIO. Voor de horizontale verantwoording aan de raad en de verticale verantwoording aan het ministerie over de informatiebeveiliging wordt ENSIA gebruikt (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). In deze audit wordt de informatieveiligheid getoetst op basis van de geldende baseline. Eventuele verbeterpunten worden opgenomen in het actieplan.

- Communicatie

Intranet

Het huidige traditionele intranet van de gemeente Bladel is sterk verouderd. We willen een nieuw en sociaal intranet opzetten voor de medewerkers. Op een sociaal intranet is er nog steeds plaats voor organisatienieuws, maar kan een medewerker of een team ook zelf nieuws publiceren. Er komen weer medewerkersprofielen op het nieuwe intranet, maar straks kunnen medewerkers zelf hun profiel bewerken en aanvullen met informatie over hun expertise, vaardigheden, afgeronde projecten, etc. Samenwerken in verschillende teams wordt gemakkelijk gemaakt met een sociaal intranet want ook mensen die elkaar niet goed kennen kunnen worden verbonden op basis van onderwerp, vraag of interesse.

Met het sociale intranet wordt de verantwoordelijkheid van informatie delen breder in de organisatie neergelegd. Medewerkers worden zelf verantwoordelijk voor het halen en brengen van informatie en ze krijgen meer ruimte (vrijheid en vertrouwen) om verbinding te zoeken op onderwerpen waar ze aan werken. De sociale componenten van het nieuwe intranet maken dus interactie dwars door alle lagen van de organisatie mogelijk.

Inwonerspanel

De gemeente Bladel werkt met een digitaal inwonerspanel. Bij de leden van dat panel (momenteel 824) worden gemiddeld drie keer per jaar onderzoeken uitgezet. Het doel van de onderzoeken is om ambtenaren te helpen

beleid te maken dat aansluit bij de wensen van de inwoners en ondernemers en om burgerparticipatie te vergroten. Onderzoeken kunnen dus gaan over actuele zaken en inwoners en ondernemers grijpen in grote getalen de onderzoeken aan om hun mening te laten horen. Dat helpt ons bij het maken van passend beleid.

- Klacht- en meldsysteem

Op dit moment maken we gebruik van een klacht- en meldsysteem (voor allerlei zaken die “mis” zijn, zoals schade aan wegmeubilair, verstopte straatroering, klachten over groenonderhoud, etc.) van de leverancier die ook de software voor de website levert. Deze leverancier heeft aangegeven dat de module voor het klacht- en meldsysteem “end of life” is. Dit houdt in dat de software beschikbaar blijft, maar niet meer wordt geüpdatet. Op termijn betekent dit dat de software niet meer bruikbaar is. Daarom wordt in 2019 overgestapt naar nieuwe software voor het klacht- en meldsysteem, waarbij gekozen is voor een systeem dat reeds landelijke bekendheid geniet, namelijk “Verbeter de buurt”. Via een app, de website, maar ook via de traditionelere manieren van melden, kan men een melding doen van een probleem in de buitenruimte. Dit systeem kent betere rapportage-tools dan het huidige systeem en kan door de behandelaars van de klachten en meldingen op mobiele devices gebruikt worden. Dit laatste zorgt ervoor dat de zij minder op kantoor hoeven te komen voor de administratieve taken rondom die afhandeling. Daarnaast kent het systeem mogelijkheden om burgers meer te laten participeren. Ideeën over de buitenruimte kunnen door burgers zelf via het systeem worden ingebracht en worden dan weergegeven in de digitale kaart. Medestanders kunnen deze ideeën vervolgens ook op digitale wijze ondersteunen.

- Telefonie

In 2018 is een aanbesteding gestart om de gehele telefonie binnen de Kempengemeenten te vernieuwen. Aanleiding hiervoor was de technische staat van de huidige telefooncentrales bij de verschillende gemeenten. Bij de gemeente Bladel is destijds de toenmalige centrale al vervangen door de meest recente technologie. Bij dit systeem wordt de spraak in data omgezet en vinden gesprekken plaats via dataverbindingen. Bij de nieuwe aanbesteding voor de gehele Kempen is ook ingezet op deze nieuwe technologie. Tevens is bij deze aanbesteding het uitgangspunt “mobiel, tenzij...” gehanteerd. Ten behoeve van een verbeterde bereikbaarheid krijgen alle medewerkers een mobiele telefoon die met behulp van een app ook als vaste telefoon kan fungeren. Met deze app, in relatie tot een centraal bedieningspaneel, kan de centrale telefonist(e) meteen zien of een medewerker bijvoorbeeld bereikbaar is, in vergadering is of verlof heeft. Alleen personeel dat niet zonder vaste telefoon kan, blijft dan een vaste telefoon behouden.

In 2019 werd de aanbesteding hiervoor afgerond. Het Shared Service Centrum (SSC), die alle automatisering verzorgt voor de deelnemende gemeenten, heeft als pilotorganisatie gediend voor de dienstverlening en hard- en software van de verkozen leverancier. Gepland werd dat de nieuwe telefonie rond de zomer van 2019 in de andere gemeentelijke organisaties werd geïmplementeerd. In de pilotfase is door het SSC echter geconstateerd dat de producten van de leverancier niet volledig voldoen aan de eisen die er bij de aanbesteding aan werden gesteld. Daarnaast is gebleken dat de vernieuwingen aan de bereikbaarheid van de medewerkers een grote aanpassing van de medewerkers en de organisatie vergen. Daarop is door het SSC, in samenspraak met de deelnemende gemeenten, besloten dat de planning van de implementatie werd uitgesteld. De aanpassingen vanuit de leverancier vergen enige tijd om te realiseren. Maar ook de implementatie bij de gemeenten dient anders te worden aangepakt om te zorgen dat de medewerkers geheel klaar zijn voor de nieuwe vorm van telefonische bereikbaarheid. Verwacht wordt dat de uitrol van de nieuwe telefonie nu in 2020 plaatsvindt.

- Samenhangende objectenregistratie

De komende jaren wordt landelijk gewerkt aan het door ontwikkelen van enkele bestaande geo-basisregistraties tot een samenhangende objectenregistratie. Dit moet leiden tot één centraal georganiseerde uniforme registratie met daarin basisgegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid. De gemeente sorteert hier op voor door het beheer van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), de basisregistratie grootschalige topografie (BGT), de objectgegevens uit de WOZ administratie en een aantal basisgegevens uit de registraties voor het beheren van de openbare ruimte (BOR) integraal te gaan aanpakken.

4.3.3 Personeelsgegevens ambtelijke organisatie

- Personeelsformatie

Op 1 januari 2020 is de verwachte formatie omvang van de ambtelijke organisatie (excl. raad en college van burgemeester & wethouders) circa 73,55 fte. Deze verwachte formatie wordt bezet door 86 personen. De gemiddelde verwachte leeftijd op 1 januari 2020 is 46 jaar.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)
--

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- BIZOB
- Samenwerking Kempengemeenten.

4.4 Financiering

Inleiding

In deze financieringsparagraaf behandelen wij de voornemens voor 2020 op het gebied van het treasurybeleid. Wij zullen onder andere ingaan op de stand van de leningenportefeuille, het risicoprofiel, de belangrijkste ontwikkelingen en de beleidsvoornemens.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders die gesteld zijn in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de Regeling Uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). In de Wet fido staat risicobeheersing en transparantie centraal. Risicobeheersing richt zich op rente-, krediet- en valutarisico's (de laatste twee risico's zijn voor de gemeente Bladel nauwelijks of niet van toepassing). De transparantie komt tot uitdrukking in de voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut en een financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden. In het financieringsstatuut staan de kaders van het treasurybeleid, in de financieringsparagraaf geven we de richting van het beleid aan.

Financieringsbeleid

Ons financieringsbeleid heeft de volgende doelstellingen:

- beschikbaar hebben van voldoende liquiditeiten om de door de raad vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren;
- beheersen van de risico's die zijn verbonden aan de financieringsfunctie, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm;
- minimaliseren van de kosten van geldleningen en het bereiken van een voldoende rendement op de uitzettingen;
- zo lang mogelijk de uitgaven met 'kort (goedkoper) geld' te financieren en pas vaste leningen aan te trekken (consolideren) wanneer dat noodzakelijk is;
- verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten.

Verwachtingen voor de korte rente

De korte termijnrente ramen wij op 0,50%. Voor de jaren ná 2020 gaan wij, zoals verwoord bij de financiële kaderstelling 2020, uit van licht stijgende rentepercentages.

Verwachtingen voor de lange rente

De Nederlandse grootbanken hebben de verwachting dat de lange rente zal gaan wijzigen. Hoewel de voorspelbaarheid (door ons) van de rente op langere termijn gering is, gaan wij voor het aangaan van financiële transacties in principe steeds uit van de navolgende vuistregels:

- de rente van vaste leningen is door de langere looptijd financieel van groter belang dan de rente van leningen met een kortere looptijd;
- bij een verwachte daling van de lange rente verdient het de voorkeur om het aantrekken van vaste langlopende leningen zoveel mogelijk uit te stellen tot de rentedaling is ingetreden;
- bij een verwachte stijging van de lange rente verdient consolidatie van korte schuld de voorkeur; indien de korte schuld beperkt is, kan overwogen worden langlopende leningen met een uitgestelde storting te sluiten ter dekking van de toekomstige financieringsbehoefte;
- bij een te verwachten stabiele renteontwikkeling moet in de actuele financieringsbehoefte worden voorzien met de financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente dragen: kasgeld of vaste leningen;
- de bepaling van de financieringsbehoefte gebeurt in beginsel integraal (totaalfinanciering) waarbij alle kasstromen worden betrokken.

Voor eventueel nieuw aan te trekken geldleningen in 2020 gaan wij uit van een rente van 1,75%. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het economisch herstel op termijn, zoals hiervoor aangegeven, naar verwachting licht gaan oplopen.

Risicobeheer

Het onderdeel risicobeheer is een weergave van het verwachte risicoprofiel van de gemeente Bladel. De risico's vallen in vijf soorten uiteen:

- renterisico's op vlottende schuld;
- renterisico's op vaste schuld;
- liquiditeitsrisico's;
- risico's op verstrekte gemeentegaranties en
- debiteurenrisico's.

- Renterisico's op vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Het renterisico op korte termijn financiering (leningen met een looptijd korter dan één jaar) wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Deze stelt beperkingen aan financiering van uitgaven met korte termijn leningen. Op basis van de Wet Fido bedraagt de kasgeldlimiet voor 2020 8,5% over de omvang van de begroting. De kasgeldlimiet mag maximaal twee achtereenvolgende kwartalen overschrijden. De toezichthouder toetst hierop. Het voornemen is om de ruimte binnen de kasgeldlimiet maximaal te benutten, omdat kort geld momenteel aanzienlijk goedkoper is dan lang geld.

De toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2020 tot en met 2023 is in onderstaande tabel weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)	2020	2021	2022	2023
begrotingstotaal	51.384	48.757	48.212	50.461
toegestane kasgeldlimiet	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
kasgeldlimiet in bedrag	4.368	4.144	4.098	4.289

- Renterisico's op vaste schuld / renterisiconorm

Het doel van deze norm uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rentestand grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De norm beperkt de budgettaire risico's. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten van de begroting. Deze norm is door het rijk ingesteld om een enigszins stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen.

Dat leidt voor onze gemeente tot het volgende overzicht van de renterisiconorm:

(bedragen x € 1.000,-)	2020	2021	2022	2023
1. begrotingstotaal	51.384	48.757	48.212	50.461
2. wettelijk vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. renterisiconorm (1 x 2)	10.277	9.751	9.642	10.092
4. renteherziening		-639		
5. reguliere aflossingen	-4.850	-4.432	-4.706	-3.551
6. renterisico (4 + 5)	-4.850	-5.071	-4.706	-3.551
ruimte onder renterisiconorm (3 > 6)	5.427	4.680	4.936	6.541
overschrijding renterisiconorm (6 > 3)				

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm in 2020 niet overschreden gaat worden. Tevens blijkt uit de doorrekening van de jaren ná 2020 ook geen overschrijding van de renterisiconorm wordt verwacht. Naast de renterisiconorm wordt uiteraard gekeken naar meerjarige financieringsbehoeften. Hierop wordt de looptijd van eventuele nieuwe geldleningen afgestemd.

- Liquiditeitsrisico's

De liquiditeitsrisico's betreffen voornamelijk interne liquiditeitsrisico's. Dit zijn risico's ten aanzien van mogelijke afwijkingen van de liquiditeitsplanning met reguliere exploitatie, de investeringen, de grondexploitatie en de leningen als gevolg waarvan financieringskosten hoger uit kunnen vallen. Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de fysieke geldstromen op gemeenteniveau op elkaar af te stemmen. Door een meerjarige liquiditeitsplanning op te stellen, ontstaat inzicht in de behoefte aan liquide middelen dan wel in het overschot aan liquide middelen. Daarnaast wordt periodiek de liquiditeitsstroom beoordeeld op tekorten en/of overschotten.

- Risico's op verstrekte gemeentegaranties

Uw raad heeft vooral in het verleden garanties verstrekt voor leningen die onder meer door lokale woningbouwverenigingen, verzorgingstehuizen en dergelijke zijn aangegaan. Tegenwoordig opereren er waarborgfondsen voor woningbouw, zorg en dergelijke. Hiermee wordt een rechtstreeks beroep op de gemeente om garant te staan voor leningen, aangegaan door deze instanties, steeds kleiner. Bij de woningbouw is de gemeente nog

steeds verplicht om als 'achtervang' garant te staan. De eerste garantstelling vindt plaats door het waarborgfonds sociale woningbouw.

Onze gemeente staat voor het Bladelse deel indirect garant. Voor nieuw afgesloten hypotheekleningen ná 31 december 2010 staat de gemeente niet meer garant, maar het rijk alleen. Het risico dat we bij de bestaande garantstelling lopen is nog steeds erg gering. Mochten er tussentijds signalen komen dat de risico's voor Bladel significant toenemen dan zullen wij uw raad bijtijds informeren. In de raadsvergadering van 21 maart 2019 is de beleidsnota 'verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen' vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en lening portefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid* hanteren.

- Debiteurenrisico's

Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt. Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen (belasting)debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Deze voorziening bedraagt per 1 januari 2020 € 185.000,-. Verder is er nog een voorziening gevormd ter afdekking van de risico's met betrekking tot debiteuren sociale zaken/ISD voor een bedrag van € 149.000,-.

Relatiebeheer/kasbeheer

De gemeente Bladel heeft een rekening-courantverhouding met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. BNG is de huisbankier van de gemeente, waarmee een financiële dienstverleningsovereenkomst gesloten is. Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken, zullen wij het liquiditeitsgebruik beperken door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door de BNG. Wat het chartale geldverkeer betreft, houdt de gemeente de contante middelen in de kassen zo laag mogelijk: het streven is er op gericht dat betalingen zoveel mogelijk giraal geschieden en daarnaast wordt in voorkomende gevallen het "pinnen" en "chippen" aanbevolen.

Totaalfinanciering

Binnen de gemeente Bladel wordt in beginsel gewerkt volgens de systematiek van totaalfinanciering. Dit betekent dat niet per investering wordt gekeken of hiervoor geld wordt aangetrokken, maar dat de behoefte aan langlopende financiering wordt bepaald op basis van de verwachte ontwikkeling van de totale financieringsbehoefte. Het gewogen algemene rentepercentage bedraagt 1,314% (2019: 1,958%). Voor het toerekenen van de rentelasten aan de grondexploitaties wordt daarnaast rekening gehouden met de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Het rentepercentage voor grondexploitaties 2020 bedraagt 0,696% (2019: 1,210%).

Voor de realisatie van MFA Hapert hebben we in juli 2019 projectfinanciering afgesloten. Wij hebben hiervoor een vaste geldlening afgesloten met een looptijd van 20 jaar tegen een rentepercentage van 0,496%. In de meerjarenraming was hiervoor vooralsnog gecalculeerd met een rentepercentage van 1,10%. Dit betekent er met de financiering van de realisatie van MFA Hapert pro saldo lagere rentelasten doorberekend worden. De budgettaire voordelen hebben we via het meerjarenprogramma ten gunste van het begrotingsresultaat verantwoord.

Liquiditeitenbeheer / liquiditeitsprognose

Voor het bepalen van de financieringsbehoefte wordt uitgegaan van een meerjaren financierings- en investeringsprognose. De financieringsbehoefte zal op grond van deze prognose de komende jaren toenemen. Hoe snel dit zal gebeuren, hangt af van de voortgang van investeringen en de bouwgrondexploitatie.

Een belangrijk hulpmiddel voor een effectief liquiditeitenbeheer is het opstellen van een betrouwbare prognose van de te verwachten inkomsten en uitgaven. Op basis hiervan kan het aanvullen van liquiditeitstekorten en het uitzetten van overtollige liquiditeiten meer gericht plaatsvinden en wordt zoveel mogelijk voorkomen dat ad hoc maatregelen moeten worden genomen.

In hoofdstuk 5 hebben we de geprognosticeerde meerjarenbalans opgenomen. Hierin wordt globaal de omvang van de liquiditeitsbehoefte bepaald voor het begrotingsjaar met een meerjarige doorkijk, waarbij er vanzelfsprekend wel vanuit gegaan wordt dat bijvoorbeeld de investeringen ook conform de planning uitgevoerd worden.

Deze geprognosticeerde meerjarenbalans heeft hierdoor een "signaalfunctie", waarmee vroegtijdig grotere afwijkingen van de liquiditeitsprognoses van de afdelingen kunnen worden onderkend. Deze functie kan bijdragen aan het verkrijgen van een beter inzicht in afwijkingen tussen werkelijke en begrote rentelasten als gevolg van "volumeverschillen".

Op basis van deze prognose moeten we in 2020 waarschijnlijk nog een nieuwe vaste geldlening aantrekken. De ervaring vanuit de afgelopen jaren leert echter dat de op begrotingsbasis berekende financieringsbehoefte

nogal af kan wijken van de werkelijke behoefte aan financieringsmiddelen in de loop van het begrotingsjaar. Dit heeft vooral te maken met het tijdstip van uitvoering van voorgenomen investeringen en grondexploitaties. Als nadere detaillering van de meerjarenbalans wordt voorts periodiek door de afdelingen een liquiditeitenplanning opgesteld. Deze heeft een voortschrijdend karakter van één jaar en draagt bij aan het verkrijgen van een beter inzicht in afwijkingen tussen werkelijke en begrote rentelasten als gevolg van "volumeverschillen".

Op basis hiervan wordt steeds een afweging gemaakt of en zo ja tot welk niveau en op welke termijn vaste financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Om te komen tot een betrouwbare en dynamische liquiditeitenplanning is de juiste informatievoorziening vanuit de organisatie van zeer groot belang. De leningenportefeuille van de gemeente Bladel heeft het navolgende verloop (exclusief eventueel aan te trekken nieuwe vaste financiering).

			Bedragen
Stand per 1 januari 2020			47.690.000
Aantal leningen	0		13
Reguliere aflossingen	1.930	-/-	4.850.000
Vervroegde aflossingen	1.936		0
Rente aanpassing			0
Stand per 31 december 2020			42.840.000

Deelnemingen

De gemeente heeft geld vastgelegd in aandelen bij de volgende instanties:

bedragen x € 1,-	aantal aandelen	waarde	dividend
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	62.790	156.975	169.000
Brabant Water NV	17.706	1.771	0

Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is met het oog op het terugdringen van het EMU-saldo Schatkistbankieren (SKB) voor decentrale overheden verplicht gesteld; hierbij moeten decentrale overheden hun overtollige middelen aanhouden in de Schatkist bij het ministerie van Financiën. Bedragen boven de € 385.000,-⁸ worden automatische afgeroomd naar de bankrekening van het ministerie van Financiën. Op het moment dat er een tekort dreigt op de BNG betaalrekening worden deze gelden teruggestort.

Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Het ministerie pretendeert dat een ander belangrijk gevolg van deelname aan schatkistbankieren een verdere vermindering van de beleggingsrisico's is, waaraan decentrale overheden worden blootgesteld. Schatkistbankieren biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Aangezien onze gemeente een netto lenende gemeente is maken wij momenteel slechts incidenteel gebruik van het Schatkistbankieren (zie geprognosticeerde balans).

Renteresultaat

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering, naast de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook inzicht moet geven in: de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Onderstaand overzicht geeft dat inzicht.

⁸ De drempel voor onze gemeente bedraagt dan € 51,384 miljoen x 0,75% = € 385.000,-.

taakveld treasury (bedragen x € 1.000,-)	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	
a. externe rentelasten over bestaande lange financiering		638		559		560		692		685	
b. externe rentebaten		5		5		5		5		5	
<i>totaal toe te rekenen externe rente (a - b)</i>		1,748%	633	1,148%	554	1,148%	555	1,148%	687	1,148%	680
c1.rente door te berekenen aan grondexploitaties		1,210%	27	0,696%	13	0,696%	9	0,696%	6	0,696%	4
c2.rente door te berekenen aan projectfinancieringen		0,497%	0	0,497%	8	0,497%	35	0,497%	98	0,497%	88
<i>saldo door te berekenen externe rente</i>			606		533		511		583		588
d1.rentelasten over het eigen vermogen		1,748%	482	0,983%	290	0,983%	275	0,983%	255	0,983%	270
d2.rentelasten over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)			0		0		0		0		0
<i>de aan taakvelden toe te rekenen rente</i>			1.088		823		786		838		858
e. werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente (rente-omslag)		1,958%	1.151	1,314%	990	1,314%	954	1,314%	902	1,314%	865
f. saldo renteresultaat treasury			63		167		168		64		7

Het renteresultaat 2020 bedraagt € 167.000,- positief.

4.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Als gemeente hebben wij duurzame middelen nodig om goederen en diensten aan de burger te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en moeten in de exploitatie worden opgenomen. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan. Er is bij de hierna onderdelen geen sprake van achterstallig onderhoud.

Wegen, straten en pleinen (taakveld 2.1)

De gemeente is als wegbeheerder op grond van de Wegenwet verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen, die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Onder de weg worden in dit kader ook verstaan de aanliggende bermen, sloten, zandwegen en kunstwerken zoals bruggen, tunnels en duikers. Zo verplicht de Wegenwet de gemeente tot het uitvoeren van regelmatig en duurzaam onderhoud van de openbare verharding. Tevens is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd zorg te dragen voor het in goede staat verkeren van de openbare weg.

Het onderhoud van wegen, straten en pleinen wordt uitgevoerd conform het wegenbeheerplan 2020-2024 gemeente Bladel. In 2019 is het wegenbeheerplan geactualiseerd.

De gemeente Bladel hecht belang aan een goed functionerend wegennet en de instandhouding hiervan, echter niet tegen alle kosten. Op het gebied van wegbeheer streeft de gemeente Bladel naar een gezonde balans in kwaliteit en kosten met de focus op functionaliteit, duurzaamheid en veiligheid. Uitgangspunt van het beheerplan wegen is een planmatig beheer van de infrastructurele voorzieningen op het door uw raad vastgestelde niveau 6-. Op basis van de opgestelde meerjarenplanning en overige kosten, zoals werken voor derden, stortrechten en landmeetkundige werkzaamheden worden de werkzaamheden uitgevoerd. Door middel van rationeel wegbeheer vinden de nodige reparaties van de bestaande verhardingen plaats om schade en aansprakelijkheid te voorkomen. Voor het regulier onderhoud wegen is er een structureel budget beschikbaar van € 488.000,- (exclusief ambtelijke kosten en kapitaallasten) en voor verkeersregelingen € 136.000,-.

Omdat het wegbeheer erg afhankelijk is van fysieke invloeden van buitenaf (herinrichtingen, omleidingen, vorstschade, verkeersbelasting etc.) wordt de benodigde storting voor het meerjarig onderhoud telkens berekend voor een periode van vijf jaar. Na elke begrotingscyclus wordt de volgende geactualiseerde jaarschijf uit het beheerplan wegen toegevoegd en de nieuwe gemiddelde storting voor de komende vijf jaren (her)-berekend. Op deze wijze wordt het wegbeheer jaarlijks geactualiseerd. Ook kan beter worden ingesprongen op tussenkomst invloeden van buitenaf en combinaties met andere werkzaamheden (riolering, herinrichtingen e.d.). In de werkplannen voor de komende jaren wordt telkens kritisch bezien welke groot onderhoud maatregelen noodzakelijk/gewenst zijn. In de meerjarenbegroting 2020-2024 is een structureel budget beschikbaar van € 406.000,- (o.b.v. geactualiseerd wegbeheerplan) voor het groot onderhoud van wegen, straten en pleinen. Dit budget is toereikend ter voorkoming van achterstallig onderhoud.

Met gepland groot onderhoud (GGO) wordt een stap verder gegaan. Wanneer wegen “op” zijn en er met reparaties weinig eer meer valt te behalen, wordt de weg uit de (reparatie) planning gehaald en ingedeeld bij Gepland Groot Onderhoud planning (rehabilitatie). Bij deze planning wordt een voortschrijdende doorkijk gemaakt van 10 jaar. Er wordt in zo'n geval bekeken of de weg in zijn geheel kan worden aangepakt. De oorzaak dat de weg in een dergelijke situatie terecht is gekomen, ligt vaak in een slechte ondergrond waardoor er verzakkingen of diepe sleuven optreden. Door de weg er in zijn geheel uit te nemen en de onderliggende constructie te verbeteren (verzwaren) kan de weg er weer jaren (zonder reparaties) tegen. Ook biedt dit gelegenheid om bijvoorbeeld kleine inrichtingen en aanpassingen mogelijk te maken of verkeersmaatregelen in te passen. Ook wordt dan indien noodzakelijk het riool vernieuwd. Voor gepland groot onderhoud is in het meerjaren investeringsprogramma 2020-2023 een jaarlijks investeringskrediet van gemiddeld € 1.250.000,- beschikbaar. In 2020 is eveneens een krediet opgenomen van € 150.000,- voor het actieplan GVVP en uitvoeringsmaatregelen GVVP. Deze kredieten worden zoveel als mogelijk in combinatie met het gepland groot onderhoud aangewend. In 2020 zal vanuit het investeringskrediet financieel bijgedragen worden aan de reconstructiewerkzaamheden Volderstraat, Driesboom, Hoogcasterseweg en De Hoef in Hoogeloon. Ook zal de rijbaan op De steenakkers en de Dalweg in Hapert vernieuwd worden.

Openbare verlichting (taakveld 2.1)

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en onderhoud per 1 februari 2017 voor een periode van (maximaal) 10 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract.

De geactualiseerde budgetten zijn voldoende om het in stand houden, beheren en onderhouden naar behoren te kunnen uitvoeren. In de meerjarenraming zijn op basis van het beheerplan tevens jaarlijkse kredieten opgenomen van gemiddeld € 197.000,- per jaar.

Waterlossingen (taakveld 5.7)

Voor het onderhoud aan waterlossingen en sloten is een berm- en slootbeheerplan vastgesteld. De op basis van dit plan benodigde onderhoudskosten ad € 77.000,- zijn opgenomen in de meerjarenraming.

Openbaar groen (taakveld 5.7)

In de raadsvergadering van 6 juli 2017 is het groenstructuurplan 2018 – 2027 vastgesteld. Op basis van de vastgestelde Groenvisie en het groenbeheerplan wordt onderscheid gemaakt in:

- Kosten van regulier (jaarlijks) onderhoud en structurele vervangingen/ombouw van openbaar groen: hiervoor zijn in de meerjarenraming exploitatiebudgetten opgenomen tot een bedrag van circa € 1.101.000,-.
- Kosten van eenmalige renovaties openbaar groen: hiervoor wordt in het meerjarenprogramma per jaar een krediet van € 110.000,- opgenomen.

Onderhoud van openbaar groen geschiedt op basis van een beeldkwaliteitsbestek. Daarbij zijn KempenPlus (WVK-groep) en de gemeente een contract overeengekomen waarbij de uitvoering van de groenvoorziening gedurende een periode van vijf jaar (op basis van alleenrecht).

Riolering (taakveld 7.2)

De aanleg en het beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is een gemeente verplicht een Gemeentelijk Riolerings-Plan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen. In 2015 is er een nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan voor 2015 - 2020 (GRP 2015 – 2020) vastgesteld door de raad. In 2019 zal in de omgevingsvisie het thema water toegevoegd gaan worden. Ook wordt het nieuwe GRP 2020-2024 opgesteld en ter vaststelling voorgelegd worden in 2020 aan de raad.

Het GRP is een beleidsplan dat op hoofdlijnen de invulling van de gemeentelijke watertaken weergeeft. Door middel van het GRP legt de gemeente vast wat zij willen bereiken en wat de rol van burgers en bedrijven is ten aanzien van afval-hemel-, en grondwater.

Het GRP vervult hiermee vier hoofdfuncties:

1. Kader gemeentelijke zorgplicht: overzicht beleidskeuzes ten aanzien van stedelijke afvalwater, hemelwater en grondwater voor inwoners, bedrijven en waterpartners;
2. Interne afstemming: met andere vakdisciplines binnen de gemeentelijke organisatie en als onderbouwing voor de rioolheffing;
3. Externe afstemming: met Waterschap De Dommel, Provincie Noord-Brabant en de gemeenten in het samenwerkingsverband Waterportaal Zuid-Oost Brabant, zodat het beleid van betrokken overheden is afgestemd;
4. Continuïteit en voortgangsbewaking: vanwege de relatief lange levensduur van stedelijke watervoorzieningen is een lange termijn aanpak essentieel (begroting en evaluatie). Om tussentijds te kunnen (bij)sturen

wordt het beleid halverwege de planperiode geëvalueerd en worden jaarlijkse operationele uitvoeringsprogramma's bijgesteld.

Rekening houdend met het klimaatscenario 2050 zijn voor de grondwaterzorgplicht preventief een aantal acties in gang gezet om het inzicht in het grondwaterbeheer binnen de gemeente te vergroten. Daarbij is de nadruk komen te liggen op onderzoek en verbreden van kennis. Samen met het Waterschap is een grondwatermeetnet ingericht op potentiële locaties waar wateroverlast kan optreden om inzicht te krijgen in de werkelijke grondwaterstanden. Ook worden er maatregelen genomen om droogte te verminderen.

Voor de hemelwaterzorgplicht is een zogenoemd "blauwe-ader-plan" opgesteld om voor de hele gemeente inzichtelijk te hebben waar eventueel af te koppelen regenwater naar toe kan worden afgevoerd (infiltreren, nieuwe regenwaterriolering etc.). In het plan is tevens aandacht voor eventuele knelpunten en risico's bij afkoppelen. Zodoende wordt een robuust hemelwatersysteem ontworpen om in de toekomst hemelwater vanaf verharde oppervlakken af te voeren. In 2020 zal vanuit het investeringskrediet financieel bijgedragen worden aan de reconstructiewerkzaamheden Volderstraat, Driesboom, Hoogcasterseweg en De Hoef in Hoogeloon. Verder zal in De Steenakkers en Dalweg in Hapert het persriool van het Vennenbos vernieuwd worden bij de aanleg van de nieuwe wegconstructie. In 2019 is het rioolsysteem hydraulisch opnieuw doorgerekend. Uit deze doorrekening komen knelpunten naar voren op diverse locaties. Ook deze verbeter maatregelen zullen uitgevoerd gaan worden in 2020.

De dekking van de rioleringszorg verloopt via de rioolheffing, waarbij het beleidsuitgangspunt geldt van volledige kostendekkendheid (hiervoor wordt verwezen naar § lokale heffingen).

Gemeentelijke gebouwen (taakveld 0.8)

Elk jaar wordt naast dagelijks / correctief onderhoud ook preventief (groot) onderhoud gepleegd aan de gemeentelijke gebouwen. Hierbij is het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen Bladel (MJOP) leidend. Noodzakelijke preventieve (groot) onderhoudswerken worden in werkprogramma's vastgelegd.

Het actualiseren van het MJOP is een jaarlijks voortschrijdend proces. De laatste aanpassingen van de dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen hebben plaatsgevonden bij de Perspectiefnota 2019. In de eerstvolgende actualisatie(s) van het MJOP zullen de financiële consequenties van de volgende nog lopende zaken en/of ontwikkelingen worden doorgevoerd:

- Mogelijke asbestsaneringen op basis van de uit te voeren asbestinventarisaties in 2019 en 2020;
- Actualiseren energie labels in 2019 en 2020 op basis van opgestelde EPA-U maatwerkadviezen;
- Uitvoering interne verbouwingen gemeentehuis voor huisvesting extra medewerkers;
- Uitkomsten/keuzen op basis van de rapportage met betrekking tot het strategisch vastgoedbeheer;
- Verdere technische en financiële afstemming van mogelijke investeringen voor energiebesparende maatregelen met het MJOP (inclusief raming energiebesparingen en de verdeling daarvan tussen eigenaar en gebruikers).

Zoals aangekondigd in de perspectiefnota 2019 zal voor deze werkzaamheden, de opvang van de zichtbare pieken in 2019 en 2020 alsmede de verdere ondersteuning van de gebouwenbeheerder de inhuur van een medewerker van de AnteaGroep tot eind 2020 wenselijk/noodzakelijk zijn. Middels de reguliere P&C-cyclus zullen wij uw raad blijven rapporteren over de actualisatie van het MJOP, de kosten met betrekking tot de tijdelijke inhuur van personeel periodiek en deerschikking van de thans in het meerjarenprogramma 2019-2023 opgenomen investeringen voor energiebesparende maatregelen aan de gemeentelijke gebouwen.

4.6 Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld; het instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische en maatschappelijke ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. We geven in deze paragraaf een overzicht van de lopende, af te ronden en toekomstige projecten, de prioritering en het instrumentarium van control en beheersing alsmede de kaders van het grondbeleid.

Inleiding (taakveld 8.2)

Het grondbeleid van de gemeente Bladel is vastgelegd in de Nota Grondbeleid Grondexploitaties zijn gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen

worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Er is derhalve sprake van actief grondbeleid.

- *Actief grondbeleid* omvat alle fasen van het exploiteren van grond: van de eerste aankoop van gronden, sloop of bouwrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van bouwgrond. De gemeente heeft de grond in eigendom, of koopt deze aan, en is actief betrokken bij de ontwikkeling van de grond. De uitvoering van de grondexploitatie en de daaraan verbonden risico's komen voor rekening van de gemeente. De gemeente is in deze gevallen verantwoordelijk voor het aanleggen van riolering, bouwwegen, etc. Nadat de grond bouwrijp is gemaakt, worden de bouw kavels uitgegeven aan kopers die binnen de grenzen van het bestemmingsplan tot ontwikkeling kunnen overgaan. Na realisatie van de bebouwing verzorgt de gemeente het woonrijp maken, waarbij de definitieve inrichting van het openbaar gebied plaatsvindt.
- *Faciliterend grondbeleid* houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende grondexploitatie kan zij op de particuliere exploitant verhalen. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan. De gemeente beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit inspraakprocedures, het vaststellen van het bestemmingsplan en zo nodig het exploitatieplan.

Visie op grondbeleid

In onze nota grondbeleid 2019 zijn de volgende punten opgenomen als te voeren gemeentelijke grondstrategie, die ook voor het jaar 2020 nog van kracht zijn:

- De gemeente Bladel voert bij locatieontwikkeling altijd een regierol en zal proactief zijn bij de keuze van het voor haar beschikbare instrumentarium. De instrumenten die ingezet worden moeten leiden tot het gewenste ruimtelijke resultaat.
- Mocht de gemeente Bladel vanuit ruimtelijk perspectief aangewezen zijn op actieve grondpolitiek, voert zij deze uit, tenzij uit een haalbaarheidsstudie en risicoanalyse blijkt dat:
 - het grondexploitatierisico te groot is;
 - de verwervingskosten en overige productiekosten van de locatieontwikkeling dermate hoog zijn dat een sluitende grondexploitatie niet mogelijk is waarbij wordt uitgegaan van een fasering afgestemd op de volkshuisvestelijke behoefte voortvloeiend uit de woningbouwmatrix;
 - faciliterend grondbeleid betere resultaten genereert.

Deze politiek geldt voor de ontwikkeling van woonlocaties ten behoeve van de in de (nieuwe) Woonvisie te benoemen doelgroepen van beleid en verwerving van de in de Structuurvisie als belangrijke ontwikkelingslocaties aangegeven gebieden/locaties.

- De gemeente Bladel kiest op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm die past bij het project dat aan de orde is.
- De keuze van contractpartijen geschiedt met inachtneming van de nationale en Europese regelgeving, algemene beginselen van behoorlijk bestuur en voorts transparant, openbaar en non-discriminatoire.
- Het uitgangspunt bij faciliterende grondpolitiek is dat de gemeente kostenverhaal moet kunnen toepassen voor de door haar gemaakte kosten in verband met de voorbereiding van het bestemmingsplan, de aanleg van openbare voorzieningen en het houden van toezicht. Het basis uitgangspunt in Bladel is dat de gemeente de aanleg van infrastructurele voorzieningen in eigen hand houdt met het oog op de te realiseren kwaliteit, het feit dat deze voorzieningen door de gemeente moeten worden onderhouden en vanwege het feit dat de aanleg van infrastructurele voorzieningen aanbestedingsplichtig is. Mocht een private eigenaar een beroep doen op zelfrealisatie dan zal de gemeente, voordat de private eigenaar over gaat tot de aanleg van openbare voorzieningen, eisen stellen aan de inrichting van de openbare ruimte welke terug te zien zijn in bestekken die door de private eigenaar aan de gemeente aangeboden worden ter goedkeuring. Daarnaast worden er in een anterieure overeenkomst afspraken vastgelegd ten aanzien van gemeentelijk toezicht, oplevering, garantietermijn (evt. met borgstelling) en fasering bouw- en woonrijp maken.

Bevoegdheden B&W

Het college is bevoegd tot het besluiten en verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Wel moet het college vooraf inlichtingen verstrekken over de uitoefening van deze bevoegdheden, indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Ter bevordering van een efficiënte en vlotte afdoening van zaken heeft het college respectievelijk de burgemeester, de bevoegdheid tot afdoening van een aantal zaken opgedragen aan ambtenaren.

Woningbouwprognoses

De provincie heeft de gemeente een woningbouwcontingent toegewezen. Dit is het maximaal aantal woningen dat in een bepaalde periode in de gemeente door de gemeente, de woningbouwcorporaties en de projectontwikkelaars samen mag worden gerealiseerd. Het contingent is daarmee een heel belangrijke parameter voor

de woningbouwprojecten. In de door de gemeente Bladel opgestelde woonvisie zijn de woningaantallen gebaseerd op dit contingent. De woningaantallen en de fasering hiervan zoals opgenomen in de grondexploitaties zijn afgeleid van de woningaantallen opgenomen in de woonvisie.

Gevoeligheidsanalyse

De toepassing van grondpolitiek is afhankelijk van vastgestelde ambities in beleidsvisies, de marktomstandigheden en is locatie gebonden. In het (verre en korte) verleden heeft de gemeente via actieve grondpolitiek enkele grondaankopen gedaan om strategische grondposities te kunnen bezitten. Inmiddels is de wet gewijzigd (gemeente kan faciliterend kwantiteit mee bepalen) en zijn de marktomstandigheden drastisch gewijzigd en zijn bij ruimtelijke projecten aanpassingen aan bouwprogramma's, afzettempo, herinrichtingen en uitstel van planontwikkeling aan de orde geweest. Wel kan geconstateerd worden dat de markt in de lift zit, maar desondanks dat blijven we voorzichtig begroten. De financiële effecten van deze ontwikkelingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in de grondexploitatie.

De grondexploitatie is gevoelig voor wijzigingen in economische ontwikkelingen en onderliggende parameters, zoals rente, inflatie en prijzen. De gemeente acht het van belang de ontwikkelingen en de impact daarvan op de verwachte resultaten nauwlettend te volgen. Om inzicht te krijgen in de actuele financiële positie van de grondexploitatie herijkt de gemeente de grondexploitaties, daar waar noodzakelijk, daarom driemaal per jaar. Voor de bepaling van de verwachte winst gaat de gemeente uit van de zgn. voorzichtige variant.

Gezien de complexiteit van ruimtelijke vastgoedontwikkelingen en de aannames en uitgangspunten in grondexploitaties kunnen grondexploitatieresultaten volatiel zijn. In financiële markten wordt de term volatiliteit gehanteerd in de zin van beweeglijkheid van aandelenkoersen. In het kader van grondexploitaties kunnen het variëren van parameters, uitgangspunten en aannames de volatiliteit van het grondexploitatieresultaat zichtbaar worden gemaakt. Een manier om een indicatie van deze volatiliteit te krijgen is een worstcase scenario-analyse of gevoeligheidsanalyse te doen. Het verschil tussen het verwachte vast te stellen grondexploitatieresultaat en de uitkomst van de berekening van het worstcase scenario geeft een indicatie van de aan te houden risicobuffer in de algemene reserve.

De worstcase scenario is uitgevoerd door enkele parameters en uitgangspunten in de grondexploitatie te wijzigen. Deze analyse is op drie punten uitgevoerd: aanpassing parameters, aanpassing in bepaalde kosten en opbrengsten, en fasering (vertraging). Hier is wel "meegespeeld" voor de doorkijk, maar uiteindelijk hebben de parameters gehanteerd zoals deze in de paragraaf vermeldt staan.

Voor de grondexploitaties 2020 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	Geen correctie toegepast (raming constante prijzen).
Rente	Voor toekomstige boekwaarden als gevolg van nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten wordt een gemiddelde rente vreemd vermogen gehanteerd van 0,696% (2019: 1,210%).
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern gebaseerd op migratiesaldo 0.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per december 2018 van RA infra.
Opbrengsten	Voor de opbrengsten wordt rekening gehouden met grondprijzen met een bandbreedte tussen de € 225,- voor sociale huur tot € 300,- voor vrije verkoop kavels. Bij kavels groter dan 500 m ² wordt rekening gehouden met grondopbrengsten van 50% op de basisgrondprijs.
Disconteringsvoet	De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarige streefpercentage van het Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone en bedraagt vooralsnog 2,0%.

De marktwaarde van bouwrijpe grond is van veel factoren afhankelijk. Deze factoren zijn per uitvoeringsproject verschillend. De gemeente stelt daarom per uitvoeringsproject een marktconforme uitgifteprijs vast op basis van een deskundigenrapportage (taxatie). Dit is ook als zodanig in de nota Grondbeleid 2009 door de raad vastgesteld.

Soorten risico's

Ten aanzien van de grondexploitatie worden er twee soorten risico's onderscheiden, namelijk:

- Onvoorzienbare risico's;

- Voorzienbare risico's.

Onvoorzienbare risico's

Marktontwikkelingen, zoals stagnatie van de gronduitgifte, kan leiden tot hogere voorraden van de "in exploitatie genomen gronden". De hogere voorraden leiden tot hogere kosten als gevolg van rentetoerekening. Naast dit kosten stijgende effect is het ook mogelijk dat de opbrengsten van grondverkoop dalen. Indien één of beide situaties zich voordoen kan kostendekkendheid van complexen onder druk komen te staan. Voor deze onvoorzienbare risico's is een "algemene reserve grondexploitatie" aanwezig, waarmee ook de financiële verwevenheid van de diverse grondexploitaties versterkt wordt.

Voorzienbare risico's

We kennen twee soorten waarderingsvoorschriften conform het BBV voor grondexploitaties. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan nog niet is vastgesteld moet deze opgenomen worden onder de post (im)materiële vaste activa. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan is vastgesteld is er sprake van een voorziening die gevormd moet worden op het moment dat er sprake is van het tekort aan het einde van de looptijd en mits er een reëel en stellig voornemen is dat deze locatie ontwikkeld gaat worden, blijkende uit een raadsbesluit. Als het reëel en stellig voornemen ontbreekt moet de boekwaarde aan het einde van het jaar afgeboekt worden ten laste van het resultaat. De voorzienbare risico's blijken uit de jaarlijks geactualiseerde kostenbegrotingen van de grondexploitaties. Een tekort aan het einde van de looptijd betekent dat er een afwaardering moet plaats vinden of dat er een voorziening gevormd moet worden waarbij de hoogte van het bedrag van deze afwaardering/voorziening de contante waarde van het verwachte verlies is, zoals dit naar voren komt in de kostenbegrotingen.

Maatregelen i.v.m. risico's en risicomangement

Bij het in ontwikkeling/uitvoering nemen van nieuwe exploitatiegebieden wordt aan de hand van risicoanalyses gestreefd naar sluitende grondexploitaties. Toetsing van de uitkomst van deze analyse op een rendementsuitkomst van de "cashflow" zal een beslissing tot het in exploitatie nemen van een gebied ondersteunen.

In de periode 2010-2019 zijn forse maatregelen getroffen om de risico's van de grondexploitatie te dekken. Deze maatregelen betroffen:

- het vormen van een voorziening afwaardering boekwaarden voor het dekken van het verschil tussen de boekwaarde en actuele marktwaarde en
- het vormen van een voorziening voor te verwachten verliezen.

Om de risico's zoveel mogelijk beheersbaar te houden worden, daar waar noodzakelijk, driemaal per jaar de grondexploitatieberekeningen van de diverse exploitaties bijgesteld. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt waardoor passende maatregelen kunnen worden getroffen.

Tussentijdse winsten

Indien er sprake is van (tussentijdse) winsten in de grondexploitatie, dan komen deze over het algemeen tot uitdrukking in het begrotings- of jaarrekeningresultaat. Veelal worden de batige saldi uit grondexploitatie tussentijds reeds toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties.

In het BBV (notitie grondexploitatie) zijn ook regels vastgelegd over de wijze van winstnemingen. In deze notitie is aangegeven dat bij tussentijdse winstnemingen de percentage of completion methode (POC) dient te worden gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Er bestaat voldoende zekerheid om winst te nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd.

De meerjarige prognose van de winstuitnames is dan als volgt:

geraamde winstuitnames	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Plan Beemd paardensportterrein	212	198	102	68		580
Plan Hoeve 11 - 13					27	27
Plan locatie Oude Sporthal		350	47			397
Plan Akkerstraat		27	17	26	13	83
Totaal geraamde (tussentijdse) winstuitnames	212	575	166	94	40	1.087

Er behoeft geen voorziening voor te verwachten tekorten worden gevormd.

BBV- verslaggeving regels rondom grondexploitaties

Voor een goede uitvoering van de eventuele Vpb belastingplicht heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in maart 2016 een Notitie Grondexploitaties opgesteld. In deze Notitie Grondexploitaties worden richtlijnen gegeven over de afbakening van grondexploitaties en aan de grondexploitaties toe te rekenen kosten. Hieronder een samenvatting van de wijzigingen die gelden en daarmee van invloed zijn op gemeente.

Bouwgronden in Exploitatie (BIE)

1. Het startpunt van Bouwgrond in exploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatie-complex. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans (zie strategische gronden).
2. Richttermijn van duur grondexploitatie wordt 10 jaar en hier kan alleen goed gemotiveerd van worden afgeweken.
3. Bij kostentoerekening wordt het verplicht aan te sluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden benoemd in de Wet ruimtelijke ordening.
4. De toegestane rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen en wordt bepaald als het gewogen gemiddelde van de totale leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen indien niet is gekozen voor projectfinanciering.
5. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van een verliesvoorziening van negatieve grondexploitaties is gelijk aan het maximale streefpercentage van de Europese Centrale Bank (2%).
6. De presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen de nominale waarde.
7. Het treffen van een afboeking of een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van het volledige verlies.
8. Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE) is als volgt opgenomen in BBV: Gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.

Strategische gronden

1. Afschaffing van de categorie NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) in het BBV. Zolang de gronden niet gekwalificeerd worden als BIE staan ze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als strategische gronden.
2. Toerekenen van rente en andere kosten is niet langer toegestaan voor gronden die (nog) niet in exploitatie zijn genomen.
3. Strategische gronden worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de MVA.
4. Overgangsbepaling: huidige NIEGG's worden zonder afwaardering omgezet naar de boekwaarde per 1 januari 2016. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van de gronden tegen de dan geldende bestemming.
5. Het activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitaties als kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de immateriële vaste activa is toegestaan onder de volgende voorwaarden: De kosten moeten passen binnen kostenlijst van het Bro en mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven en de plannen waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit (zie Bouwgronden in Exploitatie).
6. Onder de Materiële Vaste Activa worden de categorieën strategische gronden en Overige gronden en terreinen opgenomen. Strategische gronden worden gedefinieerd als gronden zonder vaste bestemming die (nog) geen onderdeel zijn van een transformatieproces. Overige gronden en terreinen worden gedefinieerd als gronden met een vaste bestemming die geen onderdeel zijn van een transformatieproces.

Faciliterend grondbeleid

Bij gronden die in bezit zijn van een private partij waarbij deze grond wordt ontwikkeld door deze private partij is er sprake van faciliterend grondbeleid. De gemeente treedt in deze gevallen op als overheid die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Bouwgrondexploitaties

Jaarlijks geven wij, in het kader van de begroting en de jaarrekening, een toelichting op de financiële positie van de "grondexploitatie-activiteiten" per 31 december van het begrotingsjaar. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondexploitatieberekeningen van de complexen en de tot deze datum geraamde inkomsten en uitgaven. Tevens is rekening gehouden met de wijzigingen in de regelgeving. De belangrijkste wijzigingen met betrekking tot de BIE's zijn:

- Om de risico's op de voorraadpositie met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen;
- Jaarlijks zal een herziening van de grondexploitatiebegroting moeten plaatsvinden;
- Voor de kosten die aan BIE kunnen worden gerekend tot de vervaardigingskosten wordt aangesloten op de kostensoortenlijst, zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening;
- De toegestane toe te rekenen rente aan BIE moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het is niet toegestaan om rente over het eigen vermogen toe te rekenen aan BIE.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de lopende grondexploitaties (BIE) 2020 weergegeven:

plan (bedragen x € 1.000,-)	verwachte boekwaarde begin 2020	vermeerderingen		verminderingen		verwachte boekwaarde eind 2020	verwachte boekwaarde eind looptijd
		bestedingen	winstneming	opbrengsten	voorziening		
Beemd	93	-53				40	
Beemd paardensportterrein	-240	-41	-199	525		45	171
Latestraat / Lei	9	-9					
Kerkeneind Casteren	-1.262	-54		157		-1.159	34
Locatie oude sporthal Bladel	-214	-65	-350	688		59	47
Hoeve 11 en 13	-222	-9				-231	27
Totaal	-1.836	-231	-549	1.370		-1.246	279

(- = nadeel en + = voordeel)

Hieronder is een toelichting per grondexploitatie:

De Beemd: BIE

In het plan Beemd zijn alle gronden verkocht. Voor 2020 en 2021 staan nog beperkte uitgaven gepland. De risico's worden laag ingeschat.

De Beemd/Paardensportterrein: BIE

In 2019 is de verkoop van de bedrijfskavels verder voortgezet, verwacht wordt dat de laatste kavel(s) in 2020 en 2021 uitgegeven worden en daarna de openbare parkeerplaatsen aangelegd kunnen worden welke komen te vervallen door de nieuwbouw. De risico's worden laag ingeschat, ondanks de boekwaarde. De inkomsten die hier tegenover staan zijn significant hoger.

Latestraat: BIE

Alle kavels in plan Latestraat zijn verkocht en er moet nog een laatste strook woonrijp gemaakt worden. Indien de begrote woonrijpkosten zodanig aanbesteed kunnen worden dan zal deze grondexploitatie zonder winst in 2020 afgesloten worden. De risico's worden als laag ingeschat.

Kerkeneind: BIE

Deze grondexploitatie loopt nog enkele jaren door. Voor 2020 zijn de opbrengsten naar rato verdeeld. Zoals het er nu uitziet kan er aan het einde van de looptijd mogelijk nog een beperkte winst geboekt worden, maar aangezien deze grondexploitatie nog een lange doorlooptijd heeft is dit niet met zekerheid te stellen. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

Locatie oude sporthal Bladel: BIE

De marktselectie heeft plaatsgevonden. De gronden worden in 2020 verkocht. De realisatiefase is voorzien in 2020/2021. De risico's worden als laag ingeschat.

Hoeve 11-13 te Netersel: BIE

In 2021/2022 staat de verkoop van de tweede fase gepland. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

Gronden (materiële vaste activa)

Gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond maar waarvoor nog geen grondexploitatiebegroting door de raad is vastgesteld zullen als materiële vaste activa worden aangemerkt en verantwoord.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van deze activa weergegeven:

plan (bedragen x € 1.000,-)	verwachte boekwaarde begin 2020	vermeerderingen		verminderingen		verwachte boekwaarde eind 2020
		bestedingen	winstneming	opbrengsten	voorziening	
Akkerstraat Hoogeloon	-1.353	-1.595	-27	1.301		-1.674
Locatie Kerkstraat Casteren	-528	-55		328		-255
exploitatiegebied Egyptische poort	-1.085	-10				-1.095
strategische aankopen		-2.000				-2.000
Totaal	-2.966	-3.660	-27	1.629		-5.024

(- = nadeel en + = voordeel)

Locatie Akkerstraat Hoogeloon

De gronden voor deze grondexploitatie zijn aangekocht. Het bestemmingsplan Akkerstraat Hoogeloon is in de maak. Voorzien wordt dat eind 2019 het bestemmingsplan wordt vastgesteld, mogelijk wordt dit begin 2020. De boekwaarde van de betreffende gronden worden, nadat uw raad het bestemmingsplan met exploitatieplan vastgesteld heeft, overgebracht naar de bouwgrond in exploitatie. Daarna kunnen de gronden uitgegeven worden aan onder andere de leden van de locatievereniging. Indien het bestemmingsplan niet voor 31 december 2019 is vastgesteld dient er uiterlijk 31 december 2019 een toets (taxatie) plaats te vinden op de marktwaarde van de gronden tegen de dan geldende bestemming.

Locatie Kerkstraat Casteren

Voor plan Kerkstraat is voorzien om het bestemmingsplan in 2020 te wijzigen. Een en ander hangt af van de potentiële kandidaten. De gemaakte kosten zullen t.z.t. verdisconteerd worden in de exploitatieopzet. Indien het bestemmingsplan niet voor 31 december 2019 is vastgesteld dient er uiterlijk 31 december 2019 een toets (taxatie) plaats te vinden op de marktwaarde van de gronden tegen de dan geldende bestemming.

Egyptische Poort

Het door de gemeenteraad gekozen scenario is uitgewerkt tot één overall scenario dat is vastgesteld op 9 mei 2019.

Om de planontwikkeling tot stand te brengen en om kostenneutraal te kunnen ontwikkelen zijn een aantal deelprojecten opgestart. Het betreft de volgende deelprojecten:

- De (zwem)vijver
- Woningbouw
- Sociale tuinen
- Oversteek van de provinciale weg N284.

De gemaakte kosten zullen t.z.t. verdisconteerd worden in de exploitatieopzet.

Indien het bestemmingsplan niet voor 31 december 2019 is vastgesteld dient er uiterlijk 31 december 2019 een toets (taxatie) plaats te vinden op de marktwaarde van de gronden tegen de dan geldende bestemming.

Strategische aankopen

Volgens de Nota Grondbeleid 2019 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Jaarlijks bij de begrotingsbehandeling wordt de hoogte van het krediet geactualiseerd. In 2019 bedroeg dit krediet € 2.000.000,-. De hoogte van dit krediet is zo globaal mogelijk gehouden zodat daaruit door potentiële contractpartijen niet kan worden geconcludeerd wat per transactie de onderhandelingsruimte van de gemeente is. Er zijn in de meeste kernen voldoende ontwikkellocaties die kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte voor de korte en middellange termijn. Het voorstel is om het krediet voor grondaankopen te handhaven op € 2.000.000,-. Mocht het college voornemens zijn een grondaankoop te doen die hoger is dan € 2.000.000,- dan zal deze eerst aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring.

De aankopen ten laste van dit krediet moeten verplicht geactiveerd worden als “materiële vaste activa” tot aan het moment dat er door de raad een bestemmingsplan met kostenbegroting wordt vastgesteld. Dit leidt tot extra rentelasten (zie meerjarenprogramma). Eerst bij de vaststelling van het betreffende bestemmingsplan met kostenraming zal de aankoop overgebracht worden naar het betreffende exploitatieplan. De rentelasten vallen dan vrij. De kosten worden gedekt door toekomstige grondverkoop in bestemmingsplannen.

Toekomstige (in voorbereiding zijnde) grondexploitaties

In de gemeente Bladel zijn naast de lopende grondexploitaties ook nog plannen/projecten in voorbereiding. Het gaat hierbij om plannen waarvan de gemeente het grondbezit heeft of om plannen in het kader van faciliterend grondbeleid, waarbij kosten verhaald kunnen worden op derden. Bij grondbezit worden de kosten, tot aan vaststelling van het bestemmingsplan, geclassificeerd als materiële vaste activa (“strategische gronden”). Kosten die de gemeente maakt in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen verhalen op derden, worden voortaan als vordering op de gemeentelijke balans geclassificeerd. Afhankelijk van de status van de vordering dient

deze vordering op de balans van de gemeente tot uiting te komen als kortlopende vordering of overlopend actief. Bepalend voor de classificatie is de aanwezigheid van een getekende overeenkomst.

De voorbereidingskosten van faciliterend grondbeleid mogen maximaal 5 jaar als overlopend actief blijven staan. Na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Bij voorbereidingskosten moet worden gedacht aan:

- onderzoekskosten voor de ruimtelijke onderbouwing zoals bodem, lucht en archeologie;
- advieskosten voor inhuur deskundigheid; denk daarbij aan juridische adviezen, fiscale adviezen, planeconomische aspecten;
- opstellen van bestemmingsplannen;
- projectleiding;
- communicatie etc.

Algemene reserve grondexploitaties

Op basis van artikel 16 van het BBV moeten de beleidsuitgangspunten omtrent de algemene reserve grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken toegelicht worden.

Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen middels het kwantificeren van de risico's gebruiken we op grond van de vastgestelde grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode⁹. Volgens deze methode wordt het weerstandvermogen berekend aan de hand van een % van het geïnvesteerd vermogen en een % van de nog te realiseren opbrengsten. Met het hanteren van een percentage van 5% van het geïnvesteerd vermogen en 5% van de nog te realiseren opbrengsten is ons inziens een toereikende omvang opgenomen. De IFLO-methode zelf gaat uit van 10%. Op basis van ervaringen uit het verleden is een percentage van 5% voldoende, gelet op het relatief laag geïnvesteerd vermogen. Het risicobedrag dat wordt bepaald middels de zogenaamde IFLO-methode wordt gezien als de (onder)grens van het benodigde weerstandvermogen.

De financiële positie (op langere termijn) van grondexploitaties moet worden beoordeeld vanuit de som van de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in relatie tot de aanwezige risico's bij de grondexploitatie. Deze norm toegepast op de Bladelse situatie resulteert in het volgende bedrag voor 2020:

5% van de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) ad € 1,836 miljoen	€ 92.000,-
5% van de nog te realiseren opbrengsten ad € 3,641 miljoen	182.000,-
Totaal benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties	€ 274.000,-

De geprognoseerde omvang bedraagt echter € 286.000,- zodat de reserve per saldo tot een bedrag van € 12.000,- vrij kan vallen. Wij stellen voor om deze vrijval toe te voegen aan de algemene reserve.

Onttrekkingen en toevoegingen aan de “algemene reserve grondexploitaties” vinden plaats bij het treffen van een voorziening voor een grondexploitatie met een begroot verlies of indien een grondexploitatie met positief resultaat wordt afgesloten. Indien het niveau van de “algemene reserve grondexploitaties” wordt bereikt kan worden besloten een overheveling naar de algemene reserve te laten plaatsvinden. Indien het niveau van de “algemene reserve grondexploitaties” onderschreden wordt, dan dient in dat geval voeding uit de algemene reserve plaats te vinden of door andere dekkingsbronnen. Anderzijds kan dit aanleiding zijn de gemeentelijke grondexploitaties te her prioriteren zodat een gezond niveau van de “algemene reserve grondexploitaties” blijft gewaarborgd.

De grondexploitatie is binnen de gemeentelijke begroting een gesloten circuit en de “algemene reserve grondexploitatie” heeft feitelijk dezelfde functie als de algemene reserve die heeft binnen de algemene dienst. Via de “algemene reserve grondexploitaties” worden de financiële resultaten en risico's van de grondexploitaties expliciet gescheiden van de financiële huishouding voor de overige gemeentelijke taken. De “algemene reserve grondexploitaties” vormt ook een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties.

⁹ IFLO staat voor: Inspectie Financiën Lagere Overheden.

4.7 Verbonden partijen

4.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente Bladel zowel een bestuurlijke als een financiële (risicodragende) band heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard blijft de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de thema's/beleidsvelden.

Onder *bestuurlijk belang* wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het *financiële belang* is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

4.7.2 Visie op verbonden partijen

Bladel heeft een positieve grondhouding ten opzichte van samenwerking: regionaal of nog breder. Indien zich de gelegenheid voordoet om middels samenwerkingsverband of andere verbondenheid, op doelmatiger en doeltreffender wijze doelstellingen te realiseren, dan zullen de deelname mogelijkheden altijd onderzocht worden. Samenwerking kan (soms) de kwaliteit en continuïteit beter waarborgen. Er zijn drie redenen waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek.
- Om efficiëncy voordelen te behalen.
- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking.

De samenwerking kan vormgegeven worden door een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke aanpak. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een stichting, een NV of een BV. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek zijn op deze samenwerking van toepassing. Als wordt gekozen voor samenwerking op grond van het publiekrecht geldt het regime van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Op basis van het BBV moet jaarlijks inzicht worden geboden in:

- het doel (het openbaar belang);
- het bestuurlijk en het financieel belang en
- de ontwikkelingen (beëindiging, wijzigingen of problemen bij bestaande verbonden partijen)

Kaderstellende en controlerende rol raad

De verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Beleidsmatig blijft de gemeente uiteraard verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. De verbonden partijen zijn onderverdeeld in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke partijen. Monitoren en toezicht houden doen we enerzijds door bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse overlegstructuren, anderzijds door de raad jaarstukken aan te bieden waarop zij haar zienswijze kan baseren. Partijen met een publiekrechtelijk karakter hebben hun eigen P&C cyclus. Bij de behandeling van de begrotingen en jaarrekeningen van de verbonden partijen neemt de gemeenteraad haar kaderstellende en controlerende taak.

In onderstaand overzicht worden de verbonden partijen nader toegelicht. Bij het onderdeel "financieel belang" wordt, daar waar bekend, de omvang van het geraamde eigen en vreemd vermogen per eind 2020 weergegeven. Van een aantal verbonden partijen zijn deze nog niet bekend (nnb).

4.7.3 Gemeenschappelijke regelingen / Stichtingen

Naam:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten)
Openbaar belang:	Het ontwikkelen van een goed toegeruste organisatie van de hulpverlening voor de deelnemers, een goede integrale samenwerking tussen de bij de hulpverlening betrokken organisaties en andere bij de bestrijding van ongevallen en rampen betrokken organisaties en van de bestuurlijke afstemming/-integratie van betrokken organisaties bij hulpverlening en ongevallen- en rampenbestrijding. Daadwerkelijke brand-, ramp- en ongevallenbestrijding op alle gebieden: preventie, repressie, en beperking van brand en brandgevaar. Idem voor ongevallen en rampen en bevordering van hulpverlening.
Bestuurlijk belang:	Gezien de wettelijke taken van burgemeesters op deze terreinen is ervoor gekozen alleen vertegenwoordiging van burgemeesters in het bestuur toe te staan.
Relatie beleidsveld:	Veiligheid

Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	5.503.000,-	4.918.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	34.016.000,-	29.643.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	1.195.000,-	1.236.000,-
	De bijdrage, exclusief het deel voor bevolkingszorg e.d., wordt volledig verdeeld naar rato van de uitkering die gemeenten ontvangen vanuit het gemeentefonds, subcluster brandweezorg en rampenbestrijding.		
Ontwikkelingen:	- In 2019 worden diverse nieuwe visies en beleidsplannen opgesteld. In het meerjarenbeleidsplan komen de meeste daarvan samen. Omdat het meerjarenbeleidsplan de inhoudelijke kaders voor de begroting bevat, kan het nieuwe meerjarenbeleidsplan ook effect hebben op de begroting 2020.		
	- De afgelopen jaren zijn de loonkosten bij VRBZO harder gestegen dan via de reguliere jaarlijkse indexering is gecompenseerd. De stijging van de loonkosten is voor het grootste deel veroorzaakt door stijging van de cao lonen en pensioenpremies. De indexering die VRBZO van gemeenten ontvangt is daar niet direct aan gekoppeld, maar is gebaseerd op kengetallen uit de Macro Economische Verkenning die het Centraal Planbureau jaarlijks publiceert. Bij de jaarlijkse indexering wordt geen nacalculatie toegepast. Bij het opstellen van de indexeringsregeling werd verwacht dat ook zonder nacalculatie een eventueel nadeel in het ene jaar, zou wegvallen tegen een voordeel in een ander jaar. Echter, de afgelopen jaren is gebleken dat er een structureel nadeel is ontstaan. Er is onderzocht of de huidige methode van indexering nog volstaat, of dat aanpassing van de indexeringsmethode gewenst is. De conclusie van dit onderzoek is dat de indexering in voldoende mate aansluit bij de cao loonstijging, maar dat de pensioenpremiestijging van de laatste jaren daar níét mee opgevangen kan worden. Op basis van deze analyse worden twee aanbevelingen gedaan. Aanbevolen wordt:		
	1. om de methodiek van indexering gelijk te laten en		
	2. aanvullend op de reguliere indexering het effect van de pensioenpremiestijging te compenseren.		
	- VRBZO heeft voor de periode 2016-2018 reeds een extra verhoging van de gemeentelijke bijdrage ontvangen. Het is daarom voor VRBZO alleen relevant om vooruit te kijken naar de kosten voor de periode 2018 – 2020. Voor deze jaren komen de kosten voor onze organisatie naar verwachting uit op € 250.000. Voor VRBZO wordt daarom, zoals besloten in de kadernota 2020, een aanvullende verhoging van de gemeentelijke bijdrage 2020 opgenomen van € 250.000.		
Risico's:	- De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren leidt bij gemeenten in de regel niet tot hogere loonkosten. Voor Veiligheidsregio's worden als gevolg van de afwijkende positie van vrijwilligers wel hogere kosten verwacht. Een exacte raming is nog niet gemaakt, maar op basis van landelijke gemiddelden gaan we in onze regio voorlopig uit van een stijging van de kosten van brandweervrijwilligers van € 1.500.000. Er wordt niet verwacht dat dit nadeel opgevangen wordt door voordelen van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren op andere plekken in de organisatie. Het nadeel zal naar verwachting vanaf 2021 optreden. De regeling is echter nog niet definitief en er vindt nog een lobby plaats om de kostenstijging te voorkomen of om er vanuit het rijk compensatie voor te ontvangen. Om deze reden wordt de kostenstijging nog niet opgenomen in de begroting		
	Uit de risicoanalyse van de VRBZO zijn 64 risico's voortgekomen die door het management worden gemonitord:		
	• Laag risico: er zijn 51 risico's met een relatief kleine kans en/of geringe impact. Deze risico's worden in de reguliere planning en control gesprekken besproken met eigenaren en maatregelen waar nodig bijgesteld of aangescherpt.		
	• Middel risico: er zijn 9 risico's met een middelhoog risico. De genomen beheersmaatregelen worden gemonitord door het managementteam.		
	• Hoog risico: er zijn 4 risico's met een hoog risico. Indien deze risico's zich manifesteren heeft dit een substantiële impact op het weerstandsvermogen van VRBZO. Vooral de financiële en arbeidsrechtelijke ontwikkelingen op het gebied van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren worden nauwlettend gevolgd. Belangrijkste items voor VRBZO zijn hierbij de werkgeversbijdrage in de vakbondscontributie en de positie van vrijwilligers na invoering van de Wnra. Wat betreft het laatste item volgt VRBZO hierin het beleid van Brandweer Nederland.		

Naam:	Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten)		
Openbaar belang:	De GGD Brabant-Zuidoost heeft tot doel om bij te dragen aan een positieve ontwikkeling van de gezondheidssituatie van de inwoners van het samenwerkingsgebied door uitvoering van de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg. De GGD Brabant-Zuidoost staat voor positieve gezondheid. De GGD beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid in onze regio en zijn daarbij de (sub)regionale en lokale verbinder in preventie. Daarnaast staan ze altijd klaar bij grote en kleine crisissen. Bij de uitvoering van alle taken wordt het eigen kunnen en de eigen keuzes van burgers centraal gesteld.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Volksgezondheid en milieu		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	2.415.000,-	2.150.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	12.755.000,-	12.716.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	346.000,-	356.000,-
Ontwikkelingen:	Het uitdragen van positieve gezondheid (gezondheid als middel), betere spreiding en beschikbaarheid van ambulances, veranderingen Jeugdgezondheidszorg (ontwikkelingen sociaal domein), een gezonde leefomgeving, gezondheid van statushouders, depressie- en suïcidepreventie, drugspreventie en de decentralisatie van het rijksvacinatieprogramma.		
Risico's:	Om risico's te beheersen wordt jaarlijks bij de begrotingsbehandeling een actuele financiële risico-inventarisatie opgesteld door de GGD. Daarnaast wordt een actief risicomanagement ontwikkeld.		
Naam:	Kempisch Bedrijvenpark		
Vestigingsplaats:	Bladel (samenwerking 4 Kempengemeenten)		
Openbaar belang:	Het ontwikkelen en realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar bedrijvenpark gelegen binnen het rechtsgebied, binnen de door het bevoegd gezag te stellen ruimtelijke en andere publiekrechtelijke randvoorwaarden en met inachtneming van de nader te formuleren sectorale doelstellingen en uitgangspunten.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Economie		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	11.628.000,-	12.977.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	27.277.000,-	22.297.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	2.892.000,-	1.349.000,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	0,-	0,-
	De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkmatig door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat een sluitende exploitatie mogelijk is. Op dit moment wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.		
Ontwikkelingen:	Van de uitgeefbare grond (69 ha) is ruim 60% verkocht (medio 2019). Er is voldoende belangstelling voor de bedrijfskavels. Met diverse partijen worden verkoopgesprekken gevoerd en bouwplannen uitgewerkt. De verwachting is dan ook dat de geplande productie van 9,8 ha in 2019 wordt gehaald. Daarnaast wordt gestart met de verkoop van het tweede wooncluster van 15 woonkavels in 2019.		
Risico's:	Het belangrijkste risico is vertraging in de gronduitgifte. Het tempo van de uitgifte heeft invloed op het eindresultaat van de exploitatie. Indien het break-evenpoint nog niet is bereikt, heeft dit een grotere impact op het resultaat, omdat de financieringslasten langer doorlopen.		
Naam:	Samenwerking Kempengemeenten		
Vestigingsplaats:	Reusel (samenwerking 5 Kempengemeenten)		
Openbaar belang:	De SK behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: informatie en communicatie technologie (SSC); Werk inkomen en zorg (ISD), Personeelszaken (P&O), Jeugdhulp en Veiligheid, Handhaving en Toezicht (VTH).		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Overhead, Sociaal domein en VHROSV		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	0,-	0,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	nmb	nmb
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-

	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	5.077.000,-	4.877.000,-
Ontwikkelingen:	Samenwerking Kempengemeenten is de afgelopen jaren flink gegroeid. Door deze ontwikkelingen is de organisatie van de Samenwerking Kempengemeenten zo groot geworden dat het bestuur van mening is dat opnieuw gekeken moest worden naar de organisatie en aansturing van onze samenwerking. In de kadernota 2018 zijn hiervoor verbetervoorstellen gedaan. Versterking van de Samenwerking is het motto waaronder de verbetervoorstellen uit de kadernota 2018 daadwerkelijk vertaald worden en tot uitvoering kunnen komen. Daarnaast zijn de gemeentesecretarissen in 2019 aan de slag gegaan met het verder tegen het licht houden van de organisatie van deze samenwerking. Doelstelling was het realiseren van een versterking om daarmee een fundament te leggen voor de toekomst van de samenwerking in de Kempen. Tot 2018 was de toekomst nog afhankelijk is van de keuzes die de individuele gemeenten zouden maken in het kader van Veerkrachtig Bestuur. Nu alle deelnemende gemeenten hebben aangegeven zelfstandig te willen blijven, hoeft dit niet meer tot onzekerheid te leiden.		
Risico's:	Besloten is om in het verband van de SK geen Eigen Vermogen te vormen of aan te houden. Dit impliceert dat de SK niet kan beschikken over weerstandscapaciteit bij onvoorziene omstandigheden. In voorkomende gevallen zal dan teruggevallen moeten worden op de deelnemende gemeenten, conform de overeengekomen regeling Samenwerking Kempengemeenten.		
Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten en provincie)		
Openbaar belang:	Verbeteringen te bewerkstelligen in vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van de fysieke leefomgeving, onder meer door een intensievere onderlinge samenwerking. Omgevingsdiensten zorgen ervoor dat de leefomgeving voor mens en dier veilig is en dat het milieu wordt beschermd. De ODZOB is met ingang van 1 juni 2013 in werking getreden.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Veiligheid en VHROSV		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	1.515.000,-	1.515.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	3.615.000,-	3.465.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	263.000,-	260.000,-
Ontwikkelingen:	Deze staan verwoord in de ODZOB begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023. De Omgevingswet, die naar verwachting eerst op 1 januari 2021 in werking treedt, betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die ziet op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De herziening heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium en grote gevolgen voor de bevoegde gezagen en organisaties die bij de wet betrokken zijn. De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruikersgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering. De herziening vraagt om regionale afstemming en samenwerking. De ODZOB zal op de Omgevingswet voorbereid zijn om ook in de toekomst het basistakenpakket en de verzoektaken goed uit te kunnen voeren en de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet. Bij implementatie van de Omgevingswet ondersteunt de ODZOB de gemeente bij de kansen die de invoering biedt voor een ambitie op energieneutraliteit. De ODZOB biedt de gemeente op deze wijze invulling en uitvoering om klimaatdoelstellingen te realiseren door middel van toezicht, vergunningverlening en handhaving.		
Risico's:	De belangrijkste risico's zijn: - De door de gemeenten en provincies ingezette bezuinigingen die leiden tot omzetting; - Het verlies van takenpakket aan kleine samenwerkingsverbanden en andere concurrenten; - Het niet realiseren van doelstellingen efficiency, standaardisatie, uitvoeringsbeleid en uniformiteit; - Mutatie in werk, bijvoorbeeld taken Wbb, deregulering, lokaal beleid en t.z.t. de Omgevingswet.		
Naam:	Metropoolregio Eindhoven		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten)		

Openbaar belang:	De regio moet voorzien in de behoefte aan werken, wonen, recreëren, maatschappelijke participatie en een veilige leefomgeving zonder dat daarmee kansen voor toekomstige generaties verloren gaan. Het MRE wil een organisatie zijn die op een flexibele wijze kan inspelen op de behoeften van de gemeenten en op doelmatige wijze mede inhoud geven aan de regionale vraagstukken.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Bestuur en ondersteuning, Verkeer en vervoer, Economie en Sociaal domein		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	3.100.000,-	2.920.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	16.976.000,-	16.184.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	278.000,-	286.000,-
Ontwikkelingen:	<u>Evaluatie samenwerking</u> In de gemeenschappelijke regeling werd vastgelegd dat het Algemeen Bestuur per 1 januari 2017 het functioneren van de Metropoolregio en de samenwerkingsrelatie met het regionaal platform zal evalueren. Dit is in de loop van 2017 uitgevoerd en heeft in 2018 geresulteerd in het "Samenwerkingsakkoord 2019-2022 Metropoolregio Eindhoven". Ten behoeve van een slagvaardigere organisatie is daarin opgenomen dat de MRE zich gaat focussen op de thema's Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. Afgeleid van het "Samenwerkingsakkoord" worden voor de afzonderlijke jaren werkprogramma's opgesteld. Dit zijn de uitvoeringsplannen gebaseerd op de geformuleerde ambities. Deze werkprogramma's vormen op hun beurt weer het uitgangspunt voor de begrotingen. <u>Ambtelijke organisatie</u> De Metropoolregio Eindhoven heeft een kleine organisatie die het bestuurlijk proces strategisch en organisatorisch ondersteunt. De ambtelijke organisatie richt zich met name op het faciliteren, coördineren en ondersteunen van de bestuurlijke processen. De bedrijfsvoering zal hierop verder worden afgestemd. De benodigde weerstandscapaciteit heeft een directe relatie met de activiteiten van de organisatie Metropoolregio Eindhoven. Vanaf 2017 zijn de uitvoerende SRE taken merendeels afgebouwd en resten er alleen nog werkzaamheden voor de nieuwe netwerkorganisatie en voor (het landgoed) Gulbergen. De risico's van Gulbergen worden afgedekt door de voorziening Gulbergen. De risico's die voortvloeien uit de reguliere werkzaamheden worden afgedekt door de algemene reserve van de Metropoolregio Eindhoven. De Metropoolregio Eindhoven kende als gevolg van de transformatie aanzienlijke frictiekosten. Het betrof zowel voormalig personeel van de Milieudienst als de reductie van het personeelsbestand van het SRE. De intentie was om deze lasten in het tijdvak tot 2020 volledig af te bouwen. Deze werden echter in 2019 reeds geheel afgebouwd met gebruikmaking van de voorziening Reorganisatie SRE. Een onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het RHCE is inmiddels afgerond, waarbij geconcludeerd is dat het RHCE zal blijven voortbestaan. Extra kosten zijn hier niet aan verbonden.		
Risico's:			
Naam:	KempenPlus (voorheen WVK-groep)		
Vestigingsplaats:	Bladel (samenwerking 4 Kempengemeenten)		
Openbaar belang:	Per 1 juli jl. is het Participatiebedrijf Kempenplus gestart. Dit participatiebedrijf voert de taken uit op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (Pw). Het is een samenvoeging van de WVK-groep (als uitvoeringsorgaan van de Wsw) en de Intergemeentelijke Sociale Dienst (als uitvoeringsorgaan van de Pw). Kempenplus is dan ook een uitvloeisel van de Participatiewet die op 1 januari 2015 van kracht werd. Deze wet beoogt dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. Het Participatiebedrijf wordt werkgever van de nog bestaande populatie Wsw'ers, maar gaat daarnaast vooral opereren als arbeidsmakelaar voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals langdurig werklozen die in de bijstand terecht zijn gekomen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Verkeer en vervoer, Sport, cultuur en recreatie en Sociaal domein		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2020	9.183.000,-	8.983.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2020	5.336.000,-	6.620.000,-
	(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
	Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	5.263.000,-	5.873.000,-

De gemeentelijke bijdrage 2020 voor KempenPlus is bepaald op basis van de vastgestelde begroting 2020.

Ontwikkelingen:

Per 1 januari 2015 ontvangen de gemeenten een zogenaamd gebundeld Participatiebudget ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet (excl. de uitkeringen). Vanuit dit budget dienen de re-integratie activiteiten bekostigd te worden maar ook de verplichtingen op basis van de Wsw (loonverplichtingen Wsw-dienstbetrekkings). Op 1 januari 2015 is ook de Wsw afgesloten voor nieuwe instroom. De Participatiewet en de krimp die het rijk voorstaat ten aanzien van de Wsw-sector blijft voor KempenPlus niet zonder gevolgen. De verminderde subsidie en een teruglopende omzet kunnen door KempenPlus in de toekomst niet meer volledig opgevangen worden door het verminderen van de ambtelijke formatie en andere kostensoorten omdat het overblijvend Wsw-bestand de geldende rechten (Wsw-cao) behoudt en de subsidie wordt afgebouwd. Dat betekent dat KempenPlus op zoek moet naar een nieuw 'verdienmodel' door meer in te zetten op verschillende instrumenten die goede uitvoering van de Participatiewet waarborgen.

Risico's:

Ontwikkelingen en trends op verschillende niveaus hebben mogelijk financiële consequenties. Ten eerste kunnen veranderingen in het klantenbestand hierop van invloed zijn. Bij een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden zal de cliënt-afhankelijke formatie toenemen. Via het 'trap-op/trap-af' principe leidt dat tot hogere organisatiekosten in de begroting van Kempenplus. Deze zullen tot een hogere bijdrage van de gemeenten in de organisatiekosten leiden (verdisconteerd in de uitkering vanuit het gemeentefonds). Ook wanneer de instroom van nieuwe doelgroepen tegenvalt en het Participatiebedrijf krimpt als gevolg van het dalend aantal Wsw-medewerkers heeft dat financiële gevolgen. In het bedrijfsplan is een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt van de instroom van nieuwe doelgroepen. Omdat de krimp van de Wsw de eerste vijf jaar nog beperkt is, is dit een middellange termijn risico. Tot slot zijn er in de bestaande financieringsbronnen van het Rijk voor een aantal doelgroepen op dit moment te weinig middelen beschikbaar (bijvoorbeeld voor niet uitkeringsgerechtigden of jongeren). Kempenplus beziet momenteel samen met gemeenten of er mogelijkheden zijn om extra te investeren. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot dienstverbanden met loonkostensubsidie voor mensen die gedetacheerd worden naar het bedrijfsleven. Dit brengt extra risico's met zich mee als mensen niet langer arbeidsfit zijn.

Ten tweede kennen bedrijfseconomische ontwikkelingen ook een zekere mate van onvoorspelbaarheid. Met name voor industriële activiteiten staan de vooruitzichten op voldoende werk en op voldoende baten opleverend werk continu onder druk. Door een structureel gebrek aan eenvoudig handmatig productiewerk moet rekening gehouden worden met 'stille' periodes in de industrie. Daarnaast zorgen schommelingen in de economie er voor dat de eigen opbrengsten in de vorm van toegevoegde waarde afnemen, dan wel de detacheringsvergoedingen afnemen.

Tot slot kan een fusie van organisaties (in dit geval ISD en WVK-groep tot KempenPlus) zeker het eerste jaar na de fusie, tot integratieproblemen van organisaties en werkprocessen leiden. Dat kan een risico vormen voor de uitvoering maar ook de 'richting' van de organisatie en accenten van de boogde missie en visie. Het is belangrijk om de nieuwe organisatie daar voortdurend op te bevragen en te monitoren.

Naam:

[Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant \(BIZOB\)](#)

Vestigingsplaats:

Oirschot

Openbaar belang:

Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten en aangesloten organisaties bij het uitvoeren van diverse inkoopacties voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied.

Bestuurlijk belang:

Het verzorgingsgebied wordt ingedeeld in 5 clusters (cluster 1: "BOV en De Kempen", cluster 2: "A2 gemeenten en Dommelregio", cluster 3: "Peelgemeenten", cluster 4: "Noordoost" en cluster 5: "Overig"). De gemeente Bladel maakt deel uit van het cluster BOV (Best, Oirschot en Veldhoven) en De Kempen. Per cluster worden twee bestuurders gekozen m.u.v. cluster 5 "Overig" (bijv. VRBZO). Daarnaast worden twee secretarissen toegevoegd aan het bestuur en is de voorzitter van het bestuur een burgemeester. Tevens neemt één bestuurder van de gemeente Bladel zitting in de Vergadering van Aangeslotenen.

Relatie beleidsveld:

Overhead

Financieel belang:

Eigen vermogen begin en eind 2020	nmb	nmb
Vreemd vermogen begin en eind 2020	nmb	nmb
(Voorlopig) geraamd resultaat 2019 / 2020	0,-	0,-
Gemeentelijke bijdrage 2019 / 2020	129.000,-	129000,-

Ontwikkelingen:

De gemeentelijke bijdrage 2020 is na aftrek van het behaalde resultaat door Bizob in 2019. De gemeente neemt op jaarbasis 210 dagen af van de Stichting. Betaling gebeurt tegen een voorcalculatorisch door het bestuur bepaalde vergoeding. Voor 2020 heeft Bizob zes (6) concrete actiepunten benoemd waar extra aandacht naar toe zal gaan:

- De gezamenlijke inkoop(trajecten) waarbij de focus niet alleen op gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit ligt maar ook op het zo efficiënt mogelijk doorlopen van de inkoopprocessen en het delen van gezamenlijk opgebouwde (vak)inhoudelijke kennis en/of opgedane (gebruikers)ervaringen. In 2020 zal Bizob ook het contractbeheer en -management voor gezamenlijk gesloten (raam)overeenkomsten verder professionaliseren en intensiveren. Door contractbeheer wordt het inzichtelijk welke verplichtingen de organisatie is aangegaan, wat de contractafspraken zijn, wat de looptijd is, wie de contractpartners zijn en welke voorwaarden zijn opgenomen in het contract. Door contractmanagement wordt er 'bewaakt' of alle partijen bij een (raam)overeenkomst volledig voldoen aan hun verplichtingen, zodat doelstellingen van de organisatie worden behaald. Het voeren van gezamenlijk contractbeheer en -management heeft een aantal voordelen, zoals het beperken van uitvoeringskosten en het kunnen vastleggen van 'leer- en ervaringsmomenten' voor verbeteringen in toekomstige programma's van eisen.
- Het maatwerk programma 'Quick Wins' samen ontwikkeld met aangesloten organisaties met een specifieke bezuinigingsopdracht op structurele uitgaven. Op basis van een crediteurenscaan worden de structurele uitgaven geanalyseerd en besparingsmogelijkheden vastgesteld voor de korte – en lange termijn.
- Efficiency door achtergrondteams. Bizob streeft naar een zo efficiënt mogelijk inkoopproces. Om dit nog beter te kunnen doen, heeft Bizob een nieuwe werkwijze ontwikkeld waarbij haar inkopers op de achtergrond taken verdelen bij gelijksoortige inkooptrajecten. Vanzelfsprekend zonder dat daarbij de zichtbaarheid en servicegraad voor aangesloten organisaties daalt. Door op de achtergrond te sparren over gelijkwaardige inkooptrajecten, kunnen inkopers effectief kennis vergaren en delen waardoor hun expertise groeit. Met als gevolg: betere inkoopresultaten. In 2020 zal Bizob deze manier van werken verder uitrollen in onze organisatie.
- Dialoog met midden- en kleinbedrijf (MKB). Sinds de oprichting van Bizob is er specifiek oog voor de positie van het lokale en regionale MKB en de mogelijkheden die zij biedt. Circa 65% van alle opdrachten die Bizob begeleidt worden aan MKB-bedrijven gegund. Ook binnen het landelijke project 'Beter aanbesteden' wordt wederom bevestigd dat het van groot belang is de relatie tot ondernemers op een professionele wijze te onderhouden. Bizob gaat daarom een aantal concrete activiteiten initiëren binnen de regio om de dialoog tussen overheid en bedrijfsleven verder aan te wakkeren. Eén van deze activiteiten is de organisatie van MKB-bijeenkomsten. Bizob organiseert, samen met de bedrijvencontactfunctionarissen van de gemeenten en de lokale ondernemersverenigingen, een aantal bijeenkomsten waarbij ondernemers en de publieke sector met elkaar in gesprek gaan.
- Implementatie van de Wet Bibob. In 2020 wordt de Wet Bibob (Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbare Bestuur) geïntegreerd in de aanbestedingen in de Bouw, Ict en Milieu projecten. Bizob begeleidt haar deelnemers met de aanpassingen die hiervoor nodig zijn en het efficiënt implementeren van deze wet. Het inkoopbeleid en de standaard inkoopdocumenten zullen worden aangevuld zodat op efficiënte wijze het beleid t.a.v. Bibob kan worden geborgd. Ook zullen we informatie met u delen over de Bibob onderzoeken, met inachtneming van de privacywetgeving, om zo kosten te verlagen en de doorlooptijd te verkorten.
- 'Circulair Inkopen'. Duurzaamheid staat in vele coalitieakkoorden en uiteraard ook bij Bizob hoog op de ambitieladder. Om duurzaam inkopen een boost te geven starten we met het kennistracect 'Circulair Inkopen'. In samenwerking met Fontys Hogescholen, gemeenten, de provincie Brabant, duurzaamheidsinstanties en de markt gaan we gedurende twee jaar aan de slag met duurzaamheid. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van tools zoals een materialenpaspoort en meetmethoden. Maar ook door inzicht in de mogelijkheden (best practices) te krijgen en kosten (financiering) inzichtelijk maken. Dit innovatieve kennistracect wordt gesubsidieerd door Regieorgaan SiA (RAAK Publiek regeling).

Risico's

De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.

4.8.4 Privaatrechtelijke verbondenheden

Naam: **NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**

Vestigingsplaats: 's-Gravenhage

Openbaar belang: BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt kredieten tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijke belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Bestuurlijk belang: De gemeente is aandeelhouder (62.790 aandelen)

Relatie hoofdtaakveld: Algemene dekkingsmiddelen

Financieel belang: Eigen vermogen begin en eind 2020 nnb nnb

Vreemd vermogen begin en eind 2020 nnb nnb

Resultaat 2017 / 2018 393 mln. 337 mln.

Dividend uitkering 2019 / 2020 179.000,- 169.000,-

Ontwikkelingen: Wij verwachten dat gedurende het begrotingsjaar zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. De BNG wordt door beleggers onverminderd als één van de veiligste banken ter wereld beschouwd.

Risico's: Het uit te keren dividend.

Naam: **NV Brabant Water**

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Openbaar belang: De uitoefening van een bedrijf op het gebied van de watervoorziening en het verrichten van alle werkzaamheden die verband houden met de waterketen in de ruimste zin van het woord.

Door de fusie van de NV WOB en de NV Waterleiding Maatschappij Noord-West-Brabant in Brabant Water NV per 1 januari 2002 heeft de gemeente Bladel 17.706 nieuwe aandelen verkregen met een nominale waarde van € 0,10 per aandeel.

Bestuurlijk belang: De gemeente is aandeelhouder (17.706 aandelen)

Relatie hoofdtaakveld: Economische zaken

Financieel belang: Eigen vermogen begin en eind 2019 nnb nnb

Vreemd vermogen begin en eind 2019 nnb nnb

Resultaat 2017 / 2018 31 mln. 27 mln.

Dividend uitkering 2017 / 2018 0,- 0,-

Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in Brabant Water heeft.

Ontwikkelingen: Brabant water is bezig met het ontwikkelen van een "distributienet van de toekomst". Het vervangingsvraagstuk van het leidingnetwerk is complex. Brabant water anticipeert hierop door een wenssituatie te schetsen van het watertransport in 2030. Jaarlijks wordt een vervangingsprogramma van het leidingnetwerk opgesteld. Door vooruit te kijken naar 2030 en gebruik te maken van nieuwe technologieën probeert Brabant Water de vervangingspiek vanaf 2040 te verkleinen.

Risico's: Nihil, omdat de levering en distributie verzorgd wordt door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.

Naam: **Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.**

Vestigingsplaats: Heeze

Openbaar belang: De Bosgroep ondersteunt de leden op diverse manieren bij de doelmatige ontwikkeling, inrichting en beheer van hun bos- en natuurterreinen.

Bestuurlijk belang: De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering.

Relatie hoofdtaakveld: Sport, cultuur en recreatie

Financieel belang: Eigen vermogen begin en eind 2019 nnb nnb

Vreemd vermogen begin en eind 2019 nnb nnb

(Voorlopig) geraamd resultaat 2018 / 2019 nnb nnb

Gemeentelijke beheerbijdrage 2018 / 2019 4.000,- 4.000,-

De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst. In artikel 4 van de statuten is geregeld dat elke aansprakelijkheid van de leden voor een tekort van de coöperatie is uitgesloten.

Ontwikkelingen: In de perspectiefnota 2013 is besloten om de komende jaren de te ontvangen PSN-subsidie niet meer door te betalen aan de Bosgroep gelet op de omvang van het positieve beheersaldo van de gemeente Bladel binnen de Bosgroep. De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst.

Risico's: Er zijn geen risico's bekend.

Voor een algemene toelichting van de risico's betreffende verbonden partijen wordt verwezen naar § 4.1.

5. Financiële begroting (overzicht van baten en lasten)

5.1 Algemeen

Het algemene uitgangspunt is een sluitende begroting. Wettelijk gezien hoeft alleen het begrotingsjaar sluitend te zijn. Als dit niet het geval is moet de begroting meerjarig (laatste jaarschijf) sluitend zijn. De begroting is in het begrotingsjaar 2020 na accordering van de dekkingsmaatregelen structureel en reël sluitend.

5.2 Toelichting op overzicht baten en lasten

Bij het opstellen van de begroting 2020 is rekening gehouden met de uitgangspunten zoals deze bij de vaststelling van de financiële kaderstelling begroting 2020¹⁰ door de raad zijn bepaald. Daarnaast is de besluitvorming bij de perspectiefnota kaderstellend geweest voor de samenstelling van de begroting en zijn de financiële consequenties van de meicirculaire 2019 daarin (aanvullend) verwerkt. Ook heeft er op grond van de “*BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten*” een beperkte administratieve verschuiving plaatsgevonden van de structurele ruimte (voordeel) naar de incidentele ruimte (nadeel). Tot op heden werden de jaarlijkse rentebijdragen aan de algemene reserve door ons als een structurele last aangemerkt. Dit sluit niet meer aan op het (gewijzigde) BBV, omdat alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in beginsel incidenteel van aard zijn. Dekkingsreserves zijn hierop de uitzondering. Alle baten en lasten van het bestaande beleid zijn verwerkt in de meerjarenraming.

De provincie geeft in de “*Gemeentelijk financieel toezichtkader 2020*” de nodige aandachtspunten. Ook de BBV voorschriften schrijven voor dat, naast de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd, ook de motivering daarvan moet worden opgenomen. De gronden en motivering treft u onderstaand aan:

- * Teneinde de gemeentelijke koopkracht op peil te houden zijn de gemeentelijke belastingen op basis van de financiële kaderstelling verhoogd met een (nagerecalculeerd) inflatiepercentage van 2,45%. De verhoging van belastingen en rechten, waarbij sprake is van volledige kostendekking, is afhankelijk van de opgetreden kostenstijging.
- * De berekening van de uitkering uit het gemeentefonds is geraamd op basis van de meicirculaire 2019. Ook houden we er rekening mee dat de extra rijksmiddelen voor jeugdhulp ook voor 2020 en 2023 ontvangen worden (zie toelichting algemene dekkingsmiddelen en sociaal domein). De financiële effecten van de septembercirculaire 2019 zullen wij t.z.t. via een mededeling ter kennis brengen van uw raad, zodat u de financiële effecten daarvan alsnog kunt betrekken bij de besluitvorming over deze begroting. Voor de ruimte onder het BCF plafond hebben wij (vooralsnog alleen) voor 2019 een stelpost geraamd van € 68.000,-. Omdat verwacht wordt dat gedurende de planperiode 2020-2023 er geen ruimte meer zal zijn onder het BCF-plafond (gemeenten declareren meer btw dan het BCF-plafond) willen wij hiervoor geen structurele ruimte opnemen in onze meerjarenraming. De uitkering is opgenomen tegen een constant loon- en prijsniveau.
- * De ramingen die onderhevig zijn aan nominale ontwikkelingen (aantal inwoners, aantal woningen, aantal bijstandontvangers e.d.) zijn in meerjarenramingen aangepast.
- * De ramingen voor de begrotingsjaren 2020 - 2023 zijn gebaseerd op een gelijkblijvend prijspeil. Voor de jaren 2021 tot en met 2023 is uitgegaan van een constant loon- en prijsniveau met als basis het niveau zoals opgenomen in de begroting 2020.
- * De uitgaven aan onderhoud van kapitaalgoederen zijn gebaseerd op beleidskaders en beheerplannen per kapitaalgoed. De onderhoudsbudgetten zijn reël verwerkt in de meerjarenraming. Ook zijn alle volle structurele jaarlasten van de nog te realiseren (her)investeringen opgenomen in de meerjarenraming. Er wordt geen achterstallig onderhoud voorzien.
- * In het meerjareninvesteringsprogramma 2019–2023 is rekening gehouden met een jaarlijks rentepercentage van 2,00%.
- * De verwerking van reserves en voorzieningen geschiedt op basis van het vastgestelde beleidskader.
- * De ramingen die aan rente-effecten onderhevig zijn (bespaarde rente, investeringen e.d.) worden verwerkt overeenkomstig de gedragslijn, zoals opgenomen in de rentenotitie van de commissie BBV.
- * De loonkosten worden geraamd op basis van de toegestane formatie 2020. Er was voor 2020 rekening gehouden met een structurele loonstijging van 3,5%. Dit percentage was ontleend aan de Macro Economische Verkenning 2019). Deze loonstijging is ten opzichte van het principe cao akkoord voor gemeenteambtenaren te hoog. De aanpassing van de loonkosten hebben we via de algemene dekkingsmiddelen gecorrigeerd. Naast deze loonontwikkeling houden we rekening met de periodieke verhogingen van personen die daarvoor in aanmerking komen.
- * Zowel in de begroting als in de meerjarenraming zijn de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen geraamd, zoals ziektekosten- en pensioenpremies en vakantie- en overige IKB gelden. Dat is in overeenstemming met de vereisten volgens de BBV-voorschriften.

¹⁰ De financiële uitgangspunten voor de begroting 2020 werden vastgesteld in de raadsvergadering van 9 mei 2019.

- * Lasten voor nieuw beleid/investeringen wordt reëel geraamd. De onderuitputting kapitaallasten is opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten.
- * De lasten van het sociaal domein zijn afgestemd op de realisatiecijfers van vorige jaren in combinatie met afgesloten contracten.
- * De deelnemende gemeenten in een gemeenschappelijke regeling (GR) zijn verantwoordelijk voor de financiële positie van de GR.
- * De beschikbare weerstandcapaciteit dient gekoppeld te worden aan de risico's.
- * De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van de vergunningshouders, asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben gekregen.
- * De incidentele lasten en / of baten moeten van materiële omvang zijn. In de Financiële verordening 2019 hanteren we daarom een ondergrens voor alle incidentele posten vanaf € 10.000,-.

5.3 Overzicht van de geraamde lasten en baten per (hoofd)taakveld

De aansluiting op de financiële gegevens per hoofdtaakveld en een onderbouwing daarvan zijn ondergebracht in de financiële begroting. Dit hoofdstuk bevat een totaaloverzicht van de lasten en baten van alle hoofdtaakvelden. Overhead en de algemene dekkingsmiddelen worden afzonderlijk weergegeven. Daarnaast zijn voor extra inzicht in de financiële positie de baten en lasten per hoofdtaakveld geschoond van de beoogde verrekeningen met reserves. De verrekeningen met reserves maken formeel geen onderdeel uit van de begroting van lasten en baten. Voor reserves geldt dat onttrekkingen evenals de stortingen via de resultaatbestemming lopen.

Tenslotte wordt het geraamde resultaat bepaald. De mutaties van de reserves worden in het begrotingsjaar waarin de uitgaven/inkomsten worden gedaan geautoriseerd. Bij de rekening vindt een vergelijkbare procedure plaats. De jaren 2018 – 2023 geven dan het navolgende beeld:

Hoofdtakvelden (bedragen x € 1.000,-)	Jaarrekening 2018			Gewijzigde begroting 2019			Begroting 2020			Meerjarenraming		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	saldo 2021	saldo 2022	saldo 2023
0. Bestuur en ondersteuning	-1.799	953	-846	-1.898	857	-1.041	-1.616	612	-1.004	-1.070	-1.069	-1.035
1. Veiligheid	-1.534	104	-1.430	-1.632	81	-1.551	-1.690	85	-1.605	-1.605	-1.604	-1.603
2. Verkeer en vervoer	-2.242	123	-2.119	-2.357	58	-2.299	-2.739	37	-2.702	-2.892	-3.075	-3.154
3. Economie	-606	1.232	626	-782	1.227	445	-543	1.227	684	737	797	828
4. Onderwijs	-2.329	130	-2.199	-2.788	145	-2.643	-2.573	33	-2.540	-2.859	-2.510	-2.515
5. Sport, cultuur en recreatie	-3.906	617	-3.289	-4.058	613	-3.445	-4.048	612	-3.436	-3.385	-3.379	-3.369
6. Sociaal domein	-19.961	4.350	-15.611	-20.714	4.443	-16.271	-20.636	2.792	-17.844	-18.197	-18.310	-18.016
7. Volksgezondheid en milieu	-5.331	4.364	-967	-5.240	4.183	-1.057	-5.192	4.080	-1.112	-1.095	-978	-1.025
8. VHHOSV	-3.792	2.375	-1.417	-2.768	2.028	-740	-4.673	3.915	-758	-724	-853	1.263
Subtotaal (excl. overhead, algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien)	-41.500	14.248	-27.252	-42.237	13.635	-28.602	-43.710	13.393	-30.317	-31.090	-30.981	-28.626
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is:												
- Uitvoering w et WOZ w oningen	-127		-127	-226		-226	-226		-226	-151	-151	-151
- Uitvoering w et WOZ niet w oningen	-29		-29	-30		-30	-30		-30	-30	-30	-30
- OZB w oningen	-30	43	13	-19	20	1	-11	3	-8	-7	-7	-7
- OZB niet-w oningen				-7	3	-4	-7	3	-4	-3	-3	-3
- Baten heffing en invordering OZB w oningen		2.243	2.243		2.319	2.319		2.422	2.422	2.550	2.676	2.773
- Baten heffing en invordering OZB niet-w oningen		1.710	1.710		1.785	1.785		1.980	1.980	2.109	2.239	2.368
Uitkeringen gemeentefonds:												
- Algemene uitkeringen	-5	17.322	17.317	-5	29.780	29.775	-5	30.355	30.350	30.357	30.336	30.544
- Integratie-uitkering sociaal domein		10.834	10.834									
Dividend	-10	159	149	-6	179	173	-4	169	165	167	167	167
Saldo van de financieringsfunctie	-465	558	93	-378	467	89	-250	433	183	176	71	13
Overige algemene dekkingsmiddelen		392	392		482	482		290	290	275	255	270
Vennootschapsbelasting	-32		-32	-30		-30	-14		-14	-17	-14	-14
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-698	33.261	32.563	-701	35.035	34.334	-547	35.655	35.108	35.426	35.539	35.930
Overhead	-5.067	244	-4.823	-5.900	257	-5.643	-6.019	217	-5.802	-5.839	-5.655	-5.654
Onvoorzien en stelposten	-15		-15	-520		-520	-74		-74	-76	-107	-224
Saldo van baten en lasten	-47.280	47.753	473	-49.358	48.927	-431	-50.350	49.265	-1.085	-1.579	-1.204	1.426
Reserves												
Bestuur en ondersteuning	-1.169	2.869	1.700	-13.853	14.140	287	-1.493	2.119	626	1.182	838	-1.257
Geraamd resultaat	-48.449	50.622	2.173	-63.211	63.067	-144	-51.843	51.384	-459	-397	-366	169
waarvan incidentele baten en lasten						-1.164			-530	-172	13	137
waarvan structurele baten en lasten						1.020			71	-225	-379	32

(- = nadeel en + = voordeel)

Het concernresultaat is, zoals hiervoor vermeld, tot stand gekomen op grond van de richtlijnen BBV. Dit leidt tot een nadelig resultaat van € 1.085.000,- in 2020. Dit is het saldo van de mutaties tussen de begroting van baten en lasten. In de begroting hebben daarnaast reeds tot een bedrag van per saldo in 2020 € 626.000,- mutaties in reserves plaatsgevonden. Het geraamd nadelig resultaat bedraagt dan € 459.000,-, waarvan € 530.000,- incidenteel nadeel en € 71.000,- structureel voordeel. De begrotingsresultaten worden verrekend met de algemene reserve.

In bijlage I hebben we op grond van artikel 7 lid 3c van het BBV een overzicht opgenomen van de geraamde baten en lasten per taakveld. De voorgeschreven taakvelden hebben geen invloed op de indeling van de begroting en de uitoefening van de autorisatiebevoegdheid van de gemeenteraad.

5.4 Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Ingevolge de BBV-voorschriften presenteren wij het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten voor het begrotingsjaren 2020 t/m 2023. Dat overzicht is onmisbaar voor het verkrijgen van een juist beeld van het materieel evenwicht van de (meerjaren)begroting en daarmee van de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van materieel evenwicht als de structurele lasten ten minste gedekt worden door de structurele baten. Dit overzicht is ook voor de provincie als toezichthouder belangrijk voor de bepaling van het materieel evenwicht van de begroting.

Het overzicht ziet er als volgt uit:

Hoofddaakveld taakveld	bedragen x € 1.000,-		2020		2021		2022		2023	
	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.
Bestuur en ondersteuning										
0.2 verkiezingen (incidenteel voordeel in jaar zonder verkiezingen)	v 30								v 30	
0.3 grondverkoop algemene dienst		v 100		v 100		v 100		v 100		v 100
totaal bestuur en ondersteuning	v 30	v 100		v 100		v 100		v 100	v 30	v 100
Overhead en ondersteuning organisatie										
0.4 huren/werkplekvergoedingen		v 21								
0.4 extra dotatie voorziening onderhoud			n -122							
0.4 akoestisch optimaliseren kantoren	n -6		n -6							
0.4 rural data center	n -20									
0.4 inhuur personeel, tijdelijke uitbreiding OW en Welzijn	n -75		n -38							
totaal overhead en ondersteuning organisatie	n -101	v 21	n -166							
Algemene dekkingsmiddelen										
0.5 realisatie nieuwbouw MFA: onderuitputting kapitaallasten	v 272		v 265							
0.5 voorlopig resultaat ontwerp-najaarsnota 2019	v 30		v 30			v 30				
0.5 onderuitputting kapitaallasten (mip)	v 367		v 248			v 205			v 104	
0.61 inhuur personeel project omzetting inhoud/oppervlakte	n -75									
totaal algemene dekkingsmiddelen	v 594		v 543			v 235			v 104	
Verkeer en vervoer										
2.1 evaluatie GWP	n -25									
totaal verkeer en vervoer	n -25									
Economie										
3.1 update bedrijventerrein De Sleutel	n -20		n -20							
totaal economie	n -20		n -20							
Onderwijs										
4.2 realisatie MFA: eenmalige kosten/sloopkosten en afwaardering	n -143		n -466							
totaal onderwijs	n -143		n -466							
Sport, cultuur en recreatie										
5.2 sportpark De Lemelvelden: extra dotatie voorziening onderhoud	n -32		n -16							
5.7 openbaar groen: onderzoek ecologisch bermbeheer	n -12									
totaal sport, cultuur en recreatie	n -44		n -16							
Sociaal domein										
6.1 realisatie nieuwbouw MFA: eenmalige kosten			n -51							
6.3 BUIG	n -127		n -10							
6.4 bijdrage KempenPlus	n -321		n -287			n -278			n -56	
6.72 armoedebestrijding kinderen	n -19									
totaal sociaal domein	n -467		n -348			n -278			n -56	
Volksgezondheid en milieu										
7.1 project IJslandse preventieaanpak (bijdr.gemeenten)	n -28	v 21								
7.4 uitvoeringsprogramma duurzaamheid	n -200		n -200							
7.4 kosten bestrijding ziekten en plagen	n -25									
totaal volksgezondheid en milieu	n -253	v 21	n -200							

Hoofdtakveld taakveld	bedragen x € 1.000,-		2020		2021		2022		2023	
	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.	uitg.	ink.
VHROSV										
8.1 versnellen woningbouw	n -25									
8.1 plattelandsontwikkeling: transitie landelijk gebied	n -10									
8.2 grondexploitatie: diverse winstuitnames		v 575		v 166		v 94		v 40		
8.2 grondexploitatie: opbrengst grondverkoop locatie MFA Hapert								v 2.196		
8.2 bijdrage bovenwijkse voorziening plan de Biezen 2.1		v 30								
8.3 uitvoering duurzaamheid	n -50		n -25		n -25					
8.3 maatregelen verbeteren kwaliteit buitengebied	n -550	v 215	n -225	v 215	n -100	v 50	n -100	v 50		
totaal volkshuisvesting, ruimt.ordering en stedelijke vern. (VHROSV)	n -635	v 820	n -250	v 381	n -125	v 144	n -100	v 2.286		
Reserves										
0.10 algemene reserve: uitvoeringsprogramma duurzaamheid		v 200		v 200						
0.10 algemene reserve: voorbereiding raadsprogramma		v 25								
0.10 algemene reserve: mutatie project nieuwbouw MFA	n -381		n -265	v 517						
0.10 algemene reserve: vrijval surplus grondexploitatie	n -12									
0.10 algemene reserve: rentebijdrage	n -52		n -51		n -44		n -41			
0.10 reserve grondexploitatie: vrijval surplus		v 12								
0.10 reserve grondexploitatie: winstuitnames	n -575		n -166		n -94		n -40			
0.10 reserve bovenwijkse voorziening (plan de Biezen)	n -30									
0.10 reserve afschrijving: toev. opbrengst project nieuwbouw MFA							n -2.196			
0.10 reserve duurzaamheid: dekking diverse uitgaven en inkomsten		v 50		v 25		v 25				
0.10 reserve kwaliteit buitengebied: diverse uitgaven en inkomsten	n -215	v 550	n -215	v 225	n -50	v 100	n -50	v 100		
totaal reserves	n -1.265	v 837	n -697	v 967	n -188	v 125	n -2.327	v 100		
totaal incidentele lasten en baten	n -2.329	v 1.799	n -1.620	v 1.448	n -356	v 369	n -2.349	v 2.486		
(- = nadeel en + = voordeel)			-530		-172		13		137	

De incidentele baten en lasten worden onderstaand op hoofdlijnen nader toegelicht.

- Bestuur en ondersteuning

De uitvoering van verkiezingen is op grond van de BBV-notitie "structurele en incidentele baten en lasten" in beginsel een structurele taak. Op 17 maart 2021 is de verkiezing voor de Tweede Kamer voorzien en op 16 maart 2022 de verkiezing voor de gemeenteraad. Dit betekent dat we voor de jaren 2020 en 2023 rekening houden met een eenmalige onderuitputting van de geraamde budgetten.

Jaarlijks worden opbrengsten geraamd van verkoop gronden, die niet via de grondexploitatie lopen. In het kader van het sluitend maken van de begroting hebben wij gelet op de werkelijke opbrengsten van afgelopen jaren rekening gehouden met een extra opbrengst. Op grond van provinciale voorschriften mogen deze opbrengsten niet als structureel aangemerkt worden.

- Overhead en ondersteuning organisatie

Van het KBP wordt op basis van een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2020 vergoeding ontvangen voor het beschikbaar stellen van ICT-faciliteiten en kantoorruimten. Voor het akoestisch optimaliseren van het gemeentehuis worden gedurende een tweetal jaren eenmalige middelen geraamd.

In 2017 is een meerjarig project gestart genaamd "Datagedreven Kempengemeenten". Doel van dit project is te kijken of het gebruik van aanwezige data binnen de gemeenten gebruikt en gecombineerd kan worden om daarmee betere en transparantere besluitvorming, dienstverlening en communicatie te creëren. Vanuit de medewerkers van de verschillende organisaties binnen de Kempen kunnen hiertoe projecten worden aangedragen. In het kader van dit project is een samenwerking aangegaan met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), zodat er meer data gebruikt kunnen worden of de eigen data verrijkt kunnen worden met de bij het CBS aanwezige gegevens. Deze samenwerking heeft geleid tot het "Rural Data Centre de Kempen".

Gelet op een aantal majeure projecten (voorbereiding van herinrichting N284, centrumontwikkelingen Bladel en realisatie MFA Hapert) welke aanzienlijke ambtelijke capaciteit vragen is het noodzakelijk dat gedurende 2020 en 2021 personeel ingehuurd wordt om te borgen dat de lopende zaken toch adequaat uitgevoerd kunnen worden.

Algemene dekkingsmiddelen

In uw vergadering van 20 juni 2019 heeft u het krediet voor de realisatie van MFA Hapert beschikbaar gesteld. Realisatie hiervan geschiedt gefaseerd (in 2020 en 2021). Dit leidt gedurende deze jaren tot onderuitputting van kapitaallasten, welke verrekend worden met de algemene reserve.

In de raadsvergadering van 23 maart 2017 heeft uw raad de nota “waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa” vastgesteld. In deze nota is voor het nieuwe afschrijvingsbeleid aansluiting gezocht bij het “Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK)” van de provincie. Hierin is vastgelegd hoe Gedeputeerde Staten invulling geven aan het financieel toezicht met name wat de onderuitputting van de kapitaallasten betreft inzake nieuwe investeringen.

Bij activering van een investering zal voor de toezichthouder in redelijkheid vast moeten staan, dat de gemeente in staat is om de volle jaarlasten binnen een structureel sluitende begroting van t+0 (eventueel op termijn binnen de meerjarenraming) te kunnen opvangen. In aansluiting op het toezichtkader van de provincie worden de kapitaallasten voortaan geraamd met ingang van 1 januari van het jaar waarin de investeringskredieten beschikbaar worden gesteld (t+0). Tevens wordt in het eerste planjaar (t+0) eenmalige onderuitputting geraamd op basis van dezelfde structurele (afschrijvings- en rente) parameters.

De Waarderingskamer heeft besloten dat het taxeren van woningen op gebruiksoppervlakte verplicht wordt. Om te zorgen voor een soepele overgang is daarbij wel besloten om een overgangsperiode van vijf jaar te hanteren. Dat betekent dat het vanaf 1 januari 2022 verplicht is dat de WOZ-taxaties van woningen zijn gebaseerd op de gebruiksoppervlakte. Dat lijkt ver weg, maar het betekent dat er een overgangsperiode is van vijf jaar (2017-2021). Die overgangsperiode is erg belangrijk, omdat het zorgen dat de WOZ-administratie tijdig beschikt over betrouwbare gebruiksoppervlakten voor alle relevante WOZ-deelobjecten bij woningen. Dat kan samenlopen met de reguliere controles van de (primaire) objectkenmerken van alle woningen.

Verkeersveiligheid

Het oude GVVP wordt geëvalueerd. In 2020 wordt gestart met het opstellen van een nieuw GVVP dat vanaf 2021 moet gaan gelden. We zien mogelijkheden om de evaluatie en het actualiseren van beleid te combineren om eerder tot besluitvorming te kunnen komen. Het geactualiseerde GVVP zal worden ingepast in de Omgevingsvisie. Voor het opstellen van de evaluatie en actualisatie van het GVVP wordt eenmalig € 25.000,- geraamd.

Economie

Er si gewerkt aan een plan van aanpak voor een update van Bedrijventerrein de Sleutel. Dit plan van aanpak heeft betrekking op digitale, ondergrondse en bovengrondse infrastructuur, de kwaliteit en bruikbaarheid van het vastgoed, duurzaamheid, de inrichting en uitstraling van de openbare ruimte en de aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein als geheel. Vorig jaar zijn, onder andere naar aanleiding van 20 gesprekken met ondernemers, op De Sleutel concrete acties opgesteld en is nagedacht hoe uitvoering kan worden gegeven aan de concrete acties. Dit betekent dat er een budget noodzakelijk is om quick wins te kunnen faciliteren en realiseren. Ook in 2020 en 2021 blijven projecten lopen waarbij financiering of ondersteuning door de gemeente noodzakelijk is. Daarom wordt ten behoeve van dit project een budget gevraagd van € 20.000,- per jaar voor deze jaren. De acties zijn zowel gericht op ondernemers als gemeente. In sommige gevallen moeten we het samen doen. De acties zijn ondergebracht in drie thema's:

- Thema 1: Verkeer en vervoer op orde (o.a. upgrade huidige ontsluiting, variant tweede ontsluiting, voet- en fietspaden op terrein en werktijden spreiden)
- Thema 2: Uitstraling terrein naar hoger niveau (o.a. gevelrenovatiefonds, aanpak incourant vastgoed/leegstand wegwerken, opgeruimde kavels)
- Thema 3: Duurzaam De Sleutel (o.a. gezamenlijk inkoop zonnepanelen, restwarmte buurbedrijven uitwisselen en benutten grote daken voor zonnepanelen)

Onderwijs

In de planning wordt uitgegaan dat met ingang van 2020 de bestaande basisschool Marnix en basisschool Het Palet in 2020 resp. 2021 gesloopt worden in verband met realisatie van de nieuwbouw van MFA Hapert. De afwaardering van de bestaande boekwaarde, alsmede de sloop- en verhuiskosten worden verrekend met de algemene reserve.

Sport, cultuur en recreatie

In de gemeenten Bladel, Reusel-De Mierden, Oirschot, Hilvarenbeek, Bergeijk en Eersel is het berm- en slo-tenbeheer waarschijnlijk nog niet optimaal vanuit het oogpunt van biodiversiteit. Voor de gemeente Bladel bleek dit ook één van de verbeterpunten vanuit de beoordeling binnen de verkiezingen voor meest bij-vriendelijke gemeente. Om te kijken of het beheer verbeterd kan worden, wordt onderzocht wat nu de ecologische kwaliteit

is van de bermen en waar de potentie ligt om de kwaliteit te verbeteren. Vervolgens kan gekeken hoe het beheer hierop aangepast kan worden.

Sociaal domein

Eenmalige kosten voor D'n Tref en Kloostertuin a.g.v. de realisatie van MFA Hapert. De uitgaven voor participatie zijn door de ISD De Kempen / KempenPlus geactualiseerd. Een deel daarvan heeft incidentele werking. Een deel van de gemeentelijke bijdrage aan KempenPlus hebben betrekking op frictiekosten om gefaseerd te "groeien" naar de gewenste bedrijfsvoering. Het zijn extra kosten met een éénmalig karakter die uitgaan boven het normaal beschikbare budget voor reguliere werkzaamheden.

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid wordt tot en met 2020 ca € 19.000,- ter beschikking gesteld voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen.

Volksgezondheid en milieu

Onder begeleiding van het Trimbos instituut, het Nederlands Jeugd instituut, IJsland en het Ministerie van VWS nemen we deel aan het beleidsvormend leertraject voor vertaling van het IJslandse model naar een lokale aanpak. De kosten bedragen voor 2020 € 28.000,- waarvan we € 21.000,- terugontvangen van de drie overige Kempengemeenten.

De kosten voor het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019 – 2021 zijn afhankelijk van de gemaakte keuzes. Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019 – 2021 geeft inzicht in de concrete acties die de gemeente Bladel wil doen om de doelstelling 'Energienutraal' te behalen. We verwachten dat hier een budget nodig is in de omvang van € 200.000,- per jaar gedurende de looptijd van 3 jaar. Deze kosten worden gedekt ten laste van de algemene reserve.

In verband met de ongediertebestrijding (engerlingen en emelten) op de sportvelden en processierupsen in de openbare ruimte worden voor 2020 eenmalige extra onderhoudskosten geraamd.

VHROSV

Er is een tekort aan beschikbare woningen in de gemeente Bladel, in de Woonvisie 2016, actualisatie 2018 is de ambitie uitgesproken om te zorgen voor de juiste woning op de juiste plek. Er is momenteel sprake van een mismatch en een tekort. Tegelijkertijd constateren we dat het realiseren van bestaande plannen en het ontwikkelen van nieuwe plannen stagneert. Daarom starten we een traject op om te komen tot een versnelling van de woningbouw. Na een korte verkenning van de mogelijkheden in te zetten instrumenten zullen keuzes gemaakt moeten worden om daadwerkelijk tot een versnelling te komen. Voor de versnelling woningbouw willen we expertise inzetten van externen. Hiervoor is een budget nodig van € 25.000,- voor onderzoeks- en advieskosten. Deze worden gedekt t.l.v. de algemene reserve.

In het buitengebied is veel gaande. Door strenger wordende regelgeving, een veranderende markt en een gebrek aan opvolgers stoppen veel veehouders met hun bedrijf. Daarnaast wordt het voor veel bewoners steeds interessanter om met hun locatie iets te gaan doen in natuur, recreatie of bedrijvigheid. Er liggen veel kansen maar ook uitdagingen. Zo bestaat het risico op verval en verloedering van vrijkomende agrarische bebouwing. Om deze transitie in goede banen te leiden is het belangrijk dat de gemeente ontwikkelingen ondersteunt en in goede banen leidt, waar nodig deze ontwikkelingen stimuleert en ook toezicht houdt op het proces. Hiervoor zijn verschillende projecten in gang gezet. Voor één van deze projecten vragen wij een aanvullend budget op te nemen in de begroting; Er is sinds december 2018 een vertrouwenspersoon aangesteld die beschikbaar is voor (voormalig) agrarisch ondernemers die niet zo goed weten wat ze met hun locatie willen, in de problemen zitten of niet weten waar ze moeten beginnen om hun plannen uit te voeren. De evaluatie van zijn werkzaamheden heeft u reeds ontvangen in september 2019. Toen is ook aangekondigd dat aanvullend budget wordt gevraagd om het project vertrouwenspersoon voort te zetten. Wij stellen dan ook voor eenmalig een budget op te nemen voor 2020 van € 10.000,-.

In de meerjarenraming zijn tussentijdse winstuitnames geraamd op basis van de zgn. voorzichtige variant. Daarnaast houden we op grond van raadsbesluit van 20 juni 2019 rekening met de verkoopopbrengst ad € 2.196.000,- vanwege de inspanningsverplichting om de herontwikkeling van de achterblijvende locaties van MFA Hapert uiterlijk in 2023 te realiseren.

Op grond van afgesloten anterieure overeenkomsten worden voor plan de Biezen 2.1 de ontvangen vergoeding voor bovenwijkse voorzieningen toegevoegd aan de reserve bovenwijkse voorzieningen.

Om de ruimtelijke kwaliteit van het landschap te verbeteren en het opwekken van duurzame energie te bevorderen, is door uw raad besloten om de bestaande reserve 'ruimtelijke kwaliteit buitengebied' te verbreden en een nieuwe reserve 'duurzaamheid' in te stellen. Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de betreffende reserves (zie hierna).

Reserves

De kosten voor het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019 – 2021 en de voorbereidingskosten voor het raadsprogramma worden gedekt ten laste van de algemene reserve. Daarnaast is de rentebijdrage op de algemene reserve op grond van het BBV incidenteel van aard. Voorts worden de tussentijdse winstuitnames toegevoegd aan de algemene reserve en de verkoopopbrengst van de realisatie van de achterblijvende locaties van MFA Hapert aan de reserve afschrijving geactiveerde investeringen. In 2020 was de beschikbare structurele ruimte voor MFA Hapert hoger dan de geraamde lasten. Het saldo hiervan ad € 252.000,- wordt in 2020 en 2021 verrekend met de algemene reserve.

Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen middels het kwantificeren van de risico's gebruiken we op grond van de vastgestelde grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode. Op basis hiervan kan omvang van de algemene reserve grondexploitatie tot een bedrag van € 12.000,- vrijvallen, welke toegevoegd wordt aan de algemene reserve.

Op grond van afgesloten anterieure overeenkomsten worden voor plan de Biezen 2.1 de ontvangen vergoeding voor bovenwijkse voorzieningen toegevoegd aan de reserve bovenwijkse voorzieningen. Daarnaast houden we op grond van raadsbesluit van 20 juni 2019 rekening met de verkoopopbrengst ad € 2.196.000,- vanwege de inspanningsverplichting om de herontwikkeling van de achterblijvende locaties van MFA Hapert uiterlijk in 2023 te realiseren. Deze opbrengst voegen we toe aan de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen. De kosten en opbrengsten voor de uitvoering van duurzaamheid en verbetering kwaliteit buitengebied worden verrekend met de reserves duurzaamheid en kwaliteit buitengebied.

Reserves

Naast de begrotingsramingen en de lastenontwikkeling zijn ook de reserves van belang voor de beoordeling van de financiële situatie waarin de gemeente zich bevindt. Met name de reserves geven immers een indicatie van het weerstandsvermogen van de gemeente, dat wil zeggen de mate waarin de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Daarnaast laten de reserves zien welke bestedingsmogelijkheden aanwezig zijn voor (nog) niet in de begroting opgenomen activiteiten. Het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen 2012. In onderstaand overzicht worden de meerjarige mutaties van de reserves gespecificeerd. De geraamde mutaties zoals opgenomen in het meerjarenprogramma zijn hier aanvullend in opgenomen:

Bedragen			Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
					2021	2022	2023
Algemene reserve	inc.	v	1.479	n -221	v 402	n -44	n -41
Reserve afschrijving geactiveerde investeringen	struct.	v	433	v 426	v 421	v 415	v 490
Reserve afschrijving geactiveerde investeringen	inc.	n	-2.266				n -2.196
Algemene reserve grondexploitatie	inc.	n	-334	n -563	n -166	n -94	n -40
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	inc.	n	-27	n -30			
Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied	inc.	n	-67	v 335	v 10	v 50	v 50
Reserve duurzaamheid	inc.	n	-100	v 50	v 25	v 25	
Egalisatiereserve verkoop HNG	struct.	v	120	v 120			
Reserve vervanging sportmaterieel X-sport	struct.	v	3	v 1	v 1	v 1	v 1
Reserve vervanging sportmaterieel Eureka	struct.	v	3	v 16	v 4	v 5	v 5
Reserve sociaal domein	inc.	v	618				
Reserve generatiepact	inc.	v	55				
Totaal beoogde mutaties reserves via bestaand beleid		n	-83	v 134	v 697	v 358	n -1.731
Bestemming begrotingsresultaat	inc./struct.	v	144	v 459	v 397	v 366	n -169
Totaal mutaties reserves		v	61	v 593	v 1.094	v 724	n -1.900

Bedragen		Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2019	2020	2021	2022	2023
Mutaties algemene reserve via meerjarenprograr	inc. v	3.993				
Mutaties algemene reserve via dekkingsmaatregelen	inc. n	-887				
Mutaties reserve verkoop NRE via dekkingsmaatregelen	inc. v	5.492				
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via dekkingsmaatregelen	inc. n	-4.605				
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via dekkingsmaatregelen	struct. v	96	v 223	v 220	v 217	v 215
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via meerjarenprogramma	struct. v	273	v 269	v 266	v 262	v 259
Mutaties reserve afschrijving geactiveerde investeringen via meerjarenprogramma	inc. n	-3.993				
Totaal mutaties reserves		v 430	v 1.085	v 1.580	v 1.203	n -1.426

(+ = voordeel/aanwending en - = nadeel/storting)

Aan deze mutaties liggen raadsbesluiten en een bestendige gedragslijn ten grondslag, hetzij bij vaststelling van de oorspronkelijke begroting, hetzij bij vaststelling van de bestuursrapportages. Deze hebben voornamelijk betrekking op mutaties met dekkingsreserves. Voorts gaat het om toevoegingen als gevolg van tussentijdse winstnemingen grondexploitaties en rentebijgeschrijvingen. De meerjarige begrotingsresultaten worden vooralsnog verrekend met de algemene reserve.

Uw raad geeft expliciet instemming aan de weergegeven toevoegingen en onttrekkingen via de begrotingsvaststelling. Een globale specificatie van de reserves kunt u vinden in onderstaande tabel:

verloop reserves	boekwaarde 31-12-2018	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2020	boekwaarde 31-12-2021	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2023
• algemene reserve:						
- ijzeren voorraad	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
- noodzakelijke omvang	312	169	169	169	169	169
- vrij besteedbaar deel	6.044	3.989	4.641	3.946	3.687	3.402
- saldo baten en lasten	2.174	-144	-459	-397	-366	169
	9.530	5.014	5.351	4.718	4.490	4.740
• bestemmingsreserves						
- dekkingsreserves	11.614	16.064	15.025	14.118	13.223	14.455
- overige best.reserves	1.549	1.185	802	762	682	626
totaal	22.693	22.263	21.178	19.598	18.395	19.821
saldo mutaties reserves		-430	-1.085	-1.580	-1.203	1.426

Bij de berekening van de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2019 is uitgegaan van de rekeningcijfers 2018 vermeerderd c.q. verminderd met geraamde mutaties in 2019 op grond van de door uw raad genomen besluiten c.q. beleidsvoornemens. Onderstaand worden de reserves nader toegelicht.

Algemene reserve

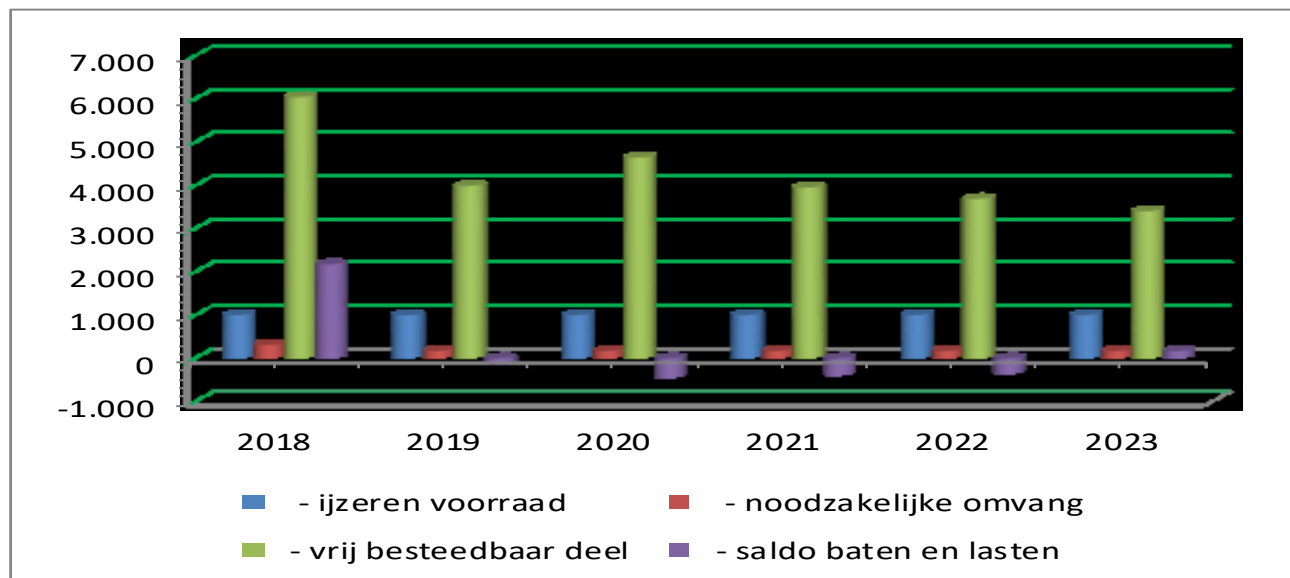
De algemene reserve maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente en heeft als doel de gemeente de mogelijkheid te bieden om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. De omvang van de algemene reserve is gebaseerd op het risicoprofiel van de gemeente. In de nota reserves en voorzieningen 2012 wordt de algemene reserve als normatief kader beschouwd en wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnventariseerde risico's. De omvang van de algemene reserve wordt bepaald op klasse C (voldoende¹¹). De rentebijgeschrijving aan de algemene reserve is aangepast aan de gewijzigde BBV-voorschriften.

De algemene reserve is onderverdeeld in	stand 01-01-2020	stand 31-12-2020
1. ijzeren voorraad	1.000.000	1.000.000
2. noodzakelijke omvang	169.000	169.000
3. vrij aanwendbaar deel	3.989.000	4.641.000
4. saldo baten en lasten	-144.000	-459.000

¹¹ Afgestemd op de door het Adviesbureau voor Risicomanagement gehanteerde waarderingen.

De verhoging van de omvang van de algemene reserve ultimo 2020 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de uitname voor de voorgestelde dekking van ver-/nieuwbouw CC Den Herd en de toevoeging van het batig exploitatieresultaat 2018. Ná 2020 neemt de omvang van de algemene reserve pro saldo af als gevolg van rentebijbeschrijvingen, winstuitnames grondexploitaties en de negatieve (meerjarige) begrotingsresultaten.

In onderstaande grafiek wordt de meerjarige ontwikkeling van de algemene reserves in relatie tot de ondergrens voor het opvangen van risico's zichtbaar gemaakt.

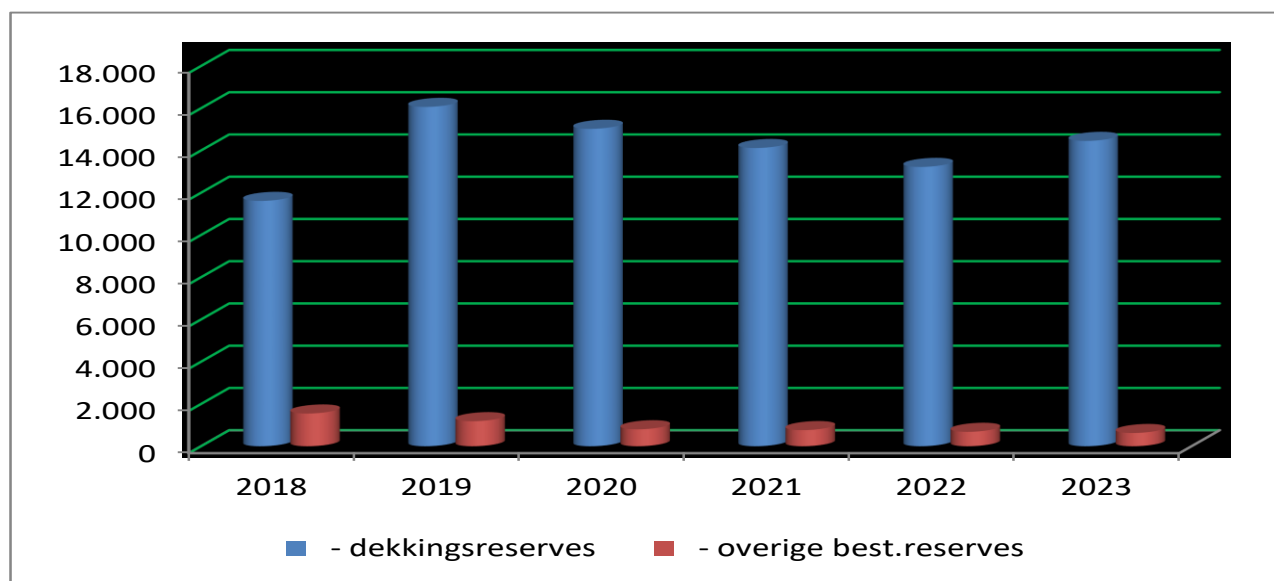

Wij willen hier echter – met nadruk – niet onvermeld laten dat het voorsnog geprognosticeerde resultaten zijn. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen moeten steeds beoordeeld worden aan de hand van de werkelijke gerealiseerde resultaten. Voorts verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in dekkingsreserves en overige bestemmingsreserves. In onderstaande grafiek wordt de meerjarige ontwikkeling van de dekkingsreserves en de overige bestemmingsreserves zichtbaar gemaakt. De omvang van de dekkingsreserves nemen jaarlijks of door de geraamde toepassingen ten gunste van de exploitatie ter dekking van kapitaallasten en wegvallende winstuitkeringen HNG. Daarentegen neemt de omvang van de overige bestemmingsreserves aanzienlijk toe. Dat wordt met name veroorzaakt door de toevoeging van de 'overschotten' op het sociaal domein.

Het verloop van de bestemmingsreserves wordt in onderstaande grafiek weergegeven:

Dekkingsreserves

Deze reserves zijn enerzijds ingesteld ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van investeringen met een economisch en maatschappelijk nut en anderzijds is aan de reserve verkoopopbrengst NRE een inkomensfunctie toegekend. Voor de afwikkeling verkoop hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten (HNG) is een dekkingsreserve gevormd. De dekkingsreserves nemen jaarlijks af met een bedrag ter dekking van, een deel van, de kapitaallasten.

Reserve afschrijving geactiveerde investeringen

Afdekken van de kapitaallasten van diverse investeringen (met economisch en maatschappelijk nut). Daarnaast wordt de rente van een verkochte landbouwpersoneel structureel ten gunste van de exploitatie verantwoord. Aanwending is afgestemd op de afschrijvingstermijnen van de betreffende investeringen. In 2019 wordt € 8.598.000,- toegevoegd t.b.v. de dekking van de ver-/nieuwbouw CC Den Herd c.q. verplaatsing van CC Den Herd naar de Markt en € 2.391.000,- t.b.v. dekking van KempenPlus.

- stand 01-01-2020	15.944.000
- stand 31-12-2020	15.026.000

Reserve verkoop hypotheekbedrijf HNG

Het inzichtelijk maken van de jaarlijks te ontvangen verkoopopbrengst tot en met 2020. In 2020 wordt de laatste tranche ad € 120.000,- ten gunste van de exploitatie verantwoord.

- stand 01-01-2020	119.000
- stand 31-12-2020	0

Reserve verkoopopbrengst NRE

Instandhouden van vermogen (inkomensfunctie). Dit is een reserve die in stand moet worden gehouden aangezien de rente ervan structureel ten gunste van de exploitatie komt. Deze kan dus niet worden ingezet voor realisering van beleidsdoelen. Indien uitgaven ten laste van deze reserve zouden worden gebracht, zullen de binnen de normale exploitatie wegvallende rentebaten moeten worden gecompenseerd door verlaging van uitgaven dan wel verhoging van inkomsten. Deze reserve wordt naar aanleiding van de voorgestelde dekkingsmaatregelen in 2019 opgeheven.

- stand 01-01-2020	0
- stand 31-12-2020	0

Overige bestemmingsreserves

Deze reserves zijn ingesteld voor een bepaald doel.

Algemene reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitatie is een reserve om algemene risico's op het gebied van grondexploitatie op te vangen. Alle resultaten lopen via de algemene reserve grondexploitatie. Als een gemeentelijke grondexploitatie positief wordt afgesloten, wordt de winst toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitatie. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening ingesteld die wordt gedekt uit de algemene reserve grondexploitatie. Om deze reden vervult de algemene reserve grondexploitatie evenals de algemene reserve een bufferfunctie. Het plafond van de reserve wordt bepaald op € 274.000,- (zie § grondbeleid). In 2020 kan een bedrag van € 12.000,- vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

- stand 01-01-2020	286.000
- stand 31-12-2020	274.000

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is bedoeld om de aanleg van infrastructurele werken met meer dan uitsluitend planbetekenis mogelijk te maken zoals bijv. randwegen, hoofdriolering, parkeervoorzieningen etc. Op grond van de afgesloten anterieure overeenkomsten wordt € 30.000,- toegevoegd aan de reserve.

- stand 01-01-2020	72.000
- stand 31-12-2020	102.000

Reserves vervanging sportmaterialen sporthal Eureka

Het meerjarig opvangen van kosten van het regulier vervangen van sportmaterialen en inventaris in de sporthal Eureka.

- stand 01-01-2020	51.000
- stand 31-12-2020	36.000

Reserve vervanging sportmaterialen sporthal X-sport

Het meerjarig opvangen van kosten van het regulier vervangen van sportmaterialen en inventaris in de sporthal X-sport.

- stand 01-01-2020	113.000
--------------------	---------

- stand 31-12-2020 112.000

Reserve duurzaamheid

Bevorderen van het opwekken en ontwikkelen van duurzame energie.

- stand 01-01-2020 100.000
- stand 31-12-2020 50.000

Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied

Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, gekoppeld aan gemeentelijke projecten.

- stand 01-01-2020 563.000
- stand 31-12-2020 228.000

Voorzieningen

Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen is vooral van belang omdat voorzieningen te beschouwen zijn als vreemd vermogen en reserves als eigen vermogen. Aan voorzieningen kleven verplichtingen. De gemeente heeft daarom weinig keus als het gaat om de vraag welke voorzieningen aanwezig moeten zijn en welke omvang deze moeten hebben. Dit betekent dat alle voorzienbare en kwantificeerbare risico's en verplichtingen zijn afgedekt. De voorschriften uit het BBV zijn hiervoor bepalend.

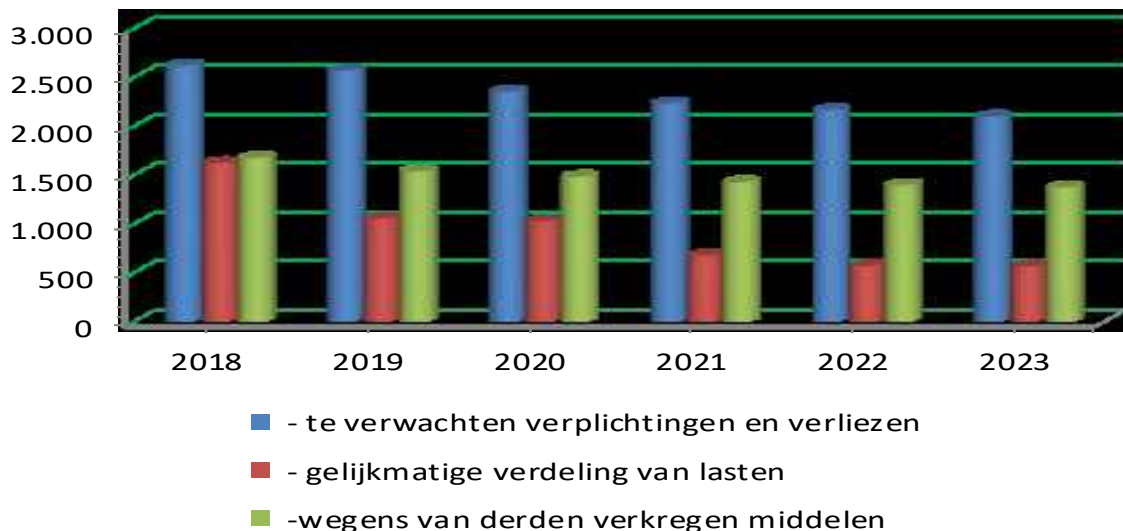
Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten is;
- bestaande risico's op de balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven en
- tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Alle aanwendungen van de voorzieningen worden rechtstreeks (behoudens verrekening exploitatiesaldi afvalverwijdering en riolering) ten laste van de voorziening gebracht. Een globale specificatie van de voorzieningen kunt u vinden in onderstaande tabel.

verloop voorzieningen	boekwaarde 31-12-2018	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2020	boekwaarde 31-12-2021	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2023
voorzieningen voor:						
- te verwachten verplichtingen en verliezen	2.619	2.568	2.353	2.232	2.164	2.097
- gelijkmatige verdeling van lasten	1.624	1.057	1.031	676	569	566
-wegens van derden verkregen middelen	1.677	1.539	1.448	1.391	1.359	1.337
totaal	5.920	5.164	4.832	4.299	4.092	4.000

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaande grafiek weergegeven:

Voorzieningen voor te verwachten verplichtingen en verliezen

Het gaat om verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wél redelijkerwijs te schatten is. Het betreft dus verplichtingen die schulden kunnen worden.

Voorziening wethouderspensioenen

Bekostigen van de pensioenuitkeringen van wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, alsmede opvangen verplichtingen voortvloeiende uit het overgedragen elders opgebouwd pensioenkapitaal wethouders. Voorzien is dat in 2020 per saldo € 68.000,- uitgekeerd wordt.

- stand 01-01-2020	1.997.000
- stand 31-12-2020	1.929.000

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

Het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders. Voorzien is dat in 2020 per saldo € 40.000,- uitgekeerd wordt.

- stand 01-01-2020	40.000
- stand 31-12-2020	0

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalig personeel

Het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van de wachtgeldverplichtingen van een voormalige medewerker. Voorzien is dat in 2020 per saldo € 108.000,- uitgekeerd wordt.

- stand 01-01-2020	161.000
- stand 31-12-2020	53.000

Voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie

Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van verliezen in bouwgrondcomplexen.

- stand 01-01-2020	0
- stand 31-12-2020	0

Voorziening Wijer-De Kuil

Ingesteld ter dekking van nog te maken kosten van het financieel afgewikkeld plan Wijer-De Kuil.

- stand 01-01-2020	36.000
- stand 31-12-2020	36.000

Voorziening dubieuze debiteuren (incl. ISD)

Ingesteld ter dekking van kosten die voortvloeien uit vermoedelijk oninbare privaats- en publiekrechtelijke vorderingen.

- stand 01-01-2020	334.000
- stand 31-12-2020	334.000

Voorzieningen voor risico's ter zake van verplichtingen en verliezen

Dit betreft voorzieningen wegens op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of risico's. Het gaat om risico's in verband met verplichtingen of verliezen die worden verwacht

bij het vaststellen van de balans: de omvang moet redelijk te schatten zijn. Voorbeeld: Schadeclaims van derden, lopende beroepschriften en rechtsgedingen.

Deze voorzieningen zijn (vooralsnog) niet van toepassing voor de gemeente Bladel.

Voorzieningen voor gelijkmatige verdeling van lasten

In tegenstelling tot het voorgaande gaat het hier niet om de vraag of een verplichting of verlies zich al dan niet voordoet. Deze voorzieningen worden ingesteld als egalisatierekeningen, met als doel de kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. Als expliciete voorwaarde voor het instellen van deze voorzieningen geldt dat er sprake moet zijn van een één op één onderbouwing van het betreffende beheerplan. Deze voorziening heeft een verplichtend karakter: de gelden moeten aan het vooraf bepaalde doel worden besteed.

Voorziening onderhoud wegen

Het meerjarig opvangen van de kosten van het uitvoeren van adequaat onderhoud aan de wegen.

- stand 01-01-2020	189.000
- stand 31-12-2020	369.000

Voorziening renovatie riool

In het jaar dat de gemeente de vervangingsinvesteringen realiseert moet de gemeente de investering voor de volle omvang activeren (artikel 62, lid 1 BBV). Het bedrag dat de gemeente in de voorziening 'vervanging riolerings' heeft gespaard middels de (via het tarief geïnde) spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen moet op grond van artikel 62, lid 4 BBV daarop in mindering worden gebracht. Voor de vervanging/renovatie van het riool wordt jaarlijks € 100.000,- geraamd.

- stand 01-01-2020	17.000
- stand 31-12-2020	17.000

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het meerjarig opvangen van de kosten van het uitvoeren van het systematisch adequaat onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. In 2020 wordt € 452.000,- gedoteerd en € 478.000,- onttrokken wegens groot onderhoud.

- stand 01-01-2020	851.000
- stand 31-12-2020	825.000

Voorzieningen voor vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Betreft een voorziening die gevormd wordt door via het tarief gepland te „sparen“ voor vervangingsinvesteringen (riolering en afvalstoffenheffing). Dit sparen voor vervangingsinvesteringen wordt in de gemeente Bladel vooralsnog niet toegepast.

Voorzieningen wegens van derden verkregen middelen

Het betreft van derden verkregen middelen onder strikte condities voor de richting van de aanwending (met uitzondering van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen).

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de afvalverwijdering, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing. In 2020 is het negatief exploitatiesaldo van € 51.000,- onttrokken aan de voorziening.

- stand 01-01-2020	247.000
- stand 31-12-2020	196.000

Voorziening egalisatie riolering

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de riolering, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de rioolheffingen. In 2020 is het positief exploitatiesaldo van € 35.000,- toegevoegd aan de voorziening.

- stand 01-01-2020	1.291.000
- stand 31-12-2020	1.256.000

Investeringen

Bij gemeenten worden *tot* 2017 twee soorten investeringen onderscheiden, namelijk investeringen met een meerjarig economisch nut en investeringen met een maatschappelijk, maar geen economisch nut. Investeringen met een economisch nut *moeten* worden geactiveerd en afgeschreven.

Voor investeringen *vanaf* 2017 geldt dat investeringen met een maatschappelijk nut (dat wil zeggen, investeringen in goederen die niet verhandelbaar zijn en waar geen tarief voor gevraagd mag worden, zoals bruggen en wegen) voortaan ook over de levensduur afgeschreven *moeten* worden. Voorheen konden die investeringen ook nog in één keer ten laste van bijvoorbeeld de algemene reserve gedekt worden. Vanaf 2017 mag dat dus niet meer. Het is overigens wel toegestaan om voor bijvoorbeeld ten laste van de algemene reserve dekkings-reserves te vormen.

Afschrijving vindt plaats op basis van de nota 'waarden, activeren en afschrijven van vaste activa 2017'.

- Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa, waaronder de kosten van onderzoek en ontwikkeling, worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Afschrijving vindt plaats volgens een percentage van de geactiveerde kosten, gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, met een maximum van vijf jaar.

- Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van aanschaffingswaarde of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Afschrijving vindt plaats volgens een percentage van de aanschaffingswaarde, gebaseerd op de verwachte gemiddelde economische levensduur van de activa. Op gronden wordt niet afgeschreven.

- Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

In de Financiële verordening 2019 is geregeld dat nieuwe investeringen, waarvoor reeds politieke kaderstelling aanwezig is op basis van door uw raad vastgestelde beheerplannen, beleidsnotities en/of besluiten en (uitbreidings)investeringen gericht op interne bedrijfsvoering en ramingen van geringe omvang, bij de vaststelling van de begroting geautoriseerd worden.

Op basis van deze criteria hebben wij de noodzakelijke en gewenste investeringen voorzien van een A- of B-rubricering. De zgn. A-investeringen voldoen aan de hiervoor geformuleerde criteria. Reden waarom wij uw raad voorstellen om de uitvoering van deze investeringen in planjaar 2020 (en budgetten), na vaststelling van de begroting 2020 door uw raad, op te dragen aan ons college. In dit verband wordt bedoeld, dat uw raad bij de vaststelling tevens daarvoor formeel de noodzakelijke kredieten/budgetten beschikbaar stelt. Tevens wordt hiermee een doelmatigere en slagvaardigere werkwijze voor de organisatie bewerkstelligd.

Voor de uitvoering van de zgn. B-investeringen zal daarentegen nog steeds afzonderlijke besluitvorming door uw raad plaatsvinden. Voor een totaalbeeld verwijzen wij u naar bijlage II.

Geprognosticeerde meerjarenbalans
--

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo is bij de vernieuwing van het BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven. De geprognosticeerde balans hoeft niet hetzelfde detailniveau te kennen als de balans die is voorgeschreven voor de jaarrekening. De geprognosticeerde balans moet tenminste de posten bevatten die nodig zijn om het EMU-saldo er eenduidig uit af te kunnen leiden.

In onderstaande prognose wordt de belangrijkste activa (bezittingen) en passiva (eigen vermogen en schulden) inzichtelijk gemaakt. Het is van belang dat de meerjarige financiële consequenties van beleid in de begroting zijn opgenomen, worden doorgerekend. Dit geldt voor de gevolgen van zowel het bestaande beleid als van het nieuwe beleid. Dit houdt in dat ook beleid dat pas over bijvoorbeeld twee jaar financiële consequenties heeft, zoals investeringen e.d. wordt doorgerekend voor de jaren die zijn opgenomen in de meerjarenraming. Deze doorrekening geldt niet alleen voor de baten en lasten van de exploitatie maar ook voor een aantal onderdelen zoals die zijn opgenomen in de geprognosticeerde balans. Daarmee wordt informatie verschaft over onder meer de verwachte ontwikkeling van de balansposten op basis van de voorgeschreven financiële kengetallen.

Activa (bedragen x € 1.000,-)	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Immateriële vaste activa	6.262	9.263	8.793	6.980	6.340	5.561
Materiële vaste activa economisch nut	19.164	24.982	30.419	43.851	42.460	40.935
Materiële vaste activa waarvoor heffing wordt geheven	19.713	22.036	25.442	27.118	28.073	29.101
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	11.949	15.921	15.185	14.646	13.922	13.207
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	159	159	159	159	159	159
Financiële vaste activa: Leningen	1.214	1.582	3.743	3.735	3.728	3.723
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	239	120				+
Totaal Vaste Activa	58.700	74.063	83.741	96.489	94.682	92.686
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	2.260	1.836	1.245	801	547	340
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen						
Uitzettingen < 1 jaar	11.476	3.586				
Liquide middelen	291	427	357	286	232	190
Overlopende activa	1.007					+
Totaal Vlottende Activa	15.034	5.849	1.602	1.087	779	530
Totaal Activa	73.734	79.912	85.343	97.576	95.461	93.216
Passiva (bedragen x € 1.000,-)	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	22.693	22.263	21.179	19.599	18.395	19.821
Voorzieningen	5.587	5.164	4.831	4.299	4.092	4.000
Vaste schuld	36.109	47.690	54.608	69.024	68.374	64.837
Totaal Vaste Passiva	64.389	75.117	80.618	92.922	90.861	88.658
Vlottende schuld	7.023	4.368	4.368	4.368	4.368	4.368
Overlopende passiva	2.322	427	357	286	232	190
Totaal Vlottende Passiva	9.345	4.795	4.725	4.654	4.600	4.558
Totaal Passiva	73.734	79.912	85.343	97.576	95.461	93.216

Toelichting activa

- immateriële vaste activa

De balanswaarde van de immateriële vaste activa neemt met name toe als gevolg van de gevoteerde kredieten voor nieuwbouw basisschool De Vest en renovatie van Mariaschool. De balanswaarde van de immateriële vaste activa neemt door afschrijvingen per jaar af, alsmede door de afwaarderingen van de basisscholen Marnix en Het Palet.

- vaste activa

De balanswaarde van de materiële vaste activa neemt enerzijds door afschrijvingen per jaar af. Anderzijds wordt in de planningsperiode naar verwachting een aantal lopende en nieuwe investeringswerken afgerond, wat resulteert in een stijging van de materiële vaste activa. De belangrijkste investeringen hierin zijn de realisatie van MFA Hapert en de nieuwe investeringen vanuit het meerjarenprogramma welke cumulatief doorwerken naar de geprognosticeerde balans.

De financiële vaste activa ex artikel 36 lid b (kapitaalverstrekkingen) betreft de balanswaarde van ons aandelenbezit in NV Bank Nederlandse Gemeenten en Brabant Water. Daarnaast neemt de financiële vaste activa enerzijds toe wegens te verstrekken startersleningen en anderzijds weer af door aflossingen per jaar. De financiële vaste activa ex artikel 36 lid f betreft de balanswaarde van de geactiveerde opbrengsten van verkoop van hypotheekbedrijf HNG.

- vlottende activa

De voorraden nemen per jaar af. Dit komt door de verdere afwikkelingen van de diverse grondexploitaties. Daarnaast houden we rekening met eenmalige uitzettingen bij 's Rijksschatkist wegens tijdelijke financieringsoverschotten, vanwege de aangetrokken geldlening voor MFA Hapert in 2019. Naar verwachting zijn er nauwelijks mutaties in vorderingen en liquide middelen.

Toelichting passiva

- vaste passiva

Het eigen vermogen, inclusief saldo van baten en lasten, neemt geleidelijk af. Er wordt pro saldo meer onttrokken aan de reserves dan er aan wordt gestort. Ook de exploitatieresultaten worden jaarlijks verrekend met de

algemene reserve. Het totaal van de voorzieningen fluctueert door de jaren heen. Dit wordt veroorzaakt door de wisselende onttrekkingen door de planperiode heen.

We hebben in 2019 voor de realisatie van MFA Hapert projectfinanciering afgesloten. Ook voor de financiering van de in het meerjarenprogramma opgenomen investeringen zullen we de komende jaren naar verwachting aanvullende financiering moeten aantrekken. Dat verklaart de toename van de vaste schuld. Ook lossen wij onze vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks af, wat resulteert in afnemend lang vreemd vermogen op de meerjarenbalans.

- vlottende passiva

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de begroting 2020 e.v. ramen we financieringstekorten, welke gefinancierd worden middels kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Deze zijn afgestemd op de geraamde meerjarige omvang van de kasgeldlimieten. De overlopende activa neemt af vanwege de transitorische rente van afgesloten vaste geldleningen.

Emu-saldo

Met de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie (EMU) zijn grenzen gesteld aan de uitkomsten van het begrotingsbeleid waarbinnen keuzes over de uitgaven en ontvangsten van de overheid worden gemaakt. Het saldo van uitgaven en ontvangsten wordt het EMU-saldo genoemd. In het verdrag van Maastricht is ten aanzien van EMU-tekort een afspraak gemaakt over de maximale waarde die hiervoor mag gelden. De maximale waarde van 3% is uitgedrukt in een percentage van het bruto binnenlands product.

Het begrotingssaldo van de gemeente heeft betrekking op de baten en lasten van de exploitatiebegroting, terwijl het EMU-saldo ook kapitaaltransacties in de beschouwing meeneemt (zoals investeringen, aan- en verkopen grond). Voor het berekenen van het EMU-saldo moet daarom een aantal stappen worden gezet wanneer als uitgangspunt het exploitatiesaldo van de gemeente wordt genomen. Het is verplicht dat de gemeente haar EMU-saldo opneemt in de begroting.

Middels deze informatie probeert het kabinet het EMU-saldo van de decentrale overheden te monitoren.

Omschrijving	2019	2020	2021
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens begroting 2019	Volgens begroting 2020	Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-430	-1.084	-1.580
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.002	-471	-1.813
3. Mutatie voorzieningen	-423	-333	-533
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-424	-590	-444
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste ..	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-3.430	-356	145

Stille reserves

Er is sprake van een stille reserve indien activa op de balans staan die te laag gewaardeerd zijn. Met name activa die in de loop der jaren meer waard zijn geworden dan de historische kostprijs. Bij de stille reserves gaat

het om alle niet-bedrijfsgebonden activa (activa niet voor de openbare dienst bestemd) die een hogere waarde hebben dan de boekwaarde die is gebaseerd op de historische kostprijs.

Het in beeld brengen en (eventueel) vervolgens waarderen van een stille reserve met een beoordeling in het licht van de weerstandscapaciteit is geen eenvoudige zaak. Vaak zijn stille reserves niet voor niets voorlopig of langdurig 'stil' gebleven.

Stille reserves spelen ook een rol bij de bepaling van de weerstandscapaciteit. Echter pas bij daadwerkelijke verkoop blijkt of de hogere waarde daadwerkelijk wordt gerealiseerd ten opzichte van de boekwaarde. Tot die tijd is het slechts een potentiële bijdrage aan de weerstandscapaciteit. Op basis van het voorzichtigheidsbeginsel is in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement ingekaderd om eerst bij het realisatiemoment van een stille reserve (verkoop van het eigendom) deze middelen toe te voegen aan de weerstandscapaciteit.

De navolgende niet-bedrijfsgebonden activa kunnen worden genoemd:

- Winsten grondexploitatie

De gemeente Bladel betracht voorzichtigheid bij tussentijdse winstnemingen van de grondexploitatie. Voor de voorwaarden van tussentijdse winstnemingen wordt verwezen naar de § 4.6 grondbeleid. Dit betekent dat gedurende jaren nog beperkte stille reserves in de jaarrekening in stand gehouden (moeten) worden.

De strategische aankopen inzake de grondexploitatie zijn bedoeld om op termijn in de ontwikkeling van woninglocaties of bedrijventerreinen te worden betrokken. Daarom worden ook deze eigendommen beschouwd als duurzaam verbonden aan de bedrijfsvoering.

-Overhoeken in afgesloten bestemmingsplannen / bos- en pachtgronden

In de afgesloten bestemmingsplannen zijn diverse verhuurde perceeltjes opgenomen met een boekwaarde van € 0,-. Hoewel de totale oppervlakte van deze gronden administratief niet vast ligt, kunnen aan deze gronden bij verkoop vanzelfsprekend wel waarden toegekend worden.

Een benadering van de marktwaarde van de bos- en pachtgronden treft u hiernaast aan.

omschrijving	aantal ha	€ per ha	markt- waarde
bosgronden	780	16.000	12.480.000
geliberaliseerde pacht	34,36	72.500	2.491.000
reguliere pacht	11,59	72.500	840.000
erfpacht	4,73	72.500	343.000
totaal	830,68		16.154.000

Hierbij moet wel aangetekend worden dat, indien bosgrond overgedragen wordt aan Staatsbosbeheer, DLG of Brabants Landschap, dit vaak tegen een symbolische prijs geschiedt. In dat geval moet het potentieel neerwaarts aangepast worden.

- Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten

De aandelen van BNG staan op de balans voor ca € 157.000,-. De werkelijke waarde is in verband met de hoge winstgevendheid van deze instelling vele malen hoger. De opbrengstwaarde van de aandelen BNG kan gebaseerd worden op de intrinsieke waarde. Dit is de waarde op basis van het eigen vermogen. De BNG heeft een eigen vermogen van 4.991 mln en 55.690.720 aandelen geplaatst en volgestort. De intrinsieke waarde per aandeel komt daarmee uit op € 89,62. Bladel heeft 62.790 aandelen. De totale opbrengst waarde kan dan becijferd worden op ca € 5,627 mln. Opbrengstwaarde minus boekwaarde bedraagt dan ca € 5,470 mln.

Langlopende financiële rechten en verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken, financiële rechten en verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze rechten en verplichtingen:

- Uitvoering decentralisaties

Voor de uitvoering van de drie decentralisaties zijn met name voor Jeugdhulp en Begeleiding Awbz naar Wmo diverse (meerjarige) contracten afgesloten. Daarnaast worden taken ondergebracht bij de Lokale Ondersteuningsteams (LOT's). Het LOT vormt feitelijk de toegangspoort naar ondersteuning. De uitvoering van de Participatiewet blijft ondergebracht bij KempenPlus.

De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn gedekt in de meerjarenraming.

- Borgstellingen

De gemeente heeft zich garant gesteld voor geldleningen. Het totaalbedrag waarvoor garantie is verstrekt bedraagt per 1 januari 2019 € 74,563 miljoen.

I	Overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld	129
II	Meerjarenprogramma 2019-2023	131
III	Totaal overzicht dekkingsmaatregelen	135
IV	Woningbouwprogramma	137
V	Verklaring beleidsindicatoren	139

Overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld

Bijlage I

In onderstaand overzicht worden de totale lasten en baten over de periode 2018 t/m 2023 per (hoofd-)taakveld weergegeven:

(hoofd)taakvelden	Rekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
	lasten 2018	baten 2018	lasten 2019	baten 2019	lasten 2020	baten 2020	lasten 2021	baten 2021	lasten 2022	baten 2022	lasten 2023	baten 2023
0.1 Bestuur	-1.221.830	70.973	-1.344.125		-1.121.723		-1.121.656		-1.121.590		-1.116.850	
0.10 Mutaties reserves	-1.169.352	2.869.237	-13.853.476	14.139.629	-1.492.693	2.118.528	-910.087	2.092.470	-388.185	1.226.059	-2.545.294	1.287.958
0.2 Burgerzaken	-411.606	368.402	-411.745	340.163	-409.187	412.459	-406.725	343.930	-406.725	343.930	-376.625	343.930
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-165.897	513.207	-141.831	516.709	-84.796	199.709	-84.796	199.709	-84.796	199.709	-84.796	199.709
Totaal bestuur en ondersteuning	-2.968.685	3.821.820	-15.751.177	14.996.501	-3.108.399	2.730.696	-2.523.264	2.636.109	-2.001.296	1.769.698	-4.123.565	1.831.597
	-5.066.991	244.551	-5.899.940	257.289	-6.018.998	216.849	-6.030.053	191.103	-5.846.321	191.103	-5.844.895	191.103
Totaal overhead	-5.066.991	244.551	-5.899.940	257.289	-6.018.998	216.849	-6.030.053	191.103	-5.846.321	191.103	-5.844.895	191.103
0.5 Treasury	-474.998	1.108.913	-383.342	1.127.560	-254.099	891.879	-189.283	806.336	-222.250	715.409	-226.517	676.302
0.61 OZB woningen	-157.070	2.286.564	-244.809	2.339.512	-236.809	2.425.471	-161.809	2.553.189	-161.809	2.679.162	-161.809	2.776.723
0.62 OZB niet-woningen	-28.815	1.710.481	-36.761	1.788.120	-36.761	1.983.352	-36.761	2.112.196	-36.761	2.243.041	-36.761	2.371.885
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-4.668	28.155.604	-4.808	29.780.185	-4.808	30.354.909	-4.808	30.362.175	-4.808	30.340.702	-4.808	30.548.744
0.8 Overige baten en lasten	-15.143		-520.100		-74.407		-76.016		-106.758		-224.407	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-32.171		-30.360		-13.611		-16.840		-13.814		-13.814	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-712.865	33.261.562	-1.220.180	35.035.377	-620.495	35.655.611	-485.517	35.833.896	-546.200	35.978.314	-668.116	36.373.654
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-2.174.388		143.947		458.212		397.480		366.289		-168.680	
Totaal resultaat	-2.174.388		143.947		458.212		397.480		366.289		-168.680	
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.198.682	72.840	-1.256.181	69.927	-1.296.871	69.927	-1.296.622	69.927	-1.296.373	69.927	-1.295.119	69.927
1.2 Openbare orde en veiligheid	-335.338	31.159	-375.658	11.243	-393.313	15.126	-383.313	5.461	-383.313	5.461	-383.313	5.461
Totaal veiligheid	-1.534.020	104.000	-1.631.839	81.170	-1.690.184	85.053	-1.679.935	75.388	-1.679.686	75.388	-1.678.432	75.388
2.1 Verkeer en vervoer	-2.218.439	119.054	-2.349.425	54.062	-2.705.621	32.951	-2.896.001	32.951	-3.078.933	32.951	-3.158.743	32.951
2.2 Parkeren	-23.708	3.974	-7.695	3.774	-33.273	4.000	-32.998	4.000	-32.723	4.000	-32.447	4.000
Totaal verkeer en vervoer	-2.242.147	123.029	-2.357.120	57.836	-2.738.894	36.951	-2.928.999	36.951	-3.111.656	36.951	-3.191.190	36.951
3.1 Economische ontwikkeling	-386.996	63.691	-391.511	11.340	-338.154	11.340	-328.517	11.340	-308.826	11.340	-309.136	11.340
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-25.438	30.558	-29.694	30.000	-4.887		-4.887		-4.887		-4.887	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-76.574	76.050	-82.845	82.250	-75.595	75.000	-75.595	75.000	-75.595	75.000	-75.595	75.000
3.4 Economische promotie	-116.656	1.061.503	-277.508	1.103.400	-124.372	1.140.400	-117.622	1.177.400	-113.822	1.214.400	-113.822	1.244.750
Totaal economie	-605.665	1.231.801	-781.558	1.226.990	-543.008	1.226.740	-526.621	1.263.740	-503.130	1.300.740	-503.440	1.331.090

(- = nadeel en + = voordeel)

(hoofd)taakvelden	Rekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
	lasten 2018	baten 2018	lasten 2019	baten 2019	lasten 2020	baten 2020	lasten 2021	baten 2021	lasten 2022	baten 2022	lasten 2023	baten 2023
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.762.982	11.572	-2.167.206	9.099	-2.067.405	9.099	-2.386.261	9.099	-2.037.009	9.099	-2.042.033	9.099
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-565.793	118.719	-620.484	135.431	-505.653	23.600	-505.653	23.600	-505.653	23.600	-505.653	23.600
Totaal onderwijs	-2.328.775	130.291	-2.787.690	144.530	-2.573.058	32.699	-2.891.914	32.699	-2.542.662	32.699	-2.547.686	32.699
5.1 Sportbeleid en activering	-305.108		-300.490		-302.551		-302.551		-302.551		-302.551	
5.2 Sportaccommodaties	-1.119.616	346.424	-1.233.510	436.586	-1.338.860	421.138	-1.292.685	415.720	-1.283.508	415.720	-1.272.755	415.720
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-297.359	9.983	-294.374	9.983	-294.492	9.983	-284.509		-284.509		-284.509	
5.4 Musea	-7.500		-7.500		-7.500		-7.500		-7.500		-7.500	
5.5 Cultureel erfgoed	-51.971	6.911	-65.281	6.871	-61.903	6.871	-61.903	6.871	-61.903	6.871	-61.903	6.871
5.6 Media	-570.157	99.030	-575.664	99.072	-575.465	99.072	-575.465	99.072	-575.465	99.072	-575.465	99.072
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.554.130	154.444	-1.581.567	60.508	-1.466.714	75.505	-1.458.038	75.505	-1.461.050	75.505	-1.461.350	75.505
Totaal sport, cultuur en recreatie	-3.905.841	616.791	-4.058.386	613.020	-4.047.485	612.569	-3.982.651	597.168	-3.976.486	597.168	-3.966.033	597.168
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.344.351	223.965	-2.984.465	162.824	-3.134.376	213.834	-3.341.699	213.834	-3.653.434	253.658	-3.647.886	253.658
6.2 Wijkteams	-1.098.962	47.044	-767.111	46.000	-1.109.288	48.500	-1.097.350	48.500	-1.096.875	48.500	-1.096.875	48.500
6.3 Inkomensregelingen	-3.005.292	2.326.882	-4.232.407	2.504.542	-3.949.854	2.414.227	-3.968.783	2.114.227	-3.977.323	2.114.227	-3.888.763	2.114.227
6.4 Begeleide participatie	-5.711.933	1.502.317	-5.145.428	1.614.250	-5.156.441		-5.009.623		-4.828.772		-4.627.874	
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-534.091		-454.444		-524.651		-523.219		-523.219		-523.219	
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3.003.655	250.022	-3.425.315	115.000	-3.124.427	115.000	-3.151.595	115.000	-3.166.275	115.000	-3.167.402	115.000
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-3.842.165		-3.414.977		-3.340.982		-3.280.378		-3.279.197		-3.279.197	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-420.720		-289.901		-296.262		-316.262		-316.262		-316.262	
Totaal sociaal domein	-19.961.169	4.350.230	-20.714.048	4.442.616	-20.636.281	2.791.561	-20.688.909	2.491.561	-20.841.357	2.531.385	-20.547.478	2.531.385
7.1 Volksgezondheid	-726.863	26.915	-734.850	24.120	-764.430	21.000	-743.052		-750.318		-757.719	
7.2 Riolering	-1.955.511	2.116.311	-1.898.069	2.059.757	-1.888.611	2.042.949	-1.974.965	2.136.653	-1.991.791	2.146.129	-2.040.213	2.194.551
7.3 Afval	-1.917.520	2.216.083	-1.670.419	1.985.234	-1.700.785	2.015.600	-1.668.736	1.983.551	-1.668.459	1.983.274	-1.668.198	1.983.013
7.4 Milieubeheer	-731.214	4.800	-936.490	113.400	-838.029		-828.178		-697.245		-736.321	
Totaal volksgezondheid en milieu	-5.331.107	4.364.108	-5.239.828	4.182.511	-5.191.855	4.079.549	-5.214.931	4.120.204	-5.107.813	4.129.403	-5.202.451	4.177.564
8.1 Ruimtelijke ordening	-1.081.417	366.351	-1.068.843	271.204	-805.854	196.072	-770.209	190.311	-738.989	190.311	-738.346	190.311
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.921.545	1.215.987	-493.077	815.008	-2.045.009	2.508.225	-20.591	201.106	-447.696	526.642	-95.609	2.314.574
8.3 Wonen en bouwen	-788.688	792.782	-1.206.114	941.801	-1.822.435	1.211.168	-1.411.210	1.087.088	-1.235.367	852.568	-1.185.131	777.568
Totaal VHR0SV	-3.791.651	2.375.120	-2.768.034	2.028.013	-4.673.298	3.915.465	-2.202.010	1.478.505	-2.422.052	1.569.521	-2.019.086	3.282.453
Totaal generaal	-50.623.304	50.623.304	-63.065.853	63.065.853	-51.383.743	51.383.743	-48.757.324	48.757.324	-48.212.370	48.212.370	-50.461.052	50.461.052

In onderstaand overzicht worden de meerjarige baten en lasten van het meerjarenprogramma weergegeven:

A/B	omschrijving	i/s	2019-i	2020-i	2021-i	2022-i	2023-i	2019	2020	2021	2022	2023
A	Bestuur en ondersteuning	-										
	Algemene reserve grondexploitatie: surplus	i						-12.000				
	Algemene reserve: dekkingsreserve CC Den Herd	i						-3.993.000				
	Algemene reserve: rentebijdragen	s										
	Algemene reserve: surplus algemene reserve grondexploitatie	i						12.000				
	Reserve afschrijving geactiveerde dekking uitgaven CC Den Herd	s						-272.721	-269.303	-265.886	-262.469	-259.051
	Reserve afschrijving geactiveerde uitgaven CC Den Herd	i						3.993.000				
	Verkiezingen	i						-30.100				-30.100
		s						30.100	30.100	30.100	30.100	30.100
								-272.721	-269.303	-235.786	-232.369	-259.051
A	Overhead en ondersteuning organisatie	-										
	Huisvesting: extra dotatie voorziening gebouwen	i							122.000			
	Rural Data Center	i						20.000				
								20.000	122.000			
A	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-										
	Actualisatie kapitaallasten afschrijvingen	s						-9.525	30.503	30.502	30.501	7.174
	Actualisatie kapitaallasten rente	s						-49.573	16.044	-35.082	-18.659	-26.295
	Algemene uitkering: extra middelen jeugdzorg	s									-257.000	-257.000
	Financiering realisatie MFA Hapert	s						-41.000	-79.000	-76.000	-72.000	-68.000
	Onderuitputting kapitaallasten	i						-367.031	-247.504	-204.828	-104.096	
	Stelpost indicatieve incidentele mutaties ontwerp-najaarsnota 2019	i						-12.000	-30.000	-30.000	-30.000	
	Stelpost indicatieve structurele mutaties ontwerp-najaarsnota 2019	s						195.000	291.000	195.000	195.000	195.000
								82.902	-138.484	-163.084	-356.986	-253.217
A	Veiligheid	-										
A	Verkeer en vervoer	-										
	Actualisatie voorziening onderhoud wegen	s							38.000	38.000	38.000	38.000
	GVVP actieplan 2020	s		35.000					2.100	2.072	2.044	2.016
	GVVP actieplan 2021	s										
	GVVP uitvoering traject 2020	s		115.000					6.900	6.808	6.716	6.624
	GVVP uitvoering traject 2021	s										

A/B	omschrijving	i/s	2019-i	2020-i	2021-i	2022-i	2023-i	2019	2020	2021	2022	2023
	Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2020	s	113.500					6.810	6.719	6.628	6.538	
	Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2021	s		113.500					6.810	6.719	6.628	
	Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2022	s			113.500					6.810	6.719	
	Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2023	s				113.500					6.810	
	Verbetering / gepland groot onderhoudwegen 2020	s	1.100.000					66.000	65.120	64.240	63.360	
	Verbetering / gepland groot onderhoudwegen 2021	s		1.200.000					72.000	71.040	70.080	
	Verbetering / gepland groot onderhoudwegen 2022	s			1.300.000					78.000	76.960	
	Verbetering / gepland groot onderhoudwegen 2023	s				1.400.000					84.000	
	Vervangen brug bij De Uitgang	s	200.000					9.000	8.900	8.800	8.700	
	Vervanging openbare verlichting 2020: armaturen	s	215.000					15.050	14.835	14.620	14.405	
	Vervanging openbare verlichting 2020: masten	s	186.000					8.370	8.277	8.184	8.091	
	Vervanging openbare verlichting 2021: armaturen	s		65.100					4.557	4.492	4.427	
	Vervanging openbare verlichting 2021: masten	s		69.430					3.124	3.090	3.055	
	Vervanging openbare verlichting 2022: armaturen	s			65.100					4.557	4.492	
	Vervanging openbare verlichting 2022: masten	s			69.430					3.124	3.090	
	Vervanging openbare verlichting 2023: armaturen	s				56.440					3.951	
	Vervanging openbare verlichting 2023: masten	s				60.770					2.735	
B	evaluatie GVVP 2015-2020 uitvoering	s										
	Uitvoering herinrichting N284	s	800.000	1.500.000	1.500.000			48.000	137.360	225.520	222.480	
	verbreden bestaande recreatieve fietspaden: half verharde uitvoering	s	300.000					18.000	17.760	17.520	17.280	
	Verkeersvisie Hapert: aanpassing Oude Provincialeweg oost (Kerkstraat - N284)	s	1.515.000					90.900	89.688	88.476	87.264	
	Verkeersvisie Hapert: aanpassing Oude Provincialeweg west (Nieuwstraat -Kerkstraat)	s		850.000					51.000	50.320	49.640	
			4.579.500	3.798.030	3.048.030	1.630.710		309.130	533.030	708.900	797.345	
A	Economie	-										
A	Onderwijs	-										
A	Sport, cultuur en recreatie	-										
	Sportpark de Roetwijer: energieneutraal maken 2022 (inclusief btw)	s			21.175					1.835	1.807	
	Sportpark de Smeel: energieneutraal maken 2022 (inclusief btw)	s			36.300					3.146	3.098	
	Sportpark Lemelvelden: dotatie voorziening onderhoud	i						32.000	16.000			
	Sportpark Lemelvelden: energieneutraal maken 2022 (inclusief btw)	s			61.105					5.296	5.214	
	Uitvoering groenstructuurplan 2020	s	110.000					6.600	6.512	6.424	6.336	
	Uitvoering groenstructuurplan 2021	s		110.000					6.600	6.512	6.424	
	Uitvoering groenstructuurplan 2022	s			110.000					6.600	6.512	
	Uitvoering groenstructuurplan 2023	s				110.000					6.600	

A/B	omschrijving	i/s	2019-i	2020-i	2021-i	2022-i	2023-i	2019	2020	2021	2022	2023
	Vervanging speeltoestellen 2020	s	89.750					10.770	10.591	10.411	10.232	
	Vervanging speeltoestellen 2021	s		89.750					10.770	10.591	10.411	
	Vervanging speeltoestellen 2022	s			45.500					5.460	5.369	
	Vervanging speeltoestellen 2023	s										
			199.750	199.750	274.080	110.000		49.370	50.473	56.275	62.003	
A	Sociaal domein	-										
	CC Den Herd: besparing energielasten	s										
	Jeugdzorg: correctie taakstelling	s								400.000	400.000	
	MFA De Poel: besparing energielasten	s						-3.777	-3.777	-3.777	-3.777	
	MFA De Poel: energieneutraal maken 2020	s	53.256					4.616	4.545	4.474	4.402	
	MFA D'n Aord: besparing energielasten	s										
	MFA D'n Aord: energieneutraal maken 2020	s	84.400					7.315	7.202	7.090	6.977	
	Onderzoek ecologisch bermbeheer de Kempen	i						8.000				
	Steunpunt de Kloostertuin: besparing energielasten	s							-3.347	-3.347	-3.347	
	Steunpunt de Kloostertuin: energieneutraal maken 2020	s	30.000					2.600	2.560	2.520	2.480	
	Steunpunt de Kloostertuin: energieneutraal maken 2021	s		30.500					2.643	2.603	2.562	
B	CC Den Herd onderzoek naar wenselijkheid en mogelijkheid verplaatsen	s						135.800	272.600	272.600	272.600	272.600
	CC Den Herd onderzoek naar wenselijkheid en mogelijkheid verplaatsen (huur)	s						-52.000	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000
	CC Den Herd: energieneutrale maatregelen	s	363.000					31.460	30.976	30.492	30.008	29.524
	CC Den Herd: technische installaties	s	1.089.000					94.380	92.928	91.476	90.024	88.572
	CC Den Herd: uitbreiding	s	363.000					16.335	16.154	15.972	15.791	15.609
	CC Den Herd: vaste inrichting	s	514.250					44.568	43.883	43.197	42.511	41.826
	CC Den Herd: verbouwing renovatie	s	1.663.750					99.825	98.494	97.163	95.832	94.501
			3.993.000	167.656	30.500			370.368	468.789	455.726	851.329	846.929
A	Volksgezondheid en milieu	-										
	Grondstoffenbeleid	s										
	Grondstoffenbeleid: afvalstoffenheffing	s										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2020	s						-51.677	-51.160	-50.642	-50.126	
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2021	s							-54.674	-54.119	-53.565	
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2022	s								-55.442	-54.888	
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2023	s									-58.744	

A/B	omschrijving	i/s	2019-i	2020-i	2021-i	2022-i	2023-i	2019	2020	2021	2022	2023
	Uitvoering GRP 2020	s	1.291.911					51.677	51.161	50.643	50.125	
	Uitvoering GRP 2020: gemalen	s										
	Uitvoering GRP 2021	s		1.320.557					52.822	52.294	51.766	
	Uitvoering GRP 2021: gemalen	s		26.450					1.852	1.825	1.799	
	Uitvoering GRP 2022	s			1.386.058					55.442	54.888	
	Uitvoering GRP 2023	s				1.420.016						56.801
	Uitvoering GRP 2023: gemalen	s				27.762						1.943
			1.291.911	1.347.007	1.386.058	1.447.778			1	1	-1	
A	Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-										
	Aankoop strategische / anticiperende gronden	s	2.000.000					40.000	40.000	40.000	40.000	
	Implementatie omgevingswet	s						6.000	6.000	-25.000	-25.000	
	Implementatie omgevingswet: aanschaf ICT	s	75.000					16.500	16.200	15.900	15.600	
	Startersleningen	s	375.000					7.500	7.500	7.500	7.500	
	Transitie landelijk gebied	i						10.000				
			2.450.000					80.000	69.700	38.400	38.100	
			3.993.000	8.688.817	5.375.287	4.708.168	3.188.488	180.549	519.502	832.060	1.065.550	1.232.108

Totaal overzicht dekkingsmaatregelen

Bijlage III

Bestuur en ondersteuning

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
interactive beleidsvorming raad	s		5	5	5	5
advertentiekosten voorlichting	s		3	3	3	3
leges rijbewijzen, reisdocumenten, huwelijken e.d.	s		41	6	6	6
verkoopopbrengsten gronden algemene dienst	i		25	25	25	25
reserve verkoopopbrengst NRE vrijval	i	5.492				
algemene reserve: restant reserve verkoopopbrengst NRE	i	-887				
reserve afschrijving geactiveerde investeringen	i	-4.605				
reserve afschrijving geactiveerde investeringen: dekking CC Den Herd	s	136	268	262	257	252
reserve afschrijving geactiveerde investeringen: rentebijdrage	s	-40	-45	-42	-39	-37
totaal dekkingsmaatregelen		96	297	259	257	254

(- = nadeel en + = voordeel)

algemene dekkingsmiddelen

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
onvoorziene uitgaven	s		13	13	12	12
stelpost aanpassing loonmutatie	s		58	58	58	58
vervallen rente-opbrengst reserve verkoopopbrengst NRE	s	-48	-54	-54	-54	-54
verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen	s			164	328	492
totaal dekkingsmaatregelen		-48	17	181	344	508

(- = nadeel en + = voordeel)

verkeer en vervoer

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
beheer openbare ruimte KBP	s		44	44	44	44
totaal dekkingsmaatregelen			44	44	44	44

(- = nadeel en + = voordeel)

economie

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
verhoging tarieven toeristenbelasting	s					30
totaal dekkingsmaatregelen						30

(- = nadeel en + = voordeel)

sport, cultuur en recreatie

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
sporthal X-sport inhuur personeel	s		16	16	16	16
beheer openbare ruimte KBP	s		10	10	10	10
totaal dekkingsmaatregelen			26	26	26	26

(- = nadeel en + = voordeel)

sociaal domein

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
bijdrage jeugdcultuur- en sportfonds	s		13			
overig gehandicaptenbeleid	s		15	15	15	15
huisvesting- en programmakosten praktijkhuis	s		36	36	36	36
totaal dekkingsmaatregelen			64	51	51	51

(- = nadeel en + = voordeel)

volksgezondheid en milieu

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
bijdrage Omgevingsdienst ZO-Brabant	s		15			
totaal dekkingsmaatregelen			15			

(- = nadeel en + = voordeel)

VHROSV

omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	i/s	budgettaire lasten / baten				
		2019	2020	2021	2022	2023
leges vrijstellingsprocedures en kapvergunningen	s		12	5	5	5
leges omgevingsvergunningen	s		200	100	50	
totaal dekkingsmaatregelen			212	105	55	5

(- = nadeel en + = voordeel)

totaal structureel	48	650	641	752	893
totaal incidenteel		25	25	25	25
	48	675	666	777	918

Woningbouwprogramma

Bijlage IV

In de Woonvisie Gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018 is onder Beslispunt 14b. opgenomen dat het college bevoegd is om binnen de in de Woonvisie Gemeente Bladel 2016 gestelde ambities en beslispunten flexibel om te gaan met het Woningbouwprogramma (WBP). In de begroting en perspectiefnota wordt een (indicatief) WBP opgenomen. In de jaarrekening wordt vervolgens verantwoording afgelegd in de vorm van een overzicht van de gerealiseerde woningbouw.

Onderstaand vermelden we het Woningbouwprogramma zoals dat door middel van de Matrix is ingestuurd aan de Provincie Noord-Brabant. In het Woningbouwprogramma is de (verwachte totale) capaciteit van de nu bekende plannen opgenomen. Het is mogelijk dat deze capaciteit bij de definitieve vaststelling nog wijzigt en of dat een woning of woningen pas na 2027 worden gerealiseerd.

Het programma past binnen de (sub) regionale afspraken en binnen het Regionaal Woningbouwprogramma.

Kern	Plannen/projecten	Woningen
Bladel		
	Bleijenhoek/Beukenbos/Het Laar	16
	Bleijenhoek (Villa Bleijburgh)	9
	Het Parlement (ABAB)	15
	Kempenland 2005 (De Specht)	57
	Kempenland 2017	42
	Molenweg (RvR)	3
	Biezen II	4
	Plan Beemd	11
	Van der Heijden Transport	3
	Posthof	20
	Egyptische Poort	pm
	Locatie sporthal	30
	ABN/AMRO	11
	Markt 22	6
	Particulieren	18
	Totaal Bladel	245
Casteren		
	Kerkeneind/Wagenbroeken	26
	Den Tip	9
	De bucht 1 (RvR)	1
	Heistraat (RvR)	1
	Particulieren	8
	Totaal Casteren	45
Hapert		
	Wijer/Kuil	17
	Wijer/Kuil tankstation	9
	Dennenoord	19
	KBP	28
	Ganzeakkers	8
	Dalem 2-4 (RvR)	1
	Plan Centrum (nabij MFA)	30
	Plan Centrum (Den Tref)	20
	Particulieren	12
	Totaal Hapert	144
Hoogeloon		
	Dijkstraat (v Gorp)	1
	Hoek Casterseweg	6
	Akkerstraat (de Ster)	60
	Particulieren	11
	Totaal Hoogeloon	78

Netersel

Latestraat II	1	
Locatie Hems	8	
Latestraat II RvR	2	
De Hoeve	24	
Fons van der Heijdenstraat 11-13	2	
Particulieren	<u>6</u>	
Totaal Netersel		<u>43</u>

TOTAAL GENERAAL**555**

Bestuur en ondersteuning	
Formatie	- toegestane formatie in fte op 1 januari per 1.000 inwoners
Bezetting	- werkelijk aantal fte op 1 januari per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	- alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner
Externe inhuur	- kosten inhuur externen als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
Overhead	- alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)
Veiligheid	
Verwijzingen Halt	- het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar
Harde kern jongeren	- het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar
Winkeldiefstallen	- het aantal winkeldiefstallen per 1.000 per 1.000 inwoners
Geweldsmisdrijven	- het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	- het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	- het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners
Verkeer en vervoer	
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een mototoevoertuig	- vervallen
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	- vervallen
Economie	
Func tiemenging	- de func tiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bruto Gemeentelijk Product	- bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd
Vestigingen (van bedrijven)	- het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Onderwijs	
Absoluut verzuim	- het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 5-18 jaar.
Relatief verzuim	- het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 5-18 jaar
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	- het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat

Sport, cultuur en recreatie	
Niet sporters	- Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Sociaal domein	
Banen	- het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Jongeren met een delict voor de rechter	- het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen
Kinderen in uitkeringsgezinnen	- het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen
Bijstandsuitkeringen	- Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
Netto participatiegraad	- het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking
Werkloze jongeren	- het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
Re-integratievoorzieningen	- het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
Jongeren met jeugdhulp	- het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdbescherming	- het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdreclassering	- het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	- aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op aantal deelnemende

Volksgezondheid en milieu	
Omvang fijn huishoudelijk restafval	- niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	- hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, water-kracht, zon of biomassa

VHROSV	
Gemiddelde WOZ waarde	- de gemiddelde WOZ waarde van woningen
Nieuw gebouwde woningen	- het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen
Demografische druk	- de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	- het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een één persoons-huishouden betaalt aan woonlasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	- het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten